בס"ד ז אלול תשפג אודה ד' מאד כי זכיתי לסיים עתה מהדורה מוגה הגה רב. ובס"ד השתמשתי עם הרב ליברמן ועוד כמה משלי ויוצא מהדורה זו לכבוד אפשערען של נכדי היקר בן בני שמואל דוד הלא הוא מתתיהו יעקב יהא רעווא שיגדל לאילן רברבא והוריו ומוריו יתענגו בו

חלק זו נקרא "זרעים ב" ובתוכו חלה ערלה בכורים ושביעית
כבר ביארנו כמה פעמים העיקר הגדול ללמוד כ ל סוגיא בפני ע צ מ ה ולנסות להבין סוגיא ז ו ולא לערבבה עם הקודמת [ולפעמים אפילו סוגיא עצמה נכתבה בשתי ישיבות וכו' ואין להקשות מזה על זה] ובמקום שיש קושי, לנסות ככל האפשר לבדד ולצמצם הקושי למלים ספורות ולא לעשות קושי לפניו ולאחריו. ובזה יצאנו יד"ח ותקווה לקל יתברך שימצאו הלומדים תועלת בפרוש זה

יהי רצון שנזכה כולנו ליכתב בספרן של צדיקים

אלול תשפג יהושע גליק

חנדד

פירוש קצר על תלמוד ירושלמי חלה

1)הפירוש מיועד ללומד והוגה בבבלי כמה זמן ובקי במונחיה ומושגיה

2) כל מקום שאפשר לשתוק שתקתי והנחתי העבודה על המעיין—ואף במקום שפרשתי היא בתכלית הקיצור

3)שניתי כמה מן הנדפס אים ראיתיה "כמעט מוכרח", אך במקום שאף אחר ההגה, הסוגיא סתום, לא הגהתי והנחתי מלפרשה

4)הטלתי "מתגים" כפי הצורך בעין יפה...& Paragraphs punctuation marks

בחמלת ה' עלי יהושע יהודה גליק, נגמר בס"ד ב' חיי שרה י"ז מרחשוון תשע"ב

מסכת חלה פרק א יום ב לך (ג מרחשוון תשעב)

הלכה א משנה חמשה דברים חייבין בחלה: החיטים והשעורין והכוסמין ושיבולת שועל והשיפון הרי אלו חייבין בחלה. ומצטרפין זה עם זה, ואסורים בחדש מלפני הפסח, ומלקצור מלפני העומר, ואם השרישו קודם לעומר, העומר מתירן,

ואם לאו אסורין עד שיבא העומר הבא:

גמרא חמשה דברים חייבין בחלה כו' כתי' (במדבר טו) והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה'. יכול יהו כל הדברים חייבין בחלה? ת"ל מלחם ולא כל לחם. אם מלחם ולא כל לחם, אין לי אלא חטין ושעורין בלבד, כוסמין שבולת שועל ושיפון מניין? ת"ל (שם) ראשית עריסותיכם ריבה, וריבה הכל?

רבי יוסי בשם רשב"ל, תני ר' ישמעאל כן. דילפינן "מלחם וראשית"

רבי יונה רבי זעירא ר"ש בן לקיש בשם רבי ישמעאל [א"ר מנא אזלית לקיסרין, ושמעית ר' אחווה בר זעירא אמר, אבא אביו של מנא [ר' יונה] הוה אמר ליה בשם רבי ישמעאל:] נאמר לחם בפסח ונאמר לחם בחלה. מה לחם שנאמר בפסח, דבר שהוא בא לידי מצה וחמץ. אף לחם שנאמר בחלה דבר שהוא בא לידי מצה וחמץ. ובדקו ומצאו שאין לך בא לידי מצה וחמץ אלא חמשת המינים בלבד. ושאר כל הדברים אינן באין לידי מצה וחמץ, אלא לידי סירחון.

תני א"ר יוחנן בן נורי קרמית חייבת בחלה. וכן אמר ריב"נ באה היא לידי מצה וחמץ. ורבנין אמרי אינה באה לידי מצה וחמץ. ויבדקוה? על עיקר בדיקתה הן חלוקין. ריב"נ אמר: בדקוה ומצאוה שהיא באה לידי מצה וחמץ. ורבנין אמרי: בדקוה ולא מצאו אותו שהיא באה לידי מצה וחמץ.

תמן תנינן: תפוח של תרומה שריסקו ונתנו לתוך העיסה וחימיצה, הרי זו אסורה. תני רבי יוסי אומר מותר. רבי אחא רבי אבהו בשם רבי יוסי בן חנינא מה פליגין? במחמץ במימיו, אבל במחמץ בגופו דברי הכל מותר.

ר' יוסי כדעתי' דו אמר תמןשבת3:3 אין תבשילו תבשיל ברור. וכן הוא אומר הכא אין חימוצו

חימוץ ברור.

וכמה דאת אמר אין לך בא לידי מצה וחמץ אלא חמשת המינין בלבד, ודכוות' אין לך מגרר עם כולן, אלא חיטים ושעורים בלבד.

רבי הילא בשם ר"ש בן לקיש לא שנינו3:7 אלא העושה עיסה מן החיטים ומן ה א ו ר ז, ואינו נגרר אלא עם ה ח י ט י ן בלבד:

מהו שיהו חייבים על קלי שלו של אורז משום חדש? א"ר זעירא כתיב (ויקרא כג) ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו, את שחייבים על לחם שלו משום חדש, חייבין על קלי משום משום חדש. את שאין חייבים על לחם שלו משום חדש, אין חייבים על קלי שלו משום חדש:

רבי ירמיה בעי קומי רבי זעירא: עירב ארבעת רבעי קבין בפני עצמן וחימצן, וד' רבעי קבין בפני עצמן, ועירבן. הרי בשעת חיובן לא בא לידי מצה וחמץ.עירב 4 רבעי הקב (בעינן 5 רבעים לחיוב חלה) וחימצן, ועוד עשה 4 רבעים וחימצם, ושוב עירבן, אים שייך לחייב העיסה, כיון "שכבר נחמצו" העיסות ק ו ד ם שעת החיוב [עירובן]

???אתייא דרבי יונה כרבי ירמיה. ודרבי יוסי כרבי זעירא. אתיא דרבי יונה כרבי ירמיה. כמה דרבי ירמיה אמר עד שיהא קרוי לחם.וכבר "קרוי לחם" לפני שעת החיוב כך ר' יונה אמר עד שיהא קרוי לחם. דרבי יוסי כר"ז. כמה דר"ז אמר מינו קרוי לחם, כן רבי יוסי אמר מינו קרוי לחם. ר' יונה ור' יוסה פליגי [ריש הל' א] אי ילפי' מלחם או מפסח. אי ילפי' מפסח בעינן שיתחמץ ממש, ולא סגי ב"מין" שבא לידי חימוץ. [ובזה פליגי גם ר' ירמי' ור' זעירא בבעיא דלעיל]

ל"ש כאן

##אתיא דרבי יוסי כרבי הילא, דחטים דווקא גורר אע"ג דו פליג עלוי. בעניין א ח ר [3:5] ##

רבי שמואל בר נחמן שמע כולהון מן אהן קרייא:(ישעיהו כח) ושם חיטה שורה ושעורה

נסמן וכוסמת גבולתו. ושם חיטה- אלו החיטים. שורה- זו שבולת שועל ולמה נקרא שמה שורה? שהיא עשויה כשורה. שעורה- אלו השעורים. נסמן- זה השיפון. וכוסמת- זה הכוסמין. גבולתו לחם. עד כאן גבולו של לחם. ולמידין מן הקבלה?! א"ר סימון מן מה דכתיב (שם) ויסרו למשפט אלהיו יורנו כמי שהוא דבר תורה.

א"ר סימון אילין נשייא דאמרין לא ניעול בנינן לכנישתא, אין חמי לי' מילף, מילף הוא! לא עבדין טבאות. אלא ויסרו למשפט אלהיו יורנו:

ר' יודא בר פזי בשם ר' יונתן: מתניתין דחשיב 5 מינים נפרדים דר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה היא. דתני ר' ישמעאל בנו של ר"י ב"ב אומר: יכול מביא מנחת העומר מן הכוסמין ושבולת שועל והשיפון? ודין הוא ומה אם החטים שכשרו לשאר כל המנחו', לא כשרו למנחת העומר,דכתיב מנחה חדשה בשתה"ל—שהיא ראשונה לחטים כוסמין ושבולת שועל והשיפון, שלא כשרו לשאר כל המנחות, אינו דין שלא יכשרו למנחת העומר! שעורי' יוכיחו, שלא כשרו לשאר כל המנחות, וכשרו למנחת העומר!! לא אם אמרת בשעורין שמנחת סוטה באה מהן, תאמר בכוסמין ושבולת שועל ושיפון שאין מנחת סוטה באה מהן. יצאו החיטים מן הכתוב. וכוסמין ושבולת שועל והשיפון מק"ו.

ברם כרבנין ג' מינין הן: השיפון- מין כוסמין, שבולת שועל- מין שעורין.

א"ר יוסי: מיסבור סבר רבי יהודא בן פזי, שמנחת העומר באה מן שבולת שועל ?! אליבא דרבנן [=וכי יש מי שחולק על דברי ריב"ב?!] אילו מאן דאמר תאנים שחורות עלי, שמא אינו מותר בלבנות?! אלא שחורות אמר לבנות לא אמר!! והכא שעורה אביב אמר,

שבולת שועל אביב לא אמר!

אתיא נמי כרבנן...רבנן דקיסרין בעין, מה תנינן ה' "מינים"? לא חמשה דברים!! שני דברים מין א', ושני דברים מין אחד!

תמן תנינן 4:1 איזו מין במינו? החיטים אין מצטרפין עם הכל, אלא עם הכוסמין. השעורין מצטרפין עם הכל, חוץ מן החיטים.והכא אמר שהכל מצטרף!! ר' יוסה אמר ליה סתם. ר' יונה בשם ר' יוחנן: תמן בנשוך וכאן בבלול.בללן ממש-כולם מצטרפות. תני ר' חייא כן: וכולן שבללן תבואה, קמחים, ובציקות-- מצטרפות.

עירס עירבן בידיו האים עדיף מ"נשוך" לעניין צירוף? ראשי עיסיות? א"ר יוסי וההן נשוך לאו כמעורס הוא?! את אמר אינו מצטרף, והכא אינו מצטרף.

מהו שילקו על חלתן עיסה בת חמשת-רבעים, שנעשה משל 5 המינין דבר תורה? ר' יונה בשם שמואל, רבי יוסי רבי אבהו בשם רבי שמעון בן לקיש: אין לוקין על חלתן דבר תורה. א"ר יעקב בר אחא ר"ש בן לקיש כדעתיה, דאיתפלגון הפיגול והנותר והטמא ששחקן, רבי יוחנן אמר לא ביטלו זה את זה. ור"ש בן לקיש אמר ביטלו זה את זה. ס"ל "איסורין מבטלין זא"ז" א"ר יוסי ולא דמיין, תמן אמר זה אסור וזה אסור. ברם הכא שני דברים רבים על א' ומבטלין אותו! ואפשר דריו"ח מודה! וכבר ביטלו עד שלא נעשו איסור. אילו אחד עשה חמש עיסיות מחמשה מינין, כל אחד ואחד "כשיעור" ועירבו, ואמר רבי שמעון בן לקיש אין לוקין על חלתן דבר תורה, יאות:

הלל הזקן היה כורך שלשתן כאחת. א"ר יוחנן: חלוקין על הלל הזקן. והא ר' יוחנן כורך מצה ומרור! כאן בשעת המקדש, כאן שלא בשעת המקדש אין אכילתן מה"ת ואפילו תימר כאן וכאן בשעת המקדש, שני דברים רבים על אחד ומבטלין אותו.משא"כ במצה ומרור לחוד

רבי יוסי בשם רבי אלעזר: כשם שאין האיסורין מבטלין זה את זה, כך אין המצוות מבטלות זו את זו: ושרי אפילו בזמן המקדש

###

ר' יהושע דרומייא בעי,
עשה עיסה A מחמשת המינין,
וחזר ועשה עיסה B ממין אחד
כולה של חטים ועירבו. חיטים שכן,
מהו שיבטלו חיטים שכן,
ושעורין שכן מהו שיבטלו
שעורין שכן? =מי מהניא B לבטל שעורים
של A [וממילא פטור A מן החלה]
א"ר חייא בר אדא לא כן אמר
רבי יוסי שני דברים רבים על
אחד ומבטלין אותו. הא כבר מסקינן
לעיל דל כ ו לי עלמא A פטורה!!

לא צורכה דלא, עשה חמש
עיסיות מחמשה מינים, ועירבן,
ונניח שעיסה זו מחוייבת [כריו"ח] וחזר ועשה
חמש עיסיות מחמשה ולא
עירבן, לשון נגוד של הרישא אבל הכוונה ע י ס

ה א ח ת של מין א ח ת חיטין שכן מהו שיבטלו חיטים שכן ושעורי' שכן מהו שיבטלו שעורים שכן

=מתחלה עשה עיסה [עיסה=שיעור חלה] מכל מין ומין--עירבן יחד [=עיסה גדולה]--נניח שכולה חייבת [כריו"ח] . לש עיסה חטים לחוד שעורים לחוד וכו'. משים עיסת חטים בתוך הגדולה שמא עכשיו נצטרפו החטים לבטל את השעורים ואת ה...ואת ה.. [שהרי יש כפל חטים] נמצא אינו חייב להפריש חלה ר ק על כמות החטים

ואסורין בחדש מלפני הפסח. אית תניי תני מלפני הפסח. ואית תניי תני מלפני העומר. מ"ד מלפני הפסח- מסייע לר' יוחנן. מ"ד מלפני העומר- מסייע לחזקיה. דא"ר יונה בשם חזקיה: בשעת הקרבן, הקרבן מתיר. שלא בשע' הקרבן, היום מתיר. ר' יוסי בשם חזקי' בשעת הקרבן הקרבן מתיר. מודה חזקיה שלא בשעת הקרבן, היום מתיר. ר' יוחנן אמר בין בשעת הקרבן בין שלא בשעת הקרבן, היום מתיר

א"ר הילא טעמא דרבי יוחנן (ויקרא טו) עד עצם היום הזה מלמד שהיום מתיר. יכול אפי' בשעת הקרבן? ת"ל (שם) עד

הביאכם את קרבן אלהיכם. יכול הבאה ממש? ת"ל עד עצם היום הזה. הא כיצד טול מבנתיים ז מ ן הבאה.והיום מתיר...

מודה ר' יוחנן באיסור שהוא אסור.עד שעת הבאה איסורו מהו? רבי ירמיה אמר איסורו דבר תורה. רבי יונה ורבי יוסי תרוויהון אמרין איסורו מדבריהן. א"ר יוסי מיליהון דרבנן מסייעין לן. דתנינן תמן אין מביאין מנחות ובכורי' ומנחת בהמה קודם לעומר. ואם הביא פסול. ואמר רבי יהושע דרומיא רבי יונה רבי אימי בשם רבי יוחנן לא שנו אלא שלשה עשר וארבעה עשר וחמשה עשר,אים עבר והביא מנחה מן החדש הא ששה עשר,אף לפני הבאת העומר עבר והביא כשר. אין תימר איסורו ד"ת היא, לא שנייא היא שלשה עשר היא ארבעה עשר היא חמשה עשר היא ששה עשר עבר והביא פסול!!

ועוד מן הדא: דא"ר זעירא עלי' דרב, רב בר דעתון דבנוי דרבי חייא רבה הוא,רב ס"ל כבן של ר"ח הגדול=חזקי', שאסור עד שעת הבאה סבר כוותהון. אין תימר איסורו ד"ת, רב בר דעתיה דרבי יוחנן הוא!

גם כריו"ח יכול לסבור!

והתנינן משחרב ב"ה התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף כולו אסור. אין תימר איסורו ד"ת ניחא. אין תימר איסורו מדבריהן, יש תקנה אחר התקנה?!והלא חשש רחוק שיתעכב כ"כ א"ר יוסי בי רבי בון מפני הרחוקין.שאין יודעים מתי הוקרב, וחייבין מין הדין להמתין כל היום

רבי ירמיה בשם רבי חייא: בין בשעת הקרבן בין שלא בשעת הקרבן, היום מתיר. אמר רבי הונא מתניתא דחזקיה פליגא עלוי. עד עצם היום הזה מלמד שהיום מתיר. יכול אפילו בשעת הקרבן? ת"ל עד הביאכם את קרבן אליהם.

והתנינן משחרב בית המקדש התקין ר"י ב"ז שיהא יום הנף כולו אסור!אלמא בזמן המקדש היה אסור עד הבאה! [דאל"ה הו"ל גל"ג כדלעיל] א"ר יונה

איתתבת קומי רבי ירמיה, ואמר אין יסבור ריב"ז כרבי יודא. דרבי יהודא אמרסוכה פרק 3 בברייתא והלא מן התורה אסור. כל היום [בזמן הזה]

תמן חשין לצומא רבא תרין יומין.צמו שני ימים יו"כ אמר לון רב חסדא למה אתם מכניסין עצמכם למספק הזה המרובה, חזקה שאין ב"ד מתעצלין.=לעולם אין אלול מתעברת בר אבוי דשמואל בר רב יצחק חש על גרמיה, חשש לעצמו וצם תרין יומין איפסק כרוכה הופסק בני מעיו ודמך:

ומלקצור מלפני העומר. רבי יונה אמר קודם לקצירה, רבי יוסי אמר קודם להבאה. אסור ל ק צ ו ר עד הבאת העומר

אמר רבי יונה: הבאה מתרת להבאה, קצירה מתרת לקצירה. א"ר יוסי: הבאה, מתרת הבאה וקצירה.

לפום כן ר' יונה חווי בה הגיד בו קצר לרבים ונטמא, חזר היחיד לאסורו נאסר היחיד מלקצור

גם פליגי פלוגתא חדשה. ר' יונה: השרשה קודם הבאה מספקת--ר' יוסה: בעינן השרשה קודם קצירה

רבי יונה אמר קודם להבאה. רבי יוסי אמר קודם לקצירה. א"ר יונה מילתיה דכהנא מסייע לי. דכהנא אמר: (ויקרא ג) ואם תקריב מנחת ביכורים לה'- זו ביכירה, האחרת לא ביכירה. כשמקריבין העומר--רק העומר ביכרה אבל תבואות אחרות לא ביכרו. ואף לא נעשו עשבים רק השרישו--ואפ"ה עומר מתירן. אלמא הבאה [תקריב] מתרת כל מה שהשרישה הגע עצמך אפילו עשבים אפי' השרשה, העומר בא ומתיר ולא קודם להבאה אנן קיימין?!

ועוד מן הדא דתני: המנכש בשלשה עשר, ונתלש הקלח בידו, הרי זה שותלו במקום הטינא אבל לא במקום הגריד. הרי יש כאן שלשה עשר וארבעה עשר וחמשה עשר ומקצת היום ככולו!!ולמה לי 13 הרי ביום ב14 סגי! אל' בעי' השרשה קודם קצירה! אמר רבי יונה מילתיה דרבי אבינא מסייע לי. דאמר ר' אבינא: תיפתר בהדא מתניתא במקום שנהגו שלא לעשות מלאכה בארבעה עשר. ואפילו

במקום שנהגו לעשות מלאכה בארבעה עשר. לא בתלוש?! שמא במחובר?!!

[אשכח תני: מקום שנהגו לעשות מלאכה בתלוש, עושין אפילו במחובר:]

ואם לאו אסורים עד שיבא עומר הבא: רבי לעזר שאל מהו שיביא העומר של שנה הבאה מהן?מתבואה שהשריש אחר טז ניסן של שנה שעברה

[אפשר לומר חדש וישן אין תורמין ומעשרין מזה ע"ז, ואת אמר הכן?! איך יתיר עומר ה"ישן" תבואה של שנה זו= חדש]

ומסיק דכיון שהעומר מתירו, יכול להביא העומר מהן.

התיבון, הרי שאר המינין הרי הן תלוין בעומר. ואין העומר בא מהן. לא אם אמרת בשאר המינין שלא כשרו למנחת העומר תאמר בשעורין שכשרו למנחת העומר.שמא יכול להביא מן הישן?

חברייא בשם רבי לעזר: ראשית קצירך ולא סוף קצירך. רבי זעירה בשם רבי אלעזר ביכורין אין אלו ביכורין. מה נפק מביניהון? עבר והביא. על דעתהון דחברייא פסול. על דעתיה דר"ז כשר:

דברי חכמים: רבי יוסי בי רבי בון רבי חייא בשם רבין בר חייה: והן שהביאו שליש לפני ר"ה, אבל אם הביאו שליש לאחר ר"ה העומר בא מהן:

הלכה ב משנה האוכל מהן כזית מצה בפסח, יצא ידי חובתו. כזית חמץ, חייב בהיכרת. נתערב אחד מהן בכל המינין, הרי זה עובר בפסח

הנודר מן הפת ומן התבואה אינו אסור רק בהן דברי ר"מ. וחכמים אומרים הנודר מן הדגן אינו אסור אלא מהן,

וחייבים בחלה ובמעשרות:

גמרא אמר רבי יעקב בר זבדי זאת =יוצאין יד"ח בפסח אומרת

שלוקין על חלתן דבר תורה. אים עירב 5 מינים ועשה עיסה, (ול"א כל מין בטל) רבי ירמיה בשם רבי חייא בר ווא תיפתר שאכל כזית מזה, או וכזית מזה. אמר רבי יוסי אפי' תימר כזית מכולהן. שנייא היא שכולהן לשם חמץ. מחלפא שיטתי' דרבי יוסי. תמן הוא אומר שני דברים רבין על א' ומבטלין אותו, וכא הוא אמר הכין!

א"ר יוסי ב"ר בון כיני מתניתא: או כזית מזה או כזית מזה.

רבי חייא בשם רבי יוחנן כיני מתניתא: הנודר מן הדגן, אינו אסור אלא מהם, הא הנודר מן הפת ומן התבואה אסור בכל אף שאר מיני דגן, כרבנן.

מה נן קיימין? באיזה אופן פליגי ר"מ וחכמים בפת אם באומר "פת תורה" מעתה אף האומר "תבואת תורה" יהא אסור בכל! דכתיב ותבואת הכרם. אי באומר פת סתם, אין לך קרוי פת סתם אלא חיטין ושעורין בלבד! אמר רבי יוסה קיימתיה במקום שאוכלין כל פת , אין לך קרוי פת סתם, אלא חמשת המינים בלבד:

הלכה ג משנה אלו חייבין בחלה ופטורין מן המעשרות: הלקט והשכחה והפאה וההבקר ומעשר ראשון שנטלה תרומתו ומע"ש והקדש שנפדו ומותר העומר ותבוא' שלא הביאה שליש.

רבי לעזר אומר: תבואה שלא הביאה שליש פטורה מן החלה:

אלו חייבי' במעשרות ופטורין מן החלה: האורז והדוחן והפרגין durra panic והשומשמין והקטניות ופחות מחמשת רבעים בתבואה. הסופגנין והדובשנין והאיסריטין spongy-cakes, honey-cakes, paste-balls, pancakes וחלת המשרת. והמדומע פטורין מן החלה:

גמרא רבי הושעיה שאל לכהנא, מניין שהן חייבין בחלה ופטורין מן המעשרות? א"ל לא תימר לי, "תרימו" "וכן תרימו". חזר

ואמר מארבע עשרה. מה ארבע עשרה חייבין בחלה ופטורים מן המעשרות, אף אילו חייבין בחלה ופטורין מן המעשרות.

רבי יוחנן בשם רבי ינאי: זה אחד משלשה מקריות שהן מחוורין בתורה (דברים טו) ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך. מה שיש לך ואין לו, את חייב ליתן לו. יצא הבקר שידך וידו שווין בו. היא לקט היא שכחה היא פאה היא הבקר:

מעשר ראשון שנטלה תרומתו. ומכיון שנטלה תרומתו תרו"מ לאו כחולין הוא?! תיפתר שהקדימו בשיבולין. דאמר רבי אבהו בשם ר"ש בן לקיש: מעשר ראשון שהקדימו בשיבולין, פטור מתרומה גדולה. א"ר יוסי כתיב (במדבר יח) את כל חלבו את מקדשו ממנו. לא חלבו וחלב חבירו. א"ר יוסי כתיב (שם) והרמותם ממנו את תרומת ה' מעשר מן המעשר, ולא תרומה גדולה ומעשר, מן המעשר.

מתי אמרי' שפטורה מתרו"ג? בשמירח

ואח"כ הפריש תרומת מעשר שבו. אבל אם הפריש תרומת מעשר ואח"כ מירחו, לא בדא.

דשפיר חייל חיוב הפרשת תרומה **לחוד**, אחר המירוח

כשהפריש ממנו עליו, אבל אם הפריש ממקום אחר עליו, לא בדא: אים נטל את התרו"מ **ממקום אחר**--שפיר יכול להפריש תרו"ג **מיניה וביה**, והוי **חד** הפרשה.

מע"ש והקדש שנפדו: רבי זעירא רבי יוסי רבי אחא בר עוקבא רבי הלל בן הליס מטא בה בשם רבי יודה דמן הדא: מעשר שני שהקדימו בשיבלין, פטור מתרומה גדולה. רבי יונה בעי כמ"ד אינו כנכסיו,=מע"ש ממון הקדש ברם כמ"ד כנכסיו הוא, חייב. א"ל אוף אנא סבר כן.

##

הוי, מע"ר, הואיל וכל עמא מודיי שהוא כנכסיו, חייב

הוי פליגי היא. =אשכחן דפליגי מ"ד חייב, (כשהקדים מע"ר בשבלים) אפילו תרומה שבו, חייבת.חייב להפריש תרו"ג אף מחלק תרו"מ שבו ומ"ד פטור, אפילו חולין שבו, פטורין.

11

מאן דאמר חייב, עשאו (מעשר ראשון הלז שהקדימו בשבלין) תרומת מעשר על מקום אחר? על מעשר ראשון אחר שיש ללוי ברשותו. לפני שתיקן מעשר ראשון הלז ע"י הפרשת תרו"ג [מי אמרי' דמהני האי הפרשה להפקיעו מחיוב תרו"ג?][את"ל דל"א "אפילו תרומה שבו חייבת"]

???מה את עביד לה,

כגדיש שנדמע? כעיסה שנדמעה? ר' יוחנן אמר אנא בעיתה. ר' יאשיה אמר אנא בעיתה: מה בין גדיש שנדמע, לעיסה שנדמעה? גדיש שנדמע את אמר חייב. עיסה שנדמעה את אמר פטורה. רבי תנחומא בשם רבי חונא: גדיש שנדמע, עד שלא נדמע, עבר והפריש ממנו תרומה אינה תרומה?! עיסה שנדמעה, עד שלא נדמעה, עבר והפריש ממנה חלה אינה חלה! דתנינן תמן המפריש חלה קמח אינה חלה וגזל ביד כהן: ??

חטי תרומה שנפלה לחטי חולין הרי"ז פטורה מן החלה--משא"כ תרומה שנפלה לגדיש אינו פטורה מתרומה.

ומותר העומר: מתני' דלא כר"ע.

דר"ע מחייב בחלה ובמעשרות:

ותבואה שלא הביאה שליש: מה טעמא דרבנין? נאמר לחם בפסח ונאמר לחם בחלה, מה לחם הנאמר בפסח דבר שהוא בא לידי מצה וחמץ, אף לחם שנאמר בחלה דבר שהוא בא לידי מצה וחמץ. וה"ה פחות משליש

מ"ט דרבי לעזר? (במדבר יח) כתרומת גורן כן תרימו אותה. מה תרומת גורן מפירות שהביאו שליש אף זו מפירות שהביאו שליש. ולית לי' לרבי לעזר לחם לחם?! אשכח תני בשם רבי לעזר: אינה חייבת בחלה ואין אדם יוצא בה י"ח בפסח.

מהו שחייבי' על לחם שלו תבוא' שלא הביאה שליש משום חדש? א"ר יודן כתיב (ויקרא כג) ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו. את שחייבי' על קלי שלו משום חדש, חייבים על לחם שלו משום חדש.

א"ר זעירא כתיב (דברים יד)

עשר תעשר את כל תבואת זרעך דבר שנזרע ומצמיח, יצא פחות משליש, שאם נזרע אינו מצמיח.

פשיטא על דרבנין בההן פחות משליש, שאינו נגרר לעניין המעשרות. רבי חייא בר יוסף שאל על דעתיה דרבי לעזר, מהו שיהא נגרר לעניין חלה כעיסת האורז?

שמואל בר אבא בעי אי זה חדש וישן שבחלה? שתי שדות, אחת הביאה שליש, ואחת פחות משליש. לחלה אחת,ומפריש מזה על זה. למעשרות שתים.הראשון שייכת לשנה שעברה, והשני מתעשרת להבא

אחת פחות משליש ואחת עשבים. לחלה שתים, ולמעשרות אחת.

אחת הביאה שליש ואחת עשבים. בין לחלה בין למעשרות שתים.

"בינתיים" מלה ירושלמית. ופירושה: בבא שלא נזכרה במשנה

"בנתיים" מהו? רבי יונה בשם ר"ש בן לקיש "בנתיים" כבראשונה. חייב בחלה, ופטורה.. רבי יוסי בשם ר"ש בן לקיש "בנתיים" כבאחרונה. חייב במעש', ופטורה.. איזו בנתיים? העושה עיסה מן הטבל, חלה חייבת בתרומה, ותרומה חייבת בחלה.דלא כחד!!

מנין שהחלה חייבת בתרומה? רבי יצחק בשם רבי שמואל בר מרתא בשם רב (במדבר טו) חלה תרימו תרומה, מחלה תרימו תרומה. מניין שהתרומה חייבת בחלה? מן קושוי פתרין הדין קרייא: מאותה שכתוב בה "ראשית" תרימו חלה:

הערה: אבל אים הפריש תרומה מן הדגן, ועשה ממנו עיסה, הרי זו פטורה מן החלה [ולא עוד אלא אפי' נתערב קמח תרומה בעיסה רגילה, הרי"ז פטורה מן החלה]

הסופגנין- טריקט'.a “pulled” dough הדובשנין- מליגאלה.honey and milk והאיסקריטין- חליטין cake דשוק.a dumpling sold in the market וחלת מסרה- חליטין ((with oil דמיי.

רבי יוחנן אמר טריקטא חייבת בחלה ואומר עליו המוציא לחם

13

מן הארץ. ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח. ר"ש בן לקיש אמר טריקטא אינה חייבת בחלה ואין אומרין עליו המוציא לחם מן הארץ ואין אדם יוצא בו ידי חובתו בפסח.

רבי יוסי אמר תרתיי: ר' יוחנן אמר טריקטא חייבת בחלה ואומר עליה המוציא לחם מן הארץ ואדם יוצא בה ידי חובתו בפסח. ר"ש בן לקיש אמר טריקטא אינה חייבת בחלה ואינו אומר עליה המוציא לחם מן הארץ ואין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח. רבי יוסי אמר חורי: רבי יוחנן אמר כל שהאור מהלך תחתיו,א ף ע ל פ י שמהלך ר ק תחת חייב בחלה ואומר עליו המוציא לחם מן הארץ ויוצא בו ידי חובתו בפסח. רבי שמעון בן לקיש אמר כל שהאור מהלך תחתיוולא נאפה בתנור אינו חייב בחלה ואין אומרין עליו המוציא לחם מן הארץ ואין אדם יוצא בו י"ח בפסח. א"ל ר' יוחנן ובלבד ע"י משקה.

מתני' פליגי על ר' יוחנן: הסופגנין והדובשנין והאיסקריטין וחלת המשרת והמדומע, פטורה מן החלה. פתר לה בסופגנין שנעשו בחמה. ותני כן: יוצאיןמצוות מצה בסופגנין שנעשו באור, ואין יוצאין בסופגנין שנעשו בחמה.

. ולית הדא פליגא על ר"ש בן לקיש! פתר לה כשהיה האור מהלך מן הצדמודה ר"ל דהוי פת

כהנא שאל לשמואל, לא מסתברא בההן מדומע דתנינן הכא, שרובה תרומה תרומה.מה שפוטרת משנתינו "מדומע", דווקא כשרובה תרומה א"ל אוף אנא סבר כן. אלא כד תיסוק לארעא דישראל את שאל לה. כד סלק להכא שמע רבי יסא בשם רבי יוחנן אפילו סאה אחת שנפלה על תשעים ותשע חולין.פטורה מחלה א"ר אבהו כך משיב רבי שמעון בן לקיש לרבי יוחנן: הסאה פוטרת את הכל?! אמר ליה ריו"ח לר"ל וכי עיגול בעיגוליןתרומות4:8 דבר ברי שהתרומה עולה בידו? ואת

14

אמרת דבר קל הוא הקילו באסור תרומה, אף הכא קל הוא!הקילו בדין חלה ! ויתביניה, שנייא היא בעיגולין שכבר בטלו התם מדאו' חד בתרי בטל. אבל הכא אדרבה! אי בטיל--חייב בחלה! רבי יונה ורבי יוסי תריהון בשם רבי זעירא אפילו חיטין בחיטין טוחן ומתיר!הרי הקילו כ"כ אפי' "לטחון" עד שיתהווה ביטול של 101!

פחות מחמשת רבעים בתבואה. א"ר אבונא הדא אמרה כשהיו "פחות" מחמשת רבעים. פטור מחלה אבל אם היו חמשת רבעים מצומצמין לא בדא.

ר' יוסי בי ר' בון בשם ר' אבונא לא על הדא אתאמרת, אלא על הדא: דאמר ר' יוחנן מדומע פטור מן החלה. ספק מדומע הנאכל משום דימוענאכל בטהרה משום חשש תרומה שנפלה חייב בחלה. עליה ר' יוסי בי רבי בון בשם רבי אבונא: הדא דאיתמר כשהיו יותר מחמשת רבעים, אבל אם היו חמשת רבעים מצומצמין פטורה מן החלה:

הלכה ד משנה עיסה שתחילתה סופגנים תחילה כוונתו לעשות spongy-cakes וסופה סופגנים פטורה מן החלה. תחילתה עיסה וסופה סופגנין, תחילתה סופגנין וסופה עיסה, חייבת בחלה.

וכן הקנובקאות כמין crouton חייבות

המעיסה- ב"ש פוטרין וב"ה מחייבין. החליטה- ב"ש מחייבין וב"ה פוטרין

חלות תודה ורקיקי נזיר עשאן לעצמו פטור למכור בשוק חייב:

גמרא חדא איתא שאלת לרבי מנא, בגין דאנא בעייא למיעבד אצוותי אטרי אני רוצה לעשות עיסתי (noodles (preserved-dough מהו דינסבנה ותהא פטורה מן החלה? אמר לה למה לא?! אתא שאיל לאבוי. אמר ליה אסור שמא תימלך לעשותה עיסה:

וכן הקנובקאות חייבות. ריב"ל אמר: שלא תאמר הואיל והוא עתיד להחזירה לסולתה תהא פטורה מן החלה.

אמר ר' בא בר זבדא עיסה

מוכרין?? חייבת בחלה. שלא תאמר הואיל והוא עתיד להחזירה לסולתה תהא פטורה מן החלה.

רב אמר עיסת כותח חייבת בחלה. אמר ר' בון שמא תימלך לעשותה חררה לבנה.

אמר ר' מנא צריכין אנו מכרזין באילין דעבדין עביצין חביצא דייאון דיהא אינון עבדון לון פחות מכשיעור, דאינון סברן שהיא פטורה והיא חייבת:

תני רבי ישמעאל בי ר' יוסי אמר משום אביו: אי זו היא המעיסה? הנותן חמין לתוך קמח. חליטה? קמח לתוך חמין. איתה חמי, נחלטה כל צורכה ב"ש מחייבין, לא נחלטה כל צורכה ב"ש פוטרין?! ר' יוסי ר' יסא בשם חזקיה בשם רבי חייה בשם רבי הושעיא שני תלמידים שנו אותה. תנאי נינהו [עיין בבלי פסחים 37] רבי אימי בשם רבי יוחנן על הדבר הזה הלכתי אצל ר' הושעיא רובא לקיסרין ואמר לי שני תלמידים שנו אותה.

וחכ"א לא כדברי זה ולא כדברי זה, אלא הנאפה בתנור חייב. באילפס ובקדירה פטור.

אי זהו חלוט ברור? גוונא דפטור לכל הדיעות א"ר זעירא כל שהאור מהלך תחתיו. אמר רבי יוסי אפי' האור מהלך תחתיו, מכיון שהוא עתיד לעשותו=עושהו בצק חייב בחלה. כדלעיל ריו"ח ור"ל

קמח קלי שעשאו בצק, חייב בחלה. רבי יוסי בשם רבי יוחנן והוא שאפיין.

חלות תודה ורקיקי נזיר עשאן לעצמו פטור- דכתיב ראשית עריסותיכם ולא של הקדש. למכור בשוק חייב- לא בדעתו הדבר תלוי, בדעת הלקוחות הדבר תלוי, שמא לא ימצא הלקוחות, ונטבלו מיד:

הלכה ה משנה נחתום שעשה שאור לחלק, חייב בחלה.

ונשים שנתנו לנחתום לעשות להם שאור, אם אין בשל אחת מהן כשיעור, פטורה מן החלה:

16

עיסת הכלבים בזמן שהרועים אוכלין ממנה, חייבת בחלה ומערבין בה ומשתתפין בה ומברכין עליה ומזמנין עליה ונעשית בי"ט ויוצא בה אדם י"ח בפסח. ואם אין הרועים אוכלין ממנה, אינה חייבת בחלה ואין מערבין בה ואין משתתפין בה ואין מברכין עליה ואין מזמנין עליה ואינה נעשית בי"ט ואין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח.

בין כך ובין כך מטמא טומאת אוכלין:

גמרא הממריח כריו של חבירו שלא מדעתו, רבי יוחנן ור' שמעון בן לקיש. ר' יוחנן אמר נטבל. ר"ש בן לקיש אמר לא נטבל. מתיב ר"ש בן לקיש לריו"ח. והתנינן וכן נשים שנתנו לנחתום לעשות להן שאור, אם אין בשל אחת מהן כשיעור, פטורה מן החלה. ואין בשל כולהן כשיעור?! אל' אין חבירו גורם חיוב! א"ל שנייא היא שכן העושה עיסה על מנת לחלקה בצק נותנת בצק בצק לחברותיה , פטורה מן החלה. א"ל והתנינן נחתום שעשה שאור לחלק, חייב בחלה! א"ל לא תתיביני נחתום. נחתום לא בדעתו הדבר תלוי. בדעת הלקוחות הדבר תלוי. שמא לא ימצא לקוחות, והוא חוזר ועושה אותה עיסה.

א"ל והתנינן חורי הנמלים שלנו בצד הערימה חייבת, הרי אילו חייבין. הא בצד ערימה פטורה, פטורין.אל' נמלים אינם עושים "מירוח" וה"ה חבירו! א"ר יונה אמר לי ר' יוסי ר' אבהו בשם רבי יוחנן: משום יאוש.והו"ל הפקר ופטור ממעש'

שמואל בר אבא אמר והן שגררו שבלים. דווקא אים גררו נמלים כשעדיין הם שבלים, יש ייאוש

מתיב ריו"ח לר"ש בן לקיש: והתנינן הקדישן עד שלא נגמר, וגמרן הגיזבר ואחר כך פדיין, פטורין. הרי גזבר כאחר הוא, ואת אמרת מה שעשה עשוי!=מירוח "אחר" מהני לפטור! א"ל תיפתר כמאן דאמר גיזבר כבעלים.

[ודלא כרבי יוסי. דרבי יוסי

אמר הוא גיזבר הוא אחר]

ר' חנניה חברון דרבנין בעי, ואפילו יש בשל אחת מהן כשיעור, יעשה כדבר שלא נגמרה מלאכתן ויהא פטור מן החלה! דהא צריך "להחזיר" לכ"א--וניזול בתר ה ס ו ף דא"ר יוסי בשם רבי זעירא רבי יונה רבי זעירא בשם רבי לעזר: אף במה שבלגין לא נטבל. הוציא יין מן הבור(שלא נגמר מל') ונתנה בלגין לשתות מפני שהוא עתיד להחזיר לדבר שלא נגמרה מלאכתו: לבור

איזהו עיסת כלבים? ר' שמעון בן לקיש אמר כל שעירב בה מורסן. מתניתא אמרה כן: "בזמן" שהרועין אוכלין ממנה. פעמים שאין הרועים אוכלים ממנה. מחמת המורסן

רבי יוחנן אמר כל שעשה כלימודין. ותני כן: עשאן כעבין צורה נאה teeth חייבת. עשאה לימודין shingles פטורה.

רבי בא בשם שמואל רבי אמי בשם רבי חייה רובא: אפילו עשה קלוסקין גלוסקא יפה והא תנינן אם אין הרועין אוכלין ממנה! תיפתר שעשאה משעה ראשונה שלא יאכלו הרועים ממנה:

ונעשית ביו"ט. מתני' דר' שמעון בן אלעזר. דתני אין עושין מי"ט למוצאי י"ט. אבל ממלאה אשה קדירה בשר, אע"פ שאינו אוכל ממנה אלא חתיכה אחת. קומקום חמין, אע"פ שאינו שותה ממנו אלא כוס אחד. אבל לאפות אותה, אינה אופה אלא צורכה. ר' שמעון בן אלעזר אומר: ממלאה היא אשה את התנור פת מפני שהפת יפה בשעה שהתנור מלא: ה"ן כיון שרועים אוכלים, מותר לאפות אפילו הרבה

תני: מצה גזולה אסור לברך עליה. א"ר הושעיא על שם (תהלים י) ובוצע ברך ניאץ ה'. א"ר יונה הדא דתימא בתחילה אבל בסוף, לא ברכת המזון חייב לברך. דמים הוא חייב לו. כבר קנאו בשינוי!

רבי יונה אמר אין עבירה מצוה. רבי יוסי אמר אין מצוה עבירה. א"ר הילא "אלה המצות" אם

עשיתן כמצותן הן מצות, ואם לאו אינן מצות:

הלכה ו משנה החלה והתרומה חייבין עליה מיתה וחומש ואסורה לזרים והן ניכסי כהן ועולין באחד ומאה. וטעונין רחיצת ידים והערב שמש ואינן ניטלין מן הטהור על הטמא. אלא מן המוקף ומן הדבר הגמור.

האומר כל גורני תרומה וכל עיסתי חלה, לא אמר כלום, עד שישייר מקצת:

גמרא רבי יודה בר פזי רבי חנין בשם רבי שמואל בר רב יצחק: חלה חולין הוא חלה=חולין הייתי אומר מותר לגלגל=לזלזל בהן. לפום כן צריך מימר החלה והתרומה חייבים עליהן מיתה וחומש.

עשר מצות אדם עושה עד שלא יאכל פרוסה. משום לא תחרוש. בל תזרע. בל תחסום. לקט. שכחה. ופיאה. תרומה. ומע"ר. ומע"ש. וחלה. רבי יצחק כד אתי מיסב לידוי, =כשבא ליטול ידיו הוא פשט עשרתי אצבעתיה ואמר: הרי קיימתי עשר מצות:

ראשית עריסותיכם [שלח]...למדנו שצריך לומר...חלה על הכל. תרומה על הכל. מניין שלא עשה כלום עד שישייר מקצת? ת"ל מראשית ולא כל ראשית:

תרומה לה'- זה שם המיוחד.

עש"ק קורח תשעו

מסכת חלה פרק ב

הלכה א משנה פירות חוצה לארץ שנכנסו לארץ חייבין בחלה.

יצאו מיכן לשם, רבי ליעזר מחייב ור"ע פוטר.

עפר ח"ל שבא בספינה לארץ, חייב במעשרות ובשביעית. אמר רבי יהודה: אימתי? בזמן שהספינה גוששת.

עיסה שנילושה במי פירות, חייבת בחלה ונאכלת בידים מסואבות.

האשה יושבת וקוצה חלתה ערומה מפני שהיא יכולה לכסות

את עצמה, אבל לא האיש:

גמרא פירות חוצה לארץ כו' יצאו כו'. כתיב (במדבר טו) אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה. שמה אתם חייבין. אין אתם חייבין חוץ לארץ.

תני זו דברי רבי מאיר. אבל דברי רבי יהודה: פירות ח"ל שנכנסו לארץ, ר"א פוטר ור"ע מחייב. מה טעמו דר"א? לחם הארץ- לא לחם ח"ל. מ"ט דר"ע? אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה- שמה אתם חייבין בין בפירות הארץ בין בפירות חוץ לארץ. מה מקיים ר"א טעמא דר"ע "אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה"? בפירות הארץ ש י צ א ו [דלכו"ע פטור]

חברייא בשם ר' לעזר, ר' בא בשם ר' לעזר, ר' הילא בשם ר' שמעון בן לקיש, כך משיב ר"ע את ר' ליעזר אין את מודי לי בשעה שנכנסו ישראל לארץ ומצאו קמחין וסלתות שהן חייבין בחלה. ולאו גידולי פטור הן?! והוא מקבל מיניה. א"ר יוסי תמיהני איך ר"ע מותיב את ר' ליעזר והוא מקבל מיניה. תמן עד שלא נכנסו לה למפריעה ירשו! דא"ר הונא בשם רבי שמואל בר נחמן: לזרעך "אתן" אין כתיב כאן אלא לזרעך "נתתי" כבר נתתי.

מה מקיים ר"ע טעמא דר' ליעזר? "לחם הארץ" בספינה שנכנסה לארץ. אם קירמו פניה מן החוט ולפנים חייבת. מן החוט ולחוץ פטורה.דווקא כשנעשה "לחם" בארץ! על דעתיה דר"ע היא ספינתה, היא עיסת הגוי, היא הכנסתן, שהכל הולך אחר קרימה בתנור.אים קרם אחר שנכנס הספינה/נתגייר/נכנסו לארץ ומצאו עיסה--חייב

מודין חכמים =רבי אליעזר דפוטר פירות חו"ל שנכנס לארץ לר"ע בהכנסתן לארץ כשנכנסו בנ"י לארץ שהכל הולך אחר קרימה בתנור. מן מה דר"ע מתיב לר' ליעזר והוא מקבל מינה:

20

ר' יוסה בעא קומי ר' יונה, בשעה שנכנסו ישראל לארץ ומצא קמה לחה, מהו שתהא אסורה משום חדש? א"ל למה לא! עד כדון לחה אפילו יבישה? א"ל אפילו יבישה! אפי' קצורה? מעתה אפילו חיטין בעלייה? כך אני אומר לא אכלו ישראל מצה בלילי הפסח! א"ר יונה מן דנפקות תהית דלא אמרת ליה נתחרטתי שלא אמרתי לו שנייא היא שמצות עשה דוחה למצות לא תעשה. על דעתי' דרבי יונה דו אמר מצות עשה דוחה בלא תעשה אע"פ שאינה כתובה בצידה ניחא. על דעתיה דרבי יסא דו אמר אין מצות עשה דוחה למצות בלא תעשה אלא אם כן היתה כתובה בצידה? מה שהיו תגרי גוים מוכרין להם. וכרבי ישמעאל. דרבי ישמעאל אמר כל ביאות שנאמרו בתורה לאחר ארבע עשרה שנה נאמרו, שבע שכיבשו ושבע שחילקו. התיב רבי בון בר כהנא והכתיב (יהושע ב) ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח. לא בששה עשר?!אל' נאסר להם חדש! התיב ר' לעזר בי רבי יוסי קומי ר' יוסי והכתיב (במדבר לג) ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ביד רמה לעיני כל מצרים. לא בחמשה עשר יצאו?!שמא הותר להם חדש...

יצאו מיכן לשם, ר' אליעזר מחייב ור' עקיבה פוטר. ר' ליעזר מן אתריה ורבי עקיבה מן אתריה. ר' ליעזר מן אתריה, מ"ט דר' ליעזר? לחם הארץ- בכל מקום שהוא. ר' עקיבה מן אתריה, מ"ט דר' עקיבה? אל הארץ אשר אני מביא אתכם שמה. שמה אתם חייבין. ואין אתם חייבין חוץ לארץ.

עפר חו"ל שבא בספינה..רבנין דקיסרין בשם רבי חנינה במחלוקת. כל מקום אשר תדרך כף רגלכם בו לכם יהיה.דברים11:24 אין בכלל אלא מה שבפרט =לא מהני דריסת כף רגל רק ב ת ו ך תחום א"י דברי ר' יודה. מתיבין לרבי יודה, אם בספרי עיירות העומדות על הגבול ארץ

21

ישראל, והכתיב מהמדבר והלבנון הזה ועד הנהר הגדול נהר פרת כל ארץ החתים ועד הים הגדול מבוא השמש יהיה גבולכם! אלא אם אינו ענין לספרי ארץ ישראל, תניהו ענין לספרי ח"ל. [מעתה מה שהיה דוד הולך ומכבש בארם נהרים ובארם צובה יהו חייבין במעשרות? שנייא היא שהיה דוד מניח ספרי ארץ ישראל ומכבש ספרי ח"ל.]

הוי בעיי מימר, מה דאמר תמןספרי חו"ל חייב, אוף הכא בים התיכון חייב. מה דאמר תמן פטור, אוף הכא פטור. אפילו כמאן דאמר תמן פטור, הכא חייב, כיון שנכנס, נתחייב.

כתיב (מלכים ב יד) הוא השיב את גבול ישראל מלבוא חמת עד ים הערבה כדבר ה' אלהי ישראל אשר דבר ביד עבדו יונה בן אמתי הנביא אשר מגת החפר. רבי חנניה ורבי מנא. חד אמר כל מה שכיבש יהושע כיבש זה.ירבעם בן יואש וחרנה אמר יותר ממה שכיבש יהושע כיבש זה. תנא רבי סידור מסייע לרבי מנא: ימים קלים עשו ישראל באותה הארץ.אלמא כיבש יותר מיהושע—ולא היה ימים רבים

עפר חוץ לארץ שבא לסוריא, נעשה כסוריא. יצא משםמסוריא לכאן נתחייב.

אמר רבי יודה אימתי בזמן שהספינה גוששת.

א"ר חגיי רבי יודה כדעתיה דרבי יודהביצה5:4 פוטר במים לפי שאין בהן ממש.ה"ן בעינן דווקא נוגע בארץ כי המים אינו מחבר

א"ר אבין לא מסתברא דלא, מחלפא שיטתיה! לא היתה הספינה גוששת, כמו שהספינ' גוששת! אדרבה, מחלפא שיטתיה!! כיון דמים אין בו ממש, ל"ל גוששת?

לא היתה ספינה גוששת, מעשרותיה מהלכה מדרבנן. תורמין ממנה על עציץ שאין נקוב, ומעציץ שאין נקוב עליה. כהדא דתני: עציץ שאינו נקוב, מעשרותיו מהלכה, ותרומתו

אינה מדמעת, ואין חייבין עליו חומש.

רבי הילא בשם ר' לעזר: הקונה עציץ נקוב בסוריא אף על פי שלא קנה עפר שתחתיו, קנה, לחייבו למעשרות ולשביעית, אפילו נתון על גבי שתי יתידות, אף רבי יודה מודי בה. מה בינו לבין הספינה? ספינה עולה ויורדת וזה במקומו הוא:

רבי יוסי בי רבי חנינה אמר: דרבי אלעזר בן יהודה איש בירתותא היא.עיסה שנילושה במ"פ חייב בחלה דתנינן תמןטבו"י 3:4 רבי לעזר בן יהודה איש בירתותא אומר משם רבי יהושע: פסל את כולה. ורבי עקיבה אומר משמו: לא פסל אלא מקום מגעו.מ"ד "לא פסל.."

סבר אין מ"פ "חיבור"—וה"ה לחלה

רבי שמעון בן לקיש אמר מה פליגין? כשהוכשרה ואחר כך נילושה, שמי פירות מחברין . אבל אם נילושה ואח"כ הוכשרה, אין מי פירות מחוורין להכשיר.וודאי ל"מ מ"פ להכשר

רבי חייה בשם רבי יוחנן דברי הכל היא. אף על גב דרבי עקיבה אמר תמן, אין מי פירות מחברין לטומאה. מודי הוא הכא, שמי פירות מחברין לחלה.

רבי בא רבי חייה בשם רבי יהושע בן לוי אין לך מחבר אלא שבעת המשקין בלבד. רבי יוסי בעי, מה איתאמרת לחלה? לטומאה? אין תימר לחלה, כ"ש לטומאה. אין תימ' לטומאה, הא לחלה לא.אף שאר משקין מהני לחיבור רבי יונה פשיטא ליה לחלה וכל שכן לטומאה.דר' יונה כדעתיה. דרבי יונה תני בדרבי שמעון בן יוחי. דתני רבי שמעון בן יוחי רבי טרפון אומר: נאמר כאן חלה. ונאמר להלן (ויקרא ח) חלת לחם שמן. מה חלה שנאמר להלן עשויה בשמן. הא מי-פירות, לא אף חלה שנאמר כאן עשויה בשמן. ושמן אחד משבעת המשקין הוא.

23

רבי יוסי בשם רבי שבתי, רבי חייא בשם רבי שמעון בן לקיש: לחלהלעשות חלתו בטהרה ולנטילת ידים אדם מהלך ארבעת מילין. ר' אבהו בשם ר' יוסי בן חנינה הדא דתימר לפניו אבל לאחריו אין מטריחין עליו. שומרי גנות ופרדיסין מה את עבד לון כלפניהן? כלאחריהן? נישמעינה מן הדא: האשה שהיא טבו"י לשה את העיסה, וקוצה את העיסה ומפרישתה. והדא אשה לא בתוך ביתה יושבת ותימר אין מטריחין עליה. והכא אין מטריחין עליו.

תני: המים שלפני המזון רשות ושל אחר המזון חובה. אלא שבראשונים נוטל ומפסיק, ובשניים נוטל ואינו מפסיק. מהו מפסיק? ר' יעקב בר אחא אמר נוטל ושונה. ר' יעקב בר רב יצחק בעי, נוטל ושונה, ואת אמרת רשות?! אית דבעי מימר "ארבעת מילין" ואת אמרת רשות?! אמר רבי יעקב בר אידי על הראשונים נאכל בשר חזיר.

ועל השניים יצאת אשה מביתה. ויש אומרים שנהרגו עליה שלש נפשות.עי' יומא 83ב

האשה יושבת..הדא אמרה עגבות אין בהן משום ערוה. הדא דאת אמר לברכה. אבל להביט אפילו כל שהוא אסור. כהדא דתני המסתכל בעקיבה של אשה כמסתכל בבית הרחם. והמסתכל בבית הרחם כילו בא עליה. שמואל אמר קול באשה ערוה מה טעם (ירמיהו ג) והיה מקול זנותה ותחנף הארץ וגומר.

רב הונא אמר: עומד הוא אדם על הצואה ומתפלל ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בצואה. ישב ולא קינח אסור. א"ר מנא אף על גב דלא אמר ר' הונא הדא מילתא, אמר דכוותה. דרב הונא אמר: עומד הוא אדם על גבי צואה ומתפלל ובלבד שלא יהא בשרו נוגע בצואה. ישב ולא קינח הרי בשרו נוגע בצואה!

הלכה ב משנה מי שאינו יכול לעשות עיסתו בטהרה יעשנה קבין ואל יעשנה בטומאה. ורבי

עקיבה אומר יעשנה בטומאה ואל יעשנה קבין שכשם שהוא קורא לטהורה כך הוא קורא לטמאה. לזו קורא חלה בשם ולזו קורא חלה בשם. אבל קביין אין להן חלה בשם.

העושה עיסתו קבין ונגעו זה בזה פטורין מן החלה עד שישוכו.

רבי אליעזר אומר אף הרודה ונותן לסל הסל מצרפן לחלה:

גמרא מה? פחות מארבעת מיל יעשנה בטהרה =חייב לטרוח ולטבול ארבעת מיל יעשנה קבין, או ארבעת מיל יעשנה בטהרה, יותר מארבעת מיל יעשנה קבין? נשמעינ' מן הדא דא"ר חייא בר ווא כגון קיסרין.חייב ללכת וקסרין לאו ארבעת מילין היא?! הדא אמרה ארבעת מיל יעשנה בטהרה, יותר מארבעת מיל יעשנה קבין.

ר' אמי הורי בכפר שמי, לעשות עיסה גדולה בטומאה. והלא אין שם ארבעת מילין! מכיון דנהרא מפסיק, כמי שיש שם ארבעת מיל. כר"ע. דר"ע אמר יעשנה בטומאה ואל יעשנה קבין? ומדחה...עיסה גדולה היתה, נוח היה לו להלך כמה, ולא לעשותה קבין. כלומר כו"ע מודו הכא דאינו חייב לעשות קבין, כיון דהיא טירחא גדולה [יותר מהלוך] וכיון דפטרינן ליה מללכת, ק"ו דפטרינן ליה מלעשות קבין

מחלפה שיטתיה דר"ע תמן הוא אמר נוטל מקב חלה, וכא הוא אמר הכין!שאין מפרישין מקב! תמן לשעברבדיעבד אים הפריש, חיילא ברם הכא לכתחילה:

ר' אליעזר...רבי יונה רבי חייה בשם רבי יוחנן, רבי יוסי רבי אימי בשם רבי יוחנן: והן שנשכו.

[אית תניי תני הסל מצטרף ואין התנור מצרף. ואית תניי תני התנור מצרף ואין הסל מצרף. אמר רבי יוחנן איתיתיה מדחילפיי: יכולני להביא [לפשוט השאלה..] נשכו, כאן וכאן תנור או סל מצרף. לא נשכו, כאן וכאן אינו מצרף]

מתניתא כגון אילין ריפת' דבבל רכים הם ונושכים זא"ז בסל

הלכה ג משנה המפריש חלתו קמח, אינה חלה, וגזל ביד כהן. העיסה עצמה- חייבת בחלה.

והקמח- "שהפריש" אם יש בו כשיעור, חייבת בחלה. ואסורה לזרים. דברי רבי יהושע. אמרו לו מעשה וקפשה זקן זראת הקמח אמר להן אף הוא קילקל לעצמו ותיקן לאחר.

חמשת רבעים קמח חייבין בחלה, הן ושאורן וסובן ומורסנן חמשת רבעים, חייבין. ניטל מורסנן מתוכן וחזר לתוכן הרי אילו פטורין.

שיעור החלה אחד מעשרים וארבעה. העושה עיסה לעצמו והעושה למשתה בנו אחד מעשרים וארבע'. נחתום שהוא עושה למכור לשוק, וכן האשה שהיא עושה למכור בשוק, אחד מארבעי' ושמונה.

ניטמאת עיסתה שוגגת או אנוסה, אחד מארבעים ושמונה. ניטמאת מזידה אחד מעשרים וארבעה, כדי שלא יהא חוטא נשכר.

רבי ליעזר אומר: ניטלית מן הטהור על הטמא. כיצד? עיסה טהורה ועיסה טמאה, נוטל כדי חלה מעיסה שלא הורמה חלתה, ונותן פחות מכביצה של עיסה הטמאה באמצע כדי שיטול מן המוקף.(סדר הדברים הפוך...נותן ואח"כ נוטל) וחכמים אוסרין:

גמרא אמר להן אף הוא קילקל לעצמו ותיקן לאחרים. קילקל לעצמו- דאכלה ואיתענש. ותיקן לאחרים דאינון אכלין ותליי ביה. כשיאכלו הם אינם נענשין, כי תולין בו

אית תניי תני תיקן לעצמו וקילקל לאחרים. תיקן לעצמו- מ"מ אכלה. וקילקל לאחרים- דאינון סברין מימר הוא מותר, והיא אסורה. כ ס"ס הקמח אסורה...

רבי אימי בשם רבי ינאי: קב טיברני חייב בחלה.

חד חליטרנחתום שאל לרבי יוחנן, אמר ליה איזיל עביד ארבע ופליג.4 וחצי "רבעי-הקב", כדיי לפטור מן החלה ויאמר ליה תלתא ופליג!3 וחצי "שלישית-הקב" (דהוי ג"כ פחות משעור! כי 7/6=3.5/3 שהיא פחות מ5/4) א"ר זעירא קבייא באתריהון, רובעיא

אזדרעון. הקבים במקומו [של ריו"ח] "נזרעו" רק רביעיות [לא שלישיות] ויאמר ליה חמשה פרא ציבחר!מעט פחות שלא יבוא לידי ספק חיוב חלה.

חמשת רבעים...ניטל מורסנן...א"ר יוחנן דרך עיסה שנו. אמר ר"ש בן לקיש דרבן שמעון בן גמליאל היא דרשב"ג אומר 3:5 לעולם אינה חייבת בחלה עד שיהא בה דגן כשיעור.

תלמידוי דר' חייה רובא בר לוליתא בשם ר' יהושע בן לוי דברי הכל היא. א"ר מנא אע"ג דלא אמר רבי יוחנן הדא מילתא, אמר דכוותה. דאמר רבי יוחנן דרך עיסה שנו. וכאן, מכיון שניטל מורסנן וחזר לתוכן, אין זה דרך עיסה:

תני א"ר יודה מפני מה אמרו בעל הבית אחד מעשרים וארבעה. ונחתום אחד מארבעים ושמונה? שהנחתום עינו רעה בעיסתו, ובעל הבית יפה בעיסתו. והתנינן וכן האשה שהיא עושה למכור בשוק אחד מארבעי' ושמונה! בשעה שהיא עושה לביתה עינה יפה בעיסתה. בשעה שהיא עושה למכור בשוק עינה רעה בעיסתה.

וחכמים אומרים לא משם הוא זה ולא מטעם זה. אלא (במדבר יח) ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן, עשה שיתנו לכהן בכהונתו. אלא שהנחתום עיסתו מרובה ויש בה כדי מתנה לכהן, ובעל הבית עיסתו מעוטה, ואין בה כדי מתנה לכהן. והתנינן העושה עיסה לעצמו והעושה למשתה בנו אחד מעשרים וארבעה! שלא תחלוק לעיסת בעל הבית.

אמר רבי, מתניתא בלימודת להיות מפרשת אחד מכ"ד, כשעושה עיסה לעצמו אבל בלימודת להיות מפרשת אחד ממ"ח, לא בדא ניתני כדי שלא יהא החוטא נשכר...

ואין הבית מצטרף?! דבר שהוא מקפיד על תערובתו אין הבית מצטרף, ושאין מקפיד על תערובתו הבית מצטרף. עיסה טמאה עיסה טהורה, עשו כדבר

שהוא מקפיד על תערובתו בעיסה תחלה. אבל בעיסה שניה אין לשני מגע אצל הטבל.

תני רבי אילעאי אומר משום רבי ליעזר תורמין מן הטהור על הטמא בלח. כ משכחת לה מן הטהור על הטמא, א פ י ל ו בלח כיצד? כבש זיתים בטומאה והוא רוצה לתורמן בטהרה, מביא משפך שאין בפיו כביצה, וממלא אותו זיתים, ונותנו על פי חבית, ונמצא תורם מן המוקף. [למה לי פחות מכביצה, אפילו כביצה!! לא פירורין אינון?! זית היא פחות מביצה--ואף שיטמאו הזיתים העומדים בשפת המשפך סמוך לשמן הטמא--אינם מטמאין את שכבה השנייה..ומתרץ.. שלא יטמא זיתים הרבה.] אמרו לו אין לך כל לח קרוי לח אלא יין ושמן בלבד. וא"א לקרות לזה "תרומת טהור מן הטמא "בלח"

תוספתא מסכת תרומות פרק ג
ר' יוסה או' כל בית גיתות תפיסה אחת. כיצד? גת אחת לשתי בורות. שתי גיתות לבור אחת. שתי גיתות לשתי בורות. בזמן שכולם תפיסה אחת תורמין ומעשרין מזה על זה. ניטמא אחד מהן, תורם מן הטהור שבו על הטמא שבו. אין כולם תפיסה אחת אין תורמין ומעשרין מזה על זה. ניטמא אחד מהם לא יתרום מן הטהור שבו על הטמא שבו
וכן היה ר' יהודה או' כל בית הבד קורה אחת. כיצד? קורה אחת לשתי בורות. שתי קורות לבור אחת. שתי קורות לשתי בורות. בזמן שכולם תפיסה אחת, תורמין ומעשרין מזה על זה. ניטמא אחד מהן תורם מן הטהור שבו על הטמא שבו. אין כולם תפיסה אחת, אין תורמין ומעשרין מזה על זה. נטמא אחד מהן לא יתרום מן הטהור שבו על הטמא שבו

היאך עבידה? לדברי חכמים האיך משכח"ל "תרומת טהור...בלח" קורה אחת לשני בורות. שני קורות לבור אחד. ניחא קורה אחת לשני בורות ובור אחד נטמא, והשני טהור--תורמין מזה על זה, אלא שני קורות לבור אחד, לא מתוך שנטמאו מקצתן נטמאו כולן?! רבי לא בשם רבי לעזר תיפתר שהיה ב ל ב ו להכי קרי ליה "בור אחד" לעשותו תפושה אחת, ונמלך לעשותו שתי תפוסות

א"ר יוסי ב"ר בון הדא דתימר שתי בורות.. כשנטמא משישלה ומשיקפה, שכבר נראו לתורמן

בטהרה. אבל אם נטמא עד שלא שילה ועד שלא קיפה לא בדא

רבי טבי בשם ר' יאשיה בי רבי ינאי הלכה כרבי ליעזר. ר' יצחק בר נחמן בשם רבי הושעיא הלכה כר' ליעזר. רבי חונה ר' חנניא אין הלכה כר' ליעזר. ר' יוסי ב"ר בון רב יהודא בשם שמואל אין הלכה כרבי ליעזר אתא עובדא קומי ר' אימי ולא הורי, אמר, תרין כל קביל תרין אינון! "שניים כנגד שניים" [ולא רצה להורות כר"א]

אמרין ליה, והא רבי יצחק בר נחמן הורי! אפילו כן לא הורי.

מסכת חלה פרק ג

הלכה א משנה אוכלין עראי מן העיסה [עיסה שלהם בר-אכילה היא] **עד** שתגלגל בחיטי' ותטמטם בשעורי'.

גילגלהkneaded בחטים וטמטמהrolled up בשעורין, האוכל ממנה חייב מיתה.

כיון שהיא נותנת את המים מגבהת חלתה ובלבד שיהא (ירו' גרס: שלא יהא) שם חמשת רבעים קמח:

גמרא אוכלין עראי מן העיסה כו'. אמר ר' חגיי לא שנו אלא עראי

#אבל קבין אסור. כשנוטל מן העיסה שיעור קב ואוכלו--אסור [דנוטל שיעור קרוב מאד לחלה. וזה "הערמה" לפטור] וזה כוונת המשנה "עראי" מפני שהוא מערים לפוטרה מן החלה.

..ומדחה א"ר יוסי אי מן הדא לית שמע מינה כלום, שאפילו שהוא נוטל ממנה שתים שלש מקרצות, חתיכות שכבר נגמרו לגמרי ועומדות להינתן בתנור, וגם יש בהם שיעור חלה מכיון שהוא עתיד להחזירו לדבר שלא נגמרה מלאכתו, מותר. חידוש מתניתין: שרי לאכול דבר שנגמרה מלאכתו, משום שעדיין חלק מהעיסה לא נעשה מקרצות [נגמר] דא"ר יוסי בשם ר' זעירא בשם רבי ליעזר אף מה שבלגין לא נטבל מפני שהוא עתיד להחזירו

29

לדבר שלא נגמרה מלאכתו.#

והדא אמרה דא: מי ש א י נ ו יכול לעשות עיסתו בטהרה... מפני שאינו יכול. הא אם היה יכול לא בדא. הדא אמרה שאסור לאדם לעשות עיסתו קבין.אסור להפקיע מחיוב

ושאר כל הדברים את מהלך בהן אחר הטימטום.

עשה עיסה מן החטים ומן האורז, אחר מי את מהלך אחר הגילגול או אחר הטימטום?

תני רבי הושעיה חלה כמין גבלול.into lumps ר' לעזר בשם ר' הושעיה משתעשה גבלולין גבלולין. מה ופליג? כאן להלכה.מדרבנן אסור ליטול חלה עד שיעשה גבלולין כאן לדבר תורה.

תני רבי יהודה בן בתירה אומר משתעשה מקרצות מקרצות.חתיכות חתיכות של בצק העומדות להינתן בתנור מה טעמא דרבי יודה בן בתירה? (במדבר טו) כתרומת גורן כן תרימו אותה. מה תרומת גורן ניטלת מן הגמור, אף זו ניטלת מן הגמור. מעתה, לכשתאפה! ר' מתניה לא הוקשה לתרומת הגורן אלא למלאכת העירוס בלבד:

מכיון שהיא...ר' יוסי בשם ר"ש בן לקיש דרבי עקיבה היא. דס"ל אף מ"פטור" יכולין להפריש דתנינן תמן הנוטל חלה מן הקב רבי עקיבה אומר חלה, וחכמים אומרים אינה חלה. כלום א"ר עקיבה אלא לשעבר, שמא בתחילה?! והכא בתחילה נן קיימין! ר' יונה ר' חייה בשם ר"ש בן לקיש י ר ד ו לה בשיטת ר"ע. א"ר יוחנן דברי הכל היא. כיון שהיא נותנת את המים זו היא ראשית עריסותיכם.

תני: מעשר טבל מע"ר שלא ניט' תרומתו שנתערב בחולין אוסר כל שהוא.כדין טבל אם יש לו פרנסה ממקום אחר, מוציא לפי חשבון. ואם לאו, רבי לעזר בן ערך אומר יקרא שם לתרומת מעשר שבו,בכל מקום שהיא ויעלה באחת ומאה. רבי יעקב גבולייא בשם ר' חנינה הלכה כר"א בן ערך.

א"ר יוחנן: ממה שלימדו את הכהנות, הדא אמרה אין הלכה כר' לעזר בן ערך.

מה למדו את הכהונות? מפרישים חלה תכף ואומרים: הרי זה חלה על העיסה הזאת ועל שאור המתערב בה, ועל הקמח שנשתייר בה, ועל הקרץ שניתן תחתיה, לכשתעלה כולה גוש אחד, הוקדש זה שבידי לשם חלה, חוץ מן הטמא שבה. חלק הטמא שבתוך ידי לא יתקדש לשם חלה ואמר, הוא והטמא שבה, ויעלה באחד ומאה! יתבטל [אלמא לא סמכי' אביטול]

רבי יונה אמר: רבי שמואל קפודקיא וחד מן רבנין. חד אמר: כאן בשיש בו כדי להעלות, וכאן בשאין בה כדי להעלות. =חיישינן שאין בו ביטול' וחרנא אמר: מכיון שהוא זקוק להעלות, כמי שיש לו פרנסה ממקום אחר. =כיון שיש לו עצה לומר בלשון הזה, לא סמכינן אביטול

##

[פליגי מתי מותר להשתמש עם הנוסח הזה שיש בו ב' בעיות: 1 אומרו ל פ נ י שנתגלגל 2 אומר "חוץ מן הטמא"]

האי תקנתא דכהונות..א"ר יוסה נראין דברים בערבי שבתות שזה מביאה וזה מביאה כולן מביאות קמח לכהנת ויש כאן שיור ח"ר עיסה ת כ ף כשמטלת מים כמפריש מחיוב על חיוב =בוודאי כבר נתערבו חמשת-רבעים במים אבל בחול, תקנו בחלה שתהא ניטלת מן הטהור על הטמא ושלא מן המוקף, [כל אלו דינים כללים בהלכות חלה] שמא מפטור על החיוב?! חיישינן שתפריש לפני שיש חמשת רבעים קמח מעורב במים

אמר ר' יונה לא מסתברא דלא=אלא בחול. אבל בערב שבת צריכה לומר "היא והטמא שבה" למה? [עד שלא תעשה גוש אחד היא ניטלת לשום חלה, משתעשה גוש אחד היא קדישה לשם חלה] אם אומר את חוץ מן הטמא שבה, נמצא טבל טמא מעורב בחלה, מתוך שאת אומר "היא והטמא שבה", חלה טמאין הן. לא מוטב להפריש מפטור על חיוב, ולא יהא טבל טמא מעורב בחולין?!

על כן בחול תפריש כאמור, אף שנרא' כ"פטור על חיוב", ואז יכולה לומר "חוץ מן הטמא" שהרי ל"ש לומר טבל טמא מעורב בחלה---דהרי כולו פטור! [אם אין אפילו אשה אחת נותנת כשעור] ובשבת חייבת

לומר "היא והטמא"...כדיי שלא יהא טבל טמא מעורב בחלה

א"ר שמואל בר אבדומא ולא למפריעו היא קדישה?! מכיון שהיא קדישה למפריעה כמפרש' מחיוב על חיוב ##

למה לי ובלבד שלא יהא שם חמשת רבעים קמח? אמר רבי מתניתא קודם עד שלא למדו את הכהנות:

הלכה ב משנה נדמעה עיסתה עד שלא גילגלה, פטורה. שהמדומע פטור. ומשגלגלה, חייבת.

נולד לה ספק טומאה עד שלא גילגילה, תיעשה בטומאה. ומשגילגלה, תיעשה בטהרה:

גמרא א"ר יונה תרתין מילין תני ר' חייא רובה, ואינון פליגין חדא על חדא. טבל מנינו "מונין בו" ראשון ושני כחולין כחולין, וכל ספק הפוסל את התרומה, פוסל את החולין מלעשות תרומה.טבל נטמא בטו' "ספק"(שמטמא רק תרומה) וקשיא, אם טבל מנינו כחולין, למה לי פוסל את החולין מלעשותן תרומה? והא מנינו כחולין!

א"ר יונה אוף אנן תנינן תרתיהון.תרוויהו תנינהו! טבל מנינו כחולין, דתנינן תמן אוכל מעשר שהוכשר במשקה, ונגע בו טבול יום או ידים מסואבין, מפרישין ממנו תרומת מעשר בטהרה, מפני שהוא שלישי. הדא אמרה שהטבל מנינו כחולין.

וכל הספק הפוסל את התרומה, פוסל את החולין מלעשותן תרומה. דתנינן תמן נולד לה ספק,אל' "ספק" מהני! עד שלא גילגלה תיעשה בטומאה, משגילגלה תיעשה בטהרה.

נולד לה ספק טו' עד שלא גיל', יעשנה בטו' אמר רב ששת דרבי עקיבה היא. דרבי עקיבה אמר יעשנה בטומאה ולא יעשנה קבין.דאילו לת"ק חייב לעשותה קבין אמר רבי זעירא דברי הכל היא. יעשנה קבין בטומאה. התיב רבי חייה בי רבי בון קומי רבי זעירא והתני אף בשאר המינין כן.לעניין דגן שנטמא בספק, קודם מירוח יעשנה בטו'... אית לך מימר

32

יעשנה קבין בטומאה?!ל"ש רק בחלה..

רבי זבידא אמר אנא בעיתה. אני נמי הקשיתי.

רבי יוסי בשם רבי הילא בדין היה שיטמא אדם טבלו דבר תורה דכתיב (במדבר יח) ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומתי. תרומה צריכה שימור, אין הטבל צריכה שימור. מה אני מקיים (שם) ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן. עשה שיינתן לו לאהרן הכהן בכהונתו.ע"כ טבל טהור אסור לטמאות וכאן נולד לו ספק הואיל ואין את יכול ליתנו לכהן בכהונתו, רשאי את לטמותו:

הלכה ג משנה הקדישה עיסתה עד שלא גילגילה, ופדייתה, חייבת. משגלגלה, ופדאתה, חייבת. הקדישתה עד שלא גילגילה וגילגלה הגיזבר, ואח"כ פדיתה, פטורה. שבשעת חובתה היתה פטורה.

כיוצא בו: המקדיש פירותיו עד שלא באו לעונת המעשרות ופדיין, חייבין. ומשבאו לעונת המעשרות ופדאן, חייבין. הקדישן עד שלא נגמרו, גמרן הגזבר ואח"כ פדיין, פטורין. שבשעת חובתן היו פטורין:

גמרא ולמה תנינתא תרי זימנין?פיאה4:8 רבי חונא רבי חייא רבי יהושע בן לוי בשם ר' פדיה אחת למירוח ואחת לשליש.אים הביאה שליש ביד עכו"ם א"ן מירחן עכו"ם--פטור רבי יוסי אמר: רבי בא, וחבריא. חברייא אמרין, אחת למירוח ואחת לשליש. רבי בא מפרש: לחלה מתני' דחלה למירוח. ופיאה, לשליש. ומתניתא דרבי עקיבה היא. דרבי עקיבה אמר אחר שליש הראשון את מהלך. דאיתפלגון שדה שהביא' שליש לפני גוי, ולקחה ישראל, רבי עקיבה אומר התוספות פטור. וחכמים אומרים התוספות חייב. מיי כדון? תיפתר או כרבי עקיבה במחלוקת. או כדברי הכל בקוצר מיד:ואין תוספת לחייב

הלכה ד משנה נכרי שנתן לישראל עיסה לעשות לו,

פטורה מן החלה. נתנה לו מתנה, עד שלא גילגל, חייבת. ומשגילגל, פטורה.

העושה עיסה עם הנכריבשותפות אם אין בשל ישראל כשיעור חלה, פטורה מן החלה.

גר שנתגייר והיתה לו עיסה, אם נעשית עד שלא נתגייר, פטור. ומשנתגייר, חייב. ואם ספק חייב. ואין חייבין עליה חומש.זר שאכל את החלה

רבי עקיבה אומר: הכל הולך אחר הקרימה בתנור:אפילו אם רק הקרימה היתה תח"י ישראל---חייבת

גמרא מה בינה לעיסת ארנונא tax on flour שמא אינה חייבת בחלה?! תמן, ברשות ישראל הוא, שמא ימלך הגוי שלא ליטלה. ברם הכא לדעתו היא תלויה?! וודאי יטלהו!

תני ר' חייא: מלאי "סחורה"=קמח של ישראל, ופועלין גוים עושין לתוכו, חייב בחלה. מלאי של גוי, ופועלי ישראל עושין בתוכו פטור מן החלה. אמר רבי יוסי אוף אנן נמי תנינן: נכרי שנתן לישראל לעשות לו עיסה, פטורה מן החלה.

רבי בון בר חייה בעא קומי רבי זעירא, ואפילו יש בשל ישראל כשיעור, יעשה כקב מכאן וקב מכאן, וקב הגוי באמצע! אמר ליה רבי זעירא ואינו מעורב על ידי גידין?!

תמן תנינן: גר שנתגייר והיתה לו פרה, נשחטת עד שלא נתגייר פטור, משנתגייר חייב. ואם ספק, פטור. שהמוציא מחבירו עליו הראייה. תמן את אמר ספק פטור, והכא את אמר ספק חייב! אמר רבי אחא איתתבת קומי רבי אמי ואמר מי יאמר לי שאינו נוטל דמיו מן השבט. רבי יעקב בר זבדי רבי חייא בשם רבי לעזר: נוטל הוא דמיו מן השבט.מפריש חלה מספק, ומוכרו ויפריש תמן בפרה ויטול דמיו מן השבט! א"ר יוסי חלה שהיא טבל ובעוון מיתה, מפריש. אבל במתנות אין צורך להפריש ...ולא יטול דמיו מן השבט! על שם המוציא מחבירו עליו הראייה. ע"כ שפיר נוטל

34

אמר רבי בון בר חייה: שני גוים שעשו שני קבין וחלקו ונתגיירו והוסיפו זה על שלו וזה על שלו, חייבין. שלא היתה להן שעת חובה ונפטרו.

שני ישראלים שעשו שני קבין, וחלקו. והוסיפו זה על שלו וזה על שלו, פטורין. שכבר היתה להן שעת חובה, ונפטרו.

ישראל וגוי שעשו שני קבין, וחלקו, ונתגייר והוסיפו זה על שלו וזה על שלו. ניחא חלקו של גוי חייב. חלקו של ישראל מהו? כלום חלקו של גוי חייב לא מחמת חלקו של ישראל! חלקו של ישראל פטור, וחלקו של גוי חייב?!!

רבי עקיבה אומר הכל הולך אחר קרימה בתנור: חברייא בשם רבי לעזר, מודה ר' עקיבה לחכמים בעיסת הדיוט שהקדישה אחר גלגול שגילגולה טיבולה.

רבי הילא בשם רבי לעזר: מודה רבי עקיבה לחכמים בעיסת הקדש שגילגולה פוטרה.

כהנא אמר: דברי ר"ע אין מירוח לעניין תרו"מ פוטר במקום הקדש. אמר ר' יונה הדא דכהנא פליגא על רבי לעזר. מאן דאמר =ר"א גלגול פוטר, המירוח פוטר. ומאן דאמר אין המירוח פוטר, אין גילגול פוטר .ולית ליה לרע"ק "פטור" דהקדש (מירוח/גלגול)

[לעניין ה ק ד ש בין גלגול בין מרוח פוטר] אבל לעניין גוי..

ברם כרבנין, גי ל ג ו ל פוטר ברשות ה ג ו י, ואין המירוח פוטר ברשות הגוי. משום בעלי כיסין וקשיא על דרבנין, גילגול פוטר ברשות הגוי, אין המירוח פוטר ברשות הגוי? שנייא היא דכתיב וכל מעשר הארץ. והכא לית כתיב מלחם הארץ? מלחם ולא כל לחם!

א"ר חנינא בריה דרבי הלל מן הדא דרבנין, אנן ילפין דלית הדא דכהנא פליגא על רבי לעזר. כמה דרבנין אמרי גילגול פוטר ברשות הגוי, אין המירוח פוטר ברשות הגוי. כן רבי עקיבה אומר גילגול פוטר

35

ברשות הקדש, ואין המירוח פוטר ברשות הקדש:

הלכה ה משנה העושה עיסה מן החיטים ומן האורז, אם יש בה טעם דגן, חייבת, ויוצא בה אדם ידי חובתו בפסח. ואם אין בה טעם דגן, אינה חייבת בחלה ואין אדם יוצא בו ידי חובתו בפסח.

הנוטל שאור מעיסה שלא הורמה חלתה, ונותן לתוך עיסה שהורמה חלתה, אם יש לו פרנסה ממקום אחר, מוציא לפי חשבון, ואם לאו, מוציא חלה אחת על הכל.

כיוצא בו: זיתי מסיק שנתערבו עם זיתי ניקוף.שפטורין ממעשרות עינבי בציר עם עינבי עוללות. אם יש לו פרנסה ממקום אחר, מוציא לפי חשבון. ואם לאו, מוציא תרומה ותרומת מעשר לכל, ושאר מעשר ומעשר שני, לפי חשבון.

הנוטל שאור מעיסת חיטים שטבול לחלה ונותן לעיסת האורז, אם יש בה טעם דגן חייבת בחלה, ואם לאו פטורה מן החלה. ואם כן למה אמרו הטבל אוסר כל שהוא? מין במינו. ושלא במינו בנותן טעם:

גמרא מתניתא דלא כדרבן שמעון בן גמליאל. דרבן שמעון בן גמליאל אומר: לעולם אינה חייבת בחלה עד שיהא בה דגן כשיעור.

רבי יעקב בר אידי בשם רבי שמעון בן לקיש הלכה כרבן שמעון בן גמליאל

א"ר הילא: בין כרבנין דהכא בין כרבנין דהתם אמרין: עד שיהא רובה דגן וטעמו דגן. רב הונא אמר: טעמה דגן אף על פי שאין רובה דגן.

מתנית' פליגי על רב הונא: עירב בה שאר המינין עד שיהא בה רובה דגן וטעמה דגן! פתר לה במינים אחרים.לא אורז אלא דוחן

מתניתא פליגא על רבי הילא: הנוטל שאור מעיסת חיטין ונותנה לתוך עיסת האורז אם יש בה טעם דגן חייבת בחלה ואם לאו פטורה! בגין ניתני דבתרה:

36

ה ט ב ל איירי שנטל מעיסת טבל [וממילא א ו ס ר בנו"ט] אוסר כל שהוא מין במינו, ושלא במינו בנותן טעם.

רבי יונה הוה מסמך לרבי זעירא, שמע קליה דרבי הילא יתיב מתני: ר"ח בר ווא בשם רבי יוחנן אמר: טעמה דגן אע"פ שאין רובה דגן. רבי יוסי בשם רבי יוחנן: עד שיהא בה רובה דגן וטעמה דגן. אמר, מחלפא היא בידיה! סימן הוה לן, רבי יוסי כרב הונא.דטעם סגי

סוגיא סתומה

רבי בון בר חייא בעא קומי רבי זעירא, מנחה שנתערבה בחולין, קומץ, ומתיר את שירים לאכילה, קורא אני עליה (ויקרא ב) והנותרת מן המנחה לאהרן ולבניו? אמר ליה וכי טבל שנתערב בחולין קורא אני עליה (במדבר יח) ונתתם ממנו את תרומת ה' לאהרן הכהן. אמר ליה וכי אמרית לך שאינו מוציא ממנו עליו, ולא ממנו למקום אחר?! וכי אמרתי דאינו מוציא ממנו עליו?! לא אמרתי רק דאינו מוציא על מקום אחר--וזה קא מודית לי--א"כ גם על מיניה וביה אינו יכול! אין תפשיטא לך שאינו מוציא ממנו על מקום אחר, אפילו ממנו עליו אינו מוציא!!

ר"ז פושט שאינו יכול. ואומר לר' בון לאוו קא מודית לי שאינו יכול להפריש ממנו [מחלק הטבל שבו] על מקום אחר, גם על עצמו אינו יכול!

רב בון מביא משנה מפורשת שיכול לתקן אותו

מתני' אמרה שהוא מוציא ממנו עליו. דתנינן ואם לאו יוציא חלה אחת על הכל.

אמרין, לית הדא דר' זעירה תתיבה על ר' בון בר חייה. מה בין המוציא ממנו עליו, מה בין המוציא ממנו למקום אחר? המוציא ממנו עליו, בשעה שהוא מוציא ממנו עליו,כגון עיסה טבל שנתערבה בעיסת חולין הואיל ואותו הטבל יכול להעשות חולין כיוצא בו, לא בטל.דהוי כעין "מין במינו"

###בשעה שהוא מוציא ממנו למקום אחר=על טבל אחר שיש לו וקורא שם ת ר ו מ ה על כ ל הטבל המעורב כאן הואיל ואין אותו התרומה ראוי

להיעשות חולין כיוצא בו, חולין שבו מבטלין אותו###

[אמר רבי יוסי הדא אמרה, טבל שנתערבה בתרומה, הואיל ואותו הטבל יכול להעשות כתרומה כיוצא בו, לא בטל]

ולית הדא דרבי בון בר חייה תתיבה על דר' זעירא. מה נפשך אם שלמעלן בטל, אף שלמטן בטל. אם שלמטן לא בטל, אף שלמעלן לא בטל, שכבר קידש
אין ראי' כלל מטבל שנתערב בחולין---דממנ"פ אי בטיל הרי טוב. אי לא בטיל למה לא יפריש מיניה וביה?! [במיוחד שיש בילה!]

###

תני: ואם לאו מביא =לש עיסה בת ד' רובעין ומשיכו לרובע שאור [שבאה מעיסה טבולה] שנתערבה בעיסת חולין ד' רובעין ומשיך. רבי יונה בשם ר' זעירא זאת אומרת רובע שאור שנטבל במקומו, טובל ד' רובעים במקום אחר. הדא אמרה שהנשוך תורה.

א"ר אימי איתפלגון רבי יוחנן ורשב"ל. רבי יוחנן אמר הנשוך תורה. רשב"ל אמר אין הנשוך תורה.ל"ה צירוף מה"ת רבי חייא בר בא מחליף שמועתא. בעון קומי רבי יוסי את מה שמעת מן ר' יוחנן? אמר לון אנא לא שמעית כלום, אלא נפרש מיליהון דרבנין מן מליהון. דתמן תנינן המכניס חלות ע"מ להפריש,להפרידן אח"כ ונשכו, ב"ש אומרים חיבור בטבול יום,טבו"י שנגע בחלה אחד, פסל את כולם וב"ה אומרים אינו חיבור. ארשב"ל ממה דתנינן אינו חיבור, הדא אמרה שאין חייבים עליו משום טהור אוכל טמא.אים נגע שרץ, לא נטמאו כולם א"ל ר' יוחנן שנייא היא בטבול יום דכתיב ביה טהור וטמא, טהור לחולין מבעוד יום, ולתרומה משתחשך. הוי רבי יוחנן דו אמר דבר שאינו חיבור בטבול יום, תורה הוא,כ יש "דין מיוחד" בטבו"י דו אמר שהנשוך תורה. ור"ש בן לקיש דו אמר אינו תורה, דהוא אמר אין הנשוך תורה.אף בשאר מקומות

והתנינן ואם לאושאין לו פרנסה ממק"א מביא ארבעת רובעין

ומשיך.ונושכו לזה העיסה שי"ל קב שאור טבל, ומפריש—אלמא נשיכה מהני אמר רב הושעיה תפתר שבאהקב שנתערב מעיסת הנשוך.דעיקר חיובו ל"ה מה"ת...

רבי זעירה בעי, או מה פליגין רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש בנשוך מאיליו, אבל אם השיכו בידו כל עמא מודיי שהנשוך תורה? אפילו תימר השיכו בידו היא המחלוקת.

נאמר רבי שמעון בן לקיש כדעתיה: דאמר רבי שמעון בן לקיש בשם חזקיה טבל בטל ברוב.א"כ בגוונא דמתניתין אין העיסה חייבת מה"ת, וע"כ מהני "מביא וכו'.."

ר' יוסי בי רבי נהוראי אמר טבל בטל ברוב. אמר רבי יוחנן אין הטבל בטל ברוב. רבי בא בר ממל ורבי הילא אעלון עובדא קומי רבי יסא, סברין מימר שנים רבין על אחד, ולא שמיעין דאמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי אין הטבל בטל ברוב. והתנינן ואם לאו, מוציא מאחד על הכל!אל' לא בטיל! אמר רבי יוסי כל עמא מודיי שהוא מפריש, מה פליגין לחוש להפרשה שנייה. מאן דאמר טבל בטל ברוב, ארימה ונפלה לאתר חורן,הרים חלה מ"עיסת התערובת" ושוב נפלה למק"א אינו חושש להפרשה שנייה. מ"ד אין הטבל בטל ברוב, ארימה ונפלה לאתר חורן חושש להפרשה שנייה:

א"ר בא מה פליגין? ר' יוחנן ור"ש בן לקיש, בטבל שנטבל דבר תורה. אבל בטבל שנטבל מדבריהן, כל עמא מודיי שהטבל בטל ברוב. התיב ר' בא בר כהנא קומי ר' יוסי והתנינן כיוצא בו זיתי מסיק שנתערבו עם זיתי ניקוף, עינבי בציר שנתערבו עם עינבי עוללות. ולא טבל שנטבל מדבריהן הוא?! א"ר מנא קיימתיה ב"שמן" של זיתי מסיק שנתערב בשמן של זיתי ניקוף.

מתיב ר' יוחנן לר"ש בן לקיש, והתנינןדמאי 5:2 נוטל אדם כדי חלה מעיסה שלא הורמה חלתה לעשותה בטהרה להיות מפריש עליה והולך. מכיון שקדש רובה

39

לשם חלה, תיבטל ברוב! אמר ר"ל ברושם.לא בטיל תדע לך שהוא כן, דתנינן תמן הרוצה להפריש תרומה ותרומת מעשר כאחת, לאיזה דבר הוא מסיים? עיין שם כל המשנה לא כדי שלא ייבטל ברוב?! סאה תרו"מ [טבל] בשני סאה תרומה א"ר יצחק בר לעזר שלא יהא כאומר תרומת הכרי הזה וזה, בזה.דאפשר דלא מהני משום דבעינן סיום [ובכה"ג ל"ה סיום]

חזר ר' יצחק בר לעזר ואמר לא אמרנא כלום. ולא ר' יוחנן דו אמר, תרומת כרי זה וזה, בזה. ר' יוחנן אמר: מקום שנתרמה תרומתו של ראשון, נסתיימה תרומתו של שני.תורם מאיזה מקום שירצה מהשני ושפיר מיקרי סיום כלפי הראשון דגוף אחר

הוא--- ומקום שגמר תרומתו של ראשון, הוי "סיום" וקביעות מקום להשני ושפיר מיקרי סיום! וע"כ מתני' דתרומה ותרו"מ, משום ביטול

לקט דלעת להיות מפריש עליה והולך, הרי זה לוקט ובא, ורושם עד כאן תרומה, ועד כאן תרומה, דברי רבי. רשב"ג אומר לוקט, ומחשב כמות שהוא למוד.ואי"צ לרשום הוון בעיי מימר מ"ד עד כאן תרומה ועד כאן תרומה, טבל בטל ברוב.ואים לא ירשום, יתבטל הטבל ברוב תרומה מאן דאמר לוקט ומחשב כמות שהוא למוד, אין הטבל בטל ברוב. ומדחה.. א"ר בא כדי שיהא זקוק ליתן לשבט ביניהן איכא בינייהו אי חייב ליתן לכהן ל פ ני שנגמר כל הדלעת.

היה צריך לתרום ארבע חמש חביות מן הבור, מעלה את הראשונה על פי הבור ואומר: הרי זו תרומה. וכן השנייה וכן השלישי דברי רשב"ג. רבי אומר מעלה כולן על פי הבור ואומר הרי אלו תרומה. הוון בעיי מימר מאן דאמר מעלה את הראשונה על פי הבור, אין הטבל בטל ברוב. ומאן דאמר מעלה כולן על פי הבור, הטבל בטל ברוב. ואחוז טבל שנשאר, יתבטל, ושוב א"י להפריש!

רבי אבהו בשם רבי יוחנן הקיף ביניהון. מאן דאמר מעלה כולן על פי הבור תורם מן המוקף.דווקא, ע"כ יהיו כ ו ל ם סמוך לבור ומאן דאמר מעלה את הראשונה על פי הבור איןחייב לתרום מן המוקף

40

תורם מן המוקף. רבי שמואל רבי אבהו בשם רבי יוחנן מחליף, מאן דאמר מעלה את הראשונה על פי הבור, תורם מן המוקף.ע"כ מפריש תכף בשעת העלאה ומאן דאמר מעלה כולן על פי הבור, איןחייב.. תורם מן המוקף.

מסכת חלה פרק ד

הלכה א משנה שתי נשים שעשו שני קבין [קב ורבע חייב, הא קב אחד פטור] ונגעו זה בזה, אפילו הן ממין אחד פטורין. ובזמן שהן של אשה אחת, מין במינו חייב, ושלא במינו פטור. אי זהו מין במינו? החיטים אינן מצטרפים עם הכל אלא עם הכוסמין. השעורין מצטרפין עם הכל חוץ מן החיטים.

רבי יוחנן בן נורי אומר: ושאר המינין מצטרפין זה עם זה:

גמרא שתי נשים שעשו שני כו': א"ר יוחנן סתם אשה אחת אינה מקפדת, שתים מקפידות הן. אשה אחת שהיא מקפדת, עשו אותה כשתי נשים. שתי נשים שאינן מקפידות, עשו אותם כאשה אחת.

אם אינה מקפדת למה היא עושה אותה בשני מקומות? אמר ר' יונה: בשאין לה מקום ללוש כגון שיש לה עריבה קטנה. מילתי' דרבי יונה אמר: היה לה מקום היכן ללוש והיא עושה אותן בשני מקומות, מקפדת היא. נקי וקיבר, מקפדת היא.

#אמר רבי לעזר שתי דיעות עשו אותן כשתי נשים. שמואל בר אבא בעי, אפילו רוצית?אפי' הן מרוצין זה עם זה?

יש דברים שהן חיבור בחלה ואינן חיבור בטבול יום. חיבור בטבול יום ואינן חיבור בחלה.

חיבור בחלה, דתנינן ובזמן שהן של אשה אחת, מין במינו, חייב. ושלא במינו, פטור. ואין חיבור בטבול יום, דתנינן תמן טבו"י1:1 המכניס חלות על מנת להפריש, ונשכו, בית שמאי אומרים חיבור בטבול יום, ובית הלל

אומרים אינן חיבור.

חיבור בטבול יום ולא לחלה- דתנינן תמן 2:5 בשר הקודש שקרם עליו הקיפה, נגע טבו"י בקיפה, החתיכות מותרות. הא שאר כל הקיפה שבחתיכה האחרת חיבור.ואין סופו לחתכו?

ואינן חייבים בחלה- דא"ר יוחנן העושה עיסה על מנת לחלקה בצק, פטורה מן החלה:

מהו שיירתה? הדין עים שאר המינים? רב הונא אמר אם אומר את השיפון מין כוסמין, מצטרף עם החיטים. שיבולת שועל מין שעורין, אינו מצטרף עם החיטים.

רבי יוחנן בן נורי אומר ש א ר= כוס ש"ש שיפון המינין מצטרפין זה עם זה.

אית תניי תני "כל" המינין מצטרפין זה עם זה. על דעתיה דהך תנייא בריא "תנא ברא" מה בין נשוך מה בין בלול? אמר רבי יודן אבוה דרבי מתניה כשחלקן והוסיף עליהן, נשוכין- חייבין. בלולין- פטורין:ראובן קב חטים ושמעון קב שעורים ונשכו זא"ז, וחלקו ביניהם, וכ"א הוסיף קב,

אין אומרים ה"פטור" "שכבר היתה לו שעת חוב ונפטר" (עיין ירו' לעיל3:4) (משא"כ בבלולין כה"ג)

הלכה ב משנה שני קבין, וקב אורז וקב תרומה באמצע, אינן מצטרפין. דבר שניטלה חלתו באמצע, מצטרפין. שכבר נתחייב בחלה.

קב חדש וקב ישן שנשכו זה בזה, רבי ישמעאל אומר יטול מן האמצע, וחכמים אוסרין.

הנוטל חלה מן הקב, ר"ע אומר חלה. וחכמים אומרים אינה חלה.

שני קבין שניטלה חלתן של זה בפני עצמו ושל זה בפני עצמו, וחזר ועשאן עיסה אחת. ר"ע פוטר וחכמים מחייבין. נמצא אומר חומרו קולו:

גמרא ניתני אורז ולא ניתני תרומה? אילו תנינן אורז ולא תנינן תרומה, הוינן אמרין, אורז על ידי שאינו ממינו, אינו מצטרף. תרומה על ידי שהיא ממינה, מצטרף. הוי צורכה מיתני תרומה. או אילו תנינן תרומה ולא תנינן אורז, הוינן

אמרין, תרומה על ידי שהיא אינה נגררת, אינה מצטרפת. אורז על ידי שהוא נגרר, מצטרף. הוי צורכה מיתני אורז, וצורכה מיתני תרומה.

קב אורז אינו מצטרף. קב מדומע אינו מצטרף. קב תרומה אינו מצטרף. קב הגוי אינו מצרף. קב מין אחר מצרף. קב אשה אחרת מצרף. קב חדש מצרף. קב דבר שניטלה חלתו מן האמצע, מצטרף.

ר' בון בר חייא בעי, קב חלה מהו שיצרף? תני רבי חלפתא בן שאול קב הקדש מצרף. קב חלה אינו מצרף. מה בין הקדש ומה בין חלה? הקדש, ראוי לפדותו ולחייבו. חלה, אינה ראוי לפדותה ולחייבה:

חצי קב חטים וחצי קב שעורין וחצי קב כוסמין, באמצע (והיא מצטרפת עים שניהם) נוטל מן הכוסמין לפי מה שהן. קב חטים וקב כוסמין וקב שעורים, תורם מכל אחד ואחד לפי מה שהוא.

לא אמר אלא קב חיטין קב כוסמין וקב שעורים. הא קב חטים וקב שעורים מאמצע לא בדא.אין קב חטים וכוסמין מצטרפין רבי בון בר חייא א"ר חנינ' חברון דרבנין בעי, מה בין כוסמין באמצע מה בין שעורין באמצע? רבי כהן בשם רבנין דקיסרין אין הכוסמין מצטרפין עם החיטים מפני שהוא כמינו, אלא שהוא מדמה לו, "נראין" שווים מכיון שהוא רחוק ממנו, אינו מדמה לו.

ר' יונה בעי, אף לעניין מעשר בהמה כן? בכורות9:2 כמה דתימר תמן היו לו חמש חיוב בכפר חנניא, וחמש חיוב בכפר בנותני, וחמש פטור בציפורין. כמה דתימר תמן דבר שניטלה חלתו מאמצע מצרף, אוף הכא כן. אין תימר שנייה היא חלה שהיא כנשוך, וההן ששה עשר מיל לא כנשוך הוא?! ומתרץ מצינו חלה מהלכה, מדרבנן לא מצינו מעשר בהמ' מהלכה:

יאות א"ר ישמעאל! כוסמין וחיטין שני מינים הן. ע"י שהוא

מדמה לו, את אומר מצרף, חדש וישן לא כ"ש!! א"ר הילא טעמ' דרבנן כוסמין וחיטין שני מינין ואין בני אדם טועין לומר שתורמין ומעשרין מזה על זה. חדש וישן מין אחד הוא, אם את אומר כן, אף הוא סבר לומר שתורמין ומעשרין מזה על זה:

ע"כ צריך ליקח חלה דווקא מן הצדדין

רבי עקיבה מדמה לה קב לפירות שלא נגמרו מלאכתן. עבר והפריש מהן תרומה, הרי זו תרומה. ורבנין מדמין לה לתבואה שלא הביאה שליש. עבר והפריש ממנה תרומה אינה תרומה. חזרו לו' אינן דומין לא לפירות שלא נגמר' מלאכתן, ולא לתבוא' שלא הביאה שליש. אלא ר' עקיבה מדמה לה לאומר הרי זו תרומה על הפירות האילו לכשיתלשו, ונתלשו. ורבנין מדמין לה, לאומר הרי זו תרומה על הפירות האילו .

הוון בעי מימר מה דא"ר עקיבה נוטל חלה מקב, חלה מהלכה, הא מדבר תורה לא. מן מה דתנינן ר' עקיבה פוטר וחכמים מחייבין. הדא אמרה אפילו מדבר תורה

נמצא חומרו קולו. אית תניי תני קולו חומרו. מ"ד חומרו קולו ר' עקיב'. קולו חומרו רבנין:

הלכה ג משנה נוטל אדם כדי חלה מעיסה שלא הורמה חלתה לעשות' בטהרה להיות מפריש עליה והולך חלת דמאי [לוקח מנחתום ע"ה] עד שתסרח. שחלת דמאי ניטלת מן הטהור על הטמא ושלא מן המוקף:

גמרא מהו עד שתסרח, מאוכל אדם או עד שתפסול מאוכל הכלב? נישמעינה מן הדא: נסרחה תרומה, מטמא טומאת אוכלין ושורפין אותה בטומאה. מטמא טומאת אוכלין ואת אמרת מאוכל הכלב?! אלא מאוכל אדם.אל' סתם נסרח'=מאוכל אדם

הדא אמרה משנתינו שתורמין מן הרע על היפה. ואתייא כיי דמר רב שמואל בר רב נחמן בשם ר' יונתן שתורמין מעלי

איסתפניני leaves of a parsnip על האיסטפניני במקום שאוכלין אותה. כהדא גמלייל זוגא אינשי forgot מתקנה איסטפניניתיה, אתא שאל לרבי יוחנן א"ל אית תמן קניבה עלים שזורקין אפריש מן קנובתה!

תני תרומת מעשר של דמאי. ניטלת מן הטהור על הטמא אית חמי, תרומת מעשר של וודאי ניטלת מן הטהור על הטמא. תרומת מעשר של דמאי לא כ"ש! א"ר יוסי בספק תרומה גדולה אנן קיימין, ספק הפריש תרומה ספק לא הפריש. ניטלת מן הטהור על הטמא

נוטל אדם כדי חלה... כמה דתימר מן הודאי על הדמאי, תרומה. ולא תאכל עד שיוציא עליה תרומה ומעשרות. ואמר אף הכא כן! אמר ר"ש בר כרסנ' כאן ברוצה לאוכלה, כאן ברוצה לשורפה: הוגה

הלכה ד משנה ישראל שהיו אריסין לגוים בסוריא, רבי ליעזר מחייב בפירותיהן במעשרות ובשביעית. ורבן גמליאל פוטר.

רבן גמליאל אומר: שתי חלות בסוריא. ורבי ליעזר אומר חלה אחת.

אחזו קולו של רבן גמליאל וקולו של רבי ליעזר, חזרו לנהוג כדברי רבן גמליאל בשתי דרכים.

רבן גמליאל אומר: שלש ארצות לחלה. מארץ ישראל ועד גזיב חלה אחת.

מגזיב ועד הנהר ועד אמנם שתי חלות, אחת לאור ואחת לכהן, של אור יש לה שיעור, ושל כהן אין לה שיעור.

מהנהר ומאמנם ולפנים שתי חלות, אחת לאור ואחת לכהן. של אור אין לה שיעור ושל כהן יש לה שיעור. וטבול יום אוכלה. רבי יוסי אמר אינו צריך טבילה. ואסורה לזבין ולזבות לנידות וליולדות ונאכלת עם הזר על השלחן, וניתנת לכל כהן.

אלו נותנין לכל כהן: החרמים

והבכורות ופדיון הבן ופדיון פטר חמור והזרוע והלחיים והקיבה וראשית הגז ושמן שריפה וקדשי מקדש והביכורים. ורבי יהודה אוסר בביכורים. כרשיני תרומה רבי עקיבה מתיר לכל כהן וחכמים אוסרין:

גמרא ר' אבהו בשם ר' יוחנן לא חייב ר' ליעזר אלא בחכירי בתי אבות כגון מהלין דבית ר' ינאי. תני ר' חלפתא בן שאול קנס קנסו ר' ליעזר . מה נפק מביניהון? אריס לשעה. מאן דאמר קנס, חייב. מאן דאמר בחכירי בתי אבות, פטור:

הלוקח מן הנחתום בסוריא צריך להפריש חלת דמאי דברי רבן גמליאל. וחכמים אומרים אינו צריך להפריש חלת דמאי. א"ר חנניה קומי רבי מנא ויאות אמ' רבן גמליאל מה טעמהון דרבנין? א"ל כשם שלא נחשדו ישראל על תרומה בארץ, כך לא נחשדו על חלה בסוריא.

ר' אבון בר חייא בעי, כמה דאת אמר שתי חלות בסוריא, ודכוותה שתי תרומות בסוריא! א"ר חגי חלה אין אחריה כלום. תרומה יש אחריה כלום. מעשר ותרו"מ אם אומר את כן, נמצאת אותה תרומה שהוא מפריש, טבולה למעשרות!

ביקש ר"ג ברבי להנהיג את הדמאי בסוריא ולא הניח לו רבי הושעיה. אמר ליה ר"ה לר"ג אם באת לחשוש לדמאי... מעתה יחושו הכהנים על חלתן! שניתן להם מעמי הארץ שבסוריא , שמא לא הותקנו מתרו"מ מחלפה שיטתיה דרבי הושעיה תמן אמר אימת קדשים עליו ואינו נותן לכהן דבר שאינו מתוקן. וכא הוא או' הכן! א"ר בון בר חייא אני אומר אותה של אור נתן לו! א"ל רבי מנא לא תני רבי הושעיה אלא מעתה יחושו הכהנים על חלת"ן"!!

הלוקח מן הנחתום ומן האשה שהיא עושה למכור בשוק, צריך להפריש חלת דמאי. מבעל הבית והמתארח אצלו, אינו צריך להפריש חלת דמאי. ר' יונה

46

בשם ר' חנניה חברון דרבנין במתארח אצלו לעיסתו. אינו עושה עיסה מי ו ח ד בשביל הארח א"ר יונה והן שראו אותו מגבל אצל אחר.יש

להניח אצל חבר— שמפריש גם חלה

חזקת בעלי בתים =הלוקח תבואה מבעה"ב ע"ה שבסוריא בסוריא אינו צריך להפריש דמאי. אם יודע שרוב מכנסו מ ש ל ו, צ ר י ך ל ה פ ר י ש

##ר' בון בר חייה בעי ולית הדא פליגא על ר' הושעיה?! א"ר מנא כאן בארץ. כאן בחוצה לארץ יש מקום בסוריא שהיא ארץ ישראל--ושם איירי ברייתא

רבי חונא אמר כיני מתניתא מגזיב עד הנהר מגזיב עד אמנם: תני אי זו היא הארץ ואיזהו חוץ לארץ? כל שהוא שופע מטוורס אמנם ולפנים, ארץ ישראל. מטוורס אמנם ולחוץ, חוצה לארץ. הניסין איים שבים, את רואה אותן כאלו חוט מתוח מטוורס אמנם ועד נחל מצרים. מהחוט ולפנים ארץ ישראל. מהחוט ולחוץ חוץ לארץ. רבי יודה אומר כל שהוא כנגד ארץ ישראל הרי הוא כארץ ישראל שנאמר (במדבר לד) וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול זה יהיה לכם גבול ים. שבצדדין מה הן? את רואה אותן כאלו חוט מתוח מקפלריא ועד אוקיינוס. מנחל מצרים ועד אוקיינוס. מהחוט ולפנים ארץ ישראל. מהחוט ולחוץ חוץ לארץ.

אמר רבי יוסטא בר שונם לכשיגיעו הגליות לטוורס אמנם, הן עתידות לומר שירה שנאמר (שיר השירים ד) תשורי מראש אמנה.

אית תניי תני הירדן מארץ ישראל. אית תניי תני הירדן מחוצה לארץ. אית תניי תני הירדן גבול בפני עצמו. מאן דאמר הירדן מארץ ישראל (דברים ג) והערבה והירדן וגבול. מאן דאמר הירדן מחוץ לארץ. (יהושע יח) והירדן יגבול אותו לפאת קדמה. ומ"ד הירדן גבול בפני עצמו, והוא שיהא

במקום אחד, עשר ???דווקא אים יש

עשר בהמות בירדן עצמו, מצטרפין למעשר

[רבי ירמיה רבי אימי בשם רבי יוחנן. ר' סימון בשם רבי יהושע בן לוי: לחזקות, ולביעורין, ולמעשר בהמה]

ירדן שנטל חלק מארץ זו ושטפה לזו מזה ונתן לזה, מה שנטל נטל ומה שנתן נתן. אם במקו' שהיה ארץ ישראל ונעשה בסוריא, חזקתו למעשרות ולשביעית!

רבי הילא בשם רבי שמעון בן לקיש והוא שמשך עפר: נעקר בגושיהן נחשב כמקום הראשון

של אור יש לה שיעור- שהוא דבר תורה. של כהן אין לה שיעור שהיא מדבריהן.

ויפריש לאור ולא יפריש לכהן? שלא יהו אומרי' ראינו תרומה טהורה נשרפת. ויפריש לכהן ולא יפריש לאור? שלא יהו אומרים ראינו תרומה טמאה נאכלת. מתוך שהוא מפריש שתיהן לכשהוא בא לכאן הוא נשאל.

וזו וזו מדבריהן הוא.חלת חו"ל...מוטב לרבות בנאכלת ולא לרבות בנשרפת:

אוף רבי יוסי מודי בה. חומר הוא בדבר שהטומאה יוצאה מגופו.

הורי ר' אבהו בבוצרה שהיא צריכה רוב. אמר רבי יונה מלמד שאינה אוסרת בפחות ממאה, ואינה עולה באחד ומאה. [אי"צ עלייה--כשאר תרומה שנפלה ל101 דחייב "להעלות" אחד וליתנה לכהן [עיין מס' תרומות]] אמר רבי זעירא מתניתא אמרה אפילו באחד ואחד. דתנינן ונאכלת עם הזר על השלחן.

אמר רבי יוחנן רבותינו שבגולה היו מפרישין תרומות ומעשרות עד שבאו הרובין ובטלו אותן. מאן אינון הרובין? תרגמוניא.אלו ה"מתרגמים"

דיני חו"ל לפני שבוטלו..רבי זעירא רב יהודה בשם שמואל: חלת חוץ לארץ ותרומת חוץ לארץ, אוכל, ואח' כך מפריש. ר' בא בשם

שמואל לא חשו אלא לתרומת דגן תירוש ויצהר. רבי הילא בשם שמואל לא חשו אלא לתרומה בלבד. אבל לירקות אפילו לתרומה גדולה לא חשו. כהדא דתני איסי בן עקיבה אומר מעשרות לירקות מדבריהן.

תני: חלת הגוי בארץ, ותרומת הגוי בחוץ לארץ. מודיעין אותו שאינו צריך, ואוכל:

וניתנת לכל כהן בין לכהן חבר בין לכהן עם הארץ:

יש מהן נותנין לאנשי משמר, ויש מהן נותנין לכל כהן. הבכורות והביכורים לאנשי משמר. ושאר כולהן לכל כהן.

רבי ירמיה בעי קומי רבי זעירא, מניין שחרמים לאנשי משמר? אמר ליה (ויקרא כז) כשדה החרם לכהן תהיה אחוזתו. אחוזה עצמה מהו שתהא לאנשי משמר? בגין דכתיב לכהן בפת"ח תהיה אחוזתו. והכתיב (דברים יח) ונתן לכהן ג"כ בפת"ח הזרוע והלחיים והקיבה. מעתה לאנשי משמר?!

רבי אחא רבי אבהו בשם רבי יוחנן (ויקרא כז) כל חרם קודש קדשים הוא לה'. מה קדשי קדשים לאנשי משמר. אף חרמים לאנשי משמר. מעתה אף המטלטלין! ותני מה בין הקרקעות למטלטלין? אלא שהקרקעות לאנשי משמר, והמטלטלין לכל כהן!

רבי יוסי בי רבי בון רבי חייא בשם רב ששת (דברים יח) אשי ה' ונחלתו יאכלון. מה אישים לאנשי משמר. אף נחלה לאנשי משמר.

עשרים וארבעה מתנות ניתנו לאהרן ולבניו. עשר במקדש. ארבע בירושלם. עשר בגבולין. אילו הן שבמקדש: חטאת ואשם וזבחי שלמי ציבור וחטא' העוף ואשם תלוי ולוג שמן של מצורע. שתי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות והעומר. ואילו הן שבירושלם: הבכורות והביכורים והמורם מן התודה ומאיל נזיר ועורת המוקדשין.

אלו הן שבגבולין: התרומה ותרומת מעשר וחלה והזרוע והלחיים והקיבה וראשית הגז וגזל הגר ופדיון הבן ופדיון פטר חמור וחרמים ושדה אחוזה:

ר' יודה אוסר בביכורים. רבי יודה כדעתיה דו רבי יודה אמר אין נותנין אותן אלא לחבר [בטובה] משנה במס' בכורים

אמר רבי יונה רבי עקיבה כדעתיה. דו רבי עקיבה אמר כל מעשיהן של כרשינים בטומאה.שאינם מק"ט אמר רבי יוסי אפילו תימא מחלפא שיטתיה, שנייא הוא שאין אדם מצוי לטמא ללתתם במים אוכלי בהמתו.

מפני מה לא גזרו על הבקייה? מין מאכל בהמה (דומה לכרשינים) במנעליהן יצאת עמהן מאלכסנדריאה. ובאותה תקופה לא ישבו סנהדרין לגזור עליה אימתי גזרו על הכרשינין? רבי יוסי אומר בימי רעבון. רבי חנניה בשם רבי בימי דוד. אמרין, היא הדא היא הדא:אז היה רעבון

הלכה ה משנה נתיי איש תקוע הביא חלות מבייתור חו"ל ולא קיבלו ממנו. אנשי אלכסנדיראה הביאו חלותיהן מאלכסנדריאה ולא קיבלו מהן.

אנשי הר צבועים הביאו ביכוריהן קודם לעצרת ולא קיבלו מהן. מפני הכתוב שבתורה (שמות כג) וחג הקציר ביכורי מעשיך אשר תזרע בשדה.

בן אטיטס העלה בכורות מבבל ולא קיבלו ממנו.

יוסף הכהן הביא בכוריו יין ושמן ולא קיבלו ממנו. אף הוא העלה את בניו ואת בני ביתו לעשות פסח קטן בירושלים והחזירוהו שלא יקבע הדבר חובה.

אריסטון הביא בכוריו מאפמיא וקיבלו ממנו מפני שאמרו הקונה בסוריא כקונה בפרוור ירושלם:

גמרא הביא חלות..תני רבי חייה גזרו עליהן והחזירם למקומן.

פליג אר"ח אמר רבי בא בר זבדא איפשר לאוכלה אין את יכול, שלא יאמרו ראינו תרומה טמאה

50

שנאכלת. לשורפה אין את יכול, שלא יהו אומרים ראינו תרומה טהורה נשרפת. להחזירה למקומה אין את יכול, שלא יהו אומרים ראינו תרומה יוצא מן הארץ לחוץ לארץ. הא כיצד? מניחה על הפסח ושורפה.

אמר רבן שמעון בן גמליאל אני ראיתי את שמעון בן כהנא שותה יין של תרומה בעכו א"י שאמר זה הובא מקיליקיה, עיר בחו"ל וגזרו עליו ושתייו בספינה. ואין בני אדם טועין לומר שמביאין תרומה מחוצה לארץ לארץ?! נאמר, לא ירד לעכו. איכן שתייו? מן החוט ולחוץ מן החוט ולפנים? נאמר, מן החוט ולחוץ. אמר רבי יונה אפילו תימר מן החוט ולפנים לא חשו למראית העין בספינה.

אימתי היה שמעון בן כהנא? בימי רבי ליעזר. רבי שמעון בר כהנה הוה מסמך לרבי ליעזר ר"א סמך עליו עברון על חד סייג, אמר ליה אייתי חד קיסם נחצי שניי, חזר ואמר לא תיתי לי כלום. אמר דאין אתי כל בר נש ובר נש מיעבד כן, הוה אזיל סייגה דגוברה!

רבי חגיי הוה מסמך לרבי זעירא, עבר חד, טעין חד מובל דקיסין משא של עצים, אמ' ליה אייתי לי חד קיסם ניחצי שניי. חזר ואמר ליה לא תיתי לי כלום! דאין אתי כל בר נש ובר נש מתעבד כן, הא אזלא מובלה דגברא!! ילך לו כל המשוי... לא רבי זעירה כשר כל כך, אלא מילין דיצרן מה שהשמיענו הבורא, נעשה... שמע לן, נעבדינן:

אנשי אלכסנדריאה הביאו חלותיהן מאלכסנדריאה ולא קבלו מהן. א"ר בא מרי, ולא רבי חייה רובא היא?! וכי לא אתיא משנתינו כר"ח רובא?! עוד הוא אית ליה, וגזרו עליהן והחזירום:

אנשי הר צבועים הביאו ביכורים קודם לעצרת ולא קיבלו מהן.

תנינן תמן אין מביאין בכורים משקין. רבי הילא בשם רבי לעזר כיני מתניתא אין עושין

51

בכורים משקין אפילו משזכו בהן בעלים.

והתני דרך ביכורים משקה להביאן, מניין שיביא? תלמוד לומר תביא. תיפתר שלקטן משעה הראשונה על מנת כן. וכאן לא לקטן משעה ראשונה על מנת כן:

ואתייא כמאן דאמר פסחן של נשים רשות. כרשב"א וע"כ אסורה בשני אפילו לטפילה

תני האשה עושה פסח הראשון לעצמה, והשני טפילה לאחרים דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר האשה עושה פסח שני לעצמה אפילו בשבת ואין צריכה לומר הראשון. רבי שמעון בן אלעזר אומר האשה עושה פסח ראשון טפילה לאחרים, ואינה עושה פסח שני.

[כולהו דרשי ליה לפסח ש נ י??] מה טעמא דרבי מאיר? (שמות יב) איש שה לבית אבות, אם רצו-לבית=רשות לאשה מה טעמא דרבי שמעון בן אלעזר? איש ולא אשה לגמרי איתמעט. מה מקיימין רבנין ר' יוסי איש? פרט לקטן.

אמר רבי יונה ואפילו למאן דאמר חובה, =ר"מ שנייא היא שהדבר מסויים אדם גדול שמא יקבע הדבר חובה.

לא כן סברנן מימר קודם לשתי הלחם לא יביא, ואם הביא כשר? שנייא היא שהדבר מסויים, שמא יקבע הדבר חובה. ולא כן תנינן אם באו תמימין יקרבו? שנייא היא שהדבר מסויים, שמא יקבע הדבר חובה.

אריסטון הביא ביכוריו מאפמיא וקיבלו ממנו.

תמן תנינן אין מביאין תרומה מחוץ לארץ לארץ. ויביאו תרומה? אמר רבי הושעיא ביכורים באחריות הבעלים. תרומה אינה באחריות הבעלים. אם אומר את כן, אף הן מרדפין לאחריה לשם שמא יצא הכהן לחו"ל

52

[טומאת ארץ העמים]:

נגמר פעם שלישי יום ד חוקת תשעו ז תמוז בשעה 8 בערב כן יעזרני ד' לסיים מסכתות וספרים אחרים בבריות גופא ונהורא מעליא בתוך ביתי ובתוך בתי בני ישראל. בס"ד טו אב תשפג [אחר גמר מבחן 30 של טוהר נגעים פרק י] כן יעזרני ד' לסיים כל סדר זרעים בקרוב [בס"ד לפני תום תשפג..]

53

עזמוות

פירוש קצר על תלמוד ירושלמי ערלה

1)הפירוש מיועד ללומד והוגה בבבלי ובקי במונחיה ומושגיה

2) כל מקום שאפשר לשתוק שתקתי והנחתי העבודה על המעיין—ואף במקום שפרשתי היא בתכלית הקיצור

3) שניתי כמה מן הנדפס ורובן ע"פ שערי תורת ארץ ישראל. אים ראיתיה "כמעט מוכרח", אך במקום שאף אחר ההגה, הסוגיא סתום, לא הגהתי רק באו סימנים # #

4) הטלתי "מתגים" כפי הצורך בעין יפה...Paragraphs & punctuation marks

בחמלת ה' עלי יהושע יהודה גליק והוגה מחדש ז תשרי תשעד ושוב ג אדר תשעז

וריש תשפב ושילהי תשפג

מסכת ערלה פרק א, ד תשרי תשע"ב (צום)

הלכה א משנה הנוטע לסייג ולקורות פטור מן הערלה.

רבי יוסי אומר: אפילו אמר הפנימי למאכל והחיצון לסייג, הפנימי חייב והחיצון פטור:

גמרא הנוטע לסייג כו'. כתיב (ויקרא יט) ונטעתם כל עץ מאכל את שהוא למאכל חייב. לסייג ולקורות ולעצים פטור. מעתה אותו של מאכל, אפי' חישב עליו לסייג יהא חייב? =מנלן דמהני "מחשבה" לפטור אילן שיש בו אוכל? ת"ל ונטעתם עץ מאכל.

הסבר הברייתא

רבי יוסה ילמד דבר מתחילתו ממשמע שנאמר (שם) שלש שני' יהיה לכם ערלים לא יאכל. וכי אין אנו יודעין שבעץ מאכל הכתוב מדבר?! מה ת"ל ונטעתם כל עץ מאכל? את שהוא למאכל חייב, לסייג ולקורות ולעצים פטור.

רבי יונה ילמד דבר מסופו ממשמע שנאמר (שם) ובשנה החמישית תאכלו את פריו להוסיף לכם תבואתו. וכי אין אנו יודעין שבעץ מאכל הכתוב מדבר?! מה ת"ל ונטעתם כל עץ מאכל? את שהוא למאכל חייב, לסייג ולקורות ולעצים פטור.

תני רבן שמעון בן גמליאל אומר: בד"א? בזמן שנטע לסייג ולקורות ולעצים,דבר הראוי להם, פטור. נטע דבר שאין ראוי להם, חייב. יאות אמר רשב"ג, מ"ט דרבנין? א"ר זעירא במשנה סדר נטיעתם. לעצים- ברוצף. לקורות- במשפה. לסייג- מקום הסייג מוכיח עליו.

תני בשם רבי מאיר כל האילנות באין למחשבת פטור, חוץ מן הזית ומן התאינה. ר"מ כדעתיה דאמרכלאים 6:3 כל אילנות אילן סרק, חוץ מזית ותאינה.

תני בשם ר"ש: אין לך בא למחשבת פטור, אלא שלשת המינין בלבד: רימין ושקמה וצלף.

מהו שיהו נוטע עץ-מאכל, וצריך את העצים. חייבין במעשר? תפלוגתא דר' בא בר ממל ודר' הילא. דאיתפלגון: המשמר פירותיו לעצים, רבי בא בר ממל אמר חייב. ר' הילא בשם ר' יוסי אמר פטור.

ר' בא בר ממל אמר חייב מן הדא: (דברים יד) ובא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך. ממה שיש לך ואין לו את חייב ליתן לו. יצא הפקר שידך וידו שוין בו. הוא לקט היא שכחה היא פאה היא הבקר.כולם פטורין ממעשר (יצא זה שאינו הפקר...)

ר' הילא בשם ר' יוסי אמר פטור מן הדא: כוסבר שזרעה לזרע, ירקה פטור.אל' כיון שאין נותן דעתו על ירקה, פטור—ה"ן אין משמר "הפירות" ומדח' שנייא היא כוסבר, שיש לו גורן אחרת.שעכ"פ נותן מן הזרע

והיי דא אמר דא: המקיים מליאה ערוגה שלימה של כרוב, לזרע, בטלה דעתו. וחייב לעשר את ירקו [אם נמלך וליקט ירקו] קלחין יחידין, לא בטלה דעתו. א"ר יונה והוא רישא דחייב שליקט ירק. אבל אם לא ליקט ירק, כך אנו אומרים עצים =זרעונים שאינם נאכלים חייבין במעשרות?! אל' קיים קלחין יחידים לזרע, וליקטן ירק-- אינו נותן כלל!

מהו שיהיו אסורין נוטע לשם עצים משום גזל? וכי עצים אינן אסורין משום גזל?! מה צריכה ליה, כגון אילין תותייא berries דלא אית בהון ממש.

רימין שנטען לשם =חישב לאכול הרימין רימין. בנות הדס שנטען לשם בנות הדס. אית תניי תני חייב, במעשר אית תניי תני פטור. א"ר חסדא מאן דאמר חייב, במקום שרוב משמרין =רוב אנשי העיר מושיבין שומר שלא יגנבו הרימין [אך הוא שמא מושיב השומר לדברים אחרים]. מ"ד פטור, במקום שאין הרוב משמרין. רבי יוסי בעי אם במקום שהרוב משמרין, למה לי חישב? אפילו לא חישב! כך אנו אומרים זית ותאנה עד שיחשוב עליהן?! אלא אפילו מחצה משמרין ומחצה שאין משמרין.

א"ר מתיא מן דבתרתה, מקום מקום שאין רוב משמרין, אפילו חישב, פטור.

רבי יוחנן בשם ר"ש בן יוצדק: גפן שעלת במקום חורשין יער פטורה מן הערלה. אמר ר' יוסי אפילו נטעה. ביער, פטורה והתנינן העולה מאליו חייב בערלה! תמן בשנטעה במקום ישוב, ברם הכא שנטעה במקום חורשין. אמר רבי ליעזר הדא דתימר כשאינה עושה כדי טפילתה, הוצאות להביאה לעיר אבל אם היתה עושה כדי טפילתה, חייבת.

רב הונא שאל, אתרוג שנטעו למצותו, מהו שיהא חייב בערלה? חזר רב חונא ואמר, אתרוג שנטעו למצותו חייב מן הערלה. ולא כן תנינן (ויקרא כג) ולקחתם לכם ולא מן המצוה אל' "לכם" למעט אתרוג של מצווה(מע"ש) ה"ן גבי ערלה "לכם" למעט! מדחה תמן ולקחתם לכם- בדמים. לא מן המצוה. ברם הכא כמה דתימר גבי שופר (במדבר כט) יום תרועה יהיה לכם מ"מ. וכא שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל מ"מ.

מה בינו למשמר פירותיו לעצים? =נוטע עץ-פרי לשם עצים דפטור מערלה כמתני' כשם שהוא רוצה בפריו, כך הוא רוצה בעצו. ברם הכא רוצה הוא בפריו, ואינו רוצה בעצו.שפיר יש לחייבו ועוד מן הדא: דא"ר חנינא "פרי" אם אתה אומר עץ היא, אין אדם יוצא בה ידי חובתו בחג! מה דמי לה? זית שנטעו להדליק בו בחנוכה. א"ר יוסי בר בון זה דבר תורה וזה מדבריהן, ואת אמר הכין?! מה דמי לה זית שנטעו להדליק בו את המנורה. זה דבר תורה וזה דבר תורה.

ר"ש בן יקים בעא קומי רבי יוחנן: נטעו צד התחתון לסייג והעליון למאכל? צד התחתון למאכל והעליון לסייג? א"ל היא הדא היא הדא. היא צד התחתון לסייג והעליון למאכל. היא צד העליון לסייג והתחתון למאכל .חלק הסייג פטור-חלק האוכל חייב כיצד הוא יודע? אמר רבי יונה מביא זמורה ומסיים. עד כאן לסייג, מכאן ואילך למאכל.

צד התחתון למאכל והעליון לסייג, גדל מתוך איסור ואת אמרת הכין?! ר"ז כדעתיה דאמר ר"ז בשם רבי יונתן: בצל של כלאי הכרם שעקרו ושתלו, אפילו מוסיף כמה, אסור, שאין גידולי היתר מעלין את האיסור.

נטעו לסייג, וחישב עליו למאכל, בא נתחייב בערלה במחשבה. למאכל, וחישב עליו לסייג, לא כל הימינו.

נטעו שנה ראשונה לסייג, כך הוא חושב בעת הנטיעה "שנה ראשונה יהא לסייג, מכאן ואילך לפירות" מכאן ואילך חישב עליו למאכל, מכיון שחישב עליו מחשבת חיוב, חייב. והתנינן רבי יוסי אומר אפילו הפנימי למאכל והחיצון לסייג הפנימי חייב והחיצון פטור! תמן, למאכל, למאכל לעולם. לסייג, לסייג לעולם, ברם הכא מכיון שעירב בו מחשבת חיוב, יהא חייב.

##

חישב לסייג, וכעבור זמן מה, החליט לפירות, וכבר גדל הפרי קצת...והוסיף תוספתו, רבי ירמיה אמר התוספת פטור. רבי בא אמר התוספת חייב. א"ר יוסי הדא דרבי בא, מתחמיא קשיא, ולית היא אלא ניחא.נראה קשה, ואינו! כהדא דתני: שדה שהביאה שליש לפני גוי ולקחה ישראל ר' עקיבה אומר התוספת פטור. וחכ"א התוספת חייב. והכא עיקרו פטור ותוספתו חייב!

נטעו שלש שנים לסייג, מיכן ואילך חישב עליו למאכל? נטעו לסייג ובשנה הרביעית נמלך [א"ן מעיקרא חשב שיהא ג ראשונים לסייג ורביעית למאכל]

א"ר יוחנן: דברי רבי ישמעאל: כל שאין לו ערלה, אין לו רבעי.

##

רבי יוחנן בעי, עד שיהא לו "שלש שנים" ערלה?

2 פירושים על בעיית ריו"ח **א"ר יונה עיקר ערלה צריכה ליה,**=מיבעי ליה **אין עיקר ערלה פחות משלש שנים?** אים חישב בסוף שניים לאכילה, מונה עוד אחד, או מונה עוד שלש?

א"ר יוסי עיקר רבעי צריכה ליה, כל שאין לו ערלה אין לו רבעי? שמא כשחישב בסוף שלש לאכילה, ימנה עכ"פ שנה אחת לרבעי?

תני: אילן שמקצתו נטוע בארץ ומקצתו ח"ל, מכיון שמקצתו נטוע בארץ, כילו כולו בארץ, דברי רבי. רשב"ג אומר: צד הנטוע בארץ חייב, צד הנטוע ח"ל פטור.

ר' אבהו בשם רבי יוחנן לדברי רבי נעשה כטבל וכמעושר מעורבין זה בזה.

[מפרש דברי רבי]

רבי זעירא בשם רבי יוחנן: שורש פטור פוטר. =ילדה שסיפקה לזקינה מה כרבי? דרבי אמר שורשין חיין זה מזה? ומדחה דברי הכל היא הכא, שורש פטור פוטר.

[הן דתימר שורש פטור פוטר, בשורש ישן. אבל אם השריש מח"ל בארץ, לא בדא שפיר נתחייב, מכיון שנכנס שרשו לארץ [וכרבי אזלא]]

שורש פטור פוטר- והתנינן רבי יוסי אומר אפילו הפנימי למאכל והחיצון לסייג הפנימי חייב והחיצון פטור. ויפטור צד החיצון לצד הפנימי! ר"ז אמר לה סתם רבי לא בשם רבי לעזר: ראוי הוא לחשוב עליו על החיצון למאכל ולחייבו.ע"כ א"א שיפטור שורש את הכל

נוסח אחר רבי יוסי בשם רבי יוחנן: שרשים אין בהן ממש לעניין ביכורים.

=אף ששרשי האילן יונקין משל חבירו, מביא וקורא אמר רבי זעירא לרבי יסא בפירוש שמעתנה מן דר' יוחנן, או בערלה הויתון קיימין, ואידכרת הדא מילתא בביכורין, ואמר שרשין אין בהן ממש?

אמר רבי זעירא הדא דתימר שרשין אין בהן ממש, בהשרישו מתוך שלו לתוך של חבירו, אבל בהשרישו מח"ל לארץ, או מארץ לח"ל, שרשים יש בהן ממש. ומפריש רק מיניה וביה

סיפקה if a new tree drew nourishment from an old לזקינה, פטור. לח"ל, פטור. להקדש, חייב. לצד התחתון , חייב.

להקדש חייב- שהוא ראוי לפדותו ולחייבו. לצד התחתון חייב- שהוא ראוי לחשוב עליו ולחייבו.

רבי יוסי של משנתינו כרשב"ג? מדחה..אפילו יסבור כרבי. ערלה תלוי' לדעתו, ומעשרות אין תלויין לדעתו:

הלכה ב משנה עת שבאו אבותינו לארץ ומצאו נטוע, פטור. נטעו אע"פ שלא כיבשו, חייב.

הנוטע לרבים, חייב. רבי יודה פוטר.

הנוטע ברשות הרבים, והנכרי שנטע, והגזלן שנטע, והנוטע בספינה, והעולה מאיליו, חייב בערלה:

גמרא (ויקרא יט) ונטעתם פרט לשנטעו גוים עד שלא באו ישראל לארץ. ר' הונא בשם רבי אבא הדא אמרה שורש פטור פוטר:

נטעו אף על פי שלא כיבשו חייב. וכרבי ישמעאל דאמר כל ביאות האמורות בתורה לאחר ארבע עשרה שנה נאמרו. שבע שכיבשו ושבע שחילקו? רב הילא בשם רבי לעזר מודה רבי ישמעאל בחלה ובערלה. ותני כן "בבואכם" לפי ששינה הכתוב משמעו, שינו חכמים חיובו.

רבי יונה בעי, מחלפה שיטתיה דרבי ישמעאל, תמן הוא אמר היא הוייה

היא הקמה, היא שבירה היא נתיצה, היא גאולה היא פדייה....זו היא שיבה זו היא ביאה... והכא הוא משנה בין לישן ללישן!

נטעו לרבים חייב. רבי יודה פוטר. מחלפא שיטתין דרבנין. תמן אינון אמרין ירושלם וחוצה לארץ אין מיטמאין בנגעין, והכא אינון אמרין הכין! תמן (ויקרא יד) ובא אשר לו הבית פרט לירושלם שהיא לכל השבטים. ברם הכא ו"נטעתם" מכל מקום.

מחלפה שיטתיה דרבי יודה, תמן הוא אומר אני לא שמעתי אלא בית המקדש אבל ירושלים מטמא בנגעים אע"פ ששיך לרבים והכא הוא אמר הכין. תמן הוא אמר אני לא שמעתי אלא בית המקדש, ש מ ו ע ה אמרה, ברם הכא, גרמיה אמר. אמר רבי יוסי בי רבי בון תיפתר כרבי שמעון בן אלעזר. דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר משמו הנוטע לרבים חייב בערלה. עלת מאיליו פטור מן הערלה.

הנוטע לרבים חייב. ברשות הרבים פטור. הנוטע לרבים חייב- בנוטע בתוך שלו. ברשות הרבים פטור- בשגזל קרקע. ויש קרקע נגזל?! אמר רבי הילא אף על פי שאין קרקע נגזל יש יאוש לקרקע.

רבי יאשיה מייתי נטיעות מח"ל בגושיהן ונציב לוןונטע אותן בארץ. רבי יונה לשכרו שנים."נשכר" שני ערלה (ס"ל דאין ערלה נוהגת בחו"ל) רבי יוסי לשכרו רבעי. "נשכר" שנת רביעי בלבד—דשפיר נוהג ערלה בחו"ל

תני: גוי שהרכיב אילן מאכל על גבי אילן סרק, אע"פ שאין ישראל רשאי לעשות כן, חייב בערלה. מאימתי הוא מונה לו? משעת נטיעתו.נטיעת האילן

ר"ש בן לקיש אמר ובלבד דברים שהן באין במחשבה כגון חרובי צלמונה וחרובי גידודה, אבל ערבה, כנטוע בארץ. אים הרכיב ע"ג ערבה, חשוב

"כנוטע עכשיו בארץ", ומונה משעת ההרכבה! **רבי יוחנן אמר אפילו ערבה.** לא חשיב "כנוטע עכשיו בארץ" והתנינן אין נוטעין ואין מבריכין ואין מרכיבין ערב שביעית פחות מל' יום לפני ראש השנה. ואם נטע או הבריך או הרכיב, יעקר. על דעתיה דר"ש בן לקיש דו פתר לה בערבה ניחא. על דעתיה דרבי יוחנן דו אמר אפילו ערבה, למה לי יעקר? הא ל"ה כ"נוטע בארץ"! שנייא היא שהן מתאחין בשביעית.

והיידא אמר דא: הנוטע והמבריך והמרכיב שלשים יום לפני ראש השנה, עלתה לו שנה שלימה, ומותר לקיימה בשביעית. פחות משלשים יום לפני ראש השנה, לא עלתה לו שנה שלימה, ואסור לקיימו בשביעית. אבל אמרו פירות נטיעה זו שנטען 30 יום קודם ר"ה אסורים עד חמשה עשר בשבט. קשיא לריו"ח! (לדבריו, מונין שנות ערלה משנטע האילן—לא משעת ההרכבה!) תני רבי יהושע אוניא לית כאן מרכיב. אמר רבי אבא מרי אפי' כר' שמעון בן לקיש לית כאן מרכיב, לשעבר הא בתחילה לא. ישראל אסור להרכיב

רבי יצחק בר חקולה בשם חזקיה: הנוטע בעציץ שאינו נקוב, חייב בערלה. רבי יוסי אמר מפני שהשרשין מפעפעין אותו. רבי יונה מפיק לישנא: כלום חרש עומד בפני שרשין?!

רבי ירמיה בעי, נטע בו דלעת, מאחר שהוא כנקוב אצל האילן כנקוב הוא אצל הזרעים?

רבי יוחנן בשם רבי ינאי: אילן שנטעו בתוך הבית, חייב בערלה ופטור מן המעשרות. חייב בערלה- דכתיב כי תבאו אל הארץ ונטעתם. ופטור מן המעשרות- דכתיב (דברים טו) עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא ה"שדה". ובשביעית, צריכה מיבעי לן דכתיב (ויקרא כד) ושבתה ה"ארץ" שבת לה' וכתיב (שם) "שדך" לא תזרע וכרמך לא תזמור:

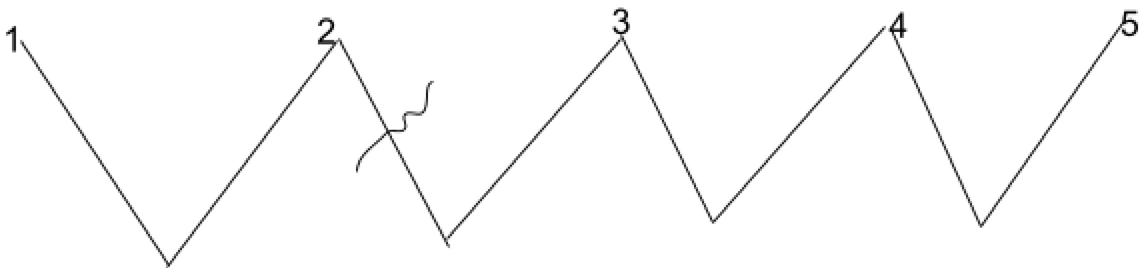
הלכה ג משנה אילן שנעקר והסלע עמו, אם יכול לחיות פטור ואם לאו חייב. נעקר הסלע מצידו, זיעזעתו המחרישה או שזיעזעתו ועשאו בעפר

אם יכול לחיות and he repaired it with soil בלי התיקון פטור ואם לאו חייב.

אילן שנעקר ונשתייר בו שורש, פטור. וכמה יהיה בשורש? רבן גמליאל משום רבי לעזר בן יהודה איש בירתותא כמחט של מתון.stretching pin.

אילן שנעקר ובו בריכה והוא חיה ממנו, חזרה זקינה להיות כבריכה.

הבריכה שנה אחר שנה ונפסקה, מונה משעה שנפסקה עיין ציור אם בשנת 5 נפסקה הברכת שנת 2 [כבציור] אינו יכול לאכול יבול 3 או 4 או 5--שהרי עדיין לא עברו שלש שנים על הברכות האלו--אבל אם בשנת 5 נפסקה הברכת שנת 1, שפיר אוכל יבול 2 [שכבר עברו שנות 3-4-5 עליו]

סיפוק הגפנים,grafting on vines סיפוק על גבי סיפוק,grafting upon a grafted part

אע"פ שהבריכן בארץ he planted it in the earth, מותר. רבי מאיר אומר: מקום שכוחה של גפן המקורי יפה, מותר. ומקום שכוחה רע, אסור.

בריכה שנפסקה והיא מלאה פירות,וחזר ונטעה בארץ אם הוסיף במאתים אסור:

גמרא ועשאה בעפר כיני מתני': אם ה י ה יכול לחיות פטור ואם לאו חייב.

חזקיה שאל, פחות מכאן מחט של מתון כתלוש הוא? השתחוה לו אסרו? כותבין עליו גיטי נשים?

אמרין, חזר ביה חזקיה. ממה שאמר "כתלוש הוא" אמר רבי יונה מן הדא חזר ביה: דא"ר יוחנן בשם רבי ינאי מכיון שיש כמחט של מיתוי, דבר בריא שיש לו שלש שנים.כל אילן שנעקר, ואנו רואין בו שורש עבה כמחט של מתון, בידוע ש כ ב ר עברו עליה ג"ש ופירותיה מותרין! [כלומר עיקר משנתינו באה לומר: "סימן"]

אמר רבי יוסי מן מילתיה מדברי חזקי' ע צ מ ו רואים שחזר בו חזר ביה: דאמר רבי

יוחנן בשם רבי ינאי מכיון שיש בו כמחט של מיתוי דבר בריא שיש לו שלש שנים. חזקיה שאל שליש מחט שנה, שני שלישי', שתי שנים? חבריי' בעיי מחט ושליש דבר בריא שיש לו ארבע שנים? אין תימר לא חזר ביה, למה שאל כן.אלמא שחזר בו לפרש המשנה כ"סימן כמה שנים עברו עליה"

אמר רבי יסא אפילו יש בו שלש שנים אין בו כמחט של מיתוי!

אמר ר' יודן מתניתא מסייעא לרבי יסא: שביעית 1:8(תוספ') אמר רבי אף כשאמרו בנות חמש בנות שש בנות שבע, אלא בגפנים בנות חמש, בתאנים בנות שש, בזיתים בנות שבע.נקראים "נטיעה"(ילדה) אלמא אף לאחר שלש, ילדה היא ואין בו כמחט של מיתוי!

[ואנן חמיי הדין מרוותא דתאינה אתיא בפרי!הרי אנחנו רואין תאינה ילדה, מוציאה [פירות] מהר! א"ר יודן בן טרפון: לעוביה] גזע של תאינה אינה מתעבה עד 6 שנה

אילן שנעקר ובו בריכה= ובו ברכה. רבי חונא בשם רבי יוחנן ובו בריכה. א"ר מנא אית בני נש שמעון בריכ-ה כמאן דאמר (בראשית כד) בוא ברוך ה'.

רבי זעירה רבי יסי רבי לעזר בשם רבי חנינא. רבי בא ר' חייה רבי לעזר רבי חנינה בשם רבי חנינה בן גמליאל: ילדה שסיפקה נוטל ייחור ומ"חברה" לזקינה--ועיקרו של הילדה, נשרש בארץ לזקנה, טהרה הילדה. אמר ר' חייה בר בא מתניתא אמרה כן סיפוק גפנים סיפוק על סיפוק אף על פי שהבריכן לארץ מותר.

וחש לומר שמא השרישה הילדה עד שלא תתאחה מן הזקינה? רבי חנניה בריה דרבי הלל דרבי יהודה היא. דרבי יהודה אמר מתאחה היא עד שלא תשריש.

#רבי יוסי בשם רבי יוחנן: שרשים אין בהן ממש. אף אי השרישה הילדה לפני

שתתאחה—אין בהם ממש ומותרת

אמר רבי זעירא לר' יוסי בפירוש שמעתנה מן רבי יוחנן או מן שיטתיה?

ומפרש ר"ז דלכאורה יש להקשות על ר ייסא דאיפכא שמעינן ליה גבי הקדש---אך יש לחלק..דאמר רבי יוחנן ותני כן: הקדיש ואחר כך נטע פטור מן הערלה. נטע ואחר כך הקדיש חייב בערלה.אל' שרשים יש בהם ממש!

ואתון סברין מימר, הקדש פטור וזקינה פטור.וכיון דחזינן' דהקדש אחר הנטיעה, אינו פוטר, ה"ן איחוי לזקינה אחר ההשרשה, ל"ה ליה ליפטור. אך יש לדחות ולא דמיא, הקדש ראוי הוא לפדותו ולחייבו ע"כ מחמרי' בנטע ואח"כ הקדיש אית לך גבי זקינה ראוי לחשוב עליה ולחייבה?!

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: אתרוג שחנט בשנת ערלה , וסיפקו לחבירו, הזקינה אפילו מוסיף כמה אסור, שאין גידולי איסור מעלין את האיסור

[הא ילדה שאין עליו שום פרי שסיפקה לזקינה טהורה הילדה. אין תימר לא טהרה, אפילו מוסיף כמה אסור.]

ר' זעירה בשם רבנין: אתרוג שחנט בשנת ערלה ויצא בשנת היתר, אפילו מוסיף כמה אסור, לוקין עליו בכזית

אמר רבי מיישא לרבי זעירא תרתין מילין אתון אמרין ואינון פליגין חדא על חדא. הכא אתון אמרין שאין גידולי איסור מעלין את האיסו', והכא אתון אמרין לוקין עליו בכזית, וילקה לפי חשבון שיש בו! אמר

רבי יונ' כאן מחמת עצמו הוא חי, להכי גרע טפי כשנשאר האתרוג על אילן המקורי וכאן מחמת הסיפוק הוא

מעתה, אתרוג שחנט בשנת ערלה, וסיפקו לחבירו, וכן חבירו סיפקו זה לזה, טהרו זה את זה?! אים אתה משאירם על אילנם הרי כולו אסור. אים אתה קוצצם ומספק ענף א לאילן ב, וענף ב לאילן א. הרי נטהרו!!

רבי אבהו בשם רבי יוחנן ורב חסדא תריהון אמרין בסתם חלוקין. מה נן קיימין? אם דבר בריא הוא שהוא חי מכח הזקנה, דברי הכל מותר. ואם דבר בריא שהוא חי מכח הילדה, דבר הכל אסור. אלא כי נן קיימין בסתם. כיצד הוא יודע? רבי ביבי בשם רבי חנינה אם היו העלים הפוכין כלפי הילדה, דבר בריא שהוא חי מכח הזקנה. ואם היו העלים הפוכין כלפי הזקנה, אינו בוש להסתכל בפניו! דבר בריא שהוא חי מכח הילדה. אמר רבי יודן בר חנין סימנא, דאכיל מן חבריה בהית מתבייש מסתכל ביה. אמר רבי יודן אבוי דרבי מתנייה תיפתר שנשרו העלין:

בריכה שנפסקה. אמר רבי יודן לא סוף דבר בריכה אלא אפילו אילן.

דאמר רבי יסי בשם רבי יוחנן בצל מעושר שעקרו ושתלו, כיון שהשריש מעשר לפי כולו. רבי חייה בשם רבי יוחנן בצל שעקרו ושתלו כיון שהשריש מעשר לפי כולו. דלא תיסבור מימר אוף הכא כן.ואף אים לא הוסיף כלל, ייאסר כולו כשהשריש

חילפיי שאל לרבי יוחנן ולרבי שמעון, תבל=נותן טעם מהו שיאסר ביותר ממאתים? א"ל אין תבל ביותר ממאתים. והתנינן כל המחמץ והמתבל והמדמע. אוסר. אין תימר למאה למאתים, אפילו לא חימץ אפילו לא תיבל! אלא ביותר אנן קיימין!

רבי יוסי בשם רבי יוחנן בשלא צמקו, =נתבשל הרבה אבל אם צמקו, יש תבל ביותר ממאתים. רבי חייה בשם רבי יוחנן בשלא בישלו, אבל אם בישלו יש תבל ביותר ממאתים.

ר' יוסי בשם ר' יהושע בן לוי בשם ר' פדיה: נותני טעמים אחד מששים.

ור"ח בר בא אמר אחד ממאה. א"ר שמואל בר רב יצחק לרבי חייא בר בא, הא רבי יוסי פליג עלך, ומתניתא פליגא על תריכון! כל המחמץ והמתבל והמדמע וכו' אין תימר למאה מאתים אפילו לא חימץ אפילו לא תיבל, אלא ביותר אנן קיימין אל' "נותני טעם" אוסר יותר מ60! אמר רבי ירמיה תיפתר בשר בבשר.משערין ב60 או 100 אבל נו"ט, אפי' יותר מ200

אמר רבי יוסי היא בשר בבשר היא שאר כל האיסורין אף מין בשאינו מינו משערין ב60/100 ואי"צ יותר דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל האיסור משערין אותן כילו הן בשר בקפלוט.

מיי כדון? במאי קמיפלגי? ההן אמר נותני טעמים אחד ממאה. וההן אמר נותני טעמים אחד מששים. מאן דאמר נותני טעמים אחד מששים, את עושה את הזרוע אחד מששים באיל. דהא בישלו זרוע ששיך לכהן, עים האיל ומאן דאמר אחד ממאה את עושה את הזרוע אחד ממאה באיל. מאן דאמר אחד ממאה את מוציא העצמות מהזרוע ומ"ד אחד מששים אין את מוציא את העצמות מן הזרוע. מקשה וכשם שאת מוציא את העצמות מן הזרוע כך הוציאם מן האיל! לית יכיל דתני אין טינופת של תרומה מצטרפת עם התרומה לאסור את החולין אבל טינופת של חולין מצטרפת עם החולין להעלות את התרומה.

רב ביבי בעי, טינופת של תרומה מהו שתצטרף עם החולין להעלות את התרומה? מן מה דאמר רב חונא קליפי איסור מצטרפת להיתר הדא

אמרה טינופת של תרומה מצטרפת עם החולין להעלות את התרומה.

תני רבי חייה: כל מה שאסרתי לך במקום אחר התרתי לך כאן.בזרוע בשילה לפי שבכל מקום מאה אסור מאה ועוד מותר. ברם הכא אפילו מאה מותר

אם הוסיף במאתים אסור. דבית ר' ינאי משערין כהדין ירבוזה.asparagus כיצד הוא יודע? רב ביבי בשם ר' חנינא לוקט אחד ומניח אחד. מה שזה פוחת זה מוסיף: כגון אים בחצי שעה נפחת ממנו gram אחד, כ"כ "נוסף" בחצי שעה, gram אחד!

הלכה ד משנה נטיעה של ערלה ושל כלאי הכרם שנתערבו בנטיעות, הרי זה לא ילקוט. ואם ליקט, יעלו באחד ומאתים. ובלבד שלא יתכוין ללקוט. רבי יוסי אומר אף יתכוין וילקוט ויעלו באחד ומאתים:

גמרא נטיעה של ערלה, "נטיעה" של כלאי הכרם?! והלא כל הנטיעות אינן כלאים בכרם? כיני מתניתא: ערוגה של ירק של כלאי הכרם.

איך משכחת לה שיתערב? אמר רבי יוסי בי רבי בון: כשהביא עציץ נקוב והעבירו תחת הגפן. ואינו יודע איזו גפן נאסר

ר' שמעון בן לקיש בשם חזקיה לוקט שלשה אשכולות, יכול ללקוט משלש אילנות בב"א, ומותרין [דתולה דחדא דאיסורא בטיל בחד התירא] ומתיר.

מחלפה שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש. תמן אומר בשם ר' הושעיה היו לפניו מאה וחמשים חביות נתפתחו מאה, מאה מותרות, וחמשים אסורות, והשאר, לכשיפתחו יהו מותרות. אמר רבי זעירא לא אמרו אלא לכשיפתחו הא ליפתח לכתחילה אסור, והכא הוא אמר הכין! תמן בשם רבי הושעיה והכא בשם חזקיה.

ואמרין יש אומרים תמן בשם רבי שמעון בן לקיש: פותח שלש חביות ומתיר. ואתיא כחזקיה דהכא.

והא תנינן הרי זה לא ילקוט... לשעבר! כל התירא דמתני' הוא בדיעבד!! א"ר יוסי בי רבי בון כאן בשליקט שלשה, מותר לכתחילה ללקוט שלשה גפנים כאחת. אבל אסור ללקוט כל הגפנים כאחת. כאן בשליקט כולהון

תני: רימוני בדן ספיקו מעלה. =ספק ערלה שנתערבה באלף ודיין, וודאן אינו מעלה. אף בקרקע כן: ספק קרקע, מעלה. ודאי קרקע, אינו מעלה.

היך עבידא? נטיעה של ערלה ושל כלאי הכרם שנתערבו בנטיעות, ספק קרקע, מעלה. ודאי קרקע, אינו מעלה.

רבי יודן בעי אף לעניין נבילה כן? ספק נבלה בחד כשר חזר רבי יודן ומר: נבילה יש לו עלייה, קרקע אין לו עלייה ע"כ מקילין גביה בספק

ר' יוסי אומר אף יתכוין וילקוט ויעלו באחד ומאתים. מ"ט דרבי יוסי? שכן דרך בני אדם להיות מידל בגפנים. ול"מ "מבטל איסור לכתחילה" תמן תנינן סאה תרומה שנפלה למאה, טחנן ופתחו, כשם שפחתו החולין כך פחתה התרומה, ומותר. תני אף יתכוין ויטחון ויעלו באחד ומאתים. דר' יוסי היא [אף שלא נתרבה החולין רק ע"י הטחינה ונמצא מבטל איסור לכתחילה] שכן דרך להיות טוחנים בבתיהון

אמר רבי זעירא דברי הכל היא: שכן הכהנים אוכלים מדומע. מה נפק מן ביניהון? כלאי הכרם. חטים של כלאי הכרם על דעתיה דר"י טוחן ומתיר. על דעתון דרבנן אין טוחן ומתיר: דדמי לערלה [שאין לו היתר כלל]

הלכה ה משנה העלים והלולבים ומי גפנים והסמדר, מותר בערלה וברבעי ובנזיר, ואסור באשירה. רבי יוסי אומר: הסמדר אסור מפני שהיא פרי. {רבי ליעזר אומר המעמיד בשרף הערלה אסור. אמר רבי יהושע שמעתי בפירוש: שהמעמיד בשרף העלים ובשרף העיקרים

מותר, בשרף הפגים אסור מפני שהוא פרי.}

ענקוקלות וההרצנים והזגין והתמד שלהן, קליפי רימון והנץ שלו, קליפי אגוזים והגרעינין, אסורין בערלה ובאשירה ובנזיר, ומותרים ברבעי.

והנובלות כולן אסורות.

רבי יוסי אומר: נוטעין ייחור של ערלה ואין נוטעין אגוז של ערלה מפני שהוא פרי.

ואין מרכיבין בכפניות של ערלה:

גמרא העלים והלולבים. מתניתא דלא כר' ליעזר דתני בשם רבי ליעזר (במדבר ו) מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל אף העלים והלולבים במשמע.

תני: רבי יוסי אומר סמדר אסור בנזיר מפני שהוא פרי. וקשיא אם אסור בנזיר למה לי פרי? הא אף חרצנים אסור בנזיר, ומה צורך לקרותו "פרי"? אם פרי הוא, יהא אסור בכל! לר"י יהא סמדר אסור אף לערלה ורבעי

מילתיה דר' יצחק אמר שהוא אסור בכל. ר' יצחק שאל מאן תנא אין מרכיבין בכפניות ="סמדר" של תמרים של ערלה? רבי יוסי.

תני לעניין רבעי: פרי אתה פודה ואין אתה פודה לא בוסר ולא פגים. הורי רבי זבידא באילין פגי תמרה של רבעי שיקברו. רבי יונה בעי, עבר ופדיו אינו פדוי, ותימר טעון קבורה?!

סוגיא הועתקה ממסכת שביעית רבי פדת רבי יוסי בשם רבי יוחנן: רבי שמעון ורבי יהושע שניהם אמרו דבר אחד.דשרף העץ אינו חשוב תמן תנינן ר' שמעון אומר אין לקטף שביעית מפני שאינו פרי. אמר רבי זעירא לרבי פדת כמה דתימר תמן הלכה כרבי יהושע, והכא הלכה כרבי שמעון? אמר רבי

יונה ודמיה היא לכל רביה?! [מלשון אדרבה] קטף בטל על ידי שרפו!אין שום צורך בעץ-קטף חוץ מן שרפו balsam ויותר מסתבר לאסור אוכלי בהמה קדושת שביעית חל עליהן, אין קדושת ערלה חל עליהן! א"ר בון אית לה חורי: רבי יהושע אמרה שמועה, רבי שמעון בשם גרמיה אמרה!

למה?אוסר ר' יהושע מעמיד בשרף פגין? "שרף" פרי? "פגין" פרי? אין תימר שרף פרי, עשה כן בתרומה העמיד בשרף פגי תרומה אסור. אין תימר פגין פרי, עשה כן בתרומה מותר. למה? שהניית =לא גוף הדבר תרומה מותרת, והניית ערלה אסורה:

ענקוקלות וההרצנים. רבי זעירא וחד מן רבנין בשם רב ענבים שלקו עד שלא הביאו שליש. אמר רבי יוסי בי רבי בון אפי' לקו משהביאו שליש. אמר רבי חייא בר אדא לשון נוטריקון הוא ענבין דלקי תלתיהון:

רבי יוסי אומר נוטעין יחור... אמר רבי יוחנן עבר ונטע מותר, דהאגוז נרקב לפני שמוציא ענפים עבר והרכיב אסור:

אגוז של ערלה שנטעו, וכן ביצת ע"ז שנעשית אפרוח, ר' חגיי בשם רבי יאשיה: איתפלגון חזקיה וכהנא. כהנא אמר מותרת. חזקיה אמר אסור.

מה נן קיימין, אם כשפחסה, אין כאן אפרוח! אם כשהכניסה לפנימה מן הקנקילין, איתא חמי, אלו השתחווה לה לא אסרה, הכניסה לפנים מן הקנקילין אסרה?! הא בעינן מעשה! אמר רבי יודן אבוי דרבי מתניה תפתר שגדר בה ע"ז: ושוב נהפכה לאפרוח [ופליגי בכה"ג]

ביצת הקדש שנעשית אפרוח. א"ר יסא פליגי בה כהנא ורבי יוחנן. כהנא אמר אסורה, ור' יוחנן אמר מותרת. א"ר זעירא לר' יוסי הא רבי יוחנן אמר מותרת, אוף היא פודה אותה בזמן זרעה. נותן להקדש "דמי ביצה" רבי יונה רבי לעזר בשם כהנא: פודה אותה בזמן זרעה!

אתא רבי חנניא בשם ר' פינחס מתקנתה: כהנא אמר אסורה, ופודה

אותה כמות שהיא. ורבי יוחנן אמר מותרת, ופודה אותה בזמן זרעה:

מסכת ערלה פרק ב

הלכה א משנה התרומה ותרומת מעשר של דמאי החלה והביכורין עולין באחד ומאה ומצטרפין זה עם זה וצריך להרים.

הערלה וכלאי הכרם עולין באחד ומאתים ומצטרפין זה עם זה ואינו צריך להרים.

רבי שמעון אומר אינן מצטרפין.

רבי ליעזר אומר מצטרפין בנותן טעם אבל לא לאסור:

גמרא התרומה ותרומת מעשר כו'. למי נצרכה? לרבי שמעון אף על גב דרבי שמעון אמר אין שתי שמות כגון ערלה וכה"כ מצטרפין, מודי שכולהן לשם תרומה מצטרפין.

מאן תנא תרומת מעשר של דמאי? רבי מאיר. דרבי מאיר מחמיר בדבריהן כדברי תורה. והן אשכחן דר"מ מחמיר בדבריהן כדברי תורה? אמר רבי חנינה ההיא דתנינן תמן הרואה כתם הרי זו מקולקלת וחוששת משום זוב דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים אין בכתמים משום זוב. רבי יונה בעי, ולמה לא תנינן חלת דמאי? בגין דתנינן חלה. והתנינן תרומת מעשר של דמאי!! אע"ג דתנינן תרומת מעשר וודאי!

רבי חנניא בשם שמואל: מדומע של דמאי צריך חלה. הפריש תרומת מעשר מדמאי, וחזר ונתערב אותו התרו"מ עם פחות מק', ועתה רוצה לעשות עיסה מן תערובת הלז [וודאי, בכה"ג, פטור מן החלה]

[אמר ליה רבי חייה בר לוליבא נוטל הוא דמיו מן השבט? כשמפריש תרומת מעשר של דמיי אמר ליה כן אמר שמואל שהוא נוטל דמיו מן השבט. רבי מנא בשם רבי יוסי אינו נוטל דמיו מן השבט. למחר הוא מביא ודאי ואומר דמיי הוא, כדי ליטול ממנו דמים]

רבי יוחנן שאל לגמליאל זוגא, נהיגין אתון מפקין חלה מן מדומע של

דמאי? אמר ליה: לא כן א"ר שמואל אחוה דרב ברכיה בשעה שגזרו על הדמאי, רוב העם מכניסין אותו לתוך בתיהן. =רוב ע"ה מעשרין הן. וא"כ אין כאן תרו"מ אמיתי, כדיי שיפטור את התערובת

ועולין באחד ומאה: הא שצריך "להעלות" אחד וליתנה לכהן מה את עביד לה? כתחילת הפרשה או כסוף הפרשה? אין תימר כתחילת הפרשה- אין הקטן מעלה, ואין אחר מעלה, ואינו דוחה את השבת. ואין תעבדיניה כסוף הפרשה- קטן מעלה, ואחר מעלה, ודוחה את השבת. תמן תנינן רבי יהודה אומר: אף מעלין את המדומע באחד ומאה. ותני עלה רבי שמעון בן אלעזר אומר: אם רצה נותן עיניו במקצתו ואוכל את השאר. אמר רבי יונה רבי יודה עבד לה כסוף הפרשה. ורבי שמעון בן אלעזר עבד לה כתחילת הפרשה.ע"כ אסר להעלות בשבת אמר רבי יוסי אף רבי שמעון בן אלעזר עבד לה כסוף הפרשה. ולא מודי רבי שמעון בן אלעזר שאסור לעשות כן בתחילה?! ליתן עיניו וכו' קולא זו הקילו רק ב"סוף"

מאי כדון? ובלבד שלא יעשה בשבת כדרך שהוא עושה בחול.ע"כ התיר רק נותן עיניו

תמן תנינן תרומות4:7 רבי ליעזר אומר תרומה עולה באחד ומאה. רבי יהושע אומר במאה ועוד. תמן אמר חזקיה רבי אבהו בשם רבי לעזר כל מקום ששנה רבי מחלוקת ואחר כך חזר ושנה סתם, הלכה כסתם. מן מה דתנינן סאה תרומה שנפלה למאה, ואמר רבי לעזר לית כאן לתוך מאה אלא לתוך תשעים ותשעה. ולהכי לא בטיל—הא מעט יותר, בטיל. כר"י! כמה דתנינן כרבי יהושע.

מניין שהן עולין? אמר רבי יונה כתיב (במדבר יח) מכל חלבו את מקדשו ממנו. דבר שאת מרים ממנו, שאם יפול לתוכו הוא מקדשו. וכמה הוא? אחד ממאה. רבי ליעזר אומר מוסיף סאה ומעלה. רבי

יהושע אומר מוסיף כל שהוא ומעלה. רבי יוסי בן משולם אומר ועוד קב למאה סאה, שתות למדומע.

תני רבי שמעון אומר: תרומה עולה במאה מקל וחומר אם איסור מתוך איסור עולה, כ יכול להפריש א' מ100 תרו"מ ולהתיר הטבל איסור מתוך היתר לא כל שכן!

אית תניי תני: "איסור מתוך היתר" ואית תניי תני "היתר מתוך היתר". מאן דאמר "איסור מתוך היתר" שכן תרומה אסורה לזרים. מאן דאמר "היתר מתוך היתר" שכן תרומה מותרת לכהנים. אית דפתר לה כולה לכהנים: מאן דאמר "איסור מתוך היתר" במדומע בתרומה טמאה. מ"ד "היתר מתוך היתר" במדומע בתרומה טהורה.

תני: פרוסה של לחם הפנים שנתערבה במאה פרוסות של חולין, וכן חתיכה של חטאת שנתערבה במאה חתיכות של חולין, לא יעלו. רבי יודה אומר יעלו. מה טעמא דרבי יודה? (יחזקאל מה) ושה אחד מן הצאן מן המאתים ממשקה ישראל. מדבר שהוא מותר לישראל. מכאן לק"ק שבטלין בחולין וקשיא, כתיב מאתים, ורבי יודה אומר מאה?! כתיב חיים, ורבי יודה אומר שחוטין?! מה בין חיים לשחוטין? רבי חיננא אמר חיין עשו אותן כדבר שדרכו להימנות.

עד כדון דבר שהוא מעלה ומתיר לגבוה. כגון דם פסול בדם כשר דבר שהוא מעלה ומתיר להדיוט? נישמעינה מן הדא: (ויקרא כב) ואחר יאכל מן הקדשים כי לחמו הוא. יש לך קדשים שאתה אוכל בהן פרט לעירובין וליתר ממאה. אים נתערב תרומה ביתר מ100, אוכל בהם אף בטומאה אין לי אלא אוכלי תרומה באוכלי תרומה.כגון תרומת לחמי תודה שנתערב בתרומה--בטילה מניין אוכלי תרומה באוכלי קדש,כגון תרומה בלחמי תודה—בטילה ומותרת לזר אוכלי קדש באוכלי תרומה, משקה תרומה במשקה חולין, משקה חולין במשקה תרומה, משקה תרומה במשקה קודש, משקה קודש במשקה תרומה, משקה

קודש במשקה קודש מניין? תלמוד לומר מן הקדשים ריבה.

רבי אבין בשם ר' יוחנן תיפתר משקה קודש במשקה קודש בלוג שמן של מצורע שנתערב במותר רקיקי מנחת נזיר.

והתני משק י שניים?

דבר שהוא מעלה ומתיר לגבוה..א"ר חנניה הדא דתימר חטאת בעולות, איברי חטאת באיברי עולה אבל עולות בעולות בע"מ בתמימים הרי יש כאן ודאי בלא תעשה.כר"י זבחים 8:10

היאך סבר רבי יודה? בחתיכה של לחם הפנים טמיאה שנתערבה בטהורות, ובטילה כרבי ליעזר או כרבי יהושע? כרבי ליעזר מעלה ואוכל. כרבי יהושע מעלה ושורף תרומות5:4

מאן תנא מצטרפין זה עם זה? רבי מאיר. דאמר ר' אבהו בשם רבי יוחנן דברי רבי מאיר כל האיסורין מצטרפין ללקות עליהן בכזית משום לא תאכל כל תועבה.

הכא את אמר צריך להרים, והכא את אמר אינו צריך להרים?! רבי יעקב בר זבדי רבי אבהו בשם רבי יוחנן מפני גזל השבט. ותני כן: כל תרומה שאין הכהנים מקפידין עליה כגון תרומת הכליסין החרובין והשעורין שבאדום אינו צריך להרים.

הערלה וכלאי הכרם עולין באחד ומאתים. מניין שהן עולין? כתיב מליאה מליאה. מה מליאה שנאמר להלן בתרומה עולה אף כאן עולה. אי מה כאן מאה אף כאן מאה לפי שכפל הכתוב איסורו בהנאה שינו חכמים חיובו. עד כדון כלאי הכרם, ערלה מניין? מה זו איסור הנייה אף זו איסור הנייה. מה זו עולה אף זו עולה. עד כדון כר' עקיבה כר'

ישמעאל? [עיין ירו' קידושין 1:2] רבי יוחנן בשם רבי ישמעאל קל וחומר מה אם תרומה שהיא אסורה לזרים הרי זה עולה, ערלה שהיא מותרת לזרים אחר 3 שנה לא כל שכן! לא אם אמרת בתרומה שהנייתה מותרת, תאמר בערלה שהנייתה אסורה! רבי חיננא פרי פרי גזירה שוה ערלה לתרומה

מצטרפין זה עם זה בין לאסור, =מין במינו בין כדי ליתן טעם, כששניהם ממין אחר, אוסרין בנו"ט דברי רבי מאיר. רבי שמעון אומר אינן מצטרפין. רבי לעזר אומר מצטרפין בנותן טעם, לא לאסור.

מה פליגין? שנפלו שלשת קבין ערלה ושלשת קבין של כלאי הכרם כ א ח ת ל 99.01 של חולין וצריך לצרף איסור של זה לבטל זה אבל אם נפלו שלשת קבין ערלה, ושלשת קבין ועוד של כלאי הכרם, הותר הכרי. למה? "ועוד" בטל בשלשת קבין, שלשת קבין בטילין במאה. אם נפל לתוך 100 של חולין, 3 קב ערלה, וחזר ונפל 3 ועוד של כלאי הכרם, אין בעיה! אבל אם נפלו שלשת קבין ועוד של ערלה, ואח"כ נפלו שלשת קבין של כלאי הכרם, אסור.

נפלו ג' קבין של ערלה, ואח"כ נפלו עוד ג' קבין של ערלה, מהו, כמו שנפלה סאה ערלה כאחת, או כמו שנפלו ג' קבין ערלה, ואח"כ ג' קבין של כלאי הכרם? פשיטא שידיעתו מתרתו. אם נודע לו על נפילה הראשונה קודם השנייה—אינם מצטרפין לאסור ידיעת חבירו מהו שתתירו? היאך עבידא? הוא לא ידע בה, חבירו ידע בה.

ידיעת ספק מהו שתתיר כידיעת ודאי? היאך עבידא? היו לפניו שתי קופות, אחת יש בה מאתים, ואחת אין בה מאתים, נפלה סאה ערלה לתוך אחת מהן, ואין ידוע לאיזה מהן נפלה, ואחר כך נפלה שנייה, ומדדה ונמצאה 202 אין תימר ידיעת ספק כידיעת ודאי, עולה. אין תימר אין ידיעת ספק כידיעת ודאי, אינה עולה. היתה קופה אחת ספק יש בה מאתים ספק אין בה, נפלה סאה ערלה לתוכה ואין ידוע אם בטלה אם לא בטלה, ואחר כך נפלה השנייה, מדדה ומצא בה מאתים ושתים, אין תימר ידיעת

ספק כידיעת ודאי, עולה. אין תימר אין ידיעת ספק כידיעת ודאי, אינה עולה:

הלכה ב משנה התרומה מעלה את הערלה, והערלה את התרומה. כיצד? סאה תרומה שנפלה למאה ואח"כ נפלו שלשת קבין ערלה או שלשת קבין של כלאי הכרם זו היא שהתרומה מעלה את הערלה והערלה את התרומה.

הערלה מעלה את הכלאים והכלאים את הערלה והערלה את הערלה. כיצד? סאה ערלה שנפלה למאתים ואחר כך נפלה סאה ועוד ערלה או סאה ועוד של כלאי הכרם זו היא שהערלה מעלה את הכלאים והכלאים את הערלה והערלה את הערלה:

גמרא א"ר קורייס: לא שהתרומה מעלה את הערלה, אלא שהתרומה מצטרפת עם החולין להעלות את הערלה.

ניחא תרומה מעלה את הערלה, שכן טהורה מעלה את הטמאה.תרומות 5:4 ערלה מעלה את התרומה, כלום טמאה מעלה את הטהורה?! ואפילו טהורה מעלה את הטמיאה לא אצל הכהנים, שמא אצל הזרים?! כלומר ליתסר לזרים! אין תימר אוף הכא בכהנים, והתנינן הערלה מעלה את הכלאים והכלאים את הערלה והערלה את הערלה. שנייא היא תמן בין אצל הזרים בין אצל הכהנים?!

סאה תרומה שנפלה למאה. א"ר לעזר לית כאן לתוך מאה אלא לתוך תשעים ותשעה.

סאה ערלה שנפלה לתוך מאתים. א"ר לעזר לית כאן לתוך מאתים אלא לתוך מאה ותשעים ותשעה: [ולפי"ז ל"ג סאה ו ע ו ד]

הלכה ג משנה כל המחמץ והמתבל והמדמע, בתרומה ובערלה ובכלאי הכרם אסור אפי' יותר מ200. בית שמאי אומרים אף מטמא. ובית הלל

אומרים לעולם אינו מטמא עד שיהא בו כביצה.

דוסתאי איש כפר איתמה היה מתלמידי שמאי ואמר שאלתי את שמאי הזקן ואמר לעולם אינו מטמא עד שיהא בו כביצה.

ולמה ובמה אמרו? אמרו כל המחמץ והמתבל והמדמע להחמיר? מין במינו. להקל ולהחמיר? מין בשאינו מינו.

כיצד? שאור של חיטים שנפל לתוך עיסת חיטים ויש בו כדי לחמץ, בין שיש בו לעלות באחד ומאה בין שאין בו לעלות באחד ומאה אסור. אין בו לעלות באחד ומאה בין שיש בו כדי לחמץ בין שאין בו כדי לחמץ אסור.

להקל ולהחמיר, מין בשאינו מינו. כיצד? גריסים שנתבשלו עם עדשים ויש בהן בנותן טעם, בין שיש בהן כדי לעלות באחד ומאה בין שאין בהן לעלות באחד ומאה אסור. אין בהן בנותן טעם, בין שיש בהן לעלות באחד ומאה בין שאין בהן לעלות באחד ומאה מותר:

גמרא רבי יוסי בשם ר' חילפיי, רבי יונה בשם רבי שמעון בן לקיש: כתפוח =נפוח עושין אותו בית שמאי:

תמן תנינן מקוואות 7:3 מי הצבע פוסלין אותו בשלשת לוגין, ואין פוסלין אותו בשינוי מראה. ור"מ פוסל. אבא ברי' דרב נחמן דברי רבי מאיר משום שאיבה ניכרת. רבי חונא בשם רבי אבא אתייא דרבי מאיר כבית שמאי כמה דבית שמאי אמרי משום חימוץ מחמיץ, כן רבי מאיר אמר משום שאיבה ניכרת..אף פחות מ3 לוגין פוסל אם יש שינוי מראה--כעין פחות מכביצה כשנותן טעם

עד כדון דבר שיש בו איסור וטומאה. יש בו טומאה ואין בו איסור מהו?מי אמרי' שתבלין חולין מטמאין פחות מכביצה?

חימץ ממנו למקום אחר, נעשה זה אסור וזה אסור. ריבה על הראשון וביטלו, נעשה עיקר טפילה,עיסה הראשון הותרה, ועיסה השני נשאר באסורו וטפילה עיקר.

שאור של תרומה שנפל לתוך העיסה ליותר מ100 והגביהו, ואחר כך נתחמצה העיסה, הרי זו מותרת. ודכוותה תאינה של תרומה שנפלה לתוך מאה,ונתבט' הוגבהה אחת מהן, ואחר כך הוכרה התרומה הוכר תאינת התרומה מונחת בתוך הסל תהא מותרת?! תמן לא הוכר האיסור, ברם הכא הוכר האיסור:

רבי יונה בעי, ולמה לא תנינן גריסי' שנתבשלו עם האורז? אלא מתניתן כמאן דאמר נותני טעם לפגם מותר.וגריסים נותנים טעם טוב רק בעדשים

ואפילו כמאן דאמר נותני טעם לפגם מותר, מודה הוא הכא כשבישל באורז שהוא אסור.

גריסין של תרומה שנתבשלו עם עדשים של חולין, ויש בהן נותן טעם, ריבה עליהן עדשים של חולין מותר. עד כמה ירבה? תפלוגתא דרבי ודרבי ישמעאל בי ר' יוסי. על דעתיה דרבי דו אמר עד שירבו על כולהון.דאמרי' כולה "נאסרה" על דעתיה דרבי ישמעאל בי רבי יוסי דו אמר עד שירבו על הנופלין.=הגריסין

גריסיןשל תרומה שנתבשלו עם עדשין של חולין, ואין בהן נותן טעם. ריבה עליהן גריסין של חולין, מין מעורר את מינו לאסור?מי אמרי' דצריך ק' (כמין במינו)? ומתרץ.. לא תהא גדולה מיין נסך. כמה דתימר ביין נסך את רואה את ההיתר כמי שאינו אותו האיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר. והכא את רואה את ההיתר כמי שאינו, אותו האיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר. הדא אמרה ריבה עליהן גריסין של חולין, מותר:

הלכה ד משנה A שאור של חולין שנפל לתוך עיסה ויש בו כדי לחמץ, ואחר כך נפל שאור של תרומה או של כלאי הכרם ויש בו כדי לחמץ, אסור.

B שאור של חולין שנפל לתוך עיסה, וחימצה. ואחר כך נפל שאור של תרומה או שאור של כלאי הכרם ויש בו כדי לחמץ, אסור. ורבי שמעון מתיר:

גמרא A [תני חנניה בשם רבי יוחנן אף הראשונה במחלוקת] לר"ש מותר אף ברישא

B א"ר יונה הוינן סברין מימר, מה פליגין? כשחימץ זה כל כוחו וזה כל כוחו, ונפל שאור של חולין תחילה. אבל אם נפל שאור של תרומה תחילה כבר נתחמצה העיסה. ואסור לכו"ע

כל נותני טעמים בין לפגם בין לשבח אסור דברי ר"מ. ר"ש אומר לשבח אסור לפגם מותר.

רשב"ל אמר מה פליגין? כשהשביח ואח"כ פגם, אבל אם פגם [ואח"כ השביח] אוף ר"מ מודה. רבי יוחנן אמר לא שנייא היא השביח ואח"כ פגם, היא פגם ואח"כ השביח היא המחלוקת.

תמן תנינן שעורין של תרומה שנפלו לתוך הבור של מים, אע"פ שהבאישו מימיו, מימיו מותרים. והדא מתנית' מאן היא? ר' יוחנן אמר במחלוקת. רבי שמעון בן לקיש אמר דברי הכל. דהא פגם מעיקרא

רבי יוסי בי רבי בון אמר אילין שמועתא הכא: רבי יוחנן אמר

במחלוקת, רשב"ל אמר דברי הכל

##אמר רבי יונה צורכה להדא דרבי שמעון בן לקיש=יש קושיא על ר"ל.. לא כן סברנן מימר מה פליגין כשחימץ זה כל כוחו וזה כל כוחו ונפל שאור של חולין תחילה, אבל אם נפל שאור של תרומה כבר נתחמצה העיסה.

יש להקשות..ואפי' נפל שאור של תרומה תחילה, נעשה כמי שהשביח מעיקרו ואח"כ פגם!

וקשיא, אילו פגם ולא השביח, שמא כלום הוא?!##

מקשה על ר"ל דלכו"ע שרי בפגם מעיקרא, א"כ למה אסר ר"מ בסיפא

גם קשה דמשמע ממתניתין אם נפל תרומה קודם, אף ר"ש אוסר. והא פוגם בסוף [אחר נפילת החולין], ולר"ל שרי!

חזר רבי יונה ומר: האשה הזאת אינה מחמצת כל צורכה, משיירת היא כל שהוא! אותו כל שהוא, נעשה כמי שהשביח ולבסוף פגם.

מתרץ קושיא א'

ר' יונה ס"ל דר"ש מ ו ד ה ברישא דזוז"ג אסור ["שבח מזה ומזה"= זה יכול וזה יכול. "פגם מזה ומזה"=זא"י וזא"י ולישנא דמליצה נקט]

ר' יונה בעי מה בין שבח מזה ומזה, ומה בין פגם מזה ומזה? שבח מזה ומזה אסור, פגם מזה ומזה מותר?

א"ר מנא שבח מזה ומזה את רואה את ההיתר כמי שאינו, אותו האיסור יש בו כדי לאסור. פגם מזה ומזה, את רואה את ההיתר כמי שאינו, אותו האיסור אין בו כדי לאסור##

הלכה ה משנה תבלין שנים שלשה שמות ערלה-כלאי הכרם וכו' ממין אחד או משלשה, אסור ומצטרפין. רבי שמעון אומר שנים או שלשה שמות

ממין אחד, או שני מינין משם אחד אין מצטרפין:

גמרא ניחא שני שמות ממין אחד, שני מינין משם אחד?!למה יצטרפו? רבי אבהו בשם רבי לעזר במיני מתיקה שנו.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן שלשה נותני טעמים הן: כל שההדיוט טועמו ואומר: 1) קדירה זו אינה חסירה כלום, ונפגם מפני זו האסור שנפל עכשו, **זו** היא נותן טעם לפגם מותר. 2) ואפילו אמר תבלין פלוני יש בקדירה זו, **זה** בהאיסור הפגם תלינן אלא עליו, סומכין אין היתר, של בתבלין הפגם ה ל ו ת ו האיסור, שנפל ר ח א טועמו הוא נותן טעם לפגם מותר.3) וכל ש ה א ו מ ן טועמו ואומר תבלין פלוני יש בקדירה זו, זה הוא נותן טעם לשבח אסור. שפיר נאמן בגוונא 2

רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל האיסורין משערין אותן כילו בצל כילו קפלוט.אים היה האיסור בצל, היה נותן טעם? עד כדון דבר שדרכו להשתער בבצל וקפלוט, דבר שאין דרכו להשתער בבצל וקפלוט במה אתה משערו? הכמון במה אתה משערו?

אמר רבי יודן לא כן אמר רבי אבהו בשם רבי לעזר במיני מתיקה שנו. מיני מתיקה=תבלינין שהם "למתק" הקדירה על ידי שדרכן להשתער בבצל וקפלוט=נותנין בקדירה אותו פרופורציה של בצל בבשר? משערין אותו כילו בצל כילו קפלוט. שאר כל האיסורין על ידי שאין דרכן להשתער בבצל וקפלוט משערין אותן במינן. הכמון משערין אותו במינו.

רבי מנא לא אמר כן: אלא לא כן אמר רבי אבהו אמר רבי לעזר במיני מתיקה שנו. מיני מתיקה על ידי שטעמן שוה משערין אותן כילו בצל כילו קפלוט. שאר כל האיסורין על ידי שאין טעמן שוה, אין משערין אותן כילו בצל כילו קפלוט. הכמון צריכה.

רבי אבהו בשם ר' יוחנן: כל נותני טעמים אין לוקין עליהן עד שיטעום טעם מ מ ש ו של איסור. התיב רבי חייא בר יוסף קומי ר' יוחנן הרי בשר בחלב הרי לא טעם ממשו של איסור ואת אמר לוקה! וקבלה. מהו

"וקבלה"? כאינש דשמע מיליה דבעל דיני' וקבלה. =אינו מסכים איתו, אבל שותק

רבי אבהו בשם ר' יוחנן: כל נותני טעמים אין לוקין עליהן חוץ מנותני טעם של נזיר.שרה ענבים במים

אמר רבי זעירא: כל נותן טעם אין לוקין עליהן עד שיטעום טעם ממשו של איסור, ובנזיר אפי' לא טעם טעם ממשו של איסור.

אמר רבי בא בר ממל: כל נותני טעמים אין איסור והיתר מצטרפין ובנזיר איסור והיתר מצטרפין.

מתניתא מסייע לדין ומתניתא מסייע לדין. מתניתא מסייע לרבי זעירא: כזית יין שנפל לקדירה, אכל ממנה כזית פטור עד שיאכל את כולה. על דעתיה דרבי בא בר ממל, כיון שאכל ממנה כזית חייב!

מתני' מסייע לר' בא בר ממל: ממשמע שנאמר (במדבר ו) וכל משרת ענבים לא ישתה, וכי מה הניח הכתוב שלא אמרו. אלא לפי שנאמר (שם) מכל אשר יעשה מגפן היין מחרצנים ועד זג לא יאכל, מיין ושכר יזיר, מה ת"ל וכל משרת ענבים לא ישתה? אלא שאם שרה ענבים במים, ושרה פתו בהן, ויש בהן כדי לצרף בהן כזית חייב. מיכן אתה דן לכל איסורין שבתורה. ומה אם היוצא מן הגפן שאין איסורו איסור עולם ואין איסורו איסור הנאה ויש לו היתר לאחר איסורו, עשה בו טעם כעיקר. שאר כל האיסורין שבתורה שאיסורן איסור עולם ואיסורן איסור הנייה ואין להן היתר אחר איסורן כגון כלה"כ, אינו דין שנעשה בהן את הטעם כעיקר. מכאן למדו חכמים כל נותני טעמים שיהו אסורין. וקשיא על דרבי זעירא דאמר בכל אתר עד שיטעום, וכא אמר אפי' לא טעם רואין מיכן 1) היתר מצטרף לאיסור בנזיר 2)אין צריך "ממשו" אף בכל איסורין דלא כר"ז

הלכה ו משנה שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך עיסה לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ והצטרפו וחימצו, רבי ליעזר אומר: אחר האחרון אני בא. וחכמים אומרים: בין שנפל האיסור בתחלה בין בסוף,

לעולם אינו אוסר עד שיהא בו כדי לחמץ.

יועזר איש הבירה היה מתלמידי שמאי ואמר שאלתי את רבן גמליאל הזקן עומד בשער המזרח ואמר: לעולם אינו אוסר עד שיהא בו כדי לחמץ:

תמן תנינן יין נסך אסור ואוסר בכל שהוא. חזקיה אמר כוס שמזגו מן האיסור ומן ההיתר, ונפל איסור בסוף, איסור. היתר בסוף, היתר. אמר רבי שמואל בר רב יצחק דר' ליעזר היא דר' ליעזר אמר אחר האחרון אני בא. אמר רבי ירמיה חומר הוא ביין נסך. רבי יוסי בעי אם חומר הוא ביין נסך אפי' נפל היתר בסוף יהא אסור!

רבי יסא בשם רבי יוחנן: כוס שמזגו מאיסור ומהיתר, את רואה את ההיתר שנפל, כמי שאינו, אותו האיסור, אם יש בו בנותן טעם אסור, ואם לאו, מותר. אמר רבי הושעיה והוא שנפל ההיתר בסוף. רבי אימי בשם רבי יוחנן לא שנייא בין שנפל איסור בתחילה והיתר בסוף, להיתר בתחילה ואיסור בסוף.

אפילו מים ביין

אפי' נמזג כל צורכו מן ההיתר כגון לוג יין היתר בג' לוגין מים -[ושוב נפל משהו יי"ן] והו"א כיון שנמזג "כל צרכו" ל"א סלק , את רואה את ההיתר כמי שאינו, אותו האיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר.

רבי יוסי בי רבי בון רבי אבהו בשם ר' יוחנן: צלוחית של יין נסך שנפלה לתוך חבית של יין, וחזרה ונפלה לתוך הבור של מים, את רואה את ההיתר כמי שאינו, אותו האיסור אם יש בו בנותן טעם אסור ואם לאו מותר:

##

עד כדון בשנפלו בזה אחר זה,אמר ר"א "אחר אחרון...." נפלו שתיהן כאחת מה אמר בה רבי ליעזר? נשמעינה מן הדא: אימתי חמיצן של כותיים מותר לאחר הפסח? של בעלי בתים- אחר שלש שבתות של אפיה. ושל נחתומים בכרכים- לאחר שלשה ימים. ושל נחתומים בכפרים- לאחר שלשה תנורים.

רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף כשאמרו של בעלי בתים אחר שלש שבתות של אפייה, והוא שיהא אדם גדול או שיהא משיא את בנו ואפה שלשה תנורים בשלשה שבתות זה אחר זה, וזה אחר זה.

ואף כשאמרו של נחתומים בכרכים לאחר שלשה ימים, והוא שנדחק ואפה שלשה תנורים בשלשה ימים, זה אחר זה, וזה אחר זה מותר. דאחר שלשה ימים כבר כלה השאור שעעה"פ

תני רבי שמעון אומר: ואף כשאמרו של נחתומים בכפרים לאחר שלשה תנורים, עד שלשה ימים אסורין, שמשחרית הוא בודה לו שאור לכל אותו היום: כ בעינן שלשה תנורים ו ה ו א שלא יהו כולם ביום אחד!

מסיפא פריך אותה העיסה השנייה, לא מאיסור ומהיתר היא מתחמצת?! הרי נוטל קצת מעיסה ראשונה+משאור שעעה"פ ומר ר' ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש מאן תנא חמיצן של כותים רבי ליעזר!!אל' בב"א אסור

ואמר רבי יוסי לרבי חנינא ענתונייא נהירת דהויתון מרין את ורבי ירמיה בשם רבי שמעון בן לקיש מאן תנא חמיצן של כותים רבי ליעזר. ואנן לינן אמרין כן אלא רבי הילא בשם רשב"ל "ירדו" לחמיצן של כותיים כרבי ליעזר. ועוד מן הדא דאמר רבי חנינא דרבי אבהו אבא הוה ליה עובדא שלח שאל לרבי חייא ולרבי יסא ולרבי אימי ואורין ליה כרבי ליעזר. מה כיחידייא מוריי? לא משום שירדו לחמיצן של כותיים כרבי ליעזר.

שייך לע"ז אמר רבי מנא קומי רבי יסא היך מה דתימר תמן ?? כרבי ליעזר. וכא, הלכה כרבי ליעזר? אמר ליה ולכל רבה! אדרבה! [פשיטא דכן הוא!]

הלכה ז משנה כלים שסכן בשמן טמא, וחזר וסכן בשמן טהור. או שסכן בשמן טהור, וחזר וסכן בשמן טמא, רבי ליעזר אומר: אחר הראשון אני בא. וחכמים אומרים אחר האחרון:

גמרא מה טעמא דרבי ליעזר? הראשון מוציא את האחרון.

אמר רבי יוחנן רבי יהודה ורבי ליעזר שניהן אמרו דבר אחד: דתנינן תמן צלוחית שפיה צר טובל ומעלה כדרכו רבי יודה אומר הזיה הראשונה. כמה דרבי יודה אומר הראשון מוציא את האחרון,ואנו חוששין שהאזוב מלא ממים הראשונים כן רבי ליעזר אומר אוף הכא הראשון מוציא את האחרון.

עד כדון כשסך מיכן ומצא בצד השני.אמרי' שכבר "שבע" מבליעת הראשון סך מיכן ומצא מיכן, מה אמר בה רבי ליעזר?

נשמענה מן הדא: דאמר רבי אבהו בשם ר' יוחנן לא סוף דבר צלוחית אלא אפילו ספל. הרי אף לענין טבילת אזוב בספל אמרי' שבע לה! ואמר רבי יוחנן רבי יודה ורבי ליעזר שניהן אמרו דבר אחד. אית לך מימר תמן כשסך מיכן ומצא בצד השני?! לא כשסך מיכן ומצא מיכן, אוף הכא כשסך מיכן ומצא מיכן:

הלכה ח משנה שאור של תרומה ושל כלאי הכרם שנפלו לתוך עיסה לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ והצטרפו וחימיצו, אסור לזרים ומותר לכהנים. ר"ש מתיר לזרים ולכהנים.

תבלין של תרומה ושל כלאי הכרם שנפלו לתוך קדירה לא באלו כדי לתבל ולא באלו כדי לתבל ונצטרפו ותיבילו אסור לזרים ומותר לכהנים. רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים:

גמרא שאור של תרומה ושל שביעית שנפלו לתוך העיסה לא בזה כדי לחמץ ולא בזה כדי לחמץ ונצטרפו וחימיצו אסור לזרים ומותר לכהנים. ר"ש מתיר לזרים ולכהנים.

בזה כדי לחמץ ובזה כדי לחמץ ונצטרפו וחימיצו, אסור לזרים ולכהנים. ר' לעזר בר' שמעון מתיר לכהנים.

רבי אבהו אמר, ר' יוחנן בעי, מה בין תרומה אצל הזרים מה בין שביעית אצל הכהנים. תרומה אצל הזרים אסורה, שביעית אצל הכהנים מותרת?! כ מ"ט דראב"ש? חזר ואמר רבי יוחנן תיפתר שנפל שאור של תרומה תחילה, לא באת שביעית אלא לפגום. רבי לעזר בי ר' שמעון בשיטת אביו. מהו בשיטת אביו? כמה דר' שמעון אמר נותני טעמים לפגם מותר, כן רבי לעזר בי רבי שמעון אמר נותני טעמים לפגם מותר.

אמר רבי אבא מרי מהו בשיטת אביו? כמה דר' שמעון אמר כל הספיחין מותרין כן רבי לעזר בי רבי שמעון אמר כל הספיחין מותרין. כלום אמר רבי שמעון אלא בספיחי ירק דלמא בספיחי זרעים?! וקמת, היא ספיחי יירק היא ספיחי זרעים.

רבנין דקיסרין אמרין, אחת בשיטת אביו ואחת בשיטת חכמים. בשיטת אביו משום נותני טעם לפגם מותר. בשיטת חכמים משום שמות מצטרפין: מודה ברישא לחכמים

הלכה ט משנה חתיכה של קדשי קדשים ושל פיגול ושל נותר שנתבשלו עם חתיכות, אסור לזרים ומותר לכהנים. רבי שמעון מתיר לזרים ולכהנים.

בשר קדשי קדשים ובשר קדשים קלים שנתבשלו עם בשר התאוה, אסור לטמאים ומותר לטהורים:

גמרא תני של פיגול ושל נותר של קדשים קלים. הא של ק"ק, גם לר"ש מצט'

...מבואר במתני' דפיגול של קק"ל לאחר זריקה אין בו משום זרות, ויש לומר 2 טעמים בזה:

1 זריקת פיגול מהני (להוציאו מידי זרות)

2 אף לפני זריקה, אין איסור זרות בקק"ל

הגהתי הרבה [וכנראה שנתרבו השבושים כאן]

ר' יונה ור יסא מפרשין הברייתא .....פ ג ו ל ו נ ו ת ר של קדשים ק ל י ם

א״ר יונה לא אמר אלא "פיגול ונותר", פגול ונותר לאחר זריקה, לא כלפני זריקה הן?! ולמה נקט איסור דפגול ונותר תיפ"ל משום אסור זרות לא אמר אלא פיגול ונותר , דבר שאין זריקה מתירתו. =יש כאן איסור פגול הא בקדשים קלים כ ש ר י ם הואיל והן מותרין אחר זריקה, אפילו לפני זריקה, אין לוקין עליהן משום זרות. כ יש להוכיח מכאן דאין אסור זרות בקק"ל לפני זריקה

אמר רבי יוסי לא אמר אלא "קדשים קלים" להוציא קדשים קדשים לאחר זריקה דהתם וודאי מודה ר"ש שיש אסור זרות [מלבד אסור פגול] הא בקק"ל לפני זריקה הואיל והן אסורין, לוקין עליהן משום זרות ואל תדייק כר' יונה!

אמר רבי אבין לישן מתניתא מסייע לרבי יוסי: (דברים יב) ונדבותיך- זו תודה ושלמים שאם אכל מהן לפני זריקת דמים לוקה.

רבי שמעון בן לקיש אמר במחלוקת.סיפא דמתני' רבי יוחנן אמר דברי הכל. וקשיא על דרבי שמעון בן לקיש לא כן סברנן מימר כולהן לשון תרומה מצטרפין, וכא יצטרפו כולהן לשון טומאה.

סבר רבי שמעון בן לקיש כהדא דתני בר קפרא: ....החתיכות רבי שמעון מתיר וחכמים אוסרין:

מסכת ערלה פרק ג

הלכה א משנה בגד שצבעו בקליפי ערלה ידלק. נתערב באחרים כולן ידלוקו דברי רבי מאיר. וחכמים אומרין יעלו באחד ומאתים:

גמרא בגד שצבעו בקליפי ערלה כו'. כתיב (ויקרא יט) וערלתם ערלתו

את פריו. אית תניי תני בסמוך לפיריו. אית תניי תני בעורל את פיריו. מאן דאמר בסמוך לפיריו קליפין וגרעינין במשמע. מאן דאמר בעורל את פיריו קליפין במשמע ולא גרעינין. וגרעינן מניין? הוי סופך מימר "את" פיריו בסמוך לפיריו. אית דבעי נישמעינה מן הדא וערלתם ערלתו את פריו דבר שהוא עורל את פריו ופיריו עורלו.

רבי אבהו בשם רבי לעזר: כל מקום שנא' לא תאכל לא תאכלו לא יאכלו את תופס איסור הנייה כאיסור אכילה עד שיבוא הכתוב ויפרש לך כשם שפירש לך באבר מן החי ובנבילה. מה פירש לך באבר מן החי? (שמות כב) ובשר בשדה טריפה לא תאכלו.לכלב תשליכון.. ומה פירש לך בנבילה? (דברים יד) לא תאכלו כל נבילה לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה.

תני חזקיה ופליג: וכי מה אסרו לכלב?תמה על הפסוק "לכלב תשליכון אותו" מאי קמ"ל? [אל' ס"ל "אכילה" משמע]

והא כתיב (ויקרא ז) כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו מעתה אתה תופש איסור הנייה באיסור אכילה?!קשיא לר"א שנייא היא דכתיב (שם) וחלב נבילה וחלב טריפה וגו'. והכתיב (דברים יב) רק את הדם מעתה את תופש איסור הנייה כאיסור אכילה?! שנייא היא דכתיב (שם) על הארץ תשפכנו כמים מה מים מותרים בהנייה אף הדם מותר בהנייה. והכתיב (בראשית לב) על כן לא יאכלו בני ישראל את גיד הנשה! אמר רבי אבהו קיימתיה בגיד הנשה של נבילה.כיון דהותרה נבילה, הותרה גידה והכתיב (ויקרא כג) ולחם וקלי וכרמל לא תאכלו!וקיי"מל דחדש מותר בהנא'! אמר רבי אבא מרי אחוה דרבי יוסי שנייא היא שקבע לו הכתוב זמן. והכתיב (ויקרא יא) לא תאכלום כי שקץ הם! אמר רבי מנא מיעט איסור הנייה שבו."הם"

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: העושה איספלנית משור הנסקל ומחמץ שעבר עליו הפסח אינו לוקה, שאין לא תעשה שלו=*איסור הנייה שלו*

מחוור. מכלאי הכרם, לוקה. דאמר רבי חנינא (דברים כב) פן תוקדש פן תוקד אש. מערלה, צריכה.מיבעיא לן עשה לרחקו לאסרו בהנייה כתיב.וערלתם ערלתו לא תעשה לאוכל כתיב.לא ייאכל לא תעשה לרחקו לא כתיב.

מתניתא פליגא על רבי יוחנן: ממשמע שנאמר (שמות כא) סקול יסקל השור, וכי אין אנו יודעין שבשרו אסור באכילה ומה ת"ל לא יאכל את בשרו להודיעך שכשם שהוא אסור באכילה, כך אסור בהנייה.אל' לא תעשה שלו מחוור! מה עביד לה רבי יוחנן? פתר לה כשקדמוהו הבעלים ושחטוהו עד שלא נגמר דינו.לאסרו "באכילה"

רבנין דקיסרין רבי אבהו בשם ר' יוחנן: כל מקום שנאמר לא תאכלו אין את תופס איסור הנייה כאיסור אכילה. בניין אב שבכולן (ויקרא ו) וכל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקודש לא תאכל באש תשרף.הרי שהוצרך הכתוב לפרש "באש..."

רבי זעירה בעא קומי רבי אבהו, הכא את אמר הכין, והכא את אמר הכין!! אמר ליה חדא משמיה דרבי לעזר ס"ל גם הנאה וחדא משמיה דרבי יוחנן. רק אכילה

תני חזקיה מסייע לרבי יוחנן: ממשמע שנאמר (ויקרא ז) כל חלב שור וכשב ועז לא תאכלו לאיזה דבר נאמר וחלב נבילה וחלב טריפה יעשה לכל מלאכה?ממילא ידענו שמותר בהנאה! בא להודיעך אפילו למלאכת הגבוה. ממשמע שנאמר (דברים טו) רק הדם לא תאכלו לאי זה דבר נאמר על הארץ תשפכנו כמים? מה המים מכשירין אף הדם מכשיר. ממשמע שנא' (דברים יד) לא תאכלו כל נבילה לאיזה דבר נאמר לגר אשר בשעריך תתננה ואכלה? בא להודיעך שגר תושב אוכל נבילות. ממשמע שנא' (שמות כב) ובשר בשדה טריפה לא תאכלו לאיזה דבר נאמ' לכלב

תשליכון אותו? אותו אתה משליך לכלב ואי אתה משליך חולין שנשחטו בעזרה.

מתנית' מסייע לדין. ומתניתא מסייע לדין. מתניתא מסייע לרבי יוחנן (שמות יג) לא יאכל חמץ. לעשות את המאכיל כאוכל. אתה אומר לכך או אינו אלא לאוסרו בהנייה כשהוא אומר לא תאכל עליו חמץ למדנו שהוא אסור בהנייה, הא מה ת"ל ולא ייאכל חמץ לעשות את המאכיל כאוכל, דברי רבי יאשיה. רבי יצחק אומר אינו צריך מה אם שרצים קלים עשה בהן את המאכיל כאוכל חמץ חמור אינו דין שנעשה בו את המאכיל כאוכל הא מה ת"ל לא יאכל חמץ לא בא הכתוב אלא לאוסרו בהנייה. בגין דכתיב לא ייאכל, הא מלא תאכל לית שמע מינה כלום. והדא מסייע לרבי יוחנן. ור' יאשי' מסייע לר' אלע'

צר צורה בקרקע, פשיטא שאין הקרקע נאסר. צבע דבר שיש בו רוח חיים, אילו השתחווה לו, לא אסור, מפני שצבעו אסור ?!

מוכין שצבעו, צריכה.

בגד גדול שצבעו על מנת לחותכו, ע"מ מיעבדיניה דורדסין מין נעליים מה את עביד לה? כמוסגר או כמוחלט. נגעים 11:12 אין תעבדיניה כמוסגר מותר. אין תעבדיניה כמוחלט אסור.

סוגיא זו הוגה הרבה [וכנראה סוף מסכתא נתרבו השבושים]

צבעו וחזר וצבעו שני פעמים בקליפי ערלה, והקדיח,=נתקלקל נאמר, אם היה צריכה לצביעה שנייה, אסור, ואם לאו מותר דאינו נהנה כלל מצביעה השנייה.

צבעו בקליפי אגוז של חולין, וחזר וצבעו בקליפי אגוז של ערלה ואיירי בצריכה, ונפגם. מאן דאמר נותן טעם לפגם מותר אוף הכא מותר.כיון שכבר יש בו "צבע"="טעם", והוסיף עוד טעם איסור שאינו צריך ומאן דאמר נותן טעם לפגם אסור, אוף הכא אסור.

צבעו בקליפי אגוז של ערלה וחזר וצבעו בקליפי רימון של חולין...מותר

בגד שצבעו בקליפי אגוז של ערלה שנתערב עים בגדים שצבען בקליפי אגוז של חולין: וכגון שיש בגדים גדולים וקטנים, מי בעינן 200 בגדי כשרים כגודל בגד האיסור? ייבא כהדא: עגולי דבלה הגדולים מעלין את הקטנים והקטנים מעלין את הגדולים. רב הונא אמר כיני מתניתא: הגדולים מעלים את הקטנים במשקל. הקטנים מעלין את הגדולים במניין.כ אזלי' לקולא אים יש משקל "או" מניין של 100, מותר---וה"ה בגד בבגד בטל כה"ג

תמן הוא ראוי לחתכן ע"כ שייך ביטול ברם הכא אינו ראוי לחתכו. אמר רבי יוסי בי רבי בון מה דמי לה? בגד גדול שצבעו על מנת לחתכו מיעבדיני' דורדסין:

בגד שצבעו בקליפי אגוז של ערלה, שנתערב עים בגדים שצבען בקליפי חולין מין אחר. ייבא כהדא ר' יהושע אומר תאנים שחורות מעלות את הלבנות והלבנות מעלות את השחורות. אלמא בעינן מאתיים [אע"פ שהם כעין שני מינים]. ומדחה... תמן מין במינו, ברם הכא מין בשאינו מינו. וסגי בששים

אמר רבי יוחנן סממנין בטילין במאתים. מי צבעים במי צבעים בטילין ברוב

אמר רבי בא בר ממל היינת =כשאין הערלה בעין ערלה בטילה ברוב.

מתני' פליגא על דרבי בא בר ממל. תבשיל שבישלו בקליפי ערלה ידלק, נתערב באחרים יעלו במאתיים!! פתר לה קדירה בקדירות.

#אמר רבי יוסי: מיסבר סבר רבי בא בר ממל שמותר לעשות כן בתחילה?! לא לשעבר?! # אסור לערב תבשיל שנתבשל בקליפי ערלה, ברוב היתר

מיי כדון? באיזה אופן שרינן מ"צ שנתערב? אם יש בו כדי לצבוע, את רואה את ההיתר כמי שאינו, אותו האיסור יש בו כדי לאסור. אם אין בו כדי לצבוע, אפילו את רואה את ההיתר כמי שאינו, אותו האיסור אין בו כדי לאסור.

תמן תנינן אלו דברים של גוים אסורין ואיסורן איסור הנייה. היין, והחומץ של גוים שהיה מתחילתו יין, וחרס הדרייני. רבי זעירה בשם רבי ירמיה רבי מאיר היא. דתני חרס הדרייני אסור ואיסורו איסור הנייה. מה נן קיימין? אם כשנתנו בתבשיל דברי הכל אסור. אם כשמכרו חוץ מדמי יין נסך שבו דברי הכל מותר. אלא כי נן קיימין כשנתנו חרס הנ"ל "על גבי" תבשיל. מהו לסמוך בו בחרס כרעי המיטה? רבי לעזר אומר אסור רבי יוחנן אמר מותר.

רבי יונה בעי קומי רבי זעירא, ההן בגד דתנינן הכא שצבעו בקליפי ערלה מהו לסמוך בו את המיטה? ואיקפד לקיבליה. אמר ליה אפילו למאן דאמר תמן מותר הכא אסור! תמן אין איסורו ניכר ברם הכא איסורו ניכר.

אמר רבי חגיי כד נחתית מן אילפא מן הספינה שמעית קליה דרבי יעקב בר אחא יתיב מתני: בגד שצבעו בקליפי ערלה ידלק. ותנינן נטל הימנה מעץ אשירה כרכר אסור בהנייה. ארג בו את הבגד אסור בהנייה. יין נסך שנפל לבור כולו אסור בהנייה. ותנינן רבן שמעון בן גמליאל אומר ימכר כולו לגוי חוץ מדמי יין נסך שבו. אמר רבי אחא בר יעקב: רבי חגיי קשתיה

נימא יימכר הבגד חוץ מדמי הצבע! רבי חגיי קיימה. מיי כדון? תמן אין דרך בני אדם ליקח יין מן הגוי. ברם הכא דרך בני אדם ליקח בגד מן הגוי:כ חיישי' שמא יחזור הנכרי וימכור הבגד לישראל

הלכה ב משנה הצובע מלא הסיט בקליפי ערלה וארגו בבגד ואין ידוע אי זה הוא, רבי מאיר אומר ידלק הבגד. וחכמים אומרים יעלה באחד ומאתים.

האורג מלא הסיט מצמר הבכור בבגד, ידלק הבגד. משיער הנזיר ומפטר חמור בשק, ידלק השק.

ובמוקדשים, מקדשין בכל שהן

גמרא האורג מלא הסיט..מאן תנא סיט? רבי מאיר. "סיט" אינו בטל כלל ברם כרבנין, הוא סיט הוא פחות מסיט. לכולם השיעור 200

רבי יוסי בי רבי בון אמר לה בשם רבי יוחנן, רבי יסא בשם ר' יוחנן: צמר בכור שטרפו, בטל ברוב. אייתא רבי חייא ציפוראה קומי רבי אימי, ליטרא בשמונה, ולא הורי ליה.לא רצה להתיר אף 8 פעם היתר!

#אמר רבי יסא, ולא מתניתא היא. האורג מלא הסיט מצמר הבכור בבגד ידלק הבגד!! אלמא לא בטל!!

א"ל אילו איתתבת תמן איתתבת יאות!רק מ ש ם יש להביא ראי' [לא מכאן]

תמן תנינן תמורה 7:4 אלו הן הנשרפין ותנינן אלו הן הנקברין. הכא את אמר ישרפו והכא את אמר יקברו!! אמר רבי יוחנן כאן בשק כאן בשיער. מה בין שק מה בין שיער? אמר רבי חנניה בריה דרבי הלל שק מצוי לחטט אחריו ע"כ יישרף שיער אין מצוי לחטט אחריו.בקבורה סגי רבי שמעון בן לקיש אמר כאן במקדש נזיר שגילח במקדש, טעון שריפה כאן בגבולין.

רבי יוסי בי רבי חנינא אומר כאן בנזיר טהורכמפורש בפרשת נשא כאן בנזיר טמא.

והתנינן פטר חמור, אית לך מימר כאן במקדש כאן בגבולין, כאן בנזיר טהור כאן בנזיר טמא?! אלא כאן בשק כאן בשיער.

אמר רבי יוסי בי רבי בון: הן דתימר ישרף, שערו.של פטר חמור הן דתימר יקבר, גופו

ובמוקדשין מקדשין כל שהן. רבי יוסי בשם רבי יוחנן: הדא דתימר בקדשים שיש להן מתירין,כגון שער חטאת אשם שלמים [חמירי דהוי קדשי מזבח] אבל בקדשים שאין להן מתירין,=קדשי בדק הבית צריכין סיט [לר"מ דס"ל סיט לא בטל]. התיב רבי יוסי והא מתני' פליגא: האורג מלא הסיט מצמר הבכור בבגד, ידלק הבגד. ובכור לאו כקדשי' שיש להן מתירין הוא?! ואפ"ה בעי סיט ולא סגי בכל שהוא!

אית דתני לה=האורג... בשם רבי מאיר, ואית דלא תני לה בשם רבי מאיר. מאן דתני לה בשם רבי מאיר אית ליה עשרה דברים מקדשין. מאן דלא תני לה בשם רבי מאיר, מנן אית ליה עשרה דברים מקדשין? רבי מאיר כר' עקיבה דרבי עקיבה אמר אף ככרות של בעל הבית:הרי 7+משנה א+משנה ב+משנה ד

הלכה ג משנה תבשיל שבישלו בקליפי ערלה ידלק. נתערב באחרים יעלה באחד ומאתים

תנור שהסיקו בקליפי ערלה ואפה בו את הפת תידלק הפת. נתערבה באחרות תעלה באחד ומאתים:

גמרא אבא בר ירמיה כהנא בר ירמיה בשם שמואל רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן: גחלי ערלה שעיממו הרי אלו מותרות. ולא מתניתא היא ?! אם חדש יותץ, אם ישן יוצן. אפה ובישל בגחלים מותר.

רבי חנניא אמר לית כן.לא קיימ"ל כמשנתנו רבי מנא אמר אית כן. בשהביא

עצים לחים ונגבו בקליפי ערלה.דווקא בכה"ג אסור

אבנים מנוגעות שעשאן סיד, אית תניי תני עלו מטומאתן ואית תניי תני לא עלו מידי טומאתן. מאן דאמר עלו מידי טומאתן הרי אלו מותרות, ומאן דאמר לא עלו מידי טומאתן, הרי אלו אסורות. אפילו כמאן דאמר עלו מידי טומאתן, הרי אלו אסורות. דכתיב (ויקרא יד) צרעת ממארת. תן בו מאירה ואל יהנה ממנו.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל הנשרפין אפרן מותר חוץ מאפר הבא מחמת עבודה זרה. התיב רבי חייה בר יוסף קומי רבי יוחנן הרי אפר הבית הרי אינו בא מחמת עבודה זרה, ואת אמר אסור! אמר ליה שנייה היא דכתיב נתיצה נתיצה:

הלכה ד משנה מי שהיו לו חבילי תלתן של כלאי הכרם, ידלקו. נתערבו באחרים, כולן ידלקו דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים יעלו באחד ומאתים. שהיה רבי מאיר אומר את שדרכו להימנות מקדש. וחכמים אומרים: אין מקדש אלא ששה דברים. ורבי עקיבה: אומר שבעה:

גמרא וכמה היא חבילה? עשרים וחמשה זירין. אמר רבי יונה וארבע מינהון מיטה.לפעמים קרי 4 חבילה, לעניין מטה (במס כלים)

רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש: חד אמר: דברי רבי מאיר עשרה דברים מקדשין. וחרנא אמר: דברי רבי מאיר כל הדברים מקדשין.

רבי יעקב בר אחא אמר שמועתא, מתני' פליגא על מאן דאמר דברי ר' מאיר כל הדברים מקדשין. דתנינן תמן .....[אמר רבי יודה לא הוזכרו רימוני בדן וחצירי גבע אלא שיהו מתעשרין ודאי בכל מקום] לר"מ, דווקא רמוני ב א ד ן ! ושאר כל הרימונין, אין דרכן להימנות?!

ומתרץ.. אלא רימוני בדן על ידי שהן חביבין דרכן להימנות שאר כל הרימונין על ידי שאין חביבין אין דרכן להימנות:

הלכה ה משנה ואלו הן: אגוזי פרך, ורימוני בדן, חביות סתומות, וחילפות תרדין, וקילחי כרוב, ודלעת יונית. רבי עקיבה אומר אף ככרות של בעל הבית. הראוי לערלה ערלה הראוי לכלאי הכרם כלאי הכרם:

גמרא רבי יונה בעי, הא שקידי פרך לא?

מתניתא בסתומה בין הסתומות, אבל סתומה בין הפתוחות ונפתחה, או פתוחה בין הסתומות ונסתמה, צריכות שיעור אחר.???בטל ב200 היאך אפשר לפתוחה אצל הסתומות?שיתערב [כלומר וודאי שם תערובת חיילא רק א ח ר הסתימה, וא"כ למה יתבטל?] א"ר זעירא תיפתר בפתוחה אצל בעל הבית, שהיא כסתומה אצל החנווני. החבית שנתערבה, היתה באמת "סתומה" ! [רק לא נסתמה טוב] ואינו ניכר בין הסתומות היטב [ועכ"פ בטל משום דל"ח "סתומה"]

והתני ו"נסתמה" והאמרת שסתום ועומד היא! תיפתר שחזר בעלה וסתמה. מישהו ראה איזשהו חבית לא סתומה טוב כ"כ, ועלה בדעתו לסתמה [אבל כבר נתבטל קודם!]

רבי קריספא בשם רבי יוחנן כל אילין קירייא וקורותא דאנן אכלין, דלעת יונית אינון.

רבי יונה בעי, ולמה לינן אמרין הראוי לתרומה. אמר ליה רבי יוסי תרומה נוהגת בכל. ול"ש לומר "הראוי" ערלה אינה נוהגת בכל:

הלכה ו משנה נתפצעו האגוזים, נתפרדו הרימונים, נפתחו החביות, נחתכו הדלועין, נתפרשו נשברו הככרות, יעלו באחד ומאתים:

גמרא נפלו ואחר כך נתפצעו, בין שוגג בין מזיד לא יעלו דברי רבי מאיר. רבי יודה אומר בין שוגג בין מזיד יעלו. רבי יוסי אומר שוגג יעלו מזיד לא יעלו.

מ"ט דר"מ? קנסו שוגג אטו מזיד

מ"ט דר"י? כבר קנסו בידו.שנשתברו!

מה טעמא דרבי יוסי? כיי דאמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן כל האיסורין שריבה עליהן, שוגג מותר מזיד אסור.

נתערב חבית של תרומה ב149 של חולין [תרומה בעלמא בטילה ב100] רבי שמעון בן לקיש בשם רבי הושעיא: היו לפניו מאה וחמשים חביות, נתפתחו מאה, מאה מותרות, חמשים אסורות. והשאר, לכשיפתחו יהו מותרות. אמר רבי זעירא לא אמרו אלא "לכשיפתחו" הא לפתוח לכתחלה אסור.

דבי ר' ינאי שאלין, דלעת ששלקה בבית אביה, בשלה בעודה מחוברת מהו שתטבול למעשרות? לוי שאל מהו שתטמא טומאת אוכלין.

שלקה?! כמחותכת היא.

מילתיה דשמואל אמר שהיא מטמא טומאת אוכלין. דאמר רבי יוסי בי רבי בון בשם שמואל תאנים וענבים שצימקו באביהן, מטמאין טומאת אוכלין, והרודה מהן בשבת חייב משום קוצר:

נתפרסו ככרות. מתני' דר' עקיבה דר' עקיבה אמר אף ככרות של בעל הבית:

הלכה ז משנה ספק הערלה בארץ ישראל- אסור. ובסוריא- מותר. ובחוצה לארץ- יורד ולוקח, ובלבד שלא יראנו לוקט.

כרם שהוא נטוע ירק, וירק נמכר חוצה לו, בארץ ישראל אסור. ובסוריא מותר. ובחוצה לארץ יורד ולוקט ובלבד שלא ילקוט ביד.

החדש אסור מן התורה בכל מקום. והערלה הלכה. והכלאים מדברי סופרים:

גמרא איזו ספק הערלה? כרם של ערלה וענבים נמכרות חוצה לו בארץ ישראל אסור. ובסוריא מותר ובחו"ל מותר ללוקח לעמוד ב ת ו ך הכרם בעת שלוקח. אמר רבי יודן אף זה ספיקו אסור בסוריא. איזו ספק המותר בסוריא? כרם של ערלה וכרם אחר בצידו, וענבים נמכרות חוצה לו, בארץ ישראל אסור ובסוריא מותר.איזהו ספק כרם? כרם נטוע ירק ושדה ירק אחר בצידו

וירק נמכר חוצה לו

בארץ ישראל אסור ובסוריא מותר ובחוץ לארץ יורד ולוקט ובלבד שלא ילקוט ביד. אמר רבי יודן עוד היא בקדמייתאכרישא יורד ולוקח ובלבד שלא יראנו לוקט:

החדש אסור מן התורה בכל מקום: מתניתא דרבי ליעזר. דתנינן תמן כל מצוה שאינה תלויה בארץ נוהגת בארץ ובחוצה לארץ. וכל מצוה שהיא תלויה בארץ, אינה נוהגת אלא בארץ. חוץ מן הערלה ומן הכלאים. רבי ליעזר אומר אף החדש. מה טעמא דרבי ליעזר? (ויקרא כג) בכל מושבותיכם בכל מקום בין בארץ בין בחוצה לארץ. מה מקיימין רבנין טעמא דרבי ליעזר בכל מושבותיכם בחדש? שכן יצא בחוץ. אים הוציא פירות מכאן לחו"ל, חדש נוהג בו

רבי יונה בעי קומי רבי יוסי, ולמה לא תנינן אף החלה עמהן? אמר ליה לא אתינן מתני' אלא דבר שהוא נוהג בישראל ובגוים. וחלה אינה נוהגת אלא בישראל דכתיב (במדבר טו) ראשית עריסותיכם ולא של גוים:

והערלה הלכה. שמואל אמר בהלכות המדינה. רבי יוחנן אמר הלכה למשה מסיני. רבי יסא בעי קומי רבי יוחנן, הלכה למשה מסיני ואת אמר הכין?! אמר בשעה שניתנה הלכה כך ניתנה. אמר אילו לא סלקית לארץ ישראל אלא לשמוע דבר זה די:

והכלאים מדברי סופרים: שמואל אמר בכלאי הכרם, הא בכלאי זרעים מותר. ר' יוחנן אמר בכלאי הכרם, הא בכלאי זרעים אסור. אמר רב הונא כד נחתון מערביא דתמן אמרונה בשם רבי יוחנן וקיימנוה (ויקרא יט) את חקותי תשמרו בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך. הקיש כלאי זרעים לכלאי בגדים וכלאי בהמה, מה כלאי בגדים וכלאי בהמה שאין תלויין בארץ ונוהגין בארץ ובחוץ לארץ, אף כלאי זרעים אע"פ שהן תלוין בארץ נוהגין

בארץ ובחוצה לארץ.

חד בר נש זרע חקליה שעורין ולפת. עבר חנין גוביתא ועקרין. אתא עובדא קומי שמואל וקנסיה. לחנין (דס"ל כלאי זרעים שרי בחו"ל)

תני: אין עושין עם ישראל בכלאים, אבל עוקרין עמו בכלאים מפני שהוא ממעט בעבירה.

תני: אין עושין עם הגוי בכלאים בין בכלאי הכרם בין בכלאי זרעים. אבל עיירות המובלעות בארץ ישראל כגון באינה ובאימה ובחברותיה, עושין עמהן בכלאים אפי' כלאי הכרם. כשם שכלאים בארץ כך כלאים בחוץ לארץ.

שמואל פתר מתני' אין עושין עם הגוי בכלאים בארץ, בין בכלאי הכרם בין בכלאי זרעים. אבל עיירות המובלעות בארץ ישראל כגון באינה ובאימה וחברותיה, עושין עמהן בכלאים. כשם שכלאים בארץ כך כלאים בחוצה לארץ. כלאי הכרם הא כלאי זרעים מותר.

ר' יוחנן פתר מתניתא, אין עושין עם הגוי בכלאים בארץ בין בכלאי כרם בין בכלאי זרעים. אבל עיירות המובלעות בארץ ישראל כגון באינה ובאימה וחברותיה עושין עמהן בכלאים. כשם שכלאים בארץ ישראל כך כלאים בחוצה לארץ, בכלאי הכרם ובכלאי זרעים:

תם ונשלם בס"ד אור ליום ב לך (ג מרחשוון תשעב)

הוגה מחדש ח תשרי תשעד

הוגה פעם שלישי ונגמר 27 לעומר תשעו

פעם רביעי ג אדר תשעז

פעם חמישי ר"ח כסלו תשפב עש"ק תולדות

פעם ששי כט אב ד שופטים תשפג ובס"ד אחל בכורים

בחרום

פירוש קצר על תלמוד ירושלמי בכורים

1)הפירוש מיועד ללומד והוגה בבבלי כמה זמן ובקי במונחיה ומושגיה

2) כל מקום שאפשר לשתוק שתקתי והנחתי העבודה על המעיין—ואף במקום שפרשתי היא בתכלית הקיצור

3)שניתי כמה מן הנדפס אים ראיתיה "כמעט מוכרח", אך במקום שאף אחר ההגה, הסוגיא סתום, לא הגהתי והנחתי מלפרשה

4)הטלתי "מתגים" כפי הצורך בעין יפה...Paragraphs & punctuation marks

בחמלת ה' עלי יהושע יהודה גליק, נגמר בס"ד כז אלול תשעא והוגה מחדש יט אלול תשעג (מוצאי ש"ק תבא) ושוב הוגה כסלו תשפב בס"ד

מסכת ביכורים פרק א

הלכה א משנה יש מביאין בכורין וקורין. מביאין ולא קורין. ויש שאינן מביאין.

אלו שאינן מביאין: הנוטע בתוך שלו והבריכו בתוך של יחיד או בתוך של רבים. וכן המבריך מתוך של יחיד או מתוך הרבים לתוך שלו.

הנוטע בתוך שלו והבריך בתוך שלו, ודרך היחיד ודרך הרבים באמצע. הרי זה אינו מביא. רבי יהודה אומר מביא.

מאיזה טעם אינו מביא? משום שנאמר (שמות כג) ראשית בכורי אדמתך תביא. עד שיהו כל הגידולים מאדמתך:

גמרא יש מביאין כו'. הנוטע בתוך שלו והבריך בתוך של יחיד או לתוך של רבים, אפילו מן הזקינה אינו מביא. המבריך מתוך של יחיד או מתוך של רבים לתוך שלו, אפילו מן הילדה אינו מביא. הדא אמרה כשם שהילדה חיה מן הזקינה, כך הזקינה חיה מן הילדה.

אמר רבי יוחנן כולהן משום תורת הגוזלן ירדו להן. אמר רבי יוסי מתניתא אמרה כן. מאיזה טעם אינו מביא? משום שנאמר ראשית בכורי אדמתך. תני: אם הבריך ברשות, מביא וקורא. רבי יוסי בשם רבי אימי והוא שנתן לו רשות לעולם, הא לשעה לא. רבי יונה בשם רבי אימי אפילו לשעה. חייליה דרבי יונה מן הדא: היה חופר בור שיח ומערה קוצץ ויורד והעצים שלו. ב"ב 2:12 ועצים לא לשעה הן?! איך מביא ראובן ביכורים משדהו, הלא שרשים הולכים לשדה שמעון, ויש לשמעון רשות לקצצו כל זמן שירצה, נמצא שייכים לראובן רק "לשעה"! מה עבד לה רבי יוסי? שרשים דרכן להחליף , מכיון שדרכן להחליף, לעולם הן. אע"פ ששמעון יכול לקצצו, מכיון שדרכו להחליף, חשיב כיש רשות לראובן "לעולם"

אמר רבי מנא מילתא דרבי יוחנן מסייע לאבא [ר' יונה אביו של ר' מנא], דאמר רבי יוחנן כולהן משום תורת הגוזלן ירדו להן. וכאן, מכיון שנתן לו רשות להבריך אפילו לשעה, אין זה גוזלן.

רבי זריקן בעי קומי רבי זעירה, מתני' דרבי בפרק קמא דערלה גבי אילן שמקצתו נטוע בארץ ומקצתו בחוץ לארץ, דרבי סבירא לי' דנעשה כולו כטבל וחולין מעורבין זה בזה דאזלינן בתר השרשין ולא בתר הנוף דרבי אמר שרשין חיין זה מזה? אמר ליה דברי הכל היא הכא, התורה אמרה ראשית בכורי אדמתך, עד שיהו כ ל הגידולים מאדמתך.

על דעתיה דרבי יודה, מה בין הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך של יחיד. מה בין הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך שלו, ו ד ר ך ה י ח י ד באמצע? ר' אחא בשם ר' מיישא בשהבריכה בדלעת או בסילון. אי בשהבריכה בדלעת או בסילון יביא ויקרא! אפילו כרבנין יביא ויקרא! מתרץ אמר רבי יונה צריכה לרבי יודה, מיבעי ליה לר"י המוכר שביל לחבירו, מקום דריסה הוא מכר, או עד התהום מכר? אין תימר מקום דריסה מכר, מביא וקורא. אין תימר עד התהום מכר, לא יביא כל עיקר. מספק, מביא ואינו קורא. רבנין פשיטא לון שמכר עד התהום ע"כ אינו מביא כל עיקר, דהא מכר לו הדרך

ומה פליגין? במוכר שביל לחבירו, אבל אם מכר לו שדה ושייר לו שביל, כל עמא מודיי ששייר לו עד התהום.

על דעתיה דרבי יודה, מה בין הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך של רבים. מה בין הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך שלו ו ד ר ך ה ר ב י ם באמצע? למה מביא? אמר רבי אימי אתיא דרבי יודה כרבי ליעזר דתנינן תמן אין עושים חלל תחת רשות הרבים בורות שיחין ומערות. רבי ליעזר מתיר כדי שתהא עגלה מהלכת וטעונה אבנים. כמה דרבי ליעזר אמר תמן תחת רשות הרבים שלו כך רבי יהודה אמר הכא תחת רשות הרבים שלו. רבי שמואל בר רב יצחק בעי, אין כרבי ליעזר יביא ויקרא? אמר רבי יוסי מיסבר סבר רבי שמואל בר רב יצחק שרבי ליעזר מתיר לעשות כן והן שלו לעולם?! אלא רבי ליעזר מתיר לעשות כן, וכל הקודם בהן זכה: כ לא "קנה" המערה שחפר, וע"כ אינו קורא

הלכה ב משנה האריסין והחכורות והסיקריקון usurping occupant והגזלן אין מביאין מאותו הטעם משום שנאמר (שמות כג) ראשית בכורי

אדמתך:

גמרא עד כדון כשגזל קרקע, גזל זמורה ונטעה, ולא דמים הוא חייב לו?! אלא צריכה לרבנין, מצות כגבוה הן, או אינן כגבוה? אין תימר כגבוה הן, אינו מביא. ואין תימר אינן כגבוה, מביא. הכל מודין באשירה שביטלה שאינו מביא ממנה גיזירין למערכה. רבי שמעון בן לקיש בעי, מהו שיביא ממנה לולב? מצות כגבוה הן או אינן כגבוה. אין תימר כגבוה הן אינו מביא אין תימר אינן כגבוה מביא. פשיטא שהוא מביא ממנה לולב שאין מצות כגבוה. מהו שיביא ביכורים? כר' יודה 3:12 דו אמר הוקשו לקדשי הגבול, מביא. כרבנין דאינון מרין הוקשו לקדשי מקדש, אינו מביא.

עד כדון בגזילה שלא נתייאשו הבעלים ממנה, אפי' בגזילה שנתייאשו הבעלים ממנה? סברין אמרין נישמעינה מן הדא: 2:3הרי אלו בתרומה ובמעשר מה שאין כן בביכורים. כלום צריכה לא בגזילה שנתייאשו הבעלים ממנה?! אבל בגזילה שלא נתייאשו הבעלים ממנה, אפילו בתרומה לא עשה ולא כלום!

כהדא דתני: האונס והגנב והגזלן בזמן שהבעלים מרדפין אחריהן אין תרומתן תרומה ולא מעשרותיהן מעשר ולא הקדשן הקדש. אם אין הבעלים מרדפין אחריהן תרומתן תרומה ומעשרותיהן מעשר והקדשן הקדש.

רבי יוסי בשם רבי יוחנן לא זה תורם ולא זה תורם. רבי אמי בשם רבי יוחנן אפילו הבעלים שתרמו אין תרומתן תרומה.=גזל ולא נתייאשו הבעלים, שניהם אינם יכולים...

אמר רבי יוסי עד כדון אנן קיימין=לעולם איירי בלא נתייאשו... בגזילה שלא נתייאשו הבעלים ממנה, וליידא מילא אנן תנינן הרי אלו בתרומה ומעשר מה שאין כן בכורין? אפשר לפירות לצאת בלא בכורין.אינם

"נטבלין" אפשר לפירות לצאת בלא תרומה ומעשרות?! וה"ק: יש בתרומה שנאסר באכילה [מחמת שא"א להפריש] משא"כ בכורים [דלא נטבל] אבל בגזילה שנתייאשו הבעלים ממנה עד כדון צריכה: אכתי מיבעי לן ולא תפשוט

הלכה ג משנה אין מביאין ביכורים חוץ משבעת המינים ולא מן התמרים שבהרים ולא מן הפירות שבעמקים ולא מזיתי שמן שאינן מן המובחר. אין מביאין ביכורים קודם לעצרת. אנשי הר צבועים הביאו ביכוריהן קודם לעצרת ולא קיבלו מהן מפני הכתוב שבתורה (שמות כג) וחג הקציר בכורי מעשיך אשר תזרע בשדה:

גמרא אין מביאים ביכורים כו'. אילו כתיב (דברים כו) ולקחת ראשית כל פרי האדמה הייתי אומר כל הדברים יהו חייבים בבכורים ת"ל מראשית ולא כל ראשית. אם מראשית ולא כל ראשית אין לך אלא חיטים ושעורים בלבד תלמוד לומר פרי אדמתך ריבה. וריבה את הכל? נאמר כאן ארצך ונאמר כאן (דברים ח) ארץ חיטה ושעורה, מה ארץ שנאמר להלן בשבעת המינים הכתוב מדבר, אף ארץ שנאמר כאן בשבעת המינים הכתוב מדבר. זית שמן זה אגורי רבי אמי בשם רבי יוחנן זה אוריסי ולמה נקרא שמו איגורי שהוא אוגר שמנו לתוכו. וכל הזתים מאבדין שמנן?! א"ר חנינא כל הזתים הגשמים יורדין עליהן והן פולטין את שמנין וזה הגשמים יורדין עליו והוא אוגר את שמנו לתוכו. ודבש- אלו התמרים. יכול דבש ממש? רבי תנחומא בשם רבי יצחק ב"ר לעזר כתיב (דברי הימים ב לא) וכפרוץ הדבר הרבו בני ישראל ראשית דגן תירוש ויצהר ודבש. ודבש חייב במעשרות?! אלא אלו התמרים שהן חייבין במעשרות.

ר' ברכיה בשם רבי שמואל בר נחמן ולמה כתיב ארץ ארץ שני פעמים? להודיעך שאין הבית ביתו של אדם עומד אלא על שני דברים הללו. [חטה ושמן]

ולמה נכללו? רבי יהודה ב"ר ורבי שמואל ב"ר נחמן חד אמר לברכה להקדים פת חטה לפת שעורה וכו' וחרנא אמר לשיעורין. מאן דמר לברכה ניחא. מאן

דמר לשיעורין והא תנינן בהרת כגריס לית הוא מינהון! ולא נמנה בקרא! כעדשה מן השרץ לית הוא מינהון!

פשיטא הדא מילתא הפריש ביכורים חוץ משבעת המינים לא קדשו. מה פליגין? בתמרים שבהרים ובפירות שבעמקים רבי זעירא רבי יסא בשם רבי לעזר לא קדשו. רבי אילא בשם ר' אמי איתפלגון רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש רבי יוחנן אמר לא קדשו רשב"ל אמר קדשו. א"ר יונה טעמא דרשב"ל שכן אם עבר ותרם מן הרע על היפה תרומתו תרומה. אמר רבי יוסי שמענן פירות הרעים חייבין במעשרות, שמענן פירות הרעים חייבין בביכורין?!

מתני' מסייע לרבי יסא אין מביאין מן הציפורנין ולא מן הבישנין ואם הביא לא קידשו. אמר רבי זעירא ותניי תמן: תאנים סוכות מנוקבות, שמנקבין אותן וסכין אותן ענבין מאובקות ומעושנות אין מביאין. אבל מביאין מן התאנים בנות שבע ומן הענבים הלבלונית. [מן המובחר הן בנות שבע ותימר "אבל"?! אמר רבי אבא מרי שלא תאמר הואיל והן בסוף גדילין בסוף העונה לא יביא]

תני רבן שמעון בן גמליאל אומר אין מביאין תמרים אלא מיריחו. ואין קורין מקרא בכורים אלא על הכותבות. רבי שמעון בן אלעזר אומר רימוני עמקים מביאין וקורין:

הלכה ד משנה אלו מביאים ולא קורין: הגר מביא ואינו קורא, שאין יכול לומר [דברים כו ג] אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו. ואם היתה אמו מישראל מביא וקורא.

וכשהוא מתפלל בינו לבין עצמו, אומר: אלהי אבות ישראל. וכשהוא בבית הכנסת, אומר: אלהי אבותיכם. ואם היתה אמו מישראל אומר אלהי אבותינו:

גמרא רבי יונה ורבי יסא תרויהון בשם רבי שמואל בר רב יצחק בבני קיני חותן משה היא מתניתא. שהיה להם חלק בארץ, ואפ"ה אינן קורין מפני שא"י לומר לאבותינו

והתני: בני קיני חותן משה מביאין וקורין דכתיב (במדבר י) לכה אתנו והטבנו לך! ושפיר ,"נשבע לאבותינו"!

##רבי חזקיה בשם ר' לעזר לא אמר כן: אלא מה טעם אמרו האפיטרופיס והעבד והשליח והאשה וטומטום ואנדרוגניס מביאין ולא קורין?... אבל גר מביא וקורא שהגר הרי אמור בפרשה. עיין בתבא דכתיב גר! אמר רבי שמואל בר רב יצחק תיפתר בההן גר דהכא, =דכתיב בפרשה בבני קיני חותן משה. ##

רבי יונה לא אמר כן. אלא רבי שמע לאילין דבי בר עשתור דאינון גרים בני גרים, כ אביו ואמו גרים אומרים אלהי אבותינו. והא תנינן אם היתה אמו מישראל אומר אלהי אבותינו הא גרים בני גרים לא! אמר ר' יוסי קיימה בנימין בר עשתור קומי רבי חייא בר בא, רבי חזקיה בשם רבי חייא בר בא, קיימה בר עשתור קומינן, בגוי שבא בעבירה על בת ישראל היא מתניתא. כ מתניתין לאוו לאפוקי בן גר וגיורת [כבני עשתור] דוודאי קורא. רק לאפוקי בן גוי וגויה, שנתגייר--הא בן גוי וישראלית [אפי' גיורת] שפיר דמי, כיון שאמו אינה גויה

רבי זריקן אמר, רבי זעירא בעי, כלום הוא מתכווין לא לאברהם יצחק ויעקב! וכי אברהם יצחק ויעקב אבותיהם היו?! למה בני קיני מביא וקורא?

כלום נשבע הקב"ה אלא לזכרים, שמא לנקיבות?!מה מועיל "אמו מישראל"

תני בשם רבי יהודה: גר עצמו מביא וקורא מה טעם (בראשית יז) כי אב המון גוים נתתיך. לשעבר היית אב לארם, ועכשיו מכאן ואילך אתה אב לכל הגוים. רבי יהושע בן לוי אמר הלכה כרבי יהודה. אתא עובדא

קומי דרבי אבהו והורי כרבי יהודה:

הלכה ה משנה רבי ליעזר בן יעקב אומר האשה בת גרים לא תינשא לכהונה עד שתהא אמה מישראל. אחד גרים ואחד עבדים משוחררים אפילו עד עשרה דורות, עד שתהא אמו מישראל.

האפיטרופין והעבד והשליח והאשה וטומטום ואנדרוגינוס מביאין ולא קורין שאינן יכולין לומר (דברים כו) אשר נתת לי:

גמרא רבי ליעזר בן יעקב אומר כו'. תמן קידו' 4 תנינן רבי יהודה אומר בת גר זכר כבת חלל זכר. וכולהון מקרא אחד הן דורשין (יחזקאל מד) כי אם בתולות מזרע בית ישראל. רבי יהודה אומר עד שיהא אביה מישראל. רבי אלעזר אומר או אביה או אמה. רבי יוסי אומר עד שיולדו בקדושת ישראל. ר' שמעון אומר עד שיביאו בתולים בקדושת ישראל.

תני בשם רבי שמעון גיורת פחותה מבת שלש שנים ויום אחד שנתגיירה כשירה לכהונה שנאמר (במדבר לא) וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב זכר החיו לכם ופינחס עמהן. ורבנין החיו לכם לעבדים ולשפחות. רבי יסה בשם רבי יוחנן הלכה כרבי יוסי. וכהנים נהגו סלסול בעצמן כר' אליעזר בן יעקב.

חד כהן נסב בת גרים אתא עובדא קומי רבי אבהו וארבעיה על ספסילא. אמר ליה רב ביבי לא כן אלפן רבי הלכה כרבי יוסי!ושרי! אמר ליה ולא כהנים נהגו סלסול בעצמן כראב"י?! אמר ליה ועל מנהג לוקין?! א"ל אין כך, את חמי מפייס לי, ואנא מוקים ליה. תעשה עצמך "כמפייס" לי ואני אקימנו מן המלקות מן דקיימיה, אמר ליה הכהן לר' אבהו הואיל והותרה הרצועה, אף אני מותר בה...

רבי יעקב בר אידי בר אושעיה מעשה במשפחה בדרום שהיו קורין עליה ערער ושלח רבי את רבי רומיניס לבודקן, ומצא שנתגיירה זקנתה פחותה מבת שלש שנים ויום אחד והכשירה לכהונה. רבי הושעיה אמר

כרבי שמעון הכשירה. א"ר זעירא דברי הכל היא דאמר רבי זעירא בשם רב אדא בר אחוה רבי יודא מטי בה בשם רבי אבהו בשם רבי יוחנן וולד בוגרת כשר שהוא בלא תעשה שבא מכח עשה עשה (ויקרא כא) והוא אשה בבתוליה יקח וכל לא תעשה שבא מכח עשה עשה הוא. ודכוותה (שם) כי אם בתולה מעמיו יקח אשה ולא מן גיורת כל לא תעשה שבא מכח עשה עשה הוא. התיב רבי הושעיה הרי דור שני של מצרי הרי הוא בלא תעשה שבא מכח עשה עשה הוא. חזר רבי הושעיה ואמר לא דמי עשה שבישראל ועשה שבכהנים. עשה שבישראל אסור בכל. ועשה שבכהנים אסור בכהנים, ומותר בלויים ובישראלים:

שליח- רבי יוסי רבי שמעון בן לקיש בשם רבי יוחנן בשלקטן לשלחן ביד אחר, אבל אם להביאן הוא, לא ישלחן ביד אחר. ולא מחסל לה.ולא מסיים בה רבי יונה מחסל לה. רבי זעירא רבי אמי רבי שמעון בן לקיש בשם רבי הושעיה בשלקטן לשלחן ביד אחר אבל אם לקטן להביאן הוא, לא ישלחן ביד אחר. שכל הביכורים שנראו ליתור בקרייה, אינן ניתרים אלא בקרייה. אמר רבי מנא אף על גב דלא אמר רבי יוסי הדא מילתא, אמר דכוותה.

אמר רבי זעירא לרבי יסא, נהיר את האים אתה זוכר... כד איתאמרת הדא דרבי הושעיה, ואמר רבי יוסי בי רבי חנינא מתניתא פליגא? הפריש ביכוריו, ואח"כ מכר שדהו מביא ואינו קורא! קיימונה כשנתן דעתו למכור משעה ראשונה. והתנינן יבש האילן נקצץ האילן! עוד היא ביבש משעה הראשונה.

וקרייה מעכבת?! אף "שנראית לקריאה" הא לא מעכבא כלל! אמר רבי שמואל בר רב יצחק הראוי לקרייה אין קרייה מעכבת.=כל הראוי לבילה, אין בילה מעכ'

רבי אבהו בשם רבי יוחנן היורש מביא ואינו קורא. מה נן קיימין אם

יורש בחיי אביו שלוחו הוא! ואם לאחר מיתת אביו שלו הן! אלא כי נן קיימין, כשהיה אביו חולה או מסוכן. בשעת לקיטה--ושוב מת

כתיב (דברים כו) ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלהיך ולביתך מלמד שאדם מביא ביכורים מנכסי אשתו וקורא. רבי שמעון בן לקיש אמר לאחר מיתה, הא בחיים לא. רבי יוחנן אמר לא שנייא היא בחיים היא לאחר מיתה. רבי שמעון בן לקיש כדעתיה דרבי שמעון בן לקיש אמר אין אדם יורש את אשתו דבר תורה: ואיצטריך קרא לרבויי

רבי יוחנן בשם רבי הושעיה הנחת מעכבת, אין קרייה מעכבת. והא תנינן האוכל ביכורין עד שלא קרא עליהן.לוקה! רב הושעיה רב יהודה בשם שמואל דרבי עקיבה היא. רבי יוסי בעי היידן רבי עקיבה? אמר רבי מנא שמעית אבא תני הנחה מעכבת אין קרייה מעכבת. רבי עקיבה אומר קרייה מעכבת. רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר מה טעם אמרו הנחה מעכבת מפני שהיא נוהגת בכל.אף בשליח רבי תנחומא רבי הונא בשם רבי לעזר מפני ששנה עליה.כתיב ב פעמים "והנחתו"

א"ר אבא מרי, תרתיי: חדא כרבי יודה וחדא כרבנין. חדא כרבי יודה דרבי יודה אמר לצורך נשנית מפני שצריך ב הנחות—ע"כ צריך לטעם.. מפני שהיא נוהגת בכל. כרבנין דאינון מרין שלא לצורך נשנית, מפני ששנה עליה:

הלכה ו משנה הקונה שני אילנות בתוך של חבירו מביא ואינו קורא רבי מאיר אומר מביא וקורא. יבש המעיין ונקצץ האילן מביא ואינו קורא. רבי יהודה אומר מביא וקורא. מן החג ועד החנוכה מביא ואינו קורא רבי יהודה בן בתירה אומר מביא וקורא:

גמרא רבי יוסי בן חנינא בעי, קנה אילן אחד לא קנה קרקע. שנים לא קנה קרקע. אחד- אינו מביא כל עיקר, שנים- מביא ואינו קורא?! לא יביא כלל! אמר ליה רבי לעזר מילין דצריכין לרבנין בבית וועדא את שאל....

דרבי יהודה עבד את האילן, כקשין. ויבש האילן הוי כנקצר הקש...ומביא וקורא **תמן**

תנינן בירך על פירות האילן בורא פרי האדמה יצא. רבי חזקיה בשם רבי יעקב בר אחא דרבי יודה היא. דרבי יודה עבד את האילן כקשין. אמר רבי יוסי דברי הכל היא. פירות האילן בכלל פירות האדמה, ואין פירות האדמה בכלל פירות האילן.

רבי בון בר כהנא בעי קומי רבי אילא, מכר לו שדה בקמתה. הלוקח מהו שיביא ממנה ביכורים? אמר ליה למה לאו? עד כדון לחה אפילו יבישה? א"ל אפילו יבישה אפילו קצורה! מעתה אפילו חיטין?! כך אנו אומרים הלוקח מן השוק מביא בכורין?!

פשיטא הדא מילתא: מכר לו פירות ושייר לו קרקע, המוכר אינו יכול להביא, שאין לו פירות. חזר ולקחן ממנו מוכר חזר ולקח הפירות מן הלוקח? נישמעינה מן הדא: נתן לה קדשים באתננה הרי אלו מותרין. שא"א לאסר דבר שאינו שלו יינות שמנין וסלתות כל דבר שכיוצא בו קרב לגבי המזבח, אסור. אין בכלל, =לא בא לרבות... אלא פרכילי ענבים ועטרות של שיבלין. של ביכורים מה נן קיימין? אם כשנתן לה באתננה, פרכילי... כך אנו אומרים הלוקח מן השוק מביא ביכורים?! פשיטא שאינה מביאה ביכורים מהם! אלא כי נן קיימין בשהיו הגפנים משלה, ומכרה לו פירותיהן, וחזר ונתנם לה באתננה. מפני שהיה אתנן, הא לא היה אתנן מביא! הדא אמרה חזר ולקחן ממנו מביא.

חברייא בשם ריב"ל: הפרישן קודם לחג ועבר עליהן החג, מביא ואינו קורא. הפרישן קודם לחנוכה ועבר עליהן חנוכה, ייֵרקבו. לאחר חנוכה לא קדשו. ולית ליה לרבי זעירא לעיל הלכה ה כהדא דחברייא? סבר רבי זעירא שכל הבכורים שנראו ליתור בקרייה אינן ניתורין אלא בקרייה. ולית לחברייא כן?! אית להון, כשהפרישן קודם לחג להביאן אחר החג.לא חשיב "נראין"

והתנינן אין מביאין בכורים לא מן החדש על הישן ולא מן הישן על החדש. מה נן קיימין? אם בפירות =חטים שהביאו שליש לפני ראש השנה

על הפירות שהביאו שליש לאחר ראש השנה, מכיון שלא הביאו שליש לפני ראש השנה דבר ברור שלא השרישו קודם לעומר, והן אסורין עד שיבוא העומר ויתירן! אלא כי אנן קיימין בפירות שחנטו קודם ט"ו בשבט על פירות שחנטו לאחר ט"ו בשבט, מכיון שהוא מחדש על הישן, הא מן החדש על החדש מביא. וסברינן מימר לאחר חנוכה אנן קיימין!כגון ב17 שבט. ומתרץ אמר ר' חיננא בזמנן:אחר עצרת הבא

הלכה ז משנה הפריש בכוריו ומכר את שדהו, מביא ואינו קורא. והשני- מאותו המין אינו מביא. ממין אחר- מביא וקורא. רבי יהודה אומר אף מאותו המין מביא וקורא.

הפריש את בכוריו נמקו נבזזו נגנבו אבדו או שנטמאו מביא אחרים תחתיהן ואינו קורא. והשניים אין חייבים עליהן חומש.

נטמאו בעזרה נופץ ואינו קורא.

ומניין שהוא חייב באחריותן עד שיביאן להר הבית? שנא' (שמות כג) ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך וגו' מלמד שהוא חייב באחריותן עד שיביאם להר הבית.

הרי שהביא ממין אחד וקרא, וחזר והביא ממין אחר, הרי זה אינו קורא:

הלכה ז גמרא מה טעמון דרבנין?שהשני אינו מביא (דברים כו) הגדתי היום פעם אחת הוא מגיד ואינו מגיד פעם שנייה. ולית ליה לרבי יודה כן? אית ליה באדם אחד, אבל בשני בני אדם מגיד וחוזר ומגיד.

אמר רבי יוחנן משום יחידי אני שונה אותה.בבא 2 ותני כן רבי שמעון בן יהודה אומר משום רבי שמעון שניים אין חייבים עליהן חומש.

רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב הונא: שניים, לקוחין אפילו מן השוק. מה את עביד לון? כתוספת הביכורים או כעיטור הביכורים? אין תעבדינון כתוספת הביכורים פטורים מן הדמאי. אין תעבדינון כעיטור הביכורים חייבין בדמאי: 3:10

נטמאו בעזרה נופץ ואינו קורא. רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בן חנינא נטמאו הביכורים, הסלים נתנין לכהנים דכתיב (שם) ולקח הכהן הטנא מידך:

למי נצרכה? סיפא לרבי יודה. אף על גב דרבי יודה אמר מגיד וחוזר ומגיד, הרי שהביא ממין אחד וקרא וחזר והביא ממין אחר הרי זה אינו קורא. אמר רבי יונתן תני רבי שמעון בן יוחי כן: ואמרת ושמחת- הוי אומר על השמחה:

הלכה ח משנה אלו מביאין וקורין: מן העצרת ועד החג משבעת המינין מן הפירות שבהרים ומן התמרים שבעמקים ומזיתי שמן ומעבר לירדן.

רבי יוסי הגלילי אומר אין מביאין בכורים מעבר לירדן שאינה ארץ זבת חלב ודבש:

גמרא רבי יוסי בשם רבי שמעון בן לקיש. רבי יונה רבי זעירה בשם רבי חנינה ששה עשר מיל חיזור חיזור לציפורין סביבות ציפורי הן הן ארץ זבת חלב ודבש. אמר רבי יונה: מאן דמקדר, אילין שיגרונייה דבישן, he who measures, the slopes of Beshan.. מינהון. מאן דמקדר, הדא ביקעת גינוסר, מינהון. מתיבון לרבי יונה, והא כתיב (שמות ג) ואמר אעלה אתכם מעני מצרים אלא ארץ טובה ורחבה אל ארץ זבת חלב ודבש! אמר לון אשר בה בתוכה נמצאת זבת חלב ודבש:

תני (דברים כו) אשר נתתה לי, לא שנטלתי לי מעצמי. להוציא עבר הירדן מה ביניהון? אמר רבי אבין חצי שבט מנשה ביניהון. מאן דאמר אשר נתתה לי ולא שנטלתי לי מעצמי, חצי שבט מנשה לא נטלו מעצמן. במדבר 32:39 מאן דאמר ארץ זבת חלב ודבש, אפילו כן אינה ארץ זבת חלב ודבש:

הלכה ט משנה הקונה שלשה אילנות בתוך של חבירו מביא וקורא. רבי מאיר אומר אפילו שנים.

קנה אילן וקרקעו מביא וקורא.

רבי יהודא אומר אף בעלי אריסות והחכירות מביאין וקורין:

גמרא תני חכורי בתי אבות אינן מביאין. רבי יודה אמר הן עצמן מביאין וקורין.

רבי זעירה רבי חייא בשם רבי יוחנן: בחכורי בתי אבות היא מתניתא. כיון שהם שם זמן מרובה, חשיבי כבעלים רבי הילא רבי יסי בשם רבי יוחנן: בבעלי אריסות וחכירות היא מתניתא. the lessor not the lessee

הוון בעיי מימר, מאן דאמר בבעלי אריסות וחכירות היא מתניתא הא באריס וחכיר לא. שהם לא מביאין באריס לשעה בחכיר לשעה, הא באריס לעולם ובחכיר לעולם מביא.

אתא רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן אפילו באריס לעולם ובחכיר לעולם אינו מביא. למה? ב ב ע ל י אריסות וחכירות היא מתניתא:

מסכת ביכורים פרק ב

הלכה א משנה התרומה והבכורים חייבין עליהן מיתה וחומש ואסורים לזרים והן ניכסי כהן ועולין באחד ומאה וטעונים רחיצת ידים והערב שמש. הרי אלו בתרומה ובבכורים מה שאין במעשר:

גמרא התרומה והבכורים וכו'. כתיב (במדבר יז) ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומותי שתי תרומות התרומה והבכורים. תרומה דכתיב (ויקרא כב) ולא ישאו עליו חטא ומתו בו כי יחללוהו. הבכורים דכתיב (דברים יג) והבאתם שמה עולותיכם וכו' תרומת ידכם אלו הבכורים דכתיב (דברים כו) ולקח הכהן הטנא מידך.

או נאמר, בקדשים הכתוב ומתו בו מדבר. כבר כתיב כרת בקדשים! ויהא מיתה וכרת בקדשים! וכי יש מת וחוזר ומת?! כהדא דתני המת לחמשים שנה מת בהיכרת, לחמשים ושתים זו היא מיתת שמואל הנביא, לששים מיתה האמורה בתורה, לשבעים מיתה של חיבה,

לשמונים מיתה של זקנה. מכאן ואילך חיי צער.

מה חמית מימר מת לחמשים מת בהיכרת? כתיב (במדבר ד) אל תכריתו את שבט משפחות הקהתי וגו' וזאת עשו להם וחיו ולא ימותו. עשו להם דבר של תקנה שלא יזונו עיניהם מבית קדש הקדשים. וכתיב (שם) יבואו לראות כבלע את הקדש ומתו וכתיב (במדבר ח) חמשים שנה ישוב מצבא העבודה. רבי אבין בריה דרבי תנחום בר טריפון שמע לה מן הכא (תהלים צ) ימי שנותינו בהם שבעים שנה צא מהן עשרים שנה שאין בית דין של מעלן עונשין וכורתין נמצאת אומר המת לחמשים שנה, מת בהיכרת.

לחמשי' ושתים מיתת שמואל הנביא. ר' אבא בריה דר' פפי ר' יהושע דסיכנין בשם רבי לוי (משלי יד) בכל עצב יהיה מותר ודבר שפתים אך למחסור. חנה על ידי שריבתה בתפילתה קיצרה בימיו של שמואל שאמרה (שמואל א א) וישב שם עד עולם והלא אין עולמו של לוי אלא חמשים שנה דכתיב ומבן חמשים שנה ישוב מצבא העבודה. והיי דלון חמשין ותרתי! א"ר יוסי ב"ר בון: ושתים שגמלתו.

לששים מיתה האמורה בתורה רבי חזקיה בשם רבי יעקב בר אחא כתיב (במדבר לא) אם יראה איש באנשים האלה הדור הרע הזה וגו' הגע עצמך שיצא ממצרים בן עשרים שנה ועוד עשה במדבר ארבעים שנה ומת וכתיב (איוב ה) תבא "בכלח"=60 אלי קבר נמצאת אומר המת לששים שנה מיתה האמורה בתורה

לשבעים שנה מיתה של חיבה. דכתיב (תהלים צ) ימי שנותינו בהם שבעים שנה.

לשמונים מיתה של זקנה שנאמר ואם בגבורות שמונים שנה וכן ברזילי אמר לדוד (שמואל ב יט) בן שמונים שנה אנכי היום האדע בין טוב לרע.

עבר חמשים, ועשה דבר שהוא בהיכרת, אכל וחדי?! עבר שיתין ועשה דבר שהוא בעון מיתה, אכל וחדי?! תני רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר זקן שאכל את החלב או שחילל את השבת וכי מי מודיענו שהוא בהיכרת . אלא כיני:

[המת ליום אחד מיתה של זעם, לשנים מיתה של בהלה. לשלשה מת במגפה]

תני רבי חלפתא בן שאול מת באחד בשנים בשלשה מת בהיכרת. לארבעה לחמשה מיתה דחופה. לששה מיתת דרך הארץ. לשבעה מיתה של חיבה מכאן ואילך מת בייסורים.

מה חמית מימר מת לשלשה ימים מת במגפה? חילפיי בר בריה דרבי אבהו אמר שמעית קליה דרבי דרש (שמואל א כה) ויהי כעשרת הימים ויגוף ה' את נבל וימת תלה לו הקב"ה שבעת ימי אבלו של שמואל שלא יתערב אבלו עם הצדיק ועשה עוד שלשה ימים ומת במגפה. רבי חגיי בשם רבי שמואל בר נחמן לעשרת ימים אין כתיב כאן אלא כעשרת הימים תלה לו הקב"ה עשרה ימים כעשרת ימים שבין ראש השנה ליום הכיפורים שמא יעשה תשובה ולא עשה.

כהנא שאל לרב, זר שאכל תרומה? אמר ליה בעוון מיתה. מן דצלי, כשגמר להתפלל אמר ליה אני ה' הפסיק הענין. כהן שאכל תרומה בטומאה, במיתה. רבי חייא בשם רבי יוחנן זר שאכל תרומה בעון מיתה. מתניתין מסייע לרבי יוחנן: אוכלי תרומה בזרים, טהור שאכל טהור, וטמא שאכל טמא, וטהור שאכל טמא, וטמא שאכל טהור, בעון מיתה. אוכלי תרומה בכהנים, טהור שאכל טהור, כמצותו. טהור שאכל טמא, בעשה. טמא שאכל טהור, במיתה. וטמא שאכל טמא, בלא תעשה. מה חמית מימר טהור שאכל טמא בעשה? א"ר בא בר ממל (ויקרא כב) ואחר יאכל מן הקדשי' מן הטהורים ולא מן הטמאים, כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה עשה הוא. אמר רבי אבינא ממשמע שנא' (שם) כל אשר לו

סנפיר וקשקשת תאכלו אין אנו יודעין וכל אשר אין לו סנפיר וקשקשת לא תאכלו, ליתן עשה ולא תעשה על הטמאים. בגין דכתיב, הא אילו לא הוה כתיב, עשה הוא! הוי, כל לא תעשה שהוא בא מכח עשה, עשה הוא.

רבי יסא שמע לה מן הכא: (דברים יב) הטמא והטהור יחדו יאכלנו, כאן הטמא והטהור אוכלין בקערה אחת. בתרומה אין הטמא והטהור אוכלין בקערה אחת. בקדשים? אמר רבי יוחנן בר מרי אין בגין קדשים, כבר כתיב (ויקרא ז) והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל.

מתניתא פליגא על רב: התרומה והבכורים חייבין עליהן מיתה. פתר לה בכהנים. והא תנינן חומש, וכי יש חומש בכהנים?! פתר לה לצדדין היא מתניתא, רישא בכהנים וסיפא בישראל. מתני' מסייעא לרב ואסורים לזרים אלמא אינו חיב מיתה! פתר לה פחות מכשיעור:

והן ניכסי כהן: רבי בא בר חייא בשם רבי יוחנן (במדבר יח) לך נתתיו למשחה. למשחה- לגדולה. למשחה- לסיכה. למשחה- להדלקה. הייתי אומר בין טמאים בין טהורים? =אף טהורה שרי בהדלקה רבי אבהו בשם רבי יוחנן (דברים כו) לא בערתי ממנו בטמא- מבעיר את התרומה בטומאה. רבי זעירא בשם רבי לעזר: מניין למעשר שני עצמו שניטמא שאין מדליקין בו תלמוד לומר לא בערתי ממנו בטמא. ראוי לפדותו ואת אמר הכין?! פשיטא שיפדנו, ולא יבער ממנו בטמא! לא אתיא דלא =דא אלא או בלקוח בכסף מעשר שנטמא וכר' רבי יהודה ס"ל שא"א לפדות או בביכורין שנטמאו דברי הכל: א"א לפדות ואיצטריך קרא לאסור

הרי אלו בתרומה ובביכורים משא"כ במעשר. תמן תנינן נוטלין לידים לחולין ולמעשר ולתרומה, ולקודש מטבילין. תמן את אמר המעשר טעון רחיצה, והכא את אמר אין המעשר טעון רחיצה! הן דתימר המעשר טעון רחיצה, רבנין. הן דתימר המעשר אין טעון רחיצה, רבי מאיר. תמן תנינן כל הטעון ביאת מים מדברי סופרים, מטמא את הקדש ופוסל את

התרומה, ומותר בחולין ובמעשר דברי רבי מאיר. וחכמים אוסרין במעשר. ולא שמיע דאמר ר' שמואל בשם רבי זעירא: מהו וחכמים אוסרין במעשר? נפסל גופו מלוכל במעשר!אבל נגיעה שרי לכו"ע! מיי כדון? הן דתימר המעשר טעון רחיצה, ברוצה לוכל. הן דתימר אין המעשר טעון רחיצה, ברוצה ליגע. והתנינן תרומה, לא הוא רוצה לוכל, הוא רוצה ליגע?! בתרומה וודאי חייב ליטול בכל אופן! אלא משום נטילת סרך=נטילת ידיים ללחם [שאנו נוהגין בזה"ז] והתנינן תרומה. וכי יש בתרומה משום נטילת סרך?! בתרומה וודאי חייב ליטול בכל אופן! אלא בחולין שנעשו על גב הקודש. וחולין שנעשו על גב הקודש לא כחולין הן?! תיפתר הא דשייך נטילה לחולין אי כרבי שמעון בן אלעזר אי כרבי לעזר בי רבי צדוק. אי כרבי שמעון בן אלעזר דתני רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי מאיר: הידים תחילה לחולין, ושניות לתרומה. אי כרבי לעזר בי רבי צדוק דתנינן תמן וחולין שנעשו על גב הקודש הרי אלו כחולין רבי אלעזר בי רבי צדוק אומר הרי אלו כתרומה לטמא שנים ולפסול אחד:

הלכה ב משנה יש במעשר ובביכורים מה שאין כן בתרומה. שהמעשר והבכורים טעונין הבאת מקום וטעונין וידוי

ואסורין לאונן ורבי שמעון מתיר. בכורים

וחייבים בביעור ורבי שמעון פוטר. בכורים

ואוסרים בכל שהן, מלוכל בירושלים אף לזרים ואף לבהמה, ורבי שמעון מתיר עיין גמרא.

הרי אלו במעשר ובבכורים מה שאין כן בתרומה:

גמרא טעונין הבאת מקום דכתיב (דברים יב) והבאתם שמה עולותיכם וזבחיכם ואת מעשרותיכם ואת תרומת ידכם. תרומת ידכם אלו הבכורים. דכתיב (דברים כו) ולקח הכהן הטנא מידך.

וטעונין וידוי דכתיב (שם) וענית ואמרת לפני ה' אלהיך.

ואסורין לאונן דכתיב (שם) לא אכלתי באוני ממנו. עד כדון מעשר, בכורים מניין? כיי דאמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר הקודש, הקודש העליון במשמע.

תנינן כל אילין מילייא, ורבי שמעון פליג. וגבי וידוי לית רבי שמעון פליג. וידוי זו קרייה, ולית ר' שמעון פליג, דכתיב וענית ואמרת.

כיני מתני' ואוסרין כל שהן מלוכל בירושלים. רבי שמעון מתיר. וגדוליהן אסורין מלוכל בירושלים. ורבי שמעון מתיר. ואף לזרים ואף לבהמה רבי שמעון מתיר, ו א ו ף   ר ב נ י ן   מ ו ד י י   ליה. רבנן פליגי רק בכהן שחייב להכניסו [וכן אדם לעניין מע"ש] , אבל זר ובהמה כו"ע מודו דשרו בכל מקום.

מן מה דו מותיב לון: "אין אתם מודין שהן מותרים לזרים, שהן מותרים לאכילת בהמה. ויש מחיצה לאכילת זרים?! ויש מחיצה לאכילת בהמה?! כשם שאין מחיצה לזרים ולבהמה, כך אין מחיצה לכהן ואדם"

רבנין אמרין ירושלים עשו אותה מכיון שהכהן יכול להכניסה בפנים כדבר שיש לו מתירים. כמה דתימר דבר שיש לו מתירין אוסר בכל שהן. ודכוותיה ירושלים אוסר בכל שהן.

מה פליגין רבי שמעון ורבנין? בגידולין, אבל בעירובין אוף רבי שמעון מודיי. לאסור תערובת מע"ש חוץ לירוש', לזר מה בין עירובין מה בין גידולין? עירובין בעיינן הן גידולין כבר בטלו. מה דרבי שמעון מודי לרבנין, בעירובי מעשר, אבל בעירובי בכורים, כגידולין הן. ומקל ר"ש להתירו לזרים וכן היה רבי שמעון אומר אין הבכורין אוסרין את עירוביהן וגידוליהן מלוכל בירושלים. מה בין מעשר מה בין ביכורין? מעשר אין לו עלייה, בכורים יש להן עלייה. כיון ש"מעלה" אחד ונותנה לכהן, הקיל בשאר

הוי, מה דרבי שמעון מודי לרבנין בדבר שאין לו עלייה

מודי רבי שמעון באותה הסאה שהעלה מתוך מאה, שהיא טעונה מחיצה

וטעונה כהונה. כדין בכורים ורבנין אמרין כולהון כל התערובת טעונות מחיצה וטעונות כהונה. =אם כ ה ן רוצה לאכלו--טעון מחיצה

רבי יוחנן אזל לחד אתר אמר אנא בן עזאי דהכא! אתא חד סב שאל ליה אמר: גידולי תרומה תרומה, גדולי גדולין חולין. אבל טבל ומעשר שני ומעשר ראשון וספיחי שביעית ותרומת חוץ לארץ והמדומע והביכורין, גידוליהן חולין. תמן את אמר גידוליהן מע"ש ובכורים מותרין, והכא את אמר גידוליהן אסורין! א"ל הן דאת אמר גידוליהן מותרין, בדבר שזרעו כלה. והן דתימר גידוליהן אסורין, בדבר שאין זרעו כלה. א"ל והתנינן איזהו דבר שאין זרעו כלה? כגון הלוף והשום והבצלים. והלוף והשום והבצלים חייבים בבכורים?! אמר, אזל בן עזאי דהכא.

אתא שאל לרבי ינאי, א"ל למעשר הושבה דבר שאין זרעו כלה. אבל גדולי בכורים לעולם מותר—כיון שזרעו כלה

מחלפא שיטתי' דרבי יוחנן: שהסכים ש"גדוליהן" אסורים, קאי רק אמעשר תמן אמר רבי יהושע בן לוי לקרנה של נבילה הושבה. כלים 1:2 (וחשוכי בגדים במגע) אבל מי חטאת מטמאה בגדים, אף במגע אמר ליה ריו"ח לריב"ל לא כן אילפן רבי חשוכי "בגדים" שנים! ואמר אוף הכא, וגדולי ה ן. כיון דתנא לשון רבים, קאי גם אבכורים! [רבינו הגר"א]

ועוד מן הדא: (דברים כב) לא תוכל לאכול בשעריך מעשר דגנך. באיזה מעשר אמרו? במעשר שני טהור שנכנס לירושלים ויצא. ???ולא מסתבר לאסור גדולים של מעשר שני, שמעולם לא נכנס'

א"ר הילא הן דתימרמתניתין גידוליהן אסורין רבנין, והן דתימר ברייתא דטבל וספיחין וכו' גידוליהן מותרים ר"ש.

ועוד מן הדא דתני לה רבי שמעון. תני בשם רבי שמעון: יש במעשר שהמעשר אוסר דמיו, ועירוביו, וקנקניו, וספק עירובו, כל שהוא, ואין מדליקין בו. ואמר אוף בגידולין כן! למה לא קחשיב אסור גדולי מעשר, אלא ר"ש היא!

רבי ירמיה רבי אימי בשם רשב"ל: הן דתימר גידוליהן אסורין, איסור מחיצה. והן דתימר גדוליהן מותרים, היתר זרות: מותר לזר לאכול גדולי בכורים—ובלבד בירושלים [ותרוויהו כרבנן] והא תנינן [בניחותא] גידולי הקדש ומע"ש חולין. ופודה אותן בזמן זרען.כ אוכל כל גדוליו, ובלבד שיחללן כפי שווי הזרע לאיזה דבר הוא פודה אותן? לא מפני קדושה שיש בהן! אוף הכא בביכורים יטענו מחיצה מפני קדושה שיש בהן! [אותו סאה]

הרי אלו במעשר ובביכורים מה שאין כן בתרומה. תמן תנינן (דברים כו) וגם נתתיו- זו תרומה ותרומת מעשר. תמן את אמר תרומה טעונה וידוי, והכא את אמר תרומה אינה טעונה וידוי!

אמר רבי הילא תניי תמן: המעשר והבכורים אחד הנותנן ישראל ואחד הנוטלן טעונין וידוי. תרומה, נותנה טעונה ודוי, נוטלה, אין טעונה ודוי.

אמר רבי זעירא רבנין דתמן סברין ורבנין דהכא אמרין: מי שיש לו מעשר בפני עצמו מתודה, מי שיש לו תרומה בפני עצמו אינו מתודה. אמר רבי יסא מתניתא אמרה כן?! רבי יוסי אומר יש להן ערי מקלט.ללויים ערי-מקלט ויכולים להתוודות (וודוי מעשר) מה נן קיימין? אם במעשר, שלו הן. אלא כי נן קיימין בתרומה לחוד.אל' לוי שמפריש רק תרומה ונתנו לכהן--מתוודה

פריך על הא דר' יסא אמר רבי הילא שמענן מי שיש לו ביכורים בפני עצמן מתודה. שמענן מי שיש לו תרומה בפני עצמה מתודה?!דילמא בביכורים איירי

הלכה ג משנה יש בתרומה ומעשר מה שאין כן בבכורים שהתרומה והמעשר אוסרין את הגורן ויש להן שיעור ונוהגין בכל הפירות בפני הבית ושלא בפני הבית ובאריסין ובחכירות ובסיקריקין ובגוזלן הרי אלו בתרומה ומעשר מה שאין בבכורים.

יש בבכורים מה שאין כן בתרומה ומעשר, שהבכורים נקנין במחובר

לקרקע עושה אדם כל שדהו בכורים וחייב באחריותן וטעונין קרבן ושיר ותנופה ולינה.

תרומת המעשר שוה לביכורים בשתי דרכים ולתרומה בשתי דרכים. ניטלת מן הטהורה על הטמאה ושלא מן המוקף כביכורים. ואוסר את הגורן ויש לה שיעור כתרומה:

גמרא ניחא התרומה אוסרת את הגורן, המעשר אוסר הגורן?! תיפתר שהקדימו בשיבלין.וה"ק: ת ר ו מ ת מעשר אוסר את ה גורן=המעשר שהקדים הלוי ליקח **דאמר** רבי אבהו בשם ר"ש בן לקיש מעשר ראשון שהקדימו בשיבלין פטור מתרומה גדולה:

ניקנין במחובר לקרקע- דכתיב (שמות כג) ראשית בכורי אדמתך:

עושה אדם כל שדהו ביכורים- דכתיב בכורי כל אשר בארצם:

וטעונין קרבן- נאמר כאן שמחה ונאמר להלן שמחה מה שמחה שנאמר להלן שלמים אף כאן שלמים:

וחייבין באחריותם- דכתיב תביא בית ה"א

ושיר- נאמר כאן שיר "טוב" ונאמר להלן (יחזקאל לג) והנך להם כשיר עגבים וכו' (טוב): ותנופה. דכתיב (דברים כו) ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לרבות הבכורים שטעונין תנופה כר' ליעזר בן יעקב:

ולינה. דכתיב (דברים טז) ופנית בבוקר והלכת לאהליך הא כל פינות שאת פונה לא יהו אלא בבוקר. אמר רבי יונה הדא דאת אמר כשאין עמהן קרבן אבל יש עמהן קרבן בלא כך טעון לינה מחמת הקרבן:

ר' יונה אמר, רבי מיישא וחד מן רבנין: חד מינהון אמר: זאת סיפא אומרת שהפירות הטמאים חייבין בביכורים. וחרנה אמר: מעשר ראשון שהקדימו בשיבלין פטור מתרומה גדולה:עיין לעיל

הלכה ד משנה אתרוג שוה לאילן בשלשה דרכים ולירק בדרך אחד. שוה לאילן- בערלה וברבעי ובשביעית. ולירק- שבשעת לקיטתו עישורו דברי רבן גמליאל.

רבי ליעזר אומר שוה לאילן לכל דבר:

גמרא מה דין אתרוג לענין שביעית? אם לאילן למה לירק, אם לירק למה לאילן? תמן אמרי: נכנס מששית לשביעית, הרי הוא לבעלין כאילן =אינו חייב להפקירו ופטור ממעשרות כירק.

אמר לון רב המנונא, אמרין דבתרה! אימא סיפא! נכנס משביעית לשמינית הרי הוא הבקר כאילן, וחייב במעשרות כירק. והבקר חייב במעשרות?!

אמר רבי יוחנן: בשאר שני שבוע את מהלך בו כירק, ובשביעית את מהלך בו כאילן.

היאך עבידא? מחמישית לששית, ששית. מששית לשביעית, ששית.

מחמישית, לששית ולשביעית. לקטן בשביעית, חמישית. לקטן בששית, ששית.

נכנס מששית לשביעית ולשמינית. לקטן בשביעית, ששית. לקטן בשמינית שמינית. אזלינן בתר לקיטה כירק (ולא בתר ששית)

רבותינו חזרו ונמנו אתרוג בשעת לקיטתו עישורו למעשרות ולשביעית.

רבי ירמיה רבי אימי בשם רבי יוחנן, רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: הכל מודין שראש השנה שלו בט"ו בשבט. רבי יוחנן שאל לרבי יונתן כסדר של שנים או כסדרן של תקופות. אמר ליה כסדרן של שנים ואפילו שנה מעוברת.

מעשה בר' עקיבה שלקט אתרוג בין ר"ח לט"ו בשבט בשנה שלישית ונהג עליו חומרי

בית שמאי וחומרי בית הלל. למה לי אתרוג, אפילו שאר כל האילן! תני כחומרי רבן גמליאל וכחומרי רבי ליעזר.לקטן בזמן הנ"ל, ופליגי אי אזלינן בתר לקיטה או חנטה (שהיתה קודם ר"ח) ורבן גמליאל ורבי אליעזר לא מן בית הלל אינון הוו?! אמר רבי יוסי בי רבי בון תיפתר בשחנט קודם לט"ו בשבט ולקטו ""אחר"" טו בשבט של שנייה ונכנסה שלישית. על דעתיה דר"ג עישורו עני על דעתיה דרבי ליעזר עישורו שני. מה עשה לו? קרא שם למעשר שני שבו ופדייו ונותנו לעני:

הלכה ה משנה דם מהלכי שתים שוה לדם בהמה להכשיר את הזרעים. דם השרץ אין חייבים עליו:

גמרא רבי בא רב הונא בשם רב אם התרו בו לוקה. והתנינן דם השרץ אין חייבין עליו! א"ר בא אין חייבין עליו כרת. אבל חייבין משום שרץ

והתני: יצא דם מהלכי שתים שאין בו טומאה קלה. יצא דם השרץ שאין בו טומאה חמורה! אין חייבין משום דם

אמר רבי חייא בר אדא הדא דתימר כשהתרו בו משום דם, אבל אם התרו בו משום שקץ לוקה:

הלכה ו משנה כוי יש בו דרכים שוה לחיה. ויש בו דרכים שוה לבהמה. ויש בו דרכים שוה לחיה ולבהמה. ויש בו דרכים שאינו שוה לא לחיה ולא לבהמה.

כיצד שוה לחיה? דמו טעון כיסוי כדם החיה ואין שוחטים אותו ביום טוב ואם שחטו אין מכסים את דמו. וחלבו מטמא טומאת נבילה כחיה וטומאתו בספק ואין פודים בו פטר חמור.

כיצד שוה לבהמה? חלבו אסור כחלב הבהמה ואין חייבים עליו כרת

ואינו נלקח בכסף מעשר לוכל בירושלים דאסור ליקח בשר תאווה הראוי ליקרב וחייב בזרוע ובלחיים ובקיבה. רבי לעזר פוטר שהמוציא מחבירו עליו הראייה.

כיצד אינו שוה לחיה ולבהמה? אסור משום כלאים עם החיה ועם הבהמה. הכותב חייתו ובהמתו לבנו לא כתב לו את הכוי. אמר הריני נזיר שזה חיה ובהמה הרי זה נזיר.

ושאר כל דרכיו שוין לחיה ולבהמה טעון שחיטה כזה וכזה ומטמא משום נבילה ומשום אבר מן החי כזה וכזה:

גמרא איזהו כוי? אמר רבי לעזר עז שעלה על גבי צבי. וצבי שעלה על גבי עיזה. ורבנין אמרין מין הוא עיקרו ולא יכלו חכמים לעמוד עליו:

פדאו לפטר חמור בכוי, חוזר ופודה בשה. לפיכך אם מת אחד מהן המוציא מחבירו עליו הראיה:

תני רבי לעזר אומר: כוי חייבים על חלבו אשם תלוי. מתני' דלא כרב. דרב אמר: כל שאי אפשר לעמוד על ודאו, אין חייבין על ספיקו אשם תלוי. פתר לה חלוקין על דברי רבי לעזר.

ואפילו בשעה שהיו לוקחים בהמה לבשר תאוה, אינו נלקח בכסף מעשר ליאכל בירושלים:

וחייב בזרוע ובלחיים ובקיבה. רבי לעזר פוטר. רבי לעזר דו אמר עכשיו הוא נסתפק לו, דו אמר פטור. ורבנין דינון מרין דאינון אמרין מין הוא עיקרו, אינון אמרין חייב.

מתני' דלא כרבי. דתני הקדיש חייתו ובהמתו, לא הקדיש את הכוי. רבי אומר הקדיש את הכוי.

אמר הריני נזיר שזה חיה, נזיר. שזה בהמה, נזיר. שאין זה חיה, נזיר. שאין זה בהמה, נזיר. שזה חיה ובהמה, נזיר. שאין זה לא חיה ולא

בהמה, נזיר.

רבי חגי בעי קומי רבי יוסי למה לא תנינן הרובע והנרבע ממנו חייב. אמר ליה תניתה בסופה ושאר כל דרכיו שוין לחיה ולבהמה:

מסכת ביכורים פרק ג

הלכה א משנה כיצד מפרישים את הבכורים? יורד אדם לתוך שדהו ורואה תאנה שביכרה אשכול שביכר רימון שביכר קושרן בגמי ואומר: הרי אלו ביכורים

ר"ש אומר אעפ"כ חוזר וקורא אותן ביכורים מאחר שיתלשו מן הקרקע:

גמרא כיצד מפרישים את הבכורים כו'. על דעתיה דרבי שמעון לא קרא שם בתלוש לא קידשו, אינן מדמעין, אין חייבי' עליהן חומש, ואין לוקין עליהן חוץ לחומה.

מה טעמא דרבנין? (דברים כ) ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה בשעת הבאה פרי, הא בשעת הפרשה אפי' בוסר אפילו פגין. על דעתי' דר"ש מה בשעת הבאה פרי אף בשעת הפרשה פרי.

רבי זעירא בעי, ביכורי יחור מהו שיתירו חנטו? הפריש בכורים בעודו ייחור, מהו שיתירו? [כאילו כבר חנטו]

תני: הבכורים אחד מששים. ראשית הגז אחד מששים. תרומה טמאה אחד מששים.

תני רבי ישמעאל: הבכורים אחד מששים. פאה אחד מששים. ראשית הגז אחד מששים. תרומה טמאה אחד מששים. תרומה שאין הכהנים

מקפידים עליה אחד משׂשים. מה אית לך? כגון תרומת הכלוסין והחרובין והשעורין שבאדום:

הלכה ב משנה כיצד מעלין את הבכורים? כל העיירות שבמעמד מתכנסות לעירו של מעמד ולנים ברחובה של עיר ולא היו נכנסים לבתים. ולמשכים היה הממונה אומר קומו ונעלה ציון אל בית ה' אלהינו:

גמרא כגון יהויריב ומכיריו. וילינו בבית הכנסת? תנא רבי חלפתא בן שאול מפני אוהל טומאה. בדרך היו אומרים (תהלים קכב) שמחתי באומרים לי בית ה' נלך. בירושלים היו אומרים עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים. בהר הבית היו אומרים (תהלים קנ) הללויה הללו אל בקדשו כו'. בעזרה היו אומרים כל הנשמה תהלל יה הללויה:

הלכה ג משנה הקרובים מביאין בכורים תאנים וענבים והרחוקים מביאין גרוגרות וצימוקים. והשור הולך לפניהן וקרניו מצופות זהב ועטרה של זית בראשו והחליל מכה לפניהן עד שהן מגיעין קרוב לירושלים. הגיעו קרוב לירושלים, שלחו לפניהן אנשי ירושלים ועיטרו את בכוריהן. הפחות והסגנים והגזברים יוצאים לקראתן לפי כבוד הנכנסים היו יוצאים. כל בעלי אומניות שבירושלים היו עומדים בפניהם ושואלין בשלומן ואומרים: אחינו אנשי מקום פלוני באתם לשלום:

גמרא עד היכן? עד כדי שהוא יכול לתרום מן המובחר. ולא ייפסד בדרך

בקש להביא דבילה, נאמר, אם היתה קעילית מביא אם היתה בוצרית אינו מביא:

פשיטא שהוא מקריבו. רבי אימי אמר מקריבו שלמים, רב אמר מקיצין בהן את המזבח. כשבטל המזבח, מקריבין את השור עולה

רבי זעירא בעי, יחיד שנתעצל ולא בא, מביא גדי וקרניו מצופות כסף? ועטרה של זית בראשו- שהוא ממין שבעה.

תני: מי שהיו לו בכורים גרוגרות היה מעטרן תאנים. וצמוקים היה מעטרן ענבים.

וכי יש קטן וגדול בירושלים? אלא כיני מתני': באוכלוסין, לפי רוב הנכנסים היו יוצאין.

ולא כן תני תקום והדרת, מה קימה שאין בה חסרון כיס אף הידור שאין בה חסרון כיס. שנייא היא הכא שהיא אחת לקיצים. לזמן הרבה

רבי יוסי בי רבי בון בשם ר' חונא בר חייא בא וראה כמה גדול כוחן של עושי מצוה שמפני זקן אין עומדין ובפני עושי מצות עומדין. אמר רבי יוסי בי רבי בון אילין דקיימין מן קומי מיתא, לא מן קומי מיתא אינון קיימין לון, אלא מן קומי אילין דגמלים ליה חסד. לא מפני המת עומדים, אלא מפני המלווים!

עד כמה אדם צריך לעמוד מפני זקן? שמעון בר בא בשם רבי יוחנן פעמיים ביום. רבי לעזר אומר פעם אחת ביום.

לא כן תני רבי שמעון בן אלעזר אומר מנין לזקן שלא יטריח? ת"ל (ויקרא יט) זקן ויראת מאלהיך אני ה'. על דעתיה דרבי יוחנן ניחא, שמזהיר על הזקן שלא יטריח לעבור פעמיים על דעתיה דרבי לעזר, לא יקום כל עיקר?! ומתרץ רבי יעקב בר אחא בשם רבי לעזר דלא יחמי סייעתא דסבין ועבר קומיהון בגין דיקומון לון מן קמוי. שלא יראה קיבוץ של אנשים זקנים ויעבור בכוונה לפניהם, כדיי שיקומו מפניו

כשם שהן חלוקים כאן, כך הן חלוקים בשאילת שלום. אי פעמיים ביום או פ"א

ר' חזקיה רבי חנינה בריה דרבי אבהו בשם רבי אבדומא דמן חיפה: לזקן ד' אמות, עבר לפניו ישב לו. כהן גדול משהוא רואהו ועד שהוא

נכסה ממנו. מה טעמא? (שמות לג) עיין בבלי קדושין

והיה כצאת משה האהלה יקומו כל העם וגומר. תרין אמוראים חד אמר לשבח וחד אמר לגנאי. מ"ד לשבח מיחמי צדיקא ומזכי. ומ"ד לגנאי חזי שקיה, חזי כרעין, אכיל מן יהודאי, שתי מן יהודאי, כל מדליה =נכסיו מן יהודאי!

ארון פניו כלפי העם, והכהנים כלפי העם, וישראל פניהם כלפי הקודש.

אמר רבי לעזר אין התורה עומדת מפני בנה. בשעה שעוסק בתורה אי"צ לעמוד בפני החכם

שמואל אמר אין עומדים מפני חבר.

רבי הילא רבי יעקב בר אידי הוון יתיבין עבר שמואל בר בא וקמו לון מן קמוי. אמר לון תרתיי גבכון! חדא שאיני זקן וחדא שאין התורה עומדת מפני בנה.

אמר רבי זעירא, רבי אחא מפסיק וקאים. דו חשש כהדין תנייא דתני כותבי ספרים תפילין ומזוזות מפסיקין לקריאת שמע ואין מפסיקין לתפילה. רבי חנניא בן עקביה אומר כשם שמפסיקין לקריאת שמע כך מפסיקין לתפילה ולתפילין ולשאר מצותיה של תורה.

חזקיה ב"ר חייא מן דהוה לעי באורייתא כל צורכיה כשהיה יגע ועיף בתורה הוה אזל ויתיב ליה קומי בי' ועדא בגין מיחמי סבין ומיקם ליה מן קומיהון.היה יושב בבית הוועד וקם בפני הזקנים

יהודה בר חייה הוה יליף סליק ושאל בשלמיה דרבי ינאי חמוי מערב שבת לערב שבת, והוה יתיב ליה על אתר תלי בגין מיחמוניה ומיקם ליה מן קומוי. היה יושב על מקומו וממתין לחתנו=יהודה, כדיי שיראהו, ותיכף יקום מפניו אמרין ליה תלמידיו, לא כן אילפן רבי לזקן ד' אמות?! אמר לון אין ישיבה לפני סיני! חד זמן עני התאחר מלבא מסיק, אמר, לית אפשר דיהודה ברי משני מנהגיה. אמר לית אפשר דלא יגיעון יסורים בההוא גופא צדיקא,

מסתברא שאין לנו יהודה ב"ר.כבר נפטר בלי יסורין ..

רבי מאיר חמי אפילו סב עם הארץ ומיקם ליה מן קמוי. אמר, לא מגן לא על חנם מאריך ימים.

רבי חנינא מחי מכה מאן דלא קאים מן קמוי, והוה אמר ליה מי בעיתא מבטלה דאורייתא?! האם תרצה לבטל מצוות התורה?!

אמר רבי סימון אמר הקב"ה (ויקרא יט) מפני שיבה תקום והדרת פני זקן ויראת מאלהיך אני ה'. אני הוא שקיימתי עמידת זקן תחילה

כשהנשיא נכנס, כל העם עומדים מפניו ואין רשות לאחר מהן לישב עד שיאמר להן שבו. אב ב"ד שנכנס, עושין לו שורות רצה נכנס בזו, רצה נכנס בזו. חכם שנכנס אחד עומד ואחד יושב ואחד עומד ואחד יושב עד שמגיע וישב לו במקומו. רבי מאיר הוה יליף סלק לבית וועדא, והוון כל עמא חמיין ליה וקיימין לון מן קומי, כד שמעון ההן תניא תני,שיכול לישב כשאחד עומד בעון למיעבד ליה כן, כעס ונפק ליה. אמר לון שמעתי שמעלין בקודש ולא מורידין!!

ר' זעירא הוון בעיין ממניתיה, ולא בעי מקבל עלוי, כד שמע ההן תנייא תני: חכם חתן נשיא גדולה מכפרת. קביל עליה ממניתיה. חכם מפני שיבה תקום והדרת פני זקן מה כתיב בתריה (ויקרא יט) וכי יגור אתכם גר בארצכ' לא תונו אותו. מה הגר מוחלין לו על כל עונותיו אף חכם שנתמנה מוחלין לו. חתן- ויקח וכו' וכי מחלת שמה והלא בשמת שמה! אלא שנמחלו לו כל עונותיו. נשיא- (שמואל א יג) בן שנה שאול במלכו וכי בן שנה היה אלא שנמחלו לו כל עונותיו כתינוק בן שנה.

ר' מנא מיקל מבזה לאילין דמתמניי בכסף. רבי אימי קרא עליהון (שמות כג) אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם. א"ר יאשי' וטלית שעליו כמרדעת של חמור. א"ר שיין זה שהוא מתמני בכסף אין עומדין מפניו ואין קורין אותו רבי והטלית שעליו כמרדעת של חמור. רבי זעירא וחד

מן רבנן הוון יתיבין, עבר חד מן אילין דמיתמני בכסף. אמר יתיה דמן רבנין לרבי זעירא נעביד נפשין תניי,נעשה עצמינו כלומדים ולא ניקום לון מן קמוי.

תירגם יעקב איש כפר נבורייא (חבקוק ב) הוי אומר לעץ הקיצה, עורי לאבן דומם, הוא יורה- יודע הוא יורה?! הנה הוא תפוס זהב וכסף- לא בכספייא איתמני?! וכל רוח אין בקרבו- לא חכים כלום! הוי אומרי' בעיתון ממנייה! וה' בהיכל קדשו- הא ר' יצחק בר לעזר בכנישתא מדרתא דקיסרין!!

ר' אמי שאל לר' סימון שמעת שממנין זקינים בח"ל? א"ל שמעתי שאין ממנין זקינים בח"ל. א"ר לוי ולא מקרא מלא הוא (יחזקאל ו) בן אדם בית ישראל יושבים על אדמתם הא כל ישיבה שלך לא יהא אלא על אדמתך. רבנן דקיסרין אמרין ממנין זקינים בח"ל ע"מ לחזור. ר' יצחק בר נחמן הוה בעזה ומנוניה ע"מ לחזור. ר' זמינא הוה בצור ומנוניה ע"מ לחזור. לכשיחזרו לא"י אוף ר' יונה הוה בפיתקא שם מקום ולא קביל עליו מתמניא, עד זמן דמתמני ר' זמינא רבי לא רצה להיות רבי קודם ר' זמינא. א"ר חמא: יהודא בן טיטוס הוה ברומי ומנוניה ע"מ דיחזור.

שמעון בר ווא הוה בדמסקיס damascus ואיתמנון דקיקין מיניה, נתמנו קטנים ממנו והוא לא נתמנה והוא לא איתמני. שמעון בר ווא הוה בקי במרגליתא בקי בכל דבר ששיך לתקון מרגלית בכל מילי', ולא הוה ליה עיגיל מיכלי ולא היה לו לחם לאכול והוה רבי יוחנן קרי עלוי (קהלת ט) וגם לא לחכמים לחם. אמר, כל מי שאינו מכיר מעשיו של אברהם, יכיר מעשה אבותיו של זה.

שמעון בר ווא הוה בדמסקוס, ושלח ליה רבי אבהו חדא איגרא, ויהב ליה מן סיבתיה בגוה, נתן לו מן שערות הלבנות שלו...בגין אילין סבתא, קום אתהלך לארעא דישראל! שלח ליה: מי יגלה עפר מעיניך רבי יוחנן! אבהו ריגלותיה from the lowlands איתמני. שמעון דמעפריא מקום חשוב לא איתמני!

הלכה ד משנה החליל מכה לפניהם עד שהן מגיעין להר הבית. הגיעו להר הבית, אפילו אגריפס המלך נוטל הסל על כתפו ונכנס עד שהוא מגיע לעזרה ודיברו הלוים בשיר (תהלים ל) ארוממך ה' כי דליתני ולא שמחת אויבי לי.

הגוזלות שעל גבי הסלים היו עולות, ומה הגוזלות שבידם, נותנין לכהנים.

עודנו הסל על כתיפו, קורא מהגדתי היום לה' אלהיך עד שהוא גומר כל הפרשה. רבי יהודה אומר עד ארמי אובד אבי. הגיע לארמי אובד אבי מוריד הסל מן כתיפו ואחזו בשפתותיו וכהן מניח את ידו תחתיו ומניפו. וקורא מארמי אובד אבי עד שהוא קורא את כל הפרשה

ומניחו בצד המזבח והשתחוה ויצא.

בראשונה, כל מי שהוא יודע לקרות קורא, וכל מי שאינו יודע לקרות מקרין לפניו. נמנעו מלהביא. התקינו שיהו מקרין את מי שהוא יודע ואת מי שאינו יודע.

העשירים מביאין את ביכוריהם בקלתות של כסף ושל זהב והעניים מביאין אותן בסלי נצרים של ערבה קלופים והסלים והביכורים ניתנין לכהנים:

גמרא ר' יהודה אומר.....רב הונא אמר כיני מתני': (דברים כו) ולקח הכהן הטנא מידך.

אית תניי תני מחלף גוזלות ש ע ל הסלים לכהנים כמו הפירות הסמוכין להן כדי לסמוך מתנה למתנה.

תני רבי יוסי: לא היו נותנין את הגוזלות על גבי הסלין שלא ינבלו הבכורים, אלא תולה אותן חוץ לסלים.

תני חד סב קומי רבי זעירא חוזר להגדתי היום. וכי יש אדם מגיד וחוזר

ומגיד? קיימונה, כ ב ר הגדתי. כ קורא עד ארמי, אוחזו עם הכהן, וחוזר וקורא מן הגדתי

ר' הונא בעי, הנחה מהו שתתיר למחוסרי זמן? אם הניחם קודם הקריאה

א"ר מתנייא הדא דתימר בשחזר ונטלן, ולא הניחם עוד הפעם כשגמר הקריאה [דווקא בכה"ג מיבעי לן] אבל אם היו במקומן, כהניחן הן.

ר' יונה בעי, הניחן בלילה?

[תניא מניחן בקרן דרומית מערבית. לפני ה'- יכול במערב? ת"ל אל פני המזבח. אי לפני המזבח- יכול בדרום? ת"ל לפני ה'. הא כיצד? מגישן על קרן דרומית מערבית, ומניחה בדרומה של קרן]

תני: אין ענייה אלא מפי אחר, ולא עוד אלא שסמכו למקרא "וענית--- ואמרת"

ר' יונה בעי, מהו להביאן ב"תמחויין" של כסף? ר' יונה ור' ירמיה חד מחזר, מנא, די אמר סלא מי שמתרגם "טנא", "מנא" היה מתקנו ומחזירו שיאמר "סלא", וחרנה מחזר, פטירים עם ירקונים מצות ומרורים דאת אמר פטירים עם מרורים. ולא ידעינן מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דאמר רבי יונה מהו להביאן בתמחויין של כסף, הוי הוא דאמר דמחזר מנא, די אמר סלה. וע"כ אין לתרגמו "מנא" כי שמא כשר רק בס ל basket

דרבי פינחס מחזר, פטימי ובני תורים, די אמר תורין ובני תורין: היה מתקן המתרגם, "תורים ובני יונה"=פטימי וכו'

הלכה ה משנה רבי שמעון בן ננס אומר מעטרין את הבכורים חוץ משבעת המינין. רבי עקיבה אומר אין מעטרין את הבכורין אלא משבעת המינין.

רש"א: שלש מידות בביכורים. הביכורים ותוספת הביכורים ועיטור הביכורים. תוספת הביכורים- מין במינו. ועיטור הביכורים- מין בשאינו מינו. תוספת הביכורים נאכלת בטהרה ופטורה מן הדמאי. ועיטור ביכורים חייב בדמאי:

גמרא אמר רבי יוסי כל עמא מודיי שמעטרין את הביכורים מח"ל [פירות שגדלין רק בחו"ל] שאין בני אדם טועין שמביאים ביכורים מח"ל. מה פליגי? בעמון ומואב, מאן דאמר מעטרין את הביכורים חוץ משבעת המינים, מעטרין את הביכורים מעמון ומואב. מאן דאמר אין מעטרין אלא משבעת המינים, אין מעטרין את הביכורים מעמון ומואב.

אמר רבי מנא כל עמא מודיי שאין מעטרין את הביכורים מעמון ומואב, מה פליגי? מחו"ל. מ"ד מעטרין חוץ משבעת המינים, מעטרין מחו"ל. מ"ד אין מעטרין את הביכורים אלא משבעת המינים, אין מעטרין את הביכורים מח"ל:

ועיטור הביכורים כו'. תניא הביכורים מצוה להביאן בשבעה כלים, ואם הביאן בכלי א' יצא. כיצד הוא עושה? נותן שעורים מלמטה ודבר אחר על גביהן, חיטין על גביהן ודבר אחר על גביהן, תמרים על גביהן ודבר אחר על גביהן, רימונים על גביהן ודבר אחד על גביהן, תאינים על גביהן ודבר אחר על גביהן, זיתים על גביהן וד"א על גביהן, למעלה מהן ענבים ומקיף עליהן אשכול של ענבים מבחוץ. ולא היו עולין יחידים יחידים אלא פלכים פלכים. ולא היו מהלכים כל היום כולו אלא שתי ידות ביום. חזני בית הכנסת עולין עמהן ולנים ברחובה של עיר ולא היו נכנסים לבתים מפני אוהל הטומאה. וטעונים עולה ושלמים. ולא היו מתעסקים בחזירתו כדרך שמתעסקים בהליכתן.

תוספת ...תני: ופטורה מן הודאי ומן הדמאי:

הלכה ו משנה אימתי אמרו תוספת הביכורים כביכורים? בזמן שהיא באה מן הארץ ואם אינה באה מן הארץ אינה כביכורים.

ולמה אמרו הביכורים כניכסי כהן? שהוא קונה מהן עבדים וקרקעות ובהמה טמאה ובעל חוב נוטלן בחובו והאשה בכתובתה. וספר תורה.

רבי יהודה אומר: אין נותנים אותן אלא לחבר בטובה. וחכמים אומרים נותנין אותן לאנשי המשמר והן מחלקין ביניהן כקדשי המקדש:

גמרא רבי יוסה בשם רבי חייא בר ווא: שאלו לרשב"ג מהו שימכור אדם ספר תורה לישא אשה? אמר לון אין! ללמוד תורה? אמר לון אין! מפני חייו? ולא אגיבון. לא השיבם

ר' יונה בשם ר"ח בר ווא: שאלו את רשב"ג מהו שימכור אדם ספר תורה לישא אשה? אמר לון אין! ללמוד תורה? אמר לון אין! מפני חייו, לא שאלון ולא אגיבון. על דעתיה דרבי יונה, ניחא לא שאלון ולא אגיבון. ע"ד דרבי יוסי, אם שאלון, למה לא אגיבון?

כי אתא רבי חנניה רבי פינחס רבי יוחנן בשם רשב"ג: מוכר הוא אדם ס"ת לישא אשה, וללמוד תורה, וכ"ש מפני חייו.

תני: המדיר את בנו לתלמוד תורה מותר למלאות לו חבית של מים, ולהדליק לו את הנר. ר' יעקב בר אידי בשם ר' יונתן אף לוקח לו חפציו מן השוק. מה? פליגי? כאן באיש כאן באשה. כל כבודה בת מלך פנימה אם היה אדם מסויים, עשו אותו כאשה. מעשה באדם אחד שהדיר את בנו לתלמוד תורה שלא ייהנה מבנו כלום (כדיי שיעסוק בתורה) ובא מעשה לפני ר' יוסי בן חלפתא והתיר לו למלאות לו הבן לאב חבית של מים, ולהדליק לו את הנר.

תני המוכר ס"ת של אביו אינו רואה סימן ברכה לעולם. וכל המקיים ס"ת בתוך ביתו עליו הכתוב אומר (תהלים קיב) הון ועושר בביתו וצדקתו עומדת לעד:

חזר והוגה בס"ד א תשא תשעו [ריש אדר א] חזר והוגה יד שבט תשעז בס"ד עש"ק וישלח תשפב [אמצע כסלו] ובס"ד אחל כלאיים

סיימתי בס"ד ז אלול תשפג ובזה סיימתי כל סדר זרעים שתחילתו היתה בשמיני עצרת דהאי שתא ואודה לד' מאד כי זכיתי לזה--- ואחל בס"ד מסכת ר"ה [וד' יזכני לסיים סדר מועד וכו'] אמן

36

מסכת שביעית פרק א

הלכה א משנה עד אימתי חורשין בשדה האילן ערב שביעית? בית שמאי אומרים: כל זמן שהוא יפה לפרי. ובית הלל אומרים: עד עצרת. וקרובים דברי אלו להיות כדברי אלו:

גמרא עד אימתי חורשים כו' כתיב (שמות כג) ששת ימים תעשה
מעשיך וביום השביעי תשבות. וכתיב בחריש ובקציר תשבות. מה אנן קיימים? אם לענין שבת בראשית, והלא כבר נאמר ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך. ואם לענין שבתות שנים? והלא כבר נאמר, שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמור כרמך. אלא אם אינו ענין לשבת בראשית ולא לענין שבתות השנים, תניהו ענין באיסור שני פרקים הראשונים, בחריש ובקציר תשבות- בחריש שקצירו אסור, ואיזה זה? זה חריש של ערב שביעית שהוא נכנס לשביעית. ובקציר שחרישו אסור, ואיזה זה? זה קציר של שביעית שהוא יוצא למוצאי שביעית. וא"כ למה נאמר חורשים עד ראש השנה? רבי קרוספי בשם רבי יוחנן: רבן גמליאל ובית דינו התירו באיסור שני פרקים הראשונים

רבי יוחנן בעי לא כן תנינן אין ב"ד יכול לבטל דברי ב"ד חבירו עד שיהא גדול ממנו בחכמה ובמנין!! רבי קרוספי בשם ר' יוחנן שאם בקשו לחרוש יחרושו כך התנו ב"ד הראשון. ויעקרו אותן מן המשנה? רבי קריספא בשם ר' יוחנן שאם בקשו לחזור יחזורו כך התנו בי"ד השני התיב ר' יונה הרי פרשת המילואים הרי פרשת דור המבול הרי אינן עתידים לחזור מעתה יעקרו אותן מן המשנה?! אלא כדי להודיעך! וכא כדי להודיעך! אמר ר' מנא כיי דתנינן תמן שאם יאמר אדם "כך אני מקובל" יאמר לו כדברי ר' איש פלוני שמעת, וכן שאם יאמר אדם שמעתי שאסור לחרוש עד ראש השנה יאמר לו באיסור שני פרקים הראשונים שמעת! ע"כ לא עקרוהו מן המשנה

רבי אחא בשם רבי יונתן בשעה שאסרו, למקרא סמכו. ובשעה שהתירו, למקרא סמכו. בשעה שאסרו למקרא סמכו- בחריש ובקציר תשבות בחריש שקצירו אסור, ואי זה זה? זה חריש של ערב שביעית שהוא נכנס לשביעית. ובקציר שחרישו אסור, ואי זה זה? זה קציר של שביעית שהוא יוצא למוצאי שביעית. ובשעה שהתירו למקרא סמכו, ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך מה ערב שבת בראשית את מותר לעשות מלאכה עד שתשקע החמה, אף ערב שבתות שנים את מותר לעשות מלאכה עד שתשקע החמה.

ולמה עד עצרת? עד כאן הוא יפה לפרי מכאן ואילך הוא מנבל פירותיו. והא תנינן אחד אילן ס ר ק ואחד אילן מאכל? עד כאן הוא מעבה את הכורת trunk מכאן ואילך הוא מתיש את כוחו. ויחרוש? מתוך שהוא יודע שהוא מתיש כחו של אילן אף הוא אינו מתכווין אלא לעבודת הארץ

ולמה לא תניתא מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה? פעמים שאין הגשמים מצויין ואין הליחה מצוייה, והוא עתיד לחרוש קודם לעצרת כדברי בית שמאי, ובית הלל אומרים עד העצרת:

הלכה ב משנה איזה שדה האילן? כל שלשה אילנות לבית סאה, אם ראויין לעשות ככר דבילה של ששים מנה באיטלקי, חורשין כל בית סאה בשבילן. פחות מיכן, אין חורשין להן אלא מלא האורה, וסלו חוצה לו:

גמרא רב יהודה בשם שמואל רבי אבהו בשם רבי יוחנן: הקונה שלשה אילנות בתוך של חבירו, רחוקים- מטע עשר לבית סאה. קרובים- כדי שיהא הבקר עובר בכליו. קנה קרקע שתחתיהן, קרקע שביניהן, שחוצה להן מלוא האורה וסלו

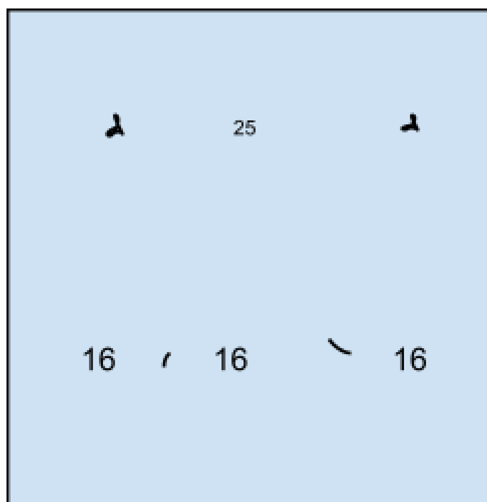
[רב אמר בעשויין צובה כחצובה (עי' בבלי ב"ב 83) ושמואל אמר בעשויין שורה.]

אמר רבי יוסי תמן בב"ב איתאמרת, וכא בשביעית לא איתאמרת. אפי' קרובים, שפיר חורשין. א"ר יונה אפילו הכא איתאמרת בקרובים שלא יהו קרובים. והא תנינן לקמן במתני' כדי שיהא הבקר עובר בכליו!
א"ל רבי מנא ואם בקרובים, איתא חמי בשעה שהבקר עובר בכליו, השרשים מהלכין מן הצד. ובשעה שאין הבקר עובר בכליו אין השרשים מהלכין מן הצד?! וודאי אין סברא לאסור קרובים [וקשה על המשנה]

ר' ליעזר שאל, מזו לזו שני האילנות [של השלש] כמה הם מרוחקין? שש עשרה, עשרין וחמש?! עי' ציור

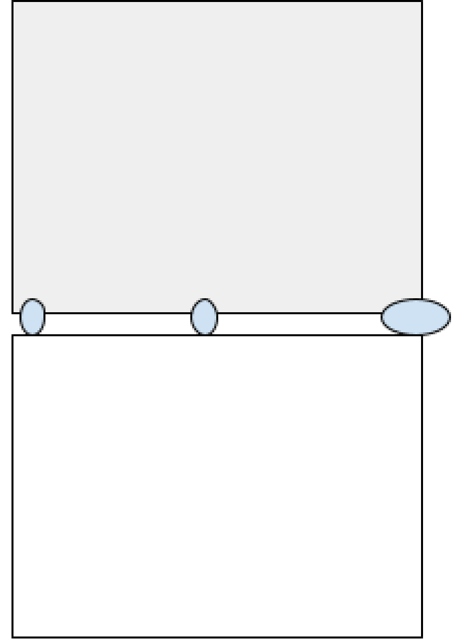
רבי שמואל בר חורשים כל
כל 3 האילנות בצד

אמר רבי יוסי וסאה מכאן

רב יצחק בעי, היו נתונים בצד הגדר, בית סאה בשבילן?
הגדר איך מודדין "בית סאה"?

אין כיני, ניתן להן ארבע סאה! סאה מכאן סאה מכאן וסאה מכאן!!

[לא הבנתי איך שייך 4 סאה]

ר' ירמיה בעי, היתה גפן אחת מודלה על גבי שתי סאין כ אפילו יותר מבי"ס, את חורש קרקע שתחתיה, וקרקע שחוצה לו מלוא האורה וסלו חוצה לו?

אלו מלמעלן חורשין בו מלמטן. ואלו מלמטן, חורשין בו מלמעלן. ניחא הא ברור לן.. אלו מלמטן חורשין בו מלמעלן, אלו מלמעלן חורשין בו מלמטן? כיון שאין שרשי אילן "עולין" למה נתיר?

נשמיענא מן הדא: מרחיקים את האילן מן הבור עשרים וחמש אמה. ותני עליה בין מלמעלן בין מלמטן! או נימר בין שהאילן למעלן והבור מלמטן בין שהאילן והבור מלמטן. והתני אילן מלמעלן והבור מלמטן, אילן מלמטן והבור מלמעלן. ניחא אילן מלמעלן והבור מלמטן, אילן מלמטן והבור מלמעלן!! ודרך השרשים לעלות מלמעלן?! אמר רבי חנינא: לא מפני השרשים, אלא שהן עושין עפר תיחוח והן מלקין ארעיתו של בור

אתא עובדא קומי רבי יסא דבי רבי בון אמר יחידי הוא, ברייתא דב"ב ולא סמכון עליו. דתני עלה: ר " ש אומר: כשם שאמרו מלמעלן כך אמרו מלמטן: וממילא בשביעית אסור

הלכה ג משנה אחד אילן סרק ואחד אילן מאכל רואין אותן כאלו הן תאינים, אם ראוין לעשות ככר דבילה של ששים מנה באיטלקי, כל אחד ואחד, 20 חורשין כל בית סאה בשבילן. פחות מכאן- אין חורשין להן אלא צורכן.

היה א' עושה ככר דבילה, ושנים אין עושין. או שנים עושין, וא' אינו עושה. אין חורשין להן אלא צורכן. עד שיהו שלשה ומשלשה ועד תשעה.

היו עשרה ומעשרה ולמעלה, בין עושין בין שאינן עושין חורשין כל בית סאה בשבילן.

שנאמר בחריש ובקציר תשבות. אין צריך לומר חריש וקציר של שביעית אלא חריש של ערב שביעית שנכנס לשביעית וקציר של שביעית שהוא יוצא למוצאי שביעית. [רבי ישמעאל אומר מה חריש רשות אף קציר רשות יצא קציר העומר]

גמרא אחד אילן סרק ולמה אמרו תאינים? ע"י שפירותיהן גסין והן עושות הרבה. הרי אתרוג פירותיו גסין ואינו עושה הרבה, הרי זיתין עושין הרבה ואין פירותיהן גסין, ואלו עושות הרבה ופירותיהן גסין.

אמר רבי חייא בר אדא כל אילניא עבדין שנה, פרא שנה שנה "מפחית" והדא תאינתא עבדא כל שנה: היה עושה כו'.

רבי ביבי בשם רבי חנינא ובלבד שלא יפחות מחשבון משולשים. זעירא ב"ר חנינא אמר ובלבד שלא יפחות מחשבון מתושעין כגון שיש תשעה בבית סאה, בעי' שכל אחד יעשה 60/9 מנה

וחורשין כל בי"ס...
שנאמר בחריש ובקציר תשבות- לא אתיא דלא לא קאי אלא על רישא שלש ש א י ן עושין אין חורשין להן אלא צורכן, שנאמר בחריש ובקציר תשבות. אין צריך לומר כו'

יצא קציר העומר שהיא מצוה: ר' ישמעאל כדעתיה דרבי ישמעאל אמר אין העומר בא מסוריא =חו"ל

הלכה ד משנה שלשה אילנות של שלשה אנשים הרי אלו מצטרפין וחורשין כל בית סאה בשבילן.

וכמה יהא ביניהן? רבי שמעון בן גמליאל אומר כדי שהיא הבקר עובר בכליו:

גמרא תני ר"ח אילנות של אדם אחד וקרקע של אדם אחד=אחר, מצטרפין וחורשין כל בית סאה בשבילן. אמר רבי יוסי אף אנן נמי תנינן דר"ח רבה, שלשה אילנות של שלשה אנשים הרי אלו מצטרפין וחורשין כל בית סאה עד ר"ה:

היו ארבעה, והבקר עובר בכליו, ועוד שנים ואין הבקר עובר בכליו, מכיון שאין הבקר עובר בכליו, את רואה אותן כאלו חמשה.(רואין השניים, כאילו הם אחד)

היו חמשה, ואין הבקר עובר כלל תפלוגתא דר"ש ורבנן דתנינן תמן כרם שהוא נטוע על פחות מד' אמות ר"ש אומר אינו כרם. ורבנן אומרים כרם. ורואין את האמצעית כאילו אינן .ה"ן "עוקרין" כל האמצעיים

הלכה ה משנה עשר נטיעות מ פ ו ז ר ו ת תוך בית סאה, חורשין כל בית סאה בשבילן עד ר"ה היו עשויות שורה או ומוקפות עטרה--- אין חורשין להן אלא צרכן:

גמרא ר' זעירא בשם רבי לא רבי יוסי בשם רבי יוחנן: ערבה הלכה למשה מסיני. ודלא כאבא שאול דאבא שאול אמר ערבה דבר תורה. וערבי נחל שתים- חד ערבה ללולב וערבה למקדש. רבי בא רבי חייא בשם רבי יוחנן: ערבה וניסוך המים הלכה למשה מסיני. ודלא כר"ע דר"ע אמר ניסוך המים דבר תורה. בשני ונסכיהם. בששי ונסכיה. בשביעי כמשפטם. מ"ם יו"ד מ"ם

רבי חייא בר אבא בעי קומי רבי יוחנן ועכשיו למה הן חורשין בזקינות? א"ל בשעה שניתנה הלכה שחורשין רק ילדות---- ניתנה שאם בקשו לחרוש יחרושו.
רבי בא בר זבדי בשם רבי חוניה דבקעת חוורן ערבה וניסוך המים ועשר נטיעות מיסוד ה נ ב י א י ם הראשונים. מה ופליג? רבי יוסי ב"ר בון בשם לוי כך היתה הלכה בידן ושכחוה ועמדו השניים והסכימו על דעת הראשונים. ללמדך שכל דבר שבית דין נותנין נפשם עליו סופו להתקיים בידם כמה שנאמר למשה מסיני ואתיא כיי דמר רבי מנא כי לא דבר רק הוא מכם ואם דבר רק הוא מכם, למה שאין אתם יגיעין בו כי היא חייכם אימתי היא חייכם? בשעה שאתם יגיעים בו

רבי יוחנן אמר לרבי חייא בר ווא, בבלייא! תרין מילין סלקין בידכון: מפשוטיתא דתעניתא, פישוט ידים ורגליים בתענית וערבתא דיומא שביעיא מנהג של ערבות בשביעי, ורבנן דקיסרין אמרין אף הדא מקזתה. לוח השנה [שמקזזין ועושין לא אדו רש]

תני: נטיעה מעין עשר, זקינה מעין שלוש. איתא חמי! נטיעה שהיא נ ר א י ת כזקינה את נותן לה

כזקינה סגי בשלש, ואת אמרת נטיעה מעין עשר?! וודאי "אים הנטיעות עושה" סגי בשלש!
אמר רבי חונה מהו "מעין עשר"? שאין נטיעה מעין שלוש. שלא תאמר שלש זקינות שהן עושות, כעשר שאינן עושות. תרוויהו שרו עד ר"ה עיין משנה ג ודכוותה שלוש נטיעות שהן עושות, כעשר שאינן עושות. לפום כן צריך מימר נטיעות מעין עשר. =לא מהניא שלש נטיעות [אף ש ע ו ש ו ת]

שדה קנים נדונות כשדה תבואה.
ר' אבהו בשם ר' יוסה ב"ר חנינה בסאתים שנו

היו עשויין שורה לית הדא פליגי על שמואל דשמואל אמר בעשויין שורה! תמן על ידי שהן מפוזרות בתוך בית סאה את רואה כאלו מליאה ברם הכא כולן נתונים במקום אחד: ואין חורשין כל בית סאה

הלכה ו משנה הנטיעות והדלועין מצטרפין לתוך בית סאה

רבן שמעון בן גמליאל אומר עשרה דילועין לתוך בית סאה חורשין כל בית סאה עד ר"ה.

עד אימתי נקרא נטיעות? רבי ליעזר בן עזריה אומר עד שיחולו
רבי יהושע אמר בת שבע שנים
רבי עקיבה אמר כאילן, נטיעה כשמה!

אילן שנגמם והוציא חליפין, מטפח ולמטן כנטיעה. מטפח ולמעלן כאילן דברי ר"ש:

גמרא הנטיעות והדלועין. והן שיהו נטיעות רבות על דילועין. רבי חנניא בריה דרבי הילל בעי, לא מסתברא אלא בדלעת יונית. התיב ר' מנא והתני ג' קישואין ושלושה דילועין וארבע נטיעות מצטרפין וחורשין כל בית סאה בשבילן!! אלמא ל"ב דלעת יוונית! לא אתיא דלא=אלא על סיפא, רשב"ג אומר עשרה דילועין לבית סאה חורשין כל בית סאה עד ר"ה, עליה ר' חנניא בריה דרבי הילל בעי, לא מסתברא בדלעת יוונית

עד אימתי נקראו נטיעות כו' מהו שיחולו? עד שיפדו או עד שיעשו חולין מאליהן? שנת רביעית או חמישית?
ר' אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן כיני מתני' עד שיעשו חולין מאליהן ר' אבא בר יעקב בשם רבי יוחנן כיני מתני' עד שיעשו חולין מאליהן.=שנת החמישית
ואתיא כרבי יהושע. כדתני ר' יהושע אומר: אף שאמרו בנות חמש בנות שש בנות שבע? אלא בגפנים בנות ח מ ש , בתאנים בנות שש, בזתים בנות שבע,

ואנן חמיין הדא מרביתא דתאינתה אתיא בפוריא! ענף של תאינה ממהר! אמר רבי יודן בר טרפון, לעוביה "עוביו" של תאינה אינו ממהר כ"כ (כשל גפן)

ר"ש ור"א בן יעקב שניהם אמרו דברו אחד. דאמר רבי שמואל בר נחמן רבי יונתן בשם ר"א בן יעקב הגומם את כרמו פחות מטפח חייב ערלה מפני מראית עין

דברי חכמים: עד שיגום מעם הארץ:

מסכת שביעית פרק ב --סיון עג

הלכה א משנה עד אימתי חורשין שדה הלבן ערב שביעית? משתכלה הליחה,
כל זמן שבני אדם חורשין ליטע מקשעות ומדלעות

אמר רבי שמעון נתת תורת כל אחד ואחד בידו! אלא בשדה לבן עד הפסח ובשדה אילן עד העצרת:

גמרא עד אימתי חורשין מאן תנא ליחה? ר"מ הוא
ורבי מאיר כבית שמאי, ורבי שמעון כבית הלל. וכן אתינן מתניתין ר"מ כב"ש ור"ש כב"ה?! אלא ר"מ כמשנה ראשונה ור"ש כמשנה אחרונה. וכן אתינן מתניתין ר"מ כמשנה ראשונה?! אלא ר"מ שנייא מחלוקת. ורבי שמעון שנייה כדברי הכל. =ל"ן ב"ש וב"ה בדבר זה.. הוי מאן תנא עד אימתי חורשין שדה הלבן ערב שביעית, ר"מ. ברם כר"ש, ד"ה עד הפסח

לא סוף דבר כשיש מוקשה ומודלה, אלא אפילו מאחר שבני אדם עתידין ליטע במוקשאות ובמודלעות, מותר.

אמר ר"ש נתת תורת כל אחד וא' בידו זה אומר כלה ליחה שלי וזה אומר לא כלה ליחה שלי אלא בשדה לבן עד הפסח, ובשדה אילן עד עצרת. מה בין שדה לבן לשדה אילן? שדה הלבן על ידי שהוא עתיד לזורעה בתחילה, צריך שתהא הליחה קיימת, =התירו רק בליחה קיימת אבל שדה האילן על ידי שהיא נטועה מכבר אינו צריך שתהא רוב הליחה קיימת:

הלכה ב משנה מזבלין ומעדרין dunged and hoed במוקשאות ובמודלאות עד ר"ה

וכן בבית השלחים.

מיבלין ומפרקין ומאבקין ומעשנין cut of flaws-strip off leaves- cover up roots- fumigate plants עד ר"ה

ר"ש אומר אף נוטל הוא את העלה remove a withered leaf מן האשכול בשביעית

מסקלין עד ר"ה

מקרסמין ומרזדין ומפסלין נטילת ענפים יבישים-לחים-קציצה עד ר"ה

ר' יהושע אומר כזירודה וכפיסולה של חמישית, כן של ששית

ר"ש אומר כל זמן שאני רשאי בעבודת האילן, אני רשאי בפיסולו:

גמרא מזבלין ומעדרין במקשאות, מהו לחרוש להם? תני כל זמן שאת מותר לחרוש את מותר לזבל ולעדר.
אלמא..אם אין את מותר לחרוש אין את מותר לא לזבל ולא לעדר
אמר רבי יוסה ומתניתא אמרה כן: מזבלין ומעדרין במקשיות ובמדלעות עד ר"ה, וכן בית השלחין.

ותני עלה: חורשים בית השלחין עד ר"ה. רבי אומר עד לפני ר"ה שלשה ימים, כדי שיזרע וישרש, ויטע וישרש. ואילן עושה שרשים לשלשה ימים?! רבי אומר עד לפני ר"ה "ג' חדשים" כדי שיזרע אורז וישריש, ויטע אילן וישריש.

מעבירין את היבולת, מפרקין בעלין. מאבקין- עושין לה אבק. מעשנין- מתנינן לה. תני מכוונין מצדדין. מכוונין לה- מצדדין, חברייא אמרי עושין לה דוקרין. רבי יוסה אומר תולה לה אבן.

תני: מוותרין ומשמטין. כיני מתניתא: מוותרין בגפנים, ומשמטין בקנים. מקום שנהגו לוותר ולשמט קודם לחג, סוכות של שביעית מוותרין ומשמטין קודם לחג. לאחר החג, מוותרין ומשמטין לאחר החג. ר"ש אומר ובלבד מן הבקעה פקעת ולמעלה. ר' ירמיה בשם ר' הושעיה נוטל את הקבוצין =קוצים עמה.

ר"ש אומר אף נוטל הוא את העלים מן האשכול בשביעית.

מחלפא שיטתיה דר"ש, תנינא תמן ממרסין flood את האורז בשביעית דברי רבי שמעון אבל לא מכסחין cut. וכא הוא אומר אכין נוטל עלה וכו'?! שנייא הוא הכא שהוא כמציל מן הדליקה ??עלים מעופשים מפסידין הכל!:
מסקלי' עד ר"ה כו'. תמן תנינן המסקל, נוטל את העליונות ומניח את הנוגעות בארץ, וכא את אמר הכין!! א"ר יונה כאן בתלוש כגון העליונות, מותר אפי' בשביעית כאן במחובר.

אמר ר' יוסא, הוינן סברין מימר, ר"ש כרבי יהושע בקרסום דשרי אפילו א ח ר ר"ה. ור"ש חדא מינייהו נקט דאינון תרין תנאין.

הוי, תלתא תנאין אינון: מסקלין עד ר"ה, מקרסמין ומזרדין ומפסלין עד ר"ה-- כרבנן. רבי יהושע: כזירודה וכפיסולה של חמישית וכן של ששית-- ואפילו יותר מכאן. ר"ש אומר: כל זמן שאני רשאי בעבודת האילן רשאי אני בפיסולו- עד העצרת: ר"ש אינו מתיר פיסול, רק עד עצרת!

הלכה ג משנה מזהמין לתת עליהו "זיהום" את הנטיעות וכורכין אותן וקוטמין אותן ועושין להם בתים ומשקין אותן עד ר"ה

ר"א ב"ר צדוק אומר אף משקה הוא את הנוף בשביעית אבל לא את העיקר

סכין את הפגין ומנקבין אותן עד ר"ה. פגי ערב שביעית שנכנסו לשביעית, ושל שביעית שיצאו למוצאי שביעית, לא סכין ולא מנקבין אותן. רבי יהודה אומר מקום שנהגו לסוך, אין סכין, מפני שהיא עבודה. מקום שלא נהגו לסוך, סכין.

ר"ש מתיר באילן מפני שהוא רשאי בעבודת האילן:

גמרא מזהמין את הנטיעות- מתני' דרבי, ברם כרבנן מזהמין מתליעין ב ש ב י ע י ת אבל לא במועד, כאן וכאן אין מגזמין קציצת ענפים, אבל נוטל הוא את הרואה???את השמש.

רבי יוסה אמר, ר' אבונה בעי, מה בין המזהם לעושה לה בית? המזהם- אינו אלא כמושיב שומר, בית- עושה לה צל והיא גדילה מחמתן

תמן תנינן: המבקע בזית לא יחפה בעפר. אבל מכסה היא באבנים וקש. רבי יונה אמר רבי אבונה בעי מה בין קשין מה בין עפר? קשין אינן אלא כמושיב שומר. עפר עושה לה טינא והיא גדילה מחמתה. תני רבי יוסי בן כיפר אמר משום ר' לעזר בן שמוע ב"ש אומרים משקה על הנוף ויורד על העיקר ב"ה אומרים משקה בין על הנוף בין על העיקר דבית רבי ינאי משקה בסלא basket אמר רבי יצחק בר טבלייא משקה בסלא. אמר רבי חייא בר בא רבי יודן בר גורייא משקה בסליא, ועודר. וכי מתכוונין לעבודת הארץ?!
ביומי דרבי חייא בר בא הוון משקין דיקלייא, בכנישתא חדתא וחרוותא. בסל חדש של חריות

סכין את הפגין. אנן תנינן סכין את הפגין ע ד ר"ה.
תניי דבית רבי ואילו הן: ש ר י פגי ערב שביעית שנכנסו לשביעית.
ר"א כמתני'. רבי יוחנן כהדא דתניי דבית רבי.
על דעתיה דר"א, לא בא רבי יהודה אלא להקל. ע"ד דר' יוחנן לא בא ר' יהודה אלא להחמיר:

הלכה ד משנה אין נוטעין ואין מבריכין ואין מרכיבין ערב שביעית פחות משלשים יום לפני ר"ה, ואם נטע או הבריך או הרכיב יעקור.
רבי יהודה אומר כל הרכבה שאינה קולטת לג' ימים שוב אינה קולטת. רבי יוסי ור"ש אומרים לשתי שבתות:

גמרא אין נוטעין ואין מרכיבין כו'. רבי לעזר בשם רבי יוסי בר זימרא, בסתם, הא דבר ברי שהשריש מותר.
אין נוטעין ואין מבריכין ואין מרכיבין ערב שביעית פחות משלשים יום לפני ר"ה, ואם נטע או הבריך או הרכיב יעקור. לא עקר, פירותיו מה הן? רבי בא רבי לא, הוו יתבין בצור, אתא עובדא קומיהון, הורי רבי לא, ישפכו פירותיו. אמר ר' בא אני לא נמניתי עמהן בעלייה!! אמרין, נצא לחוץ נלמוד, נפקון ושמעון, רבי יונה רבי יצחק בר טבלייא בשם רבי לעזר אין מחדשין על הגזירה. רבי יוסה רבי יצחק בר טבלייא בשם רבי לעזר אין מוסיפין על הגזירה

נטעו ומת, בנו מהו שיהא מותר לקיימו? תני ר' יעקב בר אביי דבר דליה: נוטעו ומת, בנו מותר לקיימו. ואתיא כמ"ד מפני החשד, =איסור שעבר אבל מפני המינוי, אב ובנו מונה מונין ישראל לשביעית [בבלי]

תני הנוטע המבריך המרכיב שלשים יום לפני ר"ה עלתה לו שנה תמימה ומותר לקיימו בשביעית,

אבל אמרו פירות נטיעה זו 30 יום לפני ר"ה אסורין עד חמשה עשר בשבט. ומה טעם? אמר רבי יוסא בשם רבי יוחנן ובשנה, מה את ש"מ? אמר ר"ז שלוש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל, ובשנה...כגון 30 יום לפני תשעד, אסורין עד עה +טו בשבט של עו
אמר רבי אבא בר ממל קומי רבי זעירא נראין הדברים כשנטעו לפני ר"ה שלושים יום הא אם לא נטעו שלושים יום לפני ר"ה, נטעו 29 יום לפני תשעד, ממתין עד 29 יום לפני עז)
הוגה**
א"ל ואין כיני, ואפילו נטעו שלשים יום לפני ר"ה, יהא אסור עד שלשים יום לפני ר"ה!! איתא חמי, שנה שלימה עלתה לו, ואת אמרת הכן! מיי כדון? אמר רבי מנא מכיון שעומד בתוך שנתו של אילן, משלים שנתו: עכ"פ יעברו עליו 3 "טו בשבט"!

הלכה ה משנה האורז והדוחן והפרגין והשומשמין שהשרישו לפני ר"ה מתעשרין לשעבר ומותרין בשביעית, ואם לאו אסורין בשביעית ומתעשרין לשנה הבאה

ר"ש שזורי אומר פול המצרי שזרעו לזרע בתחילה כיוצא בהן
ר"ש אומר אפונים הגימלונים כיוצא בהן (בהשרשה תליא)
ר"א אומר אפונים הגימלונים שתרמלו לפני ר"ה:

גמרא האורז והדוחן כו': בפירות הלכו אחר שליש, ובאורז אחר השרשה, ובירק בשעת לקיטתו עישורו. מניין שהילכו בפירות אחר השליש? מגרנך מיקביך, מגרנך ולא כל גרנך מיקביך ולא כל יקביך. שהביא "מקצת", סגי. מעתה אפי' פחות משליש? אמר ר"ז כתיב עשר תעשר את כל תבואת זרעך, דבר שהוא נזרע ומצמיח יצא פחות משליש שאינו נזרע ומצמיח. מעתה שליש הראשון לשעבר, ושליש השני לבא? אמר רבי יוחנן מחג הסוכות, מה חג הסוכות לבא, ואת מהלך בו לשעבר אע"פ שחל בשנה החדשה, נקרא "צאת השנה", ואילו הואיל אע"פ שהם להבא וזה לבא, את מהלך בהן לשעבר!

נאמר אף באורז ובדוחן ופרגין ובשומשין כן? שנלך אחר שליש? רבי חונא בר חייא אמר שא"א לעמוד עליו.מתי מביא שליש. מתיבין לחונא בר חייא והתני מדה ששית של פול המצרי-אזלינן בתר ש ל י ש, ובוללין הכל ומעשרין מע"ש ועני! צובר את גורנו לתוכו, ונמצא מעשר מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו! אמר רבי יוסה, קיימא חונה בר חייא. רבי יונה, חונה בר חייא בשם שמואל: כתיב עשר תעשר את כל תבואת זרעך, מעשר אחד את מעשר בשנה אחת, ואין את מעשר שתי מעשרות בשנה א'! התיבין הרי פול המצרי הרי הוא שני מעשרות בשנה אחת! דתני צובר את גורנו לתוכו ונמצא מעשר מזרעו על ירקו, ומירקו על זרעו ! אמר רבי זעירא כתיב שש שנים תזרע שדך ואספת, ששה זורעין 123456 וששה אוספין 234567, לא ששה זורעין ושבעה אוספין! =??אם תלך אחר שליש, יש לחשוב גם ראשונה לאסיפה [שיש לקרוא הבאת שליש אסיפה] אמר רבי יונה בשיתה לי נן יכלין קיימן, אלא בז'?! אדרבה! אם תלך אחר שליש, יש רק 5 אסיפות! 23456

אלא כיני: ששה זרעין ושבעה אוספין,כי אוספין בשביעית מה שהשריש בששית לא ששה זרעין וחמשה אסיפין!

התיבון הרי פול המצרי, הרי ששה זורעין וחמשה אוספין! זורעין שנת 1-2-3-4-5-6 ואוספין -6- 5-4-3-2 כי אזלינן בתר שליש ולפעמים מביא שליש בשביעית!

מניין שהילכו בירק אחר לקיטתו עישורו? מגרנך ומיקבך מה גורן ויקב שהן חיין ממי השנה שעברה את מהלך בהן לשעבר, ואילו הואיל והן חיין ממי השנה הבאה את מהלך בהן לבא. התיבון הרי פול המצרי זרעו לזרע מתעשר לשעבר, זרעו לירק מתעשר לבא. וקסמיה בידיה האים יש "קסמים בידו".... זרעו לזרע הוא חיי ממי השנה שעברה, זרעו לירק הוא חיי ממי השנה הבאה?!!:

ר"ש שזורי אומר כו'. מהו תרמילו? עבדין קנקולין the bean stalks are being intrerwoven

רבי בא בר זבדי בשם ר"ש בן לקיש הלכה כר"ש השזורי. אמר רבי יוסה הורי רבי לעזר לרבי שובתי דצדוקי כהדא דר"ש שזורי.

seed

pods

flower

Cowpea plant,
climbing vine

flower, cross section view

הקדמה לסוגיית פול המצרי [סוגיא חמורה] על פי הרב יהודה פעליקס זצ"ל ופירשנו הסוגיא על פיו
פול המצרי אפשר לאכלו "ירק" או "זרע". ירק= תרמילים ירוקים ובתוכם גרגרים ירוקים [או לפני
שנוצרו הגרגרים] בזמננו זה green peas או אפשר להשאירם עד
שמתייבשים ונעשה כמו bean וזה נקרא "זרע"

דרגות שונות בבישול הפול: 1) נפל הפרח =הנצו 2) כבר נוצרו ה pods =תרמלו/שליש 3) נתבשלו

הגרגרים בתוך התרמיל [כמו הציור] =קצצין גמורין

1) אם כוונתו לאכול ר ק הbean --ומעולם לא שינה כוונתו ---הרי"ז כאורז דאזלינן בתר השרשה
2) אם כוונתו לאכול ר ק הpods --ומעולם לא שינה כוונתו----הרי"ז כשאר ירקות דאזלינן בתר לקיטה
3) אם מ ע י ק ר א חישב לאכול זרע ו ג ם ירק- ומעולם ל"שכ-- בגוונא זה יש שלש דינין: A הביא שליש [תירמול מלא] לפני ר"ה--בין חלק הירק בין חלק הזרע מתעשרין לשעבר. B הביא שליש א ח ר ר"ה יש בזה שני שני דרכים B1 כבר ליקט קצת תרמילים ירוקים [לפני הבאת שליש] לפני ר"ה--זרעו [שילקוט לאחר זמן --כמובן אחר ר"ה] מתעשר לשעבר . ירקו תליא בשעת לקיטה. B2 לא ליקט כלום לפני ר"ה , הכל מתעשר להבא
4) לזרע, וש י נ ה מחשבתו לירק--הכל דינו כירק [אפילו חלק הזרע] אך עיין לקמן עוד פרטים
5) לירק ו שי נ ה מחשבתו לזרע: הביא לאחר ר"ה--אין מחשבת זרע חלה עליו. הביא שליש לפני ר"ה+מנע ממנו שלש לקיטות של ירק--מחשבת זרע חלה
6) ההתחלה כ4 אך שם איירי דכשהגיע ר"ה לא היו בשדה ש ו ם קצצה [תרמיל מלא] ועל כן מהני שינוי מחשבתו לירק ונתהפך כל כולו לדין ירק. ועכשיו נתבאר עוד שני גוונים: עשו כ ו ל ו קצצין גמורים [נגמרו כ ל התרמילים ונתמלאו פולים לפני ר"ה] --זרעו לשעבר, ירקו [שגדל מחדש אחר ר"ה] להבא. מקצתן ל א עשו--צובר את גרנו ומתעשר הכל לשעבר [דנגרר הירק [המצוי עכשיו בשדה] אחר הקצצים הגמורים] בגמרא מובא עוד תנאי: בעינן שחישב לירק א ח ר שכבר הביא שליש עיין עליו

שש מידות אמרו חכמים בפול מצרי :

1) זרעו לזרע, מתעשר לשעבר

2) זרעו לירק, מתעשר לבא

3) זרעו לזרע ולירק (או שזרעו לזרע וחישב עליו לירק) מעשר מירקו על זרעו ומזרעו על ירקו [בשהביא שליש לפני ר"ה, אבל אם הביא לאחר ר"ה, זרעו מתעשר לשעבר, וירקו מתעשר בשעת לקיטתו עישורו. בשלקט ממנו לפני ר"ה, אבל אם לקט ממנו לאחר ר"ה, בין זרעו בין ירקו מתעשר לבא]

4) זרעו לזרע וחישב עליו לירק, באין מחשבה
5) זרעו לירק וחישב עליו לזרע, לעולם אין מחשבת זרע חלה עליו אלא אם כן מנע ממנו שלושה מורביות לקיטת תרמילים הירוקים [=לקיטת ירק] [כשהביא שליש לפני ר"ה, אבל אם הביא שליש לאחר ר"ה, אפילו לא מנע ממנו שלשה מורביות:

(6

זרעו לזרע ועשה כולו קצצין pods גמורין לפני ר"ה, זרעו מתעשר לשעבר, ירקו מתעשר בשעת לקיטתו עישורו. מקצתן עשה קצצין גמורים ומקצתן לא עשה, הדא הוא צובר גורנו לתוכו ונמצא מעשר מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו [תני רבי אבדומי דחיפה אפילו לא עשה כולו קצצין גמורין לפני ר"ה זרעו מתעשר לשעבר וירקו בשעת לקיטתו עישורו] [אר"י והוא שהביא שליש למחשבת זרע, אבל אם הביא שליש למחשבת ירק, אפשר לומר זרעו מתעשר לשעבר וירקו בשעת לקיטתו עישורו, ואת אמרת צובר את גורנו לתוכו ונמצא מתעשר מזרעו על ירקו ומירקו על זרע?!]

שש מידות אמרו חכמים בפול מצרי חזרתי משום קצת חדושים

1) זרעו לזרע מתעש' לשעבר
2) זרעו לירק מתעש' לבא
3) זרעו לזרע וירק [או שזרעו לזרע וחישב עליו לירק] מעשר מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו בשהביא שליש לפני ראש השנה. כיוון שכבר הביא שליש יש להחשיבו כיבול שנה שעברה אבל אם הביא שליש לאחר ראש השנה, זרעו מתעשר לשעבר דאזלינן בתר השרשה וירקו מתעשר בשעת לקיטתו עישורו. בשלקט ממנו לפני ראש השנה גילה דעתו שיש כאן איזשהו שייכות לשנה שעברה.., אבל אם לקט ממנו לאחר ראש השנה, בין זרעו בין ירקו מתעשר לבא
4) זרעו לזרע וחישב עליו לירק, באין מחשבה לגמרי כירק
5) זרעו לירק וחישב עליו לזרע, לעולם אין מחשבת זרע חלה עליו אלא אם כן מנע ממנו שלש מורביות לקיטות של ירק בשהביא שליש לפני ראש השנה , אבל הביא שליש לאחר ראש השנה אפי' מנע ממנו שלש מורביות =לא מהני "מניעת שלש מורביות" דיהני מחשבת זרע ולשעבר- רק בצירוף שכבר הביא שליש לפני ר"ה
6) זרעו לזרע וחישב אח"כ לירק [בבא זו היא הגהה לי4] ועשה כ ו ל ו קצצין גמורין נתמלאו התרמילין לפני ראש השנה , זרעו מתעשר לשעבר, וירקו מתעשר בשעת לקיטתו עישורו. מקצתו עשה קצצין גמורין, ומקצתו לא עשה, הדא היא צובר גורנו לתוכו ונמצא מעשר מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו אותן שנתמלאו לפני ר"ה גם רוצה עכשיו לאכלם כזרע--וודאי לשעבר, אבל אותן שלא נתמלאו, דין ירק להם--ומעשר מזרע על הירק [ומכיוון שאמרי' יש בילה יש להניח שתרם מאותם שעשו קצוצין על אותן שעשו קצוצין]

תנא רבי אבודמא דחיפה ואפילו לא עשה כולו קצצין גמורין לפני ראש השנה זרעו מתעשר לשעבר ירקו מתעשר בשעת לקיטתו עשורו. דלא כסיום ברייתא הנ"ל

הגה לסיפא ד 6 [מקצתו עשו קצצין] אמר ר' יוסה והוא שהביא שליש למחשבת זרע ושוב שינה מחשבתו לירק--כגון הביא שליש בר"ח אלול, שינה דעתו לירק בט"ו אלול, מקצתן עשו קצצין בכט אלול אז ה כ ל מתעשר לשעבר אבל אם הביא שליש למחשבת ירק שינוי מחשבתו לירק נעשה לפני הבאת שליש,כגון שינה דעתו לירק בטו אב, הביא שליש בר"ח אלול, מקצתן עשו קצצין בכט אלול איפשר לומר זרעו מתעשר לשעבר ירקו מתעשר בשעת לקיטתו עשורו, ואת אמר צובר את גורנו לתוכו ונמצא מעשר מזרעו על ירקו ומירקו על זרעו?! וודאי דלא מהני ציבור --רק חייב להפריד הזרע מן הירק שהרי אינם בנות שנה אחת של מעשר [שים לב: לפי"ז צובר את גורנו.. אין פרושו "יש בילה" כמו שפורש לעיל--רק פרושו דיכול לעשר מירק ל ח ו ד על הזרע, שהרי בנות שנה אחת הן!]

זרעו לזרע לפני ראש השנה שביעית ונכנסה שביעית, בין זרעו בין ירקו מותר. זרעו לירק לפני ראש השנה השביעית ונכנסה שביעית בין זרעו בין ירקו אסור. זרעו לזרע ולירק לפני ר"ה השביעית, ונכנסה שביעית פשיטא זרעו מותר, ירקו מהו?

זרעו לזרע לפני ראש השנה, ונכנסה השביעית, בין זרעו בין ירקו מותר

זרעו לירק לפני ר"ה שביעית, ונכנסה השביעית, בין זרעו בין ירקו אסור

זרעו לזרע ולירק לפני ר"ה השביעית, ונכנסה שביעית, פשיטא זרעו מותר, ירקו מהו? תני רבי חייא אסור. תני רבי חלפתא בן שאול מותר. מאן דאמר מותר דבר תורה. מ"ד אסור מפני מראית עין.

[רבי סימון בר זבדי בעי קומי רבי יוסי, ואפילו להאכיל את בהמתו את עלי הצמח יהא אסור מפני מראית עין?]

ואפילו כמ"ד אסור, היה לוקט ונמצא בתוכו ירק מותר. א"ר יוסה ב"ר בון אם נעקרו הנימה מותר נעקר גם הירק עים הזרע

ואפילו כמ"ד מותר, לא יתן לא לבנו ולא לשלוחו ולא יהא לוקט על האומן. כהדא בר נש עאל טעון עשר מיסרין דלובי 10 חבילות של פולי שביעית [מתנה לר"י] מעשר לרבי ירמיה, א"ל לא תיעבד כן! לא תלקוט אלא צורכה דלפצה,כדיי קדירתו

זרעו לזרע לפני ר"ה השמינית, ונכנסה שמינית, בין זרעו בין ירקו אסור.

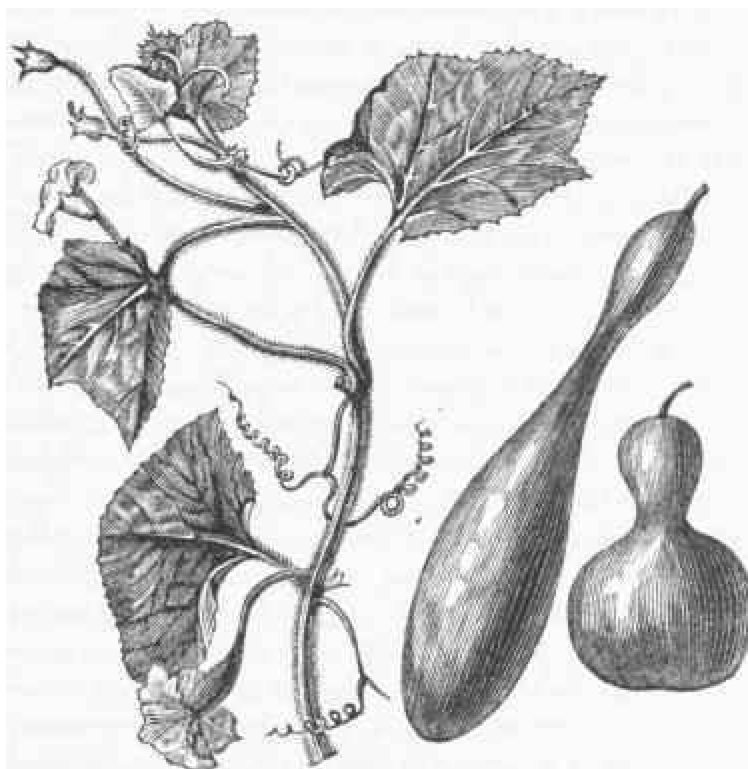
זרעו לירק לפני ר"ה השמינית, ונכנסה שמינית, בין זרעו בין ירקו מותר.

זרעו לזרע ולירק לפני ר"ה שמינית, ונכנסה שמינית, זרעו אסור וירקו מותר:

הלכה ו משנה בצלים הסריסים ופול המצרי שמנע מהן מים שלושים יום לפני ר"ה מתעשרים לשעבר דנפקא ליה מתורת "ירק" ומותרין בשביעית. ואם לאו, אסורין בשביעית ומתעשרין להבא. ושל בעל, בצלים ופול של שדה השותה ממי גשמים שמנע מהם שתי עונות לא ליקט את הירק [עיין לעיל "מורביות"] דברי ר"מ. וחכמים אומרים שלוש:

גמרא מהו בצלים הסריסין? אילין בצלייא כופרייא דלא עבדון זרע
אמר רבי מנא כיון שמנע מהם מים שלושים יום לפני ר"ה, נעשו כבעל. [סתם סעל קיימא רק לזרע]

ר' יונה בעי, למפרע הוא נעשה זרע? מכן לבא? מה נפק מביניהון? לקט (פולים לחים) בתוך שלושים ולאחר שלושים, אין תימר למפרע הוא נעשה זרע, מעשר מזה על זה. אין תימר מכן ולבא, אינו מעשר מזה על זה: מנע מים מא' בתשרי ולקט בי"ד תשרי ובא' בחשוון.

הלכה ז משנה הדילועין שקיימן לזרע, אם הוקשו לפני ר"ה ונפסלו מאוכל מותר לקיימו בשביעית, ואם לאו אסור לקיימו בשביעית. התימרות young shoots שלהן אסור בשביעית

מרביצין השקאה מועטת בקרקע בלתי זרועה בעפר לבן דברי ר"ש, ראב"י אוסר.

ממרסין מערבין המים [כדיי שיהיו האורז שקוע במים] באורז בשביעית דברי ר"ש, אבל לא מכסחין קציצת עלים לא טובים:

גמרא למה לי הוקשו אפי' לא הוקשו? מכיון שהוקשו, נעשו כשאר זירעוני גינה שאינן נאכלין.
כיצד הוא בודק? רבי יוסי בן חנינא אומר: עוקצו, אם נתאחה אסור, ואם לאו מותר.

רבי יונה בוצרייא אמר קרמולין מין צמח שאינו ראוי לאכילה כ"כ פטורין מן המעשר, הדא דתימר עד שלא עשו דילועין, אבל אם עשו דילועין, כירק הן.

מאן הורי כן רבי יוסי באילין עלי קולקסייא, שאסור לגמות בהן מים מפני שהצבאים אוכלין אותן.

מרבצין בעפר לבן דברי ר"ש. ראב"י אוסר. אתיא דר"ש כרבנן ודראב"י כשיטתיה דמחמיר בהשקאה.
דתנינן תמן מושכין את המים מאילן לאילן ובלבד שלא ישקו את כל השדה כולה, דברי ראב"י, וחכמים מתירין. [רבי מנא אמר לה סתם, רבי אבין בשם שמואל: בסתם חולקין. מה נן קיימין? אם במרווחין דברי הכל אוסר, אם ברצופין ד"ה מותר, אלא כי נן קיימין בנטועין מטע עשר לבית סאה, ראב"י עבד לון כמרווחין, ורבנן עבדין לון כרצופין.
הא רבנן אמרין במרווחין אסור להשקות, מהו להמשיך? נילף הדא דרבנן מן דראב"י, כמה דראב"י אמר בסתם אסור להשקות ומותר להמשיך, כן רבנן אמרין במרווחין אסוק להשקות ומותר להמשיך]

לא כן סברינן מימר במרווחין דברי הכל אסור, והן עפר לא כמרווחין הוא?! מ"ט דר"ש? אלא כאן בשביעית וכאן במועד
מה בין שביעית מה בין מועד? שביעית על ידי שהוא מותר במלאכה התירו בין דבר שהוא טורח בין דבר שאינו טורח. כיון שהוא דבר האבד מועד על ידי שאסור במלאכה, לא התירו אלא דבר שהוא אבד ובלבד דבר_ש א י נ ו ט ו ר ח. לא מרווחין!!
ואית דבעי נשמעינה מן הדא: שביעית ע"י שזמנה מרובה התירו, מועד ע"י שזמנו קצר אסור.

אותן שבעת ימים אחרונים [מכג אלול של שנת השביעית], לא מסתברא מיעבדינון כשבע ימי הרגל ויהיו אסורין !!

אשכח תני: מרביצין בעפר לבן בשביעית אבל לא במועד דברי רבי שמעון. ורבי אליעזר בן יעקב אוסר:

מסכת שביעית פרק ג ה שלח עג

שים לב: רבוי אשפתות בשדה אחת היא סיבה לאסור---ערמה גדולה של אשפה סיבה להיתר [בדרך כלל..]

הלכה א משנה מאימתי מוציאים זבלין לאשפתות? משיפסקו עוברי עבירה דברי ר"מ. רבי יהודה אומר משיבש המתוק. רבי יוסי אומר משיקשור (שיעורים ביובש הקרקע)

עד כמה מזבלין? עד שלוש אשפתות לבית סאה, של עשר עשר משפלות, ושל לתך לתך 3 אשפות לכל בית סאה [כל משפלה מחזיק 15 סאה--מותר לו לעשות ערימה של 150 סאה במקום אחד]

מוסיפים על המשפלות, ואין מוסיפין על האשפתות. ר"ש אומר אף על האשפתות:

גמרא מאימתי מוציאין כו'. עד שלא פסקו עוברי עבירה, מהו שיהא מותר לעשות אשפה על פתח חצירו? סילני שאל לר' חייא בר בא, ואמר ליה, רבי אמר, שרא ליה, והוון אמרין דו נסב, מפני שלקח מסילני מעשר ע"כ היקל לו... והורי על גרמיה לצאת לחוץ לארץ דלא למיסב מעשר.

מעתה, אפילו משפסקו עוברי עבירה יהא אסור מפני מראית עין שלא יהו אומרים לתוך שדה בית השלחין שייך שיפור קרקע אף בקייץ שלו הוא מוציא! יודעין הן ב נ י ע י ר ו אם יש לו בית השלחין אם אין לו. אמר רבי יוסי הדא אמרה לא חשו ל ע ו ב ר י ן ו ש ב י ן מפני מראית עין

באיסור ב' פרקים מהו שיהא מותר לעשות כסדר הזה לעשות מלאכת ה ה ו צ א ה [לפני ר"ה]? נישמענא מן הדא: מוכרין ומוציאין זבלים עם העושין שביעית=עוברי עבירה עד ר"ה. עם העכו"ם עם הכותי אפילו בשביעית, ובלבד שלא יפרוק את המשפלות. לא אמר אלא ובלבד שלא יפרוק את המשפלות, הא לצאת מוציא. הדא אמרה שהוא מותר. ואין תימר שהוא אסור יהא אסור להוציא. זבלים לשדה עוברי עבירה לפני ר"ה

משיבש המתוק= פקועה. א"ר מנא ההן פקועה דבקעתא.cracks משיקשר= משיעשה קשרין קשרין. אמר רבי חנניא מכיון שנתקשר בו קשר העליון מיד הוא יבש. ותני עלה קרובים דבריהם להיות שווין

א"ר ירמיה הא דאין מוסיפין על האשפתות איירי בפוחת מן האשפלות.כגון שעושה 112.5 סאה ד' זימני [במקום 150 ג זימני] ויש לדייק מזה...הא שתים 112.5 תרי זימני מותר.

רבי יוסי בעי, אם בפוחת מן האשפלות, הא שתים אסור!! אלא כי נן קיימין העושה יותר מן כשיעור. =אפי' 150 אסור ד זימני כהדא דתני [אין מוסיפין לא על המשפלות ולא על האשפתות דברי ר"מ] וחכ"א מ ו

ס י פ י ן על המשפלות. לא בכשיעור?! כגון 170 לאשפה ודכוותה אין מוסיפין על האשפתות אפילו בכשיעור: אפי' 150 לאשפה , אין לעשות אשפה רביעית [וממילא אין דיוק, הא שתיים מותר [דלא איירי בפוחת]]

הלכה ב משנה עושה אדם את שדהו שלש שלש אשפתות לבית סאה. יותר מכאן מותר דברי ר"ש. וחכ"א עד שיעמיק ג' או עד שיגביה שלשה

עושה אדם את זבלו אוצר, במקום אחד "אוצר" כל הזבל [150X3] ר"מ אוסר עד שיעמיק ג' או עד שיגביה שלשה

היה לו דבר מועט, מוסיף עליו והולך. ר"א בן עזריה אומר עד שיעמיקו או עד שיגביה שלשה או עד שיתן על הסלע:

גמרא ולמה תניתה תריין זימנין? כאן בפוחת מן האשפלות. ברם הכא בעושה כשיעור כשעושה 150 לכל אשפה יכול להוסיף עוד אשפה. ותני כן על דרבי שמעון: ובלבד שלא יפחות לאשפה משלש משפלות

לא יעשה זבלו אוצר

בעושה יותר מכשיעור, 451 באשפה אחד אבל בכשיעור, 450, בשלשה מקומות מותר, במקום אחד לא כל שכן?!

היה לו דבר מועט...

פתר לה תרין פתרין: כשהיה לו דבר מועט בתוך ביתו בשביעית מותר להתחיל מחדש להוציא מ ע ט בשדהו כשיש בדעתו לסיים ב450 הרי זה מוסיף עליו והולך---- משפסקו עוברי עבירה. רבי ליעזר בן עזריה אוסר. מ"ט דראב"ע? שמא לא ימצא לו זבל להוסיף ונמצא מזבל את אותו מקום

פתר לה פתר חורן. כשהיה לו דבר מועט בתוך שדהו ערב שביעית, והוא מבקש להוציאו בתוך שדהו בשביעית, הרי זה מוסיף עליו והולך אפילו דבר מועט משפסקו ע"ע, ראב"ע אוסר. ולא כבר הוא מזובל מערב שביעית?! רבי בא רבי ירמיה ב"ר בון בר חייא בשם רבי בא בר ממל מפני מראית עין

[עד שיוציא עשר משפלות כאחת] ולית לרבנן מפני מראית עין?! אמר רבי אידי דחוטרא, סלו ומגריפו מוכיחין עליו שהוא עושה אשפה

רבי יוסי ב"ר בון אמר אילין שמועתא דהכא: דתנינן רבי אלעזר בן עזריה אומר אין עושין את האמה בתחילה במועד ובשביעית. אמר רבי זעירא מפני שהוא מכשיר את צדדיה לזריעה. רבי ירמיה רבי בון

בר חייא בשם רבי בא בר ממל מפני מראית עין. הוון בעין מימר מאן דאמר תמן חרישת אמה בשביעית מפני מראית עין והכא הוצאת זבל מפני מראית עין. מ"ד מפני שהוא מכשיר את צדדיה לזריעה דלא חייש למראית עין הכא מאי אית לך למימר? לית לך אלא כהדא שמא לא ימצא לו זבל ונמצא מזבל את אותו המקום ודווקא במתחיל מחדש [כפתרא קמא]

מה נפק מביניהון? חפר לעשות אמה של בניין, מאן דאמר מפני מראית עין, והכא מפני מראית עין, ומ"ד מפני שהוא מכשיר את צדדיה לזריעה הכא הרי אינו מכשיר את צדדיה לזריעה!
הכל מודים שאם היה לו שם סיד או צרורות או אבנים גיפסוס מותר: אים כשחופר, כבר הכין חומרי בניין-אין לחוש למראית עין

הלכה ג משנה המדייר את שדהו =רוצה לעשות מקום מנוח לצאנו עושה סהר לבית סאתים עוקר שלש רוחות ומשייר את האמצעיות נמצא מדייר בית ארבעת סאין. רבן שמעון בן גמליאל אומר בית שמונת סאין. היתה כל שדהו בית ארבעת סאין משייר ממנו מקצת מפני מראית עין

ומוציא מן הסהר ונותן לתוך שדהו כדרך המזבלין =אחר שנגמר הסיהור, ח י י ב להוציא הזבל משם ולעשות ג אשפתות לב"ס

גמרא תמן תנינן: שדה שנתקווצה תזרע למוצאי שביעית, ניטייבה או שנידיירה, לא תזרע למוצאי שביעית! אלמא דיור אסור! א"ר יונה כיני מתני' הרוצה להעמיד צאן בתוך שדהו, עושה סהר בית סאתים.

בכל עושין סיהרין במחצלאות ובקש ובאבנים אפילו שלשה חבלים זה למעלה מזה. ובלבד שלא יהא בין סהר לסהר כמלוא סהר [חולק על משנתנו--ומתיר סהרות הרבה] . אותו המקום הפנוי שבין סהר א לב חולב בו גוזז בו ומוליך ומביא את הצאן דרך עליה
תני ר"ש בן אלעזר אומר: אם רצה תוקע את היתד בארץ ועושה סהרין בארבע רוחותיה של שמונת סאין

אין מדיירין לא בשבתות ולא בימים טובים ולא בחולו של מועד אפי' בטובה.אסור לומר "תודה" לנכרי הבא לדייר ואינו רשאי להושיב שומר ולא לנער את הצאן, ואם באו מאיליהן אין מסייעין אותן. ואם היו עושין עמו בשבתות ובימים טובים כ שכירי שנה הם הוא רשאי להושיב שומר ולנער את הצאן ואם באו מאיליהן מסייעין אותן
תני רשב"ג אומר בשבת מדיירין בטובה, וביום טוב במזונות, ובחולו של מועד אפילו בשכר.

תני השוכר את הצאן אסור לנערה. מהו לנערה? מוליכה ממקום למקום. הדא אמרה בששכרה לזמן

מועט אבל בששכרה לזמן מרובה מותר, אותו היום האחרון אסור

רבי חונה בשם רבי נחמן בר יעקב ההן דאזל ליה לצורכה ולא מתעני מי שנצרך לנקביו ולא נענה ייזיל מן אתר לאתר והוא מתעני. רב בשם מר עוקבן: חפריתה, מין צמח עיקר, טב למעייא

רבי חייא בר בא שאל, עד שלא פסקו עוברי עבירה, מהו שיהא מותר להוציא מן הסהר וליתן בתוך שדהו כדרך המזבלין? במשנה א התירו להוציא מן ה ח צ ר לאשפתות רק א ח ר שפסקו ע"ע

הלכה ד משנה לא יפתח אדם מחצב בתחילה לתוך שדהו, עד שיהא בו שבטוח שימצא שם.שלוש מורביות, שהן שלוש על שלוש על רום שלוש, שיעורן עשרים ושבע אבנים

גדר שיש בו לכל הפחות... י' אבנים של משוי שנים שנים הרי אילו ינטלו.
[שיעור גדר עשרה טפחים] [פחות מכאן מ10 טפח/10 אבנים של משוי שנים שנים , **מחצב** י"ל חומרא דמחצב]

וגוממו עד פחות מן הארץ טפח

בד"א מתוך שלו אבל מתוך של חבירו מה שהוא רוצה יטול

בד"א בזמן שלא התחיל בו ערב שביעית אבל אם התחיל בו מערב שביעית מה שהיה רוצה יטול:

גמרא היאך עבידא תלתא זמנין מן תשע, תשע זמנין מן תלת, עשרין ושבע

תני מחצב שבינו לבין חבירו ופתח בו חבירו בהיתר, מותר. ואם היתה ריקה, אסור. כבר נטל חבירו כל האבנים והוא רוצה לפתוח מחצב חדש

תמן תנינן הזיז מביא את הטומאה בכל שהוא. הגזרה והגובלית בפותח טפח. אמר ר"ח בר בא הדא אמרה זה שהוא מקבל נדבך מחבירו צריך לעשות לו ארבעה טפחים כדי מקום. א"ר יוסי מתני' אמרה כן: ובמה אמרו הזיז מביא את הטומאה בכל שהוא? בזיז שהוא גבוה מן הפתח ג' נדבכין, שהן שנים עשר טפח. ולמה תנינן נדבכין? למדת הדין

ר"ח בר בא שאל אינון שיעורין כאינון שיעורייא? הכא את אמר שיעור גדר עשרה טפחים [פחות מכאן מחצב] וכא את אמר הכין! מה אנן קיימין אם כשהיו ב' נדבכין ניתני שמונה טפחים אם כשהיו ג'

ניתני שנים עשר טפחים!! א"ר יוסי צא חצי טפח לסיתות מכאן וחצי טפח לסיתות מכאן וכן לחבריה, נמצא ג' נדבכים של עשרה טפחים.

פחות מכאן, אינו גדר, אלא מחצב =אין לו "היתר גדר" אלא "דין מחצב"

תני א"ר יודא: בד"א? בזמן שנתכוין לתיקון שדהו, אבל אם לא נתכוין לתיקון שדהו אפי' פחות מכאן מותר. אמר רשב"ג בד"א? בזמן שלא נתכווין לתיקון שדהו אבל אם נתכווין לתקן שדהו אפילו יותר מכאן אסור. א"ר ביבי הורי רבי יוסי כהדא תניא לקולא:

הלכה ה משנה אבנים שזיעזעתן המחרישה או שהיו מכוסות ונתגלו, אם יש בהן שתים של משוי שנים שנים, הרי אלו ינטלו

והמסקל את שדהו נוטל את העליונות ומניח את הנוגעות בארץ. וכן גרגיר של צרורות או גל של אבנים נוטל את העליונות ומניח את הנוגעות בארץ
אם יש תחתיהן סלע או קש הרי אלו ינטלו:

גמרא לא סוף דבר בשזיעזעתן המחרישה אלא אפילו מחרישה עתידה לזעזען
אמר רבי יוסי כיני מתניתא: אם יש בכל א' וא' של משאוי שנים שנים הרי אלו ינטלו.

רבי יעקב בר בון בשם ר"ש בן לקיש: זאת אומר' אסור ללקט צרורות מתוך שדה חבירו, דו מנכש, ויהב עיסביה עליהן.כשהוא מנכש שדהו, מניח עשבים הרעים על האבנים ויש לו צורך בהם **הדא דתימא בבקעה, אבל** בהרים וטרשים וטיבו הוא עבד ליה:משלם לו טובה

הלכה ו משנה אין בונין מדריגות על פי גיאיות steps for terraces ערב שביעית משפסקו הגשמים מפני שהוא מתקנו לשביעית. אבל בונה הוא בשביעית משפסקו גשמים, מפני שהוא מתקינו למוצאי שביעית. ולא יסמוך בעפר אבל עושהו חייץ =מתקנו בצרורות. כל אבן שהוא יכול לפשוט את ידיו וליטלה הרי זו תינטל:

גמרא **אבל בונה בשביעית..** תני רבי יהודה ורבי נחמיה אוסרין.

רבי קריספא בשם רבי יוחנן, ר"ח ב"ג: בהיתר שני פרקי' היא מתניתא. איירי בתקופה שכבר התירו חרישה בע"ש [עי' ריש מסכתין]

ר' שמאי בעי, אם בהיתר שני פרקים, לחרוש מותר, ולב נ ו ת א ס ו ר ?!

אלא באיסור שני פרקים. אם באיסור שני פרקים, בהדא תנינן אבל בונה הוא ב ש ב י ע י ת משפסקו הגשמים מפני שהוא מתקינן למוצאי שביעית?! [איך הקילו כ"כ?]
[תני: ר' יהודה ור"ן אוסרים]

אמר רבי מנא יאות אמר רבי שמאי הדא קמייתא =סברתו הראשונה שפיר [=שפיר אייר בהיתר ש"פ] לחרוש מותר מפני שהוא מתקינן למוצאי שביעית, לבנות אסור מפני שהוא מתקינן לשביעית !

מתניתא אמרה כן: אלא אבל בונה הוא בשביעית משפסקו הגשמים, מפני שהוא מתקינן למוצאי שביעית

סוגיא זו הוגה הרבה !!

לא יסבך בעפר אבל עושהו חייץ מהו חייץ? חייץ לה כמה דתימר (יחזקאל יג) והוא בונה חייץ:

הלכה ז משנה אבני כתף =אבנים גדולות באות מ"מ.

והקבלן מביאין מ"מ

ואילו הן אבני כתף: כל שאינה יכולה לינטל באחת יד דברי ר"מ. רבי יוסי אומר אבני כתף כשמן כל שהן ניטלות שלוש או שתים על הכתף

הבונה גדר בינו ובין ר"ה מותר להעמיק עד הסלע. מה יעשה בעפר? צוברו ברשות הרבים ומתקינו דברי רבי יהושע רבי עקיבה אומר כדרך שאין מקלקלין ברשות הרבים כך לא יתקן! מה יעשה בעפר? צוברו בתוך שדהו כדרך המזבלין =ערימה גדולה

וכן החופר בור ושיח ומערה:

גמרא אבני כתף באות מ"מ- אפי' מתוך שלו

והקובלן מביא מ"מ- אפילו פחות מאבני כתף

בניין גדר רבי חייא בשם ר"י: לא שנו אלא בינו לבין ר"ה, הא בינו לבין חבירו אסור. בשביעית. אבל במועד אפי' בינו לבין ר"ה אסור. בפירצה שהיא סגה את העפר,שהפירצה מוקפת בעפר=הפירצה מגעת עד לעפר אבל בפירצה שאינה סגה את העפר מותר לגודרה בשביעית. ותני כן כל פירצה שהיא סגה בעפר אסור לגודרה בשביעית ושאינו סגה את העפר מותר לגודרה בשביעית. שאינה מכשלת את הרבים אבל אם היתה מכשלת הרבים אע"פ שהיא סגה את העפר מותר לגודרה בשביעית

כתיב (תהלים ג) ושם דרך אראנו בישע אלהים! שנייא היא הכא שהוא תיקון וסופו לקילקול...

דאמר ר"ש בן לקיש שאול לא זכה למלוכה אלא ע"י שהיה זקינו מדליק נר לרבים נקרא שמו נר. כתוב אחד אומר ונר הוליד את קיש וכתוב אחד אומר וקיש בן אביאל והלא אביאל היה שמו? אלא ע"י שהיה זקינו מדליק נר לרבים נקרא שמו נר

רבי אבין בעי, עד שלא פסקו עוברי עבירה, מהו לצבור עפר בתוך שדהו כדרך המזבלין?

הלכה ו

כל הסוגיא מרבי קריספא עד הלכה ז [חוץ משורה אחרונה] כולו תמוה ואני מניח לכל מעיין להשכיל אל כל הדוחקים שהוכנסו בביאור סוגיא הלז

כדיי לבאר איך באתי לידי פירושי --אשר מלתי אמורה כמה זימני: מקל אל הכבד, מה ש מ ו כ ר ח י ם לפרש באיזה אופן, וזה נעשה לאבן בניין [כעין סדוקה פוזל] להבין טרמין אחר, ומשם לעוד דבר עד ששוזרים את הסוגיא באופן דבא זה ולימד על זה

מתחילין מרבי קריספא -- נמצא שמו יותר מ20 פעם בירושלמי, ואומר מימרות בשם: ריו"ח ר"ל ר"י בן חנינא ר"ח בן גמליאל. בפרק א הלכה א יש שלש מימרות מר' קרוספי אודות "שני פרקים" ועיקר חדושו: רבן גמליאל ובית דינו התירו "איסור שני פרקים" והיתר זה נעשה בסוף ימי התנאים [רבן גמליאל בנו של ר' יהודה הנשיא]

כעת מבינים הטרמין "באיסור/בהיתר שני פרקים" דהיינו ר' קריספא מתייחס לשאלה מ ת י נכתבה המשנה הזאת? ב ת ק ו פ ה שכבר הותרה חרישה עד שביעית, או לפני זה? [שהרי הוא מתייחס לשינוי ההלכתי שנתהווה סמוך לימיו]

לפני שנגיה הסוגיא, נראה מה כתוב במשנה: 1) א י ס ו ר לבנות מדרגות ערב שביעית 2) ה י ת ר לבנות מדרגות בשביעית [כיוון שיוצא למוצאי שביעית]

ולפום ריהטא יש כאן סתירה. מרישא נראה ששייך ל א ס ו ר ע ר ב שביעית איזה מלאכה [וזה היתה משנה ראשונה --עיין ריש פרק א דרשה דבחריש ובקציר תשבות]

ומסיפא נראה ה י ת ר [משביעית למוצ"ש--ולפי משנה ראשונה אוסרים קציר היוצא למוצ"ש--עיין 1:1]

ועכשיו שיש לנו היסודות שעליה בנויים הסוגיא--מתחילה ההגהות..
[שים לב: לפני כל הגה, יש להכין מה הן היס ו ד ו ת שבוודאי או קרוב לוודאי אמתיים--והשאר מגיהים על פיה]
ר' שמאי חבר של ר' מנא, מצינו שהם מתווכחים הרבה בהבנת הלכות. ר' שמאי רוצה להוכיח מ1) שעל כרחך מתניתין איירי בזמן שעדיין אסרו החרישה , אחרת, איך אפשר דחרישה מותרת ובנייה אסורה?!
[יש למחוק מלות "בהדא תנינן" ונשתרבב מלקמן] והכי גרסינן: ר' שמאי בעי, אם ב ה י ת ר שני פרקים, לחרוש מותר, ולבנות אסור?!

אלא על כרחין איירי באסור שני פרקים. אך על זה הקשה סתמא דגמרא: אם באסור שני פרקים, בהדא תנינא אבל בונה הוא בשביעית?! איך שייך להתיר להכין משביעית למוצ"ש?

ר' מנא סובר דשפיר מוקמינא למתניתין בהיתר ש"פ [כר' קריספא דגרסינן במילתיה ב ה ת ר ש"פ] ולא קשה מידי: חרישה שייך להתירה [דמכין השדה למוצאי שביעית] אבל בניית מדרגות הם הכנה לשנה ה ב א ה [שביעית] ואסור. ומייתי ראי' מסיפא: דבונה בשביעית מפני שמכין ל מ ו צ אי שביעית--אלמא כל בניית מדרגות הם הכנה לשנה הבאה.
[תני ר"י ור"ן אוסרים] לא ידעתי איפה שייך. ושמא זה תירוץ על קושיא "אי באסור ש"פ למה בונה בשביעית? ומתרץ אה"ן ר"י ור"ן אוסרים

מסכת שביעית פרק ד

הלכה א משנה בראשונה היו אומרים מלקט אדם עצים ואבני' ועשבים מתוך שלו כדרך שהוא מלקט מתוך של חבירו את הגס הגס ומשרבו עוברי עבירה התקינו שיהא זה מלקט מתוך של זה וזה מלקט מתוך של זה שלא בטובה ואין צריך לומר שיקצץ להן מזונות:

גמרא בראשונה היו אומרים כו' אמר רבי יונה הכין צורכה מיתני בראשונה היו אומרים מלקט אדם עצים ועשבים מתוך שלו את הגס הגס כדרך שהוא מלקט בשל חבירו בין דקים וגסים, נחשדו להיות מלקטין דקים והן אומרים בגסין ליקטנו, התקינו שיהא זה מלקט מתוך של זה וזה מלקט מתוך של זה שלא בטובה, נחשדו להיות מלקטין בטובה והן אומרין שלא בטובה ליקטנו, התקינו שיהו מביאין מן הקרוב או ומן המצוי =הפקר

אמר רבי זעירא ראשונה ראשונה מתקיימים גם תקנות הראשונות מתקיימים!

היתה בהמתו שם בהמתו מוכחת עליו. היתה כירתו שצריך עצים לבישול שם כירתו מוכחת עליו.

ליקט בגסין מהו שיחזיר וילקט מן הגסים שבדקים? אם אמר את כן אף הוא מלקט כל שדהו בשביעית.
היתה שדהו מליאה גסין? תרתין מתניין חדא אמרי שרי וחדא אמרה אסור.
המסקל שדהו נוטל את העליונים ומניח את הנוגעות בארץ הדא אמרה שרי. כל זמן שאינו מזיז עפר--מותר
איזהו המידל? שמותר לעקור זיתים אחדים מבין אחרים אחת או שתים. הדא אמרה אסור. בעינן שישאיר בכל שורה ושורה קצת זיתים

אף במועד כן? אשכח תני: מלקט אדם עצים ועשבים מתוך שלו את הגס הגס כדרך שהוא מלקט מתוך של חבירו בין דקין בין גסין. בשביעית, אבל לא במועד.

אף באבנים כן? אשכח תני אף באבנים

הלב יודע אם לעקל אם לעקלקלות. רבי יוסי בשם מנחם: רבי עקיבה עבר בשמיטתה, חמא חד איזמר כרמא, א"ל ולית אסור?! א"ל לעקלין אנא בעי! הלב יודע אם לעקל אם לעקלקלות!!!

הלכה ב משנה 1) שדה שנתקווצה תיזרע למוצאי שביעית.
שניטייב' או שנידיירה לא תזרע למוצאי שביעית

שדה שניטייבה, ב"ש אומרים אין אוכלין פירותיה בשביעית וב"ה אומרים אוכלין

ב"ש אומרים אין אוכלין פירות שביעית בטובה. ובית הלל אומרים בטובה ושלא בטובה

רבי יהודה אומר חילוף הדברים זה מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה:

גמרא 1) שדה שנתקווצה כו' תמן אמרין בשניטלו קוציה. ורבנן דהכא אמרין בשחריש. על דעתייהו דרבנן דהכא איזהו הטיוב? כל העם חורשין פעם א' והוא חורש שני פעמים וכא כן

אמר רבי יוסי ב"ר בון תמן בבבל אין המלכות אונסת ברם הכא המלכות אונסת ע"כ התירו חרישה פעם אחת בראשונה כשהיו המלכות אונסת הורי רבי ינאי שיהו חורשין חרישה ראשונה. חד רשיעא הוה עבר, חמיתון רמיין קובעתה ראה אותם שוברים רגבי אדמה-אחר החרישה, אמר לון האיסטו שרא לכון מירדי? שרא לכון רמיין קובעתה? הכעת הותר לכם חרישה, הותר לכם גם שבירת הרגבים?... (מומר שרצה להקניטם)

אמר רבי יעקב בר זבדי קומי רבי אבהו, לא כן אמר רבי זעירא ורבי יוחנן בשם רבי ינאי רבי ירמיה רבי יוחנן בשם ר"ש בן יוצדק, נמנו בעליית בית נתזה בלוד על כל התורה מניין אם יאמר עכו"ם לישראל לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה חוץ מעבודה זרה וגילוי עריות ושפיכת דמים יעבור ולא יהרג, הדא דתימר בינו לבין עצמו אבל ברבים אפילו מצוה קלה לא ישמע לו כגון לולינוס ופפוס אחיו שנתנו להם מים בכלי זכוכית צבועה ולא קיבלו מהן!! אמר, לא מתכוין משמדתכון, ולא איתכווין אלא מיגבי ארנונין רומיים רצו שיחרשו ישראל--כדיי שיהא יבול הרבה בשנה השמינית ויוכלו לגבות ארנונא

כמה הם רבים? רבנין דקיסרין אמרי עשרה דכתיב (ויקרא כג) ונקדשתי בתוך בני ישראל רבי אבונה זעירא, חמנוניה פרי חורי חמרא בשבתא ראו אותו רץ אחר חמורו בשבת (משום גזירת שמד). רבי יונה ורבי יוסי הורין מפי שמותר לאפות פת לרומיים לארסקינס בשובתא. אמר רבי מנא קשיתי קומי רבי יונה אבא, לא כן אמר רבי זעירא רבי יוחנן בשם רבי ינאי רבי ירמיה רבי יוחנן בשם ר"ש בן יוצדק נמנו בעליית בית נתזה בלוד על כל התורה כולה מניין אם יאמר עכו"ם לישראל לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה חוץ מן העבודה זרה וגילוי עריות ושפיכת דמים יעבור ולא יהרג הדא דתימא בינו לבין עצמו אבל ברבים אפילו מצוה קלה לא ישמע לו כגון לוליינוס ופפוס אחיו שנתנו להם מים בכלי זכוכית צבועה ולא קיבלו מהן!! אמר לא אתכווין משמדתון ולא אתכווין אלא מיכל פיתא חמימה

רבי אבונה בעי קומי רבי אימי, עכו"ם מהו שיהו מצווין על קידוש השם? א"ל ונקדשתי בתוך בני ישראל ישראל מצווין על קידוש השם ואין העכו"ם מצווין על קידוש השם ר' נסא בשם ר' אלעזר שמע להן מן הדא (מלכים ב ה) לדבר הזה יסלח ה' לעבד וגו' ישראל מצווין על קידוש השם ואין העכו"ם מצווין על קידוש השם

רבי אבא בר זמינא הוה מחייט תופר בגדים גבי חד ארמאי ברומי אייתי ליה בשר דנבילה א"ל אכול! אמר ליה לינא אכיל! א"ל אכול דלכן אנא קטילנא לך! א"ל אין בעית מיקטל קטיל, דנא לינא מיכל בשר דנבלה!! א"ל מהן מודע לך? דאילו אכלת הוינא קטיל לך או יהודיי יהודיי או ארמאי ארמאי!!! מאיפה ידעת? אילו אכלת הייתי הורגך--או יהודי או גוי! אמר ר' מנא, אילו הוה ר' אבא בר זמינא שמע מיליהון דרבנן שמותר לעבור משום פקו"ן מיכל הוה:

טייבה ומת, בנו מהו שיהא מותר לזורעה? ר' יעקב בר אחא ר' אימי בשם רבי יוסי בי ר' חנינא: טייבה ומת, בנו מותר לזורעה. טייבה ומכרה, אסור לזורעה.

עבר וזרעה, מותר. שלא גזרו אלא על הגדר שהוא יכול לעמוד בו.

טייבה בזמן הזה כשאין המלכות אונסת מהו? רבי ירמיה סבר מימר שרי. אמר ר' יוסי ולא שמיע רבי ירמיה שהוא לוקה, לא שמיע שהוא פסול מן העדות?! חזר ואמר, אין דהוא שמיע, אלא כאינש דשמע מילה ומקשי עלה.

אמר רבי חזקיה אתותבת קומי רבי ירמיה נשאלה מר' ירמי' ואמר וכי אי זה בית דין עמד וביטל? מכיון שהותרה משום שמדא, אף בזה"ז לא נתבטל ההיתר חייליה דרבי ירמיה מן הדא: בת ישראל שבאת להדליק מן הכהנת טובלת את הפתילה בשמן שריפה ומדלקת רבי חונא בשם דבית רבי ינאי שעת משלחת זאבים היתה והוצרכה בת ישראל נר לחזור בשלום הביתה ולא עמד בית דין וביטל. כמה דתימר תמן לא עמד בית דין וביטל, וכא לא עמד בית דין וביטל

ודכוותה, מאימתי אדם זוכה בפירותיו בשביעית? ר' ירמיה סבר מימר משיתנם בתוך כליו. רבי יוסי סבר מימר אפילו נתנם לתוך כליו לא זכה בהו. דהוא סבר דאינון דידיה ולית אינון דידיה

כהדא רבי טרפון ירד לאכול קציעות מתוך שלו שלא בטובה=שלא ברשות כבית שמאי, חמונ' סנטוריה שומר השדה ושרון חבטון עלוי התחילו להכותו מכה רבה כד חמא גרמיה בסכנה, אמר לון בחייכון! אמרין גו בייתי' דטרפון עתדין ליה תכריכין! אמרו בתוך ביתו של ר"ט שיזמינו לו תכריכין כד שמעון כן אישתטחון על אפיהון אמרין ליה רבי שרי לן! מחול לנו! אמר לון ייתי עלי על כל חוטרא וחוטרא דהוה נחית עלי הוינא שרי לכון על קדמייא. יבא עלי שכל מכה ומכה שהייתי מקבל, מחלתי על הראשונה באילין תרתין מילייהו נהג רבי טרפון כב"ש, וסכין ונסתכן בהדא. ובקריאת שמע שהטה לקרות כדברי ב"ש

ר' אבהו בשם רבי חנינא בן גמליאל כל ימיו של ר' טרפון היה מתענה על הדבר הזה ואמר אוי לי

שנתכבדתי בכתרה של תורה:

הלכה ג משנה חוכרין נירין מן העכו"ם בשביעית כדיי לזרעו מוצאי שביעית אבל לא מישראל.

ומחזיקים ידי עכו"ם בשביעית אבל לא ע"י ישראל ושואלין בשלומן מפני דרכי שלום:

גמרא מחזיקים...רבי חייא רבי אימי חד אמר "חרש בה טבאות ואנא נסב לה מנך בתר שמיטתא", וחרנא אמר "אישר" מאן דאמר חרוש בה טבאות ואנא נסב לה מינך בתר שמיטתא מהו "שואלין בשלומן"? "אישר"
מ"ד אישר, מהו שואלין בשלומן? בשלום ישראל. שלום עליכם

דלמא מעשה שהיה רבי חיננא בר פפא ורבי שמואל בר נחמן עברון על חד מחורשי שביעית. אמר ליה רבי שמואל בר נחמן אישר! א"ל רבי חיננא בר פפא לא כן אולפן רבי (תהלים קכט) ולא אמרו העוברים מכאן שאסור לומר לחורשי שביעית אישר?! א"ל לקרות אתה יודע לדרוש אין אתה יודע- ולא אמרו העוברים אלו עובדי כוכבים שהן עוברין מן העולם ולא אמרו לישראל ברכת ה' עליכם. מה ישראל אומרים? ברכנו אתכם בשם ה' לא דייכם כל הברכות הבאות לעולם בשבילנו ואין אתם אומרים לנו בואו וטלו לכם מן הברכות הללו ולא עוד אלא שאתם מגלגלין עלינו פיסים וזימיות גולגליות וארנוניות
[הורה רבי אימי לרדות עמו] ל"ש כאן

הלכה ד משנה המידל בזיתים, ב"ש אומרים יגום וב"ה אומרים ישרש מותר אף לשרש ומודים במחליק עד שיגום

ואיזהו המידל? א' או שנים. המחליק ג' זה בצד זה.

במה דברים אמורים? מתוך שלו אבל מתוך של חברו אף המחליק ישרש

המבקיע בזיתים, לא יחפהו בעפר. אבל מכסהו באבנים או בקש

אין קוצצין בתולת שקמה בשביעית מפני שהיא עבודה. רבי יהודא אומר כדרכו אסור אלא או מגביה עשרה טפחים או גומם מעם הארץ:
גמרא המידל בזיתים מהו המידל? נוטל אחד ומניח שנים, או נוטל שנים ומניח א'. תני דבית רבי נוטל א' ומניח שנים. והא תנינן המחליק בגפנים שלשה זה בצד זה, הא מידל נוטל שנים ומניח א'!!

אמר רבי יונה מתניתא במידל בה בתחילה פעם ראשונה שמדל מותר ליטול אף 2 ומה דתני דבית רבי במידל מכבר אים כבר "הדל" בעבר, אינו רשאי רק 1

אין מציתין את האור באישות של קנים קנים צפופות ששורפין אותם כדיי לשפר הקרקע מפני שהיא עבודה. רשב"ג מתיר. וכן היה רשב"ג אומר נוטעין אילן סרק בשביעית. ואין מלמדין את הפרה לחרוש אלא בחולות רבן שמעון בן גמליאל אומר אפילו בתוך שדה מותר ובלבד שלא יסמוך את המענה

תני אבא שאול אומר מברין בחרשים מותר לפנות מקום ביער וגומם עם הארץ ובלבד שלא יקוץ בקורדם אין בודקין את הזרעים באדמה בעציץ, אבל בודקין אותן בגללים בעציץ, ושורין אותן בשביעית למוצאי שביעית, ומקיימין את האלווי בראש הגג, ולא משקין אותן**.**

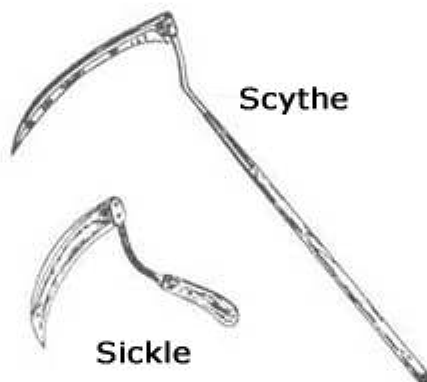
אין תולין תובין יחור של תאינת-בר בתאנה. כיצד הוא עושה? מייתי יחור מתאנה שטיא ותולה בה ואמר לה הדא עבדת ואת לית את עבדת! ולא כן תנא אילן שהוא מנבל פירותיו סוקרין אותו בסקרא ומטעינן אותו אבנים ומבהתין ליה דיעבוד ומביישין אותו כדיי שיעשה פירות--ומתרץ.. אמר, תמן דלא יתר שלא יפלו הפירות פירותיו, והכא דיעבוד לכתחילה, אסור

אין מרכיבין דקלים מפני שהיא עבודה, שלא תאמר הואיל והיא רובה הואיל וההפסד מרובה שרי הוא, לפום כן צריך מימר אסור

משלשה ועד תשעה היא מתניתא:

הלכה ה משנה המזנב בגפנים והקוצץ בקנים רבי יוסי הגלילי אומר ירחיק טפח ור' עקיבה אומר קוצץ כדרכו בקרדום במגל ובמגירה ובכל מה שירצה

אילן שנפשח, קושרין אותו בשביעית לא שיעלה אלא שלא יוסיף:

גמרא תני הקוצץ בקנים ר' יודה אומר מקום שנהגו לקוץ יתוק, לתוק יקוץ ומגביה טפח וקוצץ הקוצץ בקורות לא יהא מחליק ומדריג, ומדריג ומחליק [אופני קציצה] אלא מתכווין שיהא קציצתן שווה.

תני רשב"ג אומר מקום שנהגו להחליק ידריג, חותך לא באופן "חלק" רק "מדריגות" לדרג יחליק וגומם עם הארץ ובלבד שלא יקוץ בקורדם

ר' יוסי הגלילי כב"ש ורבי עקיבה כב"ה. וכן אתינן מתניתין ר"י כב"ש ור"ע כב"ה?! אלא רבי יוסי הגלילי חשש לעבודת הארץ:

הלכה ו משנה מאימתי אוכלין פירות האילן בשביעית? הפגין משהזריחו אוכל בהן פתו בשדה,
ביחלו כונס לתוך ביתו,
וכן כיוצא בהן בשאר שני שבוע חייבין במעשרות

הבוסר, משהביא מים אוכל בו פיתו בשדה. הבאיש, כונס לתוך ביתו,
וכן כיוצא בו בשאר שני שבוע חייבין במעשרות:

גמרא מהו ביחלו? רבי חייא בר בא אמר חייתה גיעול. כמה דאת אמר (זכריה יא) וגם נפשם בחלה בי

כתיב (ויקרא כה) ולבהמתך ולחיה אשר בארץ תהיה כל תבואתה לאכול וכתיב (שם) מן השדה תאכלו את תבואתה. רחב"ב אמר שתי תבואות אחת מן הבית ואחת מן השדה..לפעמים שרי לאכול אף בבית ולפעמים שרי רק בשדה [מתני']

רבי יוסי בן חנינא בעי, פגין מהו לעשות מהן מלוגמא? מאחר שהוא אוכל בהן פתו בשדה יהא אסור דהרי ראוי לאכילה [בשדה], או מאחר שאינו מכניסן לתוך הבית יהא מותר?

תמן תנינן הפגין והבוסר ר"ע אומר מטמא טומאה אוכלין מ י ד , ר"י בן נורי אומר משבאו לעונת המעשרות ביחול/ביאוש [תני כאן מיד ולית כאן מיד!]

רבי חנניא בשם ר"ל בפגי תאנים היא מתניתא דעוקצין . הא בשאר כל הפגין אינן מטמאין טומאת אוכלין עד שיבאו לעונת המעשרות

ר' פדת בשם ר"י הכל מודין בשביעית. שאסור קודם הזרחה
אמר ר"י מתני' אמרה כן: הפגין משיזריחו אוכל בהן פתו בשדה

הקור כעץ לכל דבר אלא שהוא נלקח בכסף מעשר, וכפניות תמרים שלא נתבשלו כאוכלין, ופטורין מן המעשרות
חברייא אמרין, שאינן מטמאין טומאת אוכלין

דרש רבי יודה בן פזי בבית מדרש, הקור, אין קדושת שביעית חלה עליו
ר' יונה ורבי יוסה מפקדין על שואלייה, אמרין לון, מן לכון מימר כן? והוון אמרין, הוא ר"י בן פזי אמר לן
...רבי יוסה מתניתא פליגא על רבי יודה בן פזי ומסייע לן שיש קדושת שביעית על קור: דתני הפגין של שביעית אין שולקין אותן,דאסור לשנות פירות שביעית מדרכם ובמסוייפות מותר מפני שהוא מלאכתן. קור וכפניות הרי הן כעץ. ומותר לשלקן. וכן אנו אומרין ועץ אסור לשולקו?! אלא בגין דקדושת שביעית חלה עליו, לפום כן צריך מימר מותר!

גבי בוסר מה אית לך מימר? למה מטמא טו' אוכלין לרע"ק? אמר רבי אבון שכן דרך הקיהות אוכלות אותו:

הלכה ז משנה זיתים שהכניסו רביעית לסאה יכולים להוציא רביעית הלוג מסאה זיתים פוצע ואוכל בשדה,
הכניסו חצי לוג, כותש וסך בשדה
הכניסו שליש, כותש בשדה וכונס לתוך ביתו.
וכן כיוצא בזה בשאר שני שבוע חייבין במעשרות
ושאר כל פירות האילן כעונתן למעשרות כך עונתן לשביעית:

גמרא זיתים שהכניסו רביעית לסאה.וכו'

מהו שליש? לוג. [מתניתא שהן עושין שלושה לוגין לסאה]

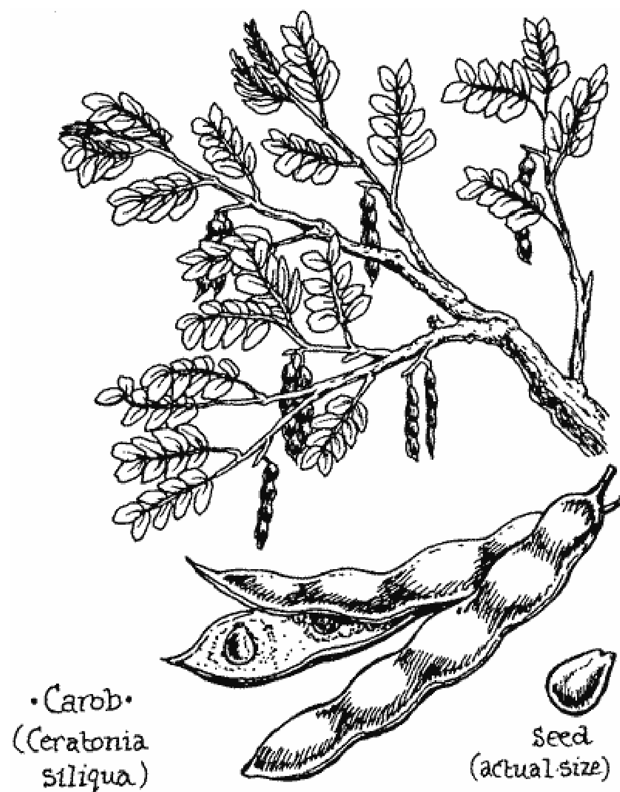
כתיב (ויקרא כה) כי יובל היא קודש תהיה לכם וגו' מה היא קודש אף תבואתה קודש

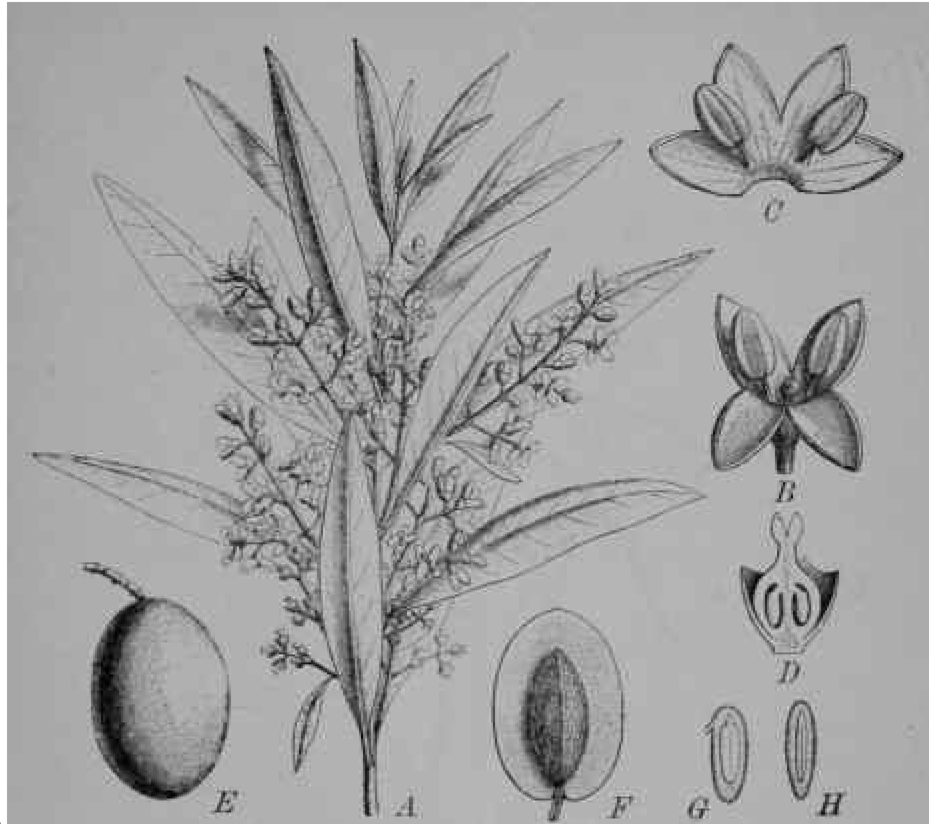
רבי יוסי בן חנינא מנשק לכיפתא דעכו עד כה היא ארעא דישראל. ר"ז עבד ירדנא במנויבבגדיו רבי חייא בר בא מתעגל בהדא אליסוס דטבריא מתגולל ב"חרבות" טברי' ר"ח רבא מתקל כיפי משווה אבניה רבי חנניא מתקל גושייא משווה גושי עפר לקיים מה שנאמר (תהלים סב) כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו:

הלכה ח משנה מאימתי אין קוצצין את האילן בשביעית? ב"ש אומרים כל האילן משיוציא. וב"ה אומרים החרובים משישלשלו, והגפנים משיגרעו, והזיתים משיניצו, ושאר כל האילן משיוציא.

וכל האילן כיון שבא לעונת המעשרות מותר לקוצצו

וכמה יהא בזית ולא יקצנו? אף בשאר השנה רובע. רשב"ג אומר הכל לפי הזית:

גמרא תני רבי חנינא בר פפא חרובין שלשולן היא חנטן. גפנים משיגרעו אמר רבי יונה משיזחילו מים כמה דאת אמר (איוב לו) כי יגרע נטפי מים יזוקו מטר לאידו. זיתים משיניצו. אמר ר' יונה משהכניסו רובע. מה רובע נץ או רובע זיתים? אמר רבי יונה לאי דו נץ? שהוא עושה רובע זיתים משהביאו נץ שיכול לעשות רובע זיתים אסור לקצצו בשביעית

אמר רבי יונה כתיב (דברים כח) כי ישל זיתיך, חד לתלת מאה וארבעין קיים בה. רק שיעור 1/340 יתקיים

א"ר יונה כתיב (יואל ב) כי עץ נשא פריו מגיד שלא נשא פריו בעולם הזה. וגפן ותאינה נתנו חילם מגיד שלא נתנו חילם בעה"ז

א"ר יונה בשם ר' חמא בר חנינא המת בשבע שני גוג אין לו חלק לעתיד לבא. סימנא דאכיל פרוטגמיא, אכיל משתיתא. מי שאכל בסעודה שלפני החתונה--יאכל גם בחתונה שמע רבי יוסי ואמר ויאות! עד כדון אית תתובה לעלמא דאתי ! עד אז עדיין אפשר לעשות תשובה [אפילו כשכבר בא המשיח!]..

רבי יונה בשם חייא בר אשי עתידין הן חבירין להתייגע מבתי כנסיות לבתי מדרשות. מה טעם? (תהלים פד) ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון

רבנן דקיסרין אמרי קטני עכו"ם וחיילותיו של נ"נ לא חיין ולא נידונין ועליהן הוא אומר (ירמיהו נא) וישנו שנת עולם ולא יקיצו מאימתי קטני ישראל חיין? רבי חייה רובה ור"ש ברבי חד אמר משיולדו וחד אמר משידברו מ"ד משיולדו (תהלים כג) יבאו ויגידו צדקתו לעם נולד כי עשה מ"ד משידברו (שם) זרע יעבדנו יסופר לה' לדור. תני בשם ר"מ משהוא יודע לענות אמן בבית הכנסת מ"ט (ישעיהו כו) פתחו שערים ויבוא גוי צדיק שומר אמונים. תמן אמרי משימולו (תהלים פה) נשאתי אימך אפונה ורבנן דהכא אמרין משיולדו (שם) ולציון יאמר איש ואיש יולד בה והוא יכוננה עליון. רבי אלעזר אומר אפי' נפלים, מה טעם? (ישעיהו מט) ונצורי ישראל להשיב, ונצירי אפי' "נוצרו" ישראל להשיב:

פרק חמישי

הלכה א משנה בנות שוח, שביעית שלהן שנייה. שהן עושות לשלוש שנים
רבי יהודא אומר: הפרסאות שביעית שלהן מוצאי שביעית שהן עושות לשתי שנים
אמרו לו לא אמרו אלא בנות שוח:

גמרא מהו בנות שוח? פיטריה. מה? בכל שנה ושנה הן עושות, או אחת לשלוש שנים? בכל שנה ושנה הן עושות, אלא שאין פירותין מגמרין אלא לאחר שלוש שנים. כיצד הוא יודע? איזה מהם חנטו בשביעית רבי יונה אמר משיקשר עליו חוט. תני שמואל תוחב בהן קיסמין

תני רבן שמעון בן גמליאל אומר: אילן שחנט קודם חמשה עשר בשבט, מתעשר לשעבר. לאחר חמשה עשר בשבט, מתעשר לבא. תני אמר רבי נחמיה בד"א באילן שהוא עושה שתי גורנות בשנה, אבל באילן שהוא עושה גורן א' בשנה כגון זיתים ותמרים וחרובין, אע"פ שחנטו קודם לזמן הזה, הרי הן כלעתיד לבא דאזלינן בתר גמר פרי.

אמר רבי יוחנן נהגו בחרובין כרבי נחמיה. מותיב ר"ש קומי רבי יוחנן, והא תנינן בנות שוח שביעית שלהם שנייה, שהן עושות לשלש שנים. על דעתך, מה שעשו בשביעית, יהו שביעית! והוא מקבל מיניה.

א"ר בון בר כהנא ותמיה אנא איך היה מותיב ר"ש קומי רבי יוחנן והוא מקבל מיניה. ויתביניה אנא אמר חרובין ואת אמר בנות שוח?! אנא אמר מנהג ואת אמרת הלכה?! אנא אמר ר' נחמיה ואת אמר רבנן?! אלא היא חרובין היא בנות שוח, היא מנהג היא הלכה, היא ר' נחמיה היא רבנן!

שיטה אחרת..תמן אמרין: אילן שחנט קודם ראש השנה של ע ו ל ם, מתעשר לשעבר. ולאחר ר"ה של עולם, מתעשר לבא. התיב רבי יודן בר פדיא קומי רבי יונה הרי חרובין הרי הן חונטין קודם ר"ה של עולם, והן מתעשרין לבא! ולא שמיע דא"ר חיננא בר פפא: חרובין, שלשולן היא חנטן.

אמר רבי יסא: הביא ש ל י ש לפני ר"ה של ע ו ל ם, מתעשר לשעבר. אחר ר"ה של עולם, מתעשר לבא. התיב ר' זעירא קומי ר' יוסא: פעמים שהשנים מאפילות, ותמרים מטילות שאור אחר ר"ה של עולם, והן מתעשרות לשעבר!! א"ר זעירא לא מן דעתיה אמר הדא מילתא, אלא מן הדא רבי יוחנן ור"ש בן לקיש

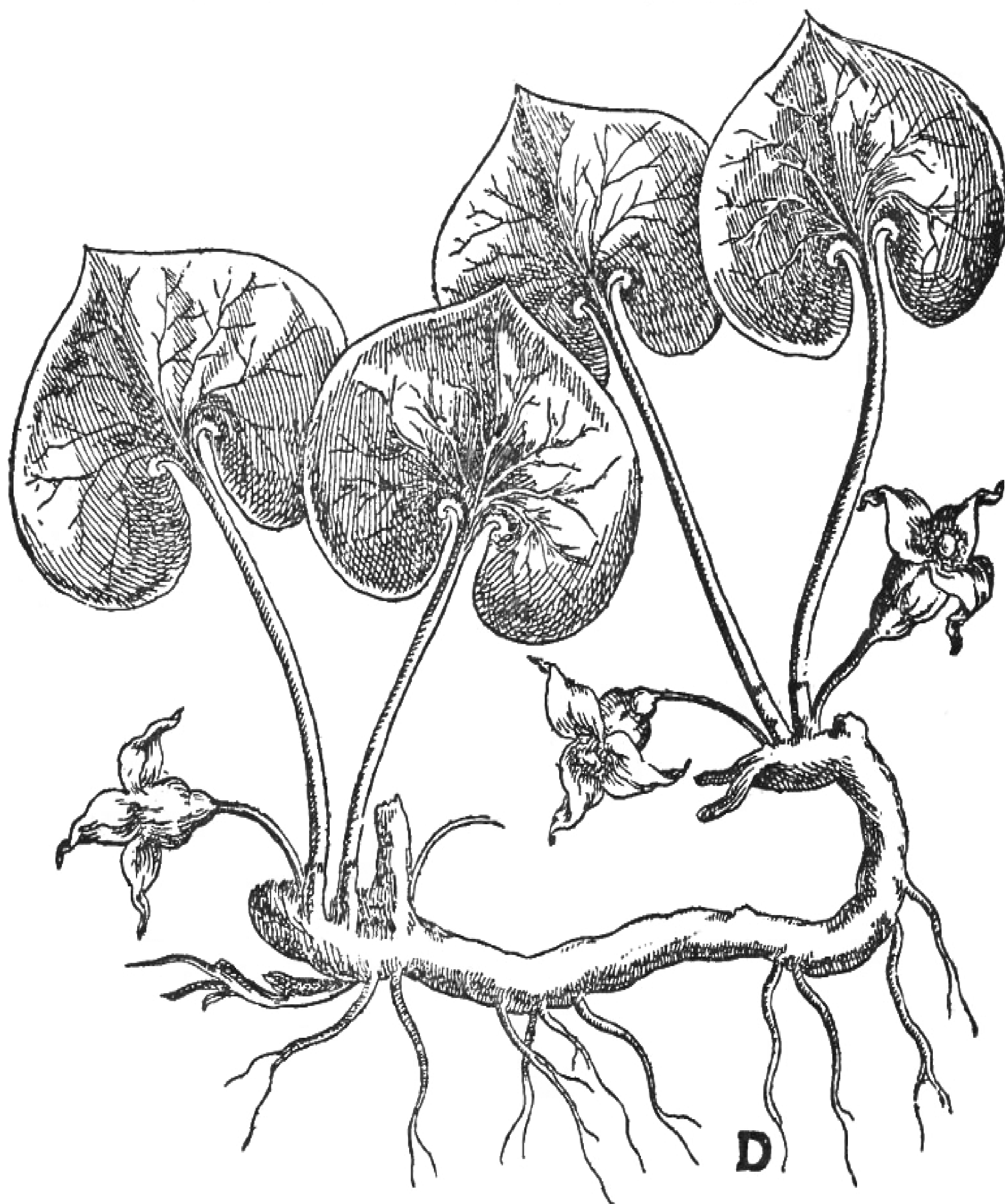
רבי יעקב בר אחא בשם שמואל בר אבא: הביא ש ל י ש קודם ט " ו ב ש ב ט, מתעשר לשעבר. אחר ט"ו בשבט, מתעשר לבא. אמר ר"ז ויאות! הרי אתרוג עקרתה חנטו ולא עקרתה שנתו אה"ן דאזלינן בתר לקיטה כירק--אבל "שנתו" הוא 15 בשבט, וכאן, עקרת שנתו, ולא עקרתה חנטו!! =עקרת דין אחד בתשרי אבל דין "שליש" במקומו עומד

רבי בון בר חייא בעי קומי רבי זעירא, מעתה שליש הראשון לשעבר שליש השני לבא! א"ל שליש הראשון קשה לבא. מכיון שהוא בא, מיד הוא גדל. אמר רבי בא כאריס אומן יליף לה רבי זעירא... שמואל אמר: שיתין יומין שיתא עליי, שיתא יומין שיתין עליי!!! ב60 יום גדל 6 עלים, עוד 6 יום גדל 60 עלים!

תני רשב"ג אומר: מן צאת עלין ועד הפגין נ' יום =חנטה. מן הפגין ועד השיתין הנובלות נ' יום. מן שיתין הנובלות עד התאינים נ' יום. רבי אומר כולהן ארבעים יום
לקט תאנה ואינו יודע אימתי חנטה? אמר רבי יונה מונה מאה יומין למפרע אם חל לתוכן חמשה עשר בשבט והוא יודע אימתי חנטה.

אמרו לו והרי עמך בטבריא והן עושות לשנה אחת! אמר להן והרי עמכם בציפורין והן עושות לשתי שנים!

ASARON CANADENSE.

במאמר זה נחקור עניין הלוף בנוגע שביעית
מסכת שביעית פרק ה

משנה ב
הטומן את הלוף בשביעית רבי מאיר אומר לא יפחות מסאתים עד גובה ג' טפחים וטפח עפר על גביו וחכמים אומרים לא יפחות מארבעת קבים עד גובה טפח וטפח עפר על גביו וטומנו במקום דריסת אדם:

דרכן להטמין לוף בארץ [כעין refrigeration] ויש לוודא שאין נראה כזורען בשביעית [לוף כעין onion]

משנה ג
לוף שעברה עליו שביעית רבי אליעזר אומר אם לקטו העניים את עליו לקטו, ואם לאו יעשה חשבון עם העניים. ר' יהושע אומר אם לקטו העניים את עליו לקטו ואם לאו אין לעניים עליו חשבון:
העניים לוקטין את העלים בשביעית ואוכלין אותן [אבל כנראה אסור להם לחפור ולעקור את פקעת הלוף]. ואם לאוו [לא לקטו את ה ע ל י ם בשביעית, חייב ליתן [בשמינית] מן העיקר לעניים [שהרי יש בלוף הזה חלק לעניים]

משנה ד
לוף של ערב שביעית שנכנס לשביעית וכן בצלים הקיצונים וכן פואה של עידית ב"ש אומרים עוקרין אותן במארופות של עץ וב"ה אומרים בקרדומות של מתכות ומודים בפואה של צלעות שעוקרין אותה בקרדומות של מתכות:
כשבא לעקור שרשי הלוף בשביעית [כנראה ב ע ל הבית!]---לב"ש חייב לשנות קצת

משנה ה
מאימתי מותר אדם ליקח לוף במוצאי שביעית? ר' יהודה אומר מיד וחכמים אומרים משירבה החדש:
יש גזירת חכמים שלא ליקח פירות מע"ה שלא שמרו שביעית. אך לוף מותר שהרי אפשר שהיה טמון בקרקע [ולחכמים, דווקא כשאפשר שכבר גדל ונתפשט בשמינית]

פרק ז

כלל גדול אמרו בשביעית כל שהוא מאכל אדם ומאכל בהמה וממין הצובעים ואינו מתקיים בארץ יש לו שביעית ולדמיו שביעית יש לו ביעור ולדמיו ביעור ואיזה זה עלה הלוף השוטה ...ועוד כלל אחר אמרו כל שאינו מאכל אדם ומאכל בהמה וממין הצובעין ומתקיים בארץ יש לו שביעית ולדמיו שביעית אין לו ביעור ואין לדמיו ביעור אי זהו עקר הלוף השוטה ועקר הדנדנה והערקבנין

עוקצין פרק ג
לולבי זרדים ושל עדל ועלי הלוף השוטה אינן מיטמאין טומאת אוכלים עד שימתוקו

ידוע שיש רעל בעלי הלוף, וא"א לאכלן רק ע"י שליקה להסיר הרעל

תוספתא שביעית פרק ב

הלוף שהעלה תמרות בשביעית לא יטול הימנו בשביעית מפני מראית העין

טמן הלוף והעלה איזה shoots מחמת לחלוחית הקרקע---אסור לאכלן

אין מחייבין אותו לשרש את הלוף אלא מניחין כמות שהוא אם היה צומח למוצאי שביעית מותר

היה הו"א שצריך לשרש הלוף לפני שייכנס שביעית [ולא ידעתי למה]

פרק ד

הטומן את הלוף בשביעית ר' מאיר אומ' דרך ארץ טומנו בעציץ כדי שלא יצמח

ר"מ מחמיר שלא לטמון הלוף בקרקע בשביעית, דחיישינן שיצמח

הלוף שעברה עליו שביעית, ר' ליעזר או' אם שהא שלש שנים נותן לעניים רביע אם שהא שתי שנים נותן לעניים שליש שנה אחת נותן לעניים מחצה

אם שכח ולא עקר את הלוף לפני שביעית, חייב ליתן לעניים את החלק שגדל בשביעית

מאימתי מותר אדן ליקח הלוף במוצאי שביעית מכל מקום? ר' יהודה או' מיד אמ' ר' יהודה מעשה והיינו בעין כושי והיינו אוכלין לוף במוצאי החג של שביעית על פי ר' טרפון אמ' לו ר' יוסה משם ראייה עמכם הייתי ומוצאי פסח היה

ר"י מקל. משום שמא מן הטמון בארץ הוא [ולא גדלה בשביעית כלל]

אוכלין על הירק מן האפיל על הבכיר מן הרחוק על הקרוב הותר מקום אחד הותרו כל המקומות השום והלוף והבצלים הותרו יבשין הותרו לחין לחין לא הותרו יבשין עד שתגיע הגרן אין מין מתיר את מינו ואין מתירין את מינן אלא על פי חכם וכולן למוצאי שביעית [חייבין במעשרות]

תוספתא מסכת מעשר שני פרק א

לולבי הזרדין וההרובין עד שלא ימתיקו [אין] נקחין בכסף מעשר משימתיקו נקחין בכסף מעשר אבל הלוף והחרדל והתורמסין ושאר כל הנכבשין בין
משימתיקו בין עד שלא ימתיקו נקחין בכסף מעשר

תלמוד ירושלמי מסכת ביכורים פרק ב
והתנינן איזהו דבר שאין זרעו כלה כגון הלוף והשום והבצלים והלוף והשום והבצלים חייבים בבכורים

תלמוד ירושלמי מסכת עירובין פרק ג
הלוף והקולקס על דעתון דרבנן אין מערבין בהן

עד כאן...

הלכה ב משנה הטומן את הלוף בשביעית מין זנגבילא שאוכלין שרשיו ועליו. ולאחר שתלשו, טומנו בארץ כדי שיישמר.
רבי מאיר אומר: לא יפחות מסאתים עד גובה שלושה טפחים וטפח עפר על גביו
וחכמים אומרים לא יפחות מארבעה קבין עד גובה טפח וטפח עפר על גביו וטומנו במקום דריסת בני אדם

מתני' הטומן את הלוף בשביעית לשמירה [כעין מקרר שלנו] רבי מאיר אומר לא יפחות מסאתים עד גובה שלושה טפחים וטפח עפר על גביו. וחכמים אומרים לא יפחות מארבעה קבין עד גובה טפח וטפח עפר על גביו. וטומנו במקום דריסת בני אדם שלא יהא נראה כנוטע בשביעית

לוף שעברה עליו שביעית הניח הפקעת בארץ [=לא עקרה לפני שביעית] רבי ליעזר אומר אם לקטו העניים את עליו [גם עלי הלוף אפשר לאכול..אך העיקר אוכלים הפקעת] לקטו ואם לאו יעשה חשבון עם העניים שהרי בגלל שלא לקטו את העלים---נתגדל הפקעת המונחת בארץ. רבי יהושע אומר אם לקטו עניים את עליו לקטו ואם לאו אין לעניים עמו חשבון

לוף של ערב שביעית שנכנס לשביעית ורוצה לעקור הפקעת בשביעית [חייב לעשות בשנוי] וכן בצלים הקיצונים וכן פואה של עידית ב"ש אומרים עוקרין אותן במארופות של עץ ובית הלל אומרים בקרדומות של מתכות ומודים בפואה של צלעות שעוקרין אותן בקרדומות של מתכות

מאימתי מותר אדם ליקח לוף במוצאי שביעית? מע"ה [ול"ח שנטעה בשביעית] רבי יהודה אומר מיד וחכמים אומרים משירבה החדש:

גמ' הטומן את הלוף עד כדון לוף, בצלים? א"ר יונה היא לוף היא בצלים. אמר רבי יוסה מסתברא, בבצלים אפילו פחות מכאן מותר. דאינון שפין מתחככים כשדורסים עליהם ואינם יכולים ליגדל בשביעית

לוף שעברה עליו שביעית כו' רבי אבהו בשם רבי יוחנן: אתיא דרבי יהודה כרבי ליעזר. ודרבי יוסי כרבי יהושע. דתנינן תמן העניים אוכלין אחר הביעור אבל לא עשירים דברי רבי יהודא. רבי יוסי

אומר אחד עניים ואחד עשירים אוכלין אחר הביעור. ועל כן אף כשלוקט בעל השדה [עשיר] את הפקעת לאחר שביעית---יכול לאכול את כולו

[רבי אימי בעי קומי ר"י, מתני' עד שלא גזרו על הספיחי'? איך שרינן לעניים ללקוט עלי הלוף בשביעית--והא אסירי משום "ספיחין" א"ל וכי בעלי' היית?! שמא עדיין לא גזרו.. סבר רבי אימי איסור ספיחים תורה]

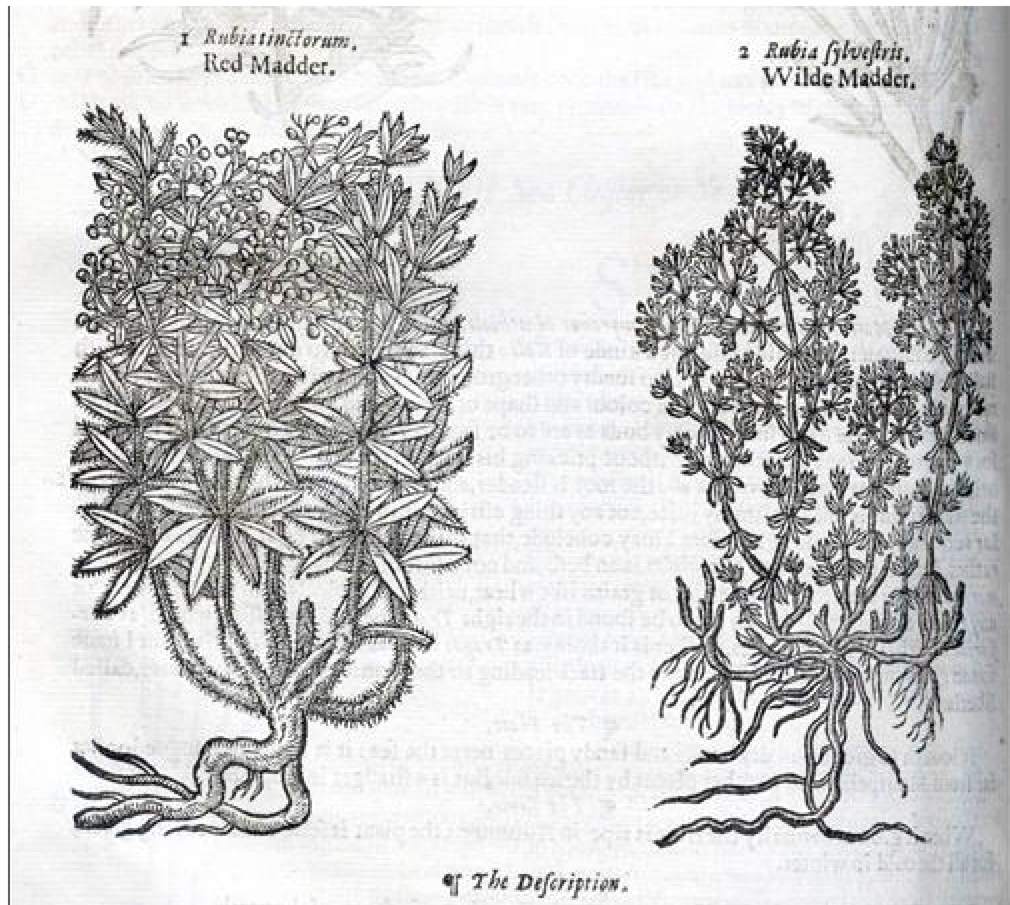
א"ר ירמיה בעלי לוף שוטה היא מתניתא. ול"ג על עלי לוף שוטה [משום דאין רגילות לטפל עמהם ולנטעם] משום ספיחין אייתי רב הושעיא מתני' דבר קפרא מן דרומא ותני: עלי לוף ועלי בצלים. אית לך מימר עלי בצלים השוטין?!

מילתי' דר' ירמי' אמרה דבר שיש לו ביעור שנמצא בתוך דבר שאין לו ביעור יש לו ביעור? דהא קיימ"ל עיקר לוף שוטה אין לה ביעור [דמתקיימת בארץ] ולמה יהא דין ביעור על העיקר בגלל שלא ליקטו העניים את ה ע ל י ם? [כך מוקימנא אליבא דר"א] מה עבד לה ר' ירמיה? פתר לה בששיקף בעלין =הפריע את העלין מליגדל--ובכה"ג שפיר יש דין ביעור על הפקעת [וע"כ יתן חלק ממנו לעניים לר"א]

הסבר בשיטת ר"א ..ר' יוסי פתר לה מתניתא ערב ר"ה השביעית. נטעו ערב ר"ה השביעית, עשה ביצים בשביעית, ודיכנו ב ש ב י ע י ת סוף שנת השביעית, עקרו במוצאי שביעית =בשנה השמינית . אין תימר דיכון כעיקור, כולו לעניים כיוון שמנע העלים מליגדל--הו"ל כעקרו מן השדה ל ג מ ר י בשנת השביעית--וכולו לעניים שהרי גם הפקעת גדלה ר ק בשביעית. אין תימר דיכון כעיקור אין כולו לעניים. מספק, יעשה חשבון עם העניים.

בשיטת ר' יהושע..רבי חזקיה פתר מתני' ל פ נ י ר"ה שביעית. נטעו לפני ר"ה ועשה ביצה לפני שביעית, ודיכנו בשביעית בתחלת השנה, ועקרו בסוף שביעית אין תימר דיכון כעקור כולו לבעל הבית.שהרי דיכנו ב ת ח ל ת השנה אין תימר אין דיכון כעיקור אין כולו לבעל הבית לפיכך אין לעניים עמו חשבון

שיטת ר"א..עשה בארץ לפני שהגיע שביעית כ ב ר היה בארץ שלש שנים שלש שנים. נותן לעניים רובע. שתי שנים נותן לעניים שליש. שנה אחת נותן לעניים מחצה.

רבי בון בר חייא בעא קומי ר' זעירא, אף בשאר שני שבוע כן? והא תני היתה שניי' נכנסת לשלישי', אינו מדכנו ואינו מונע ממנו מים בשביל שיהא מעשר עני. היתה שלישית נכנסת לרביעית מדכנו ומונע ממנו מים בשביל שיהא מעשר עני. הדא אמרה שדיכון כעיקור. רבי יוסי בשם רבי לא, תפתר שעקרן עד שלא צימחו:

וכן בצלים הקיצונים- קטינאי.קייץ

מודים בפואה של צלעות- פיטרה גדל פראי

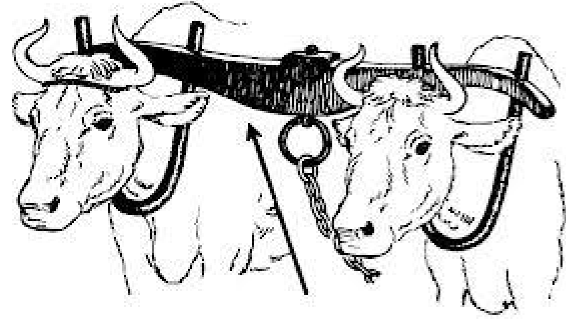
ותני עלה: מקום שנהגו לחרוש יחרוש, לנכש ינכש:

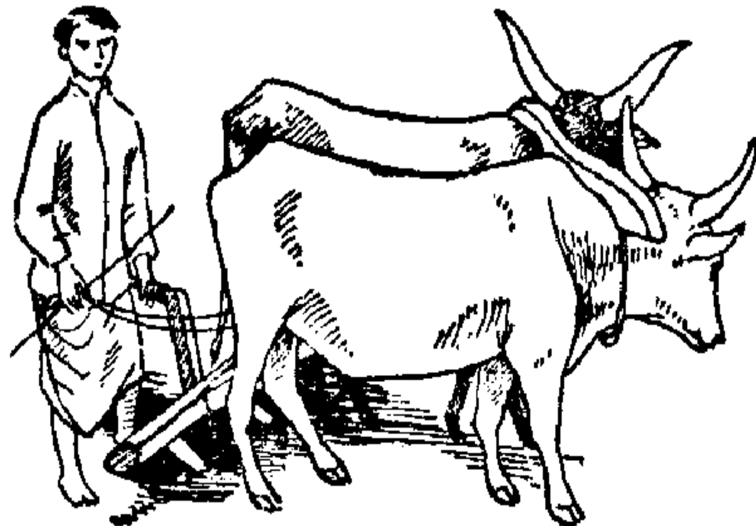
מאימתי מותר אדם ליקח לוף כו'. מ"ט דרבי יודה? גזרו על הירק ליקח מעם הארץ ולא גזרו על הלוף. מעתה אפילו בשביעית יהא מותר!

בטמון אנן קיימינן, שלא ילך ויביא מן האיסור ויאמר מן הטמון הבאתי. מיירי שמביא מוצאי שביעית מן הטמון בקרקע-שגדל ערב שביעית- אבל בשביעית עצמו אסרו, שלא...

תני אמר ר' יודה: מעשה שהיינו בעין כושין ואכלנו לוף על פי רבי טרפון במוצאי החג של מוצאי שביעית. אמר לו רבי יוסי עמך הייתי ולא היה אלא מוצאי הפסח!

הלכה ג משנה אלו כלים שאין האומן רשאי למכרן בשביעית: מחרישה וכל כליה, העול, והמזרה, והדקר, אבל מוכר הוא מגל יד ומגל קציר ועגלה וכל כליה.

זה הכלל: כל שמלאכתו מיוחדת לעבודתו, אסור. לאיסור ולהיתר, מותר.

היוצר מוכר חמש כדי שמן וחמש עשרה כדי יין שכן דרכו להביא מן ההפקר. [אם הביא יותר מכאן מותר] אם רואה היוצר שאיש זר הביא הרבה מן ההפקר, מותר למכור לו יותר

ומוכר לעכו"ם בארץ ולישראל בחו"ל
בש"א לא ימכור לו פרה חורשת בשביעית, ובית הלל מתירין מפני שיכול לשוחטה

ומוכר לו פירות אפילו בשעת הזרע, ומשאיל לו סאתו אע"פ שהוא יודע שיש לו גורן.

ופורט לו מעות אע"פ שהוא יודע שיש לו פועלין. וכולן בפירוש אסורה:

גמרא אילו כלים כו'. אמר רבי יונה כיני מתניתא: אילו כלים שאין האומן רשאי למוכרן בשביעית לחשוד על השביעית
סתמן אינו "חשוד" מהו? וממה דתני לאיסור ולהיתר מותר, הדא אמרה סתמן מותר:

היוצר מוכר כו' וחש לומר שמא החליף? שמא יחליף קנקני יין בקנקני שמן אמר רבי יונה ניכרות הן אלו של יין ואלו של שמן. אמר רבי עולא אדרא דאילן חכימא, עפר של אלו הכדים ניכרות... ואדרא דאילין חכימא

מוכר לעכו"ם בארץ, ואפילו יותר מכאן. ולישראל בח"ל, אפי' מן הקנוי בארץ אים דעתו ל ה ו ל י כ ו לחו"ל, שרי

ב"ש אומרים כו'. תני המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן רב אמר מקח טעות הוא ושמואל אמר יכול הוא מימיר לשחיטה מכרתיו לך! מה אנן קיימין? אם בשמכרו לאריס ד"ה לחרישה מכר, אם בשמכרו לטבח, ד"ה לשחיטה מכר! אלא כי נן קיימין בשמכרו לסירסור. רב אמר מקח טעות הוא שמואל אמר יכול הוא מימר לשחיטה מכרתיו לך

מחלפא שיטתיה דרב מחלפא שיטתיה דשמואל. דאיתפלגון: מכרה לו ביובל עצמו: רב אמר קנה ויוצא מידו ביובל, שמואל אמר לא קנה. מחלפא שיטתיה דרב, תמן אמר קנה וכא הוא אמר לא קנה!! תמן ביובל מפורסם הוא, ברם הכא מקח טעות הוא. מחלפא שיטתי' דשמואל, תמן הוא אמר לא קנה וכא הוא אמר קנה!! לאיזה דבר מכרה לו לא לזריעה?! ברם הכא יכול הוא מימר ליה לשחיטה מכרתיו לך

רב כב"ש ושמואל כב"ה. רב כב"ש ושמואל כב"ה? רב כב"ש ואפי' יסבור כב"ה, לית אורחא משאת' וכי אין דרך להשהותה 30 יום?! תלתין יומין, ויתין תלתלתי יומי לא מקח טעות?! ושמואל כב"ה, ואפי' יסבור כב"ש, לית אורחא דבר נשא מיכוס תורא רדייא?! וכי אין דרך לשחוט שור העומד לחרישה?!

ר' אחא רבי תנחום בר חייא בשם ר' יוחנן השאיל לו סאתו ובא ומצאו מודד בה אינו זקוק לו, כ"ש במשכירה לו:

Bible History Online

הלכה ד משנה משאלת אשה לחבירת' החשודה על השביעית נפה וכברה וריחיים ותנור אבל לא תבור ולא תטחון עמה

אשת חבר משאלת לאשת עם הארץ נפה וכברה ובוררת וטוחנת ומרקדת עמה. אבל משתטיל את המים לא תגע אצלה. שאין מחזיקין ידי עוברי עבירה

וכולן לא אמרו אלא מפני דרכי שלום

ומחזיקין ידי עכו"ם בשביעית אבל לא ידי ישראל
ושואלין בשלומן =עוברי עבירה ישראל, ר ק שאילת שלום [לא החזקה] מפני דרכי שלום:

גמרא רבי זעירא בעי קומי רבי מנא מתניתא בסתם אבל במפרש לא. א"ל וסתמו לאו כפירושו הוא?! אני אומר נפה- לספור בו מעות. כברה- לכבור בה חול. ריחיים- לטחון בו סממנין. תנור- לטמון בו אונין של פשתן

***רבי פינחס בעי במה קנסו? לסייע לעוברי עבירה במקום שזורעין ואוכלין, רק במקום שעוברין על איסור זריעה+אכילה או במקום שזורעין ולא אוכלין? אין אוכלין הפירות [רק מוכרין לאחרים] מה נפק מביניהון? ראו אותו לוקח מן הסידקי, אין תימר במקום שזורעין ואוכלין, ראו אותו לוקח מן הסידקי מותר. אין תימר במקום שזורעין ולא אוכלין, ראו אותו לוקח מן הסדקי אסור
אים רואים ברור שאינו אוכל מיבול שדהו--יש להתיר

רבי יוסי בר חנינא בעי על כל פרקא איתאמרת וכולם לא אמרו...דרכי שלום או על הדה הלכתא איתאמרת? רבנן דקיסרין בשם רבי יודא בר סוטם מן מה דלא תנינן בגיטין אלא הדא הלכתא, הדא אמרה על הדא הלכתא אתאמרת

תמן תנינן נחתום שהוא עושה בטומאה לא לשין ולא עורכין עמו ותני עלה ל א ב ו ר ר ין ולא טוחנין ו ל א מ ר ק די ן ע מ ו. והכא הוא אמר הכין! אמר רבי לא כאן לחולין כאן לתרומה. אית לך מימר נחתום בתרומה?!
חברייא אמרי כאן בלותת וכאן בשאינו לותת

מתניתא מסייע לחברייא אבל משתטיל מים לא תגע אצלה שאין מחזיקין ידי עוברי עבירה

ומחזירין..רבי חייא ורבי אימי. חד אמר: "חרוש לה טבאות ואנא נסב לה מנך בתר שמיטתא". וחרנא אמר: "איישר". מאן דאמר חרוש בה טבאות ושרי רק לגוי , מה שואלין בשלומן? איישר. מאן דאמר לעכו"ם איישר, מה שואלין בשלומן ישראל? שלום עליכם.

דלמא מעשה שהיה רבי חיננא בר פפא ור' שמואל בר נחמני עברון על חד מחורשי שביעית א"ל רבי שמואל בר נחמן איישר. א"ל רבי חיננא בר פפא ולא כן אולפן רבי (תהלים קכט) ולא אמרו העוברים

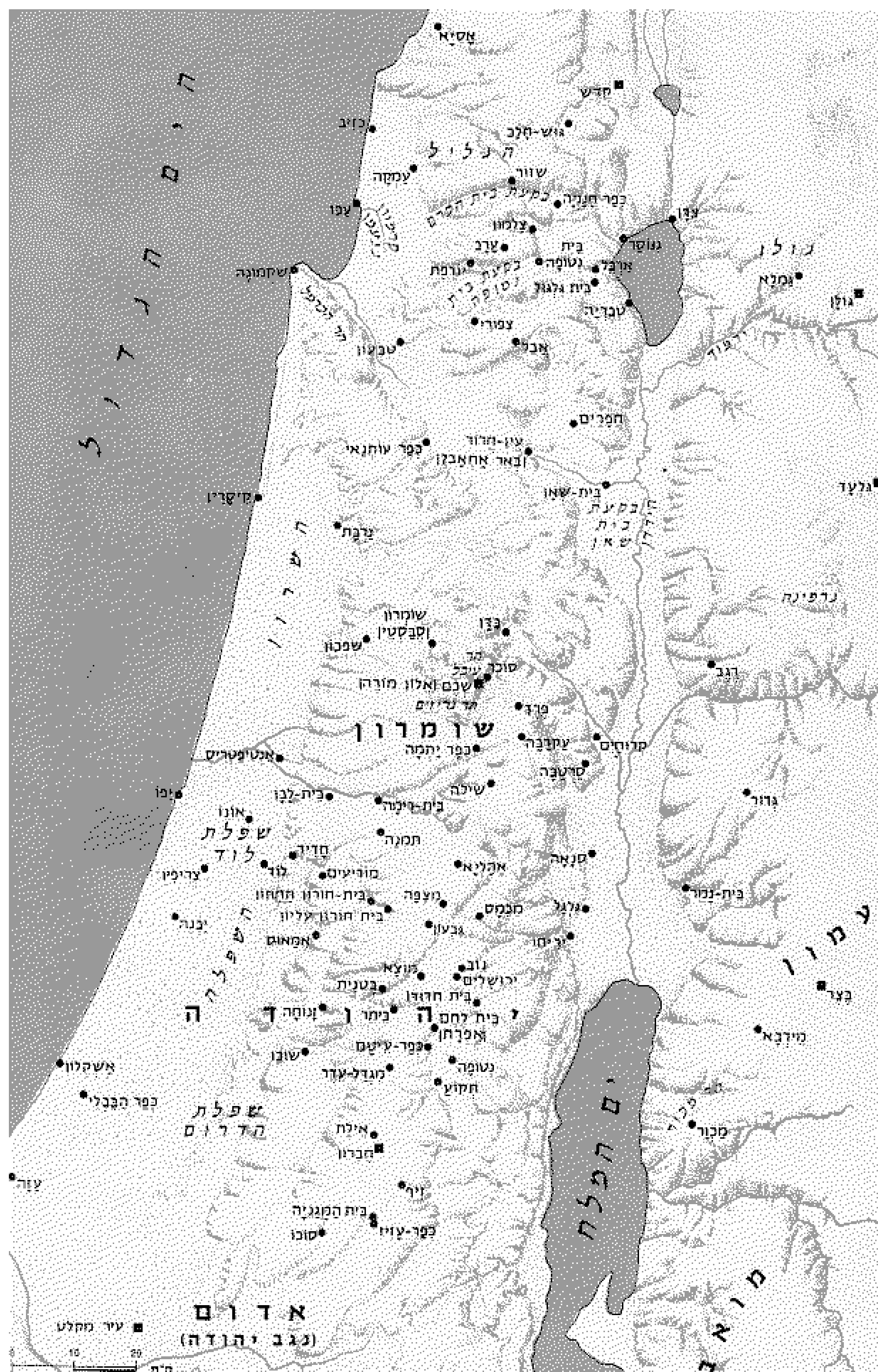
ברכת ה' עליכם- שאסור לומר לחורשי שביעית, איישר! א"ל לקרות אתה יודע לדרוש אין אתה יודע?! ולא אמרו העוברים- אלו עובדי כוכבים שעוברין מן העולם. ולא אמרו לישראל ברכת ה' עליכם. מה ישראל אומרת להן? ברכנו אתכם בשם ה'- לא דייכם שכל הברכות הבאות לעולם בזכותינו ואין אתם אומרים לנו באו וטלו לכם מן הברכות האילו?! ולא עוד אלא שאתם מגלגלין עלינו פיסים וזימות וגלגוליות וארנוניות

פרק ששי

הלכה א משנה שלש ארצות לשביעית כל שהחזיקו עולי בבל מארץ ישראל עד גזיב, לא נאכל ולא נעבד

כל שהחזיקו עולי מצרים מגזיב ועד הנהר ועד אמנה, נאכל אבל לא נעבד אוכלין פירות שביעית (ואין איסור ספיחין) אבל אסור בעבודת הארץ. מן הנהר ומאמנה ולפנים, נאכל ונעבד:=חו"ל

הים הגדול
אַסְיָא
קֶדֶשׁ
כְּזִיב
גּוּשׁ-חָלָב
הגליל
עַמְקָה
שְׁזוּר
בִּקְעַת בֵּית הַכֶּרֶם
כְּפַר חֲנַנְיָה
עַכּוֹ
צַלְמוֹן
צִדָּן
עָרָב
בֵּית נְטוֹפָה
גִּנּוֹסַר
גּוֹלָן
שִׁקְמוֹנָה
יוֹדְפַת
בִּקְעַת בֵּית נְטוֹפָה
אַרְבֵּל
בֵּית גִּלְגּוּל
גַּמְלָא
גּוֹלָן
טְבֶרְיָה
צִפּוֹרִי
טִבְעוֹן
אַרְבֵּל
הַכַּרְמֶל
יַרְמוּךְ
חֲפָרַיִם
כְּפַר עוֹתְנַאי
עֵין-חֲרוֹד (בְּאֵר אַחְאָב)
בֵּית-שְׁאָן
בִּקְעַת בֵּית שְׁאָן
גִּלְעָד
קֵיסָרִין
נַרְבַּת
השרון
נַרְפִינָה
שׁוֹמְרוֹן (סֶבַּסְטִין)
גֵּבַע
שַׁפְכוֹן
הַר עֵיבָל
סוּכַר
שְׁכֶם (אֵלוֹן מוֹרֶה)
הַר גְּרִיזִים
פֶּרֶד
רָגַב
שׁוֹמְרוֹן
עַקְרַבָּה
קְרוּחִים
כְּפַר יְתָמָה
אַנְטִיפַטְרִיס
סַרְטָבָה
שִׁילֹה
גָּדוֹר
יָפוֹ
בֵּית-לְבָן
בֵּית-רִימָה
אוֹנוֹ
שְׁפֵלַת לוֹד
תִּמְנָה
חָדִיד
סַנָּאָה
אֶהָלִיָא
לוֹד
צְרִיפִין
מוֹדִיעִים
בֵּית-חוֹרוֹן הַתַּחְתּוֹן
בֵּית-נִמְרִין
מִצְפָּה
מִכְמָס
גִּלְגָּל
בֵּית חוֹרוֹן עֶלְיוֹן
יַבְנֶה
גִּבְעוֹן
עמון
אֶמָּאוּם
יְרִיחוֹ
נוֹב
מוֹצָא
יְרוּשָׁלַיִם
בֶּצֶר
בִּטְנִית
בֵּית חֲדוּדוֹ
יהודה
נְטוֹפָה
בֵּיתָר
בֵּית לֶחֶם
אֶפְרַתְן
מֵידְבָא
כְּפַר-עִיטָם
שׁוֹבוֹ
אַשְׁקְלוֹן
מִגְדַּל-עֵדֶר
נְטוֹפָה
תְּקוֹעַ
כְּפַר הַבַּבְלִי
שְׁפֵלַת הַדָּרוֹם
ים המלח
מִכְוָר
אֵילַת
חֶבְרוֹן
עַזָּה
זִיף
בֵּית הַמַּגְנִיָּה
כְּפַר-עֻזִּיז
סוֹכוֹ
מואב
אדום
(נגב יהודה)
עִיר מִקְלָט
0
10
20

גמרא כתיב (דברים יב) אלה החוקים והמשפטים אשר תשמרון לעשות בארץ. בארץ אתם חייבים לעשות ואי אתם חייבים לעשות בחוצה לארץ. עדיין אנו אומרים מצות שהן תלויות בארץ אינן נוהגין אלא בארץ, יכול אפילו מצות שאינן תלויות בארץ לא יהו נוהגות אלא בארץ? ת"ל (דברים יא) השמרו לכם פן יפתה לבבכם וחרה אף ה' בכם וגומר ושמתם את דברי אלה על לבבכם ועל נפשכם. מה אית לך? כגון תפילין ותלמוד תורה מה תפילין ותלמוד תורה שאינן תלויות בארץ נוהגין בין בארץ בין בח"ל אף כל דבר שאינו תלוי בארץ יהא נוהג בין בארץ בין בח"ל

מעתה משגלו יהו פטורין? אף לאחר שחזרו בימי עזרא כתיב (נחמיה ח) ויעשו כל הקהל הבאים מן השבי סוכות וישבו בסוכות כי לא עשו מימי ישוע בן נון. ולמה "ישוע"? רבי הלל בריה דרבי שמואל בר נחמן פגם הכתוב צדיק בקבר, מפני כבוד צדיק בשעתו, הקיש ביאתן בימי עזרא לביאתן בימי יהושע מה ביאתן בימי יהושע פטורים היו ונתחייבו אף ביאתן בימי עזרא פטורים היו ונתחייבו

ממה נתחייבו? רבי יוסי בר חנינא אמר **מ ד ב ר ת ו ר ה** נתחייבו הדא הוא דכתיב (דברים ל) והביאך ה' אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה הקיש ירושתך לירושת אבותיך מה ירושת אבותיך מדבר תורה אף ירושתך מדבר תורה. והטיבך והרבך מאבותיך אבותיך פטורים היו ונתחייבו ואתם פטורים הייתם ונתחייבתם-- אבותיכם לא היה עליהם עול מלכות ואתם אע"פ שיש עליכם עול מלכות.פרס אבותיכם לא נתחייבו אלא לאחר ארבע עשרה שנה שבע שכיבשו ושבע שחילקו אבל אתם כיון שנכנסתם נתחייבתם. אבותיכם לא נתחייבו עד שעה שקנו כולה אבל אתם ראשון ראשון קונה ומתחייב!

א"ר אלעזר מ א ל י ה ן=מדרבנן קיבלו עליהן את המעשרות. מה טעם? (נחמיה ז) בכל זאת אנו כורתים אמנה וכותבים ועל החתום שרינו לויינו וכהנינו. מה מקיים ר"א ואת בכורות בקרנו וצאנינו? הא וודאי חייבין מדאו'! מכיון שקיבלו עליהן דברים שלא היו מחוייבים עליהן, אפילו דברים שהיו מחוייבים עליהן העלה עליהן כאילו מאיליהן קבלו עליהן! מה מקיים רבי יוסי ב"ר חנינא ובכל זאת... מכיון שקיבלו עליהן בסבר פנים יפות העלה עליהן הכתוב כאילו מאיליהן קבלו עליהן. מה מקיים ר"א "מאבותיך" פתר לה לעתיד לבא. דאמר רבי חלבו שמעון בר בא בשם ר' יוחנן אבותיך ירשו ארץ של שבעת עממין ואתם עתידין לירש של עשר עממים תלתי חורנייתא, אילן אינון? את הקיני ואת הקניזי ואת הקדמוני. ר"י אומר ערביי' שלמייא נבטייא Arabian tribes. רבי שמעון אומר אסיא ואספמיא spain ודמשק. ראב"י אומר אסייאasia minor וקרתיגנא carthage ותורקי. רבי אומר אדום ומואב וראשית בני עמון

מאבותיך- אבותיך אע"פ שנגאלו חזרו ונשתעבדו אבל אתם משאתם נגאלים עוד אין אתם משתעבדין. מה טעם? (ירמיהו ל) שאלו נא וראו אם יולד זכר. כשם שאין הזכר יולד. כך אתם משאתם נגאלין, עוד אין אתם משתעבדין.

המהלך מעכו לכזיב, מימינו למזרח הדרך, טהורה משום ארץ העמים, וחייבת במעשרות ובשביעית, עד שתוודע לך שהיא פטורה. משמאלו למערב הדרך, טמאה משום ארץ העמים, ופטורה מן המעשרות ומן השביעית, עד שתוודע לך שהיא חייבת, עד שהוא מגיע לכזיב.שהיא פטורה רבי ישמעאל בר"י משום אביו עד לבלב.
עכו עצמה מה היא? רבי אחא בר יעקב בשם רבי יאמי מן תרין עובדוי דרבי, אנן ילפין עכו יש בה א"י ויש בה ח"ל

רבי הוה בעכו חמתון אוכלין פיתא נקיי' אמר לון מה אתון לתין?! אמרו ליה תלמיד אחד בא לכאן והורה לנו על מי ביצים שאין מכשירין, ואנן שלקין ביעין ולתין במיהן!! סברין מימר מי שלק של ביצים! ולא אמר אלא מי ביצים עצמן. אמר רבי יעקב בר אידי מאותה שעה גזרו שלא יהא תלמיד מורה הורויה רבי חייא בשם רב הונא תלמיד שהורה אפי' כהלכתא אין הוראתו הורייה. תני תלמיד שהורה הלכה לפני רבו חייב מיתה. תני בשם ר"א לא מתו נדב ואביהו אלא שהורו בפני משה רבן. מעשה בתלמיד א' שהורה לפני רבי אליעזר רבו, אמר לאימא שלום אשתו, אינו יוצא שבתו. ולא יצא שבתו עד שמת. אמרו לו תלמידיו, רבי נביא אתה?! אמר להן לא נביא אנכי ולא בן נביא אנכי, אלא כך אני מקובל, שכל תלמיד המורה הלכה בפני רבו, חייב מיתה. תני אסור לתלמיד להורות הלכה בפני רבו עד שיהי' רחוק ממנו י"ב מיל כמחנה ישראל. ומה טעם? (במדבר לג) ויחנו על הירדן מבית הישימות עד אבל השיטים. וכמה הן? י"ב מיל. כהדא רבי תנחום בר חייא הוה בחפ' והוון שאלין ליה, והוא מורה. שאלין ליה, והוא מורה. אמרין ליה, ולא כן אולפן רבי שאסור לתלמיד להורות הלכה לפני רבו עד שיהא רחוק ממנו י"ב מיל כמחנה ישראל?! והא רבי מנא רבן יתיב בציפורין! אמר לון ייתי דלא ידעית יבא עלי שלא ידעתי! מן ההיא שעתה לא הורי ...אלמא עכו כא"י (אסור לטמאות הפירות)

רבי הוה בעכו חמי חד בר נש סלוק מן כיפתא ולעיל, עלה מן ה"כפה" ולמעלה א"ל ולית את בריה דפלן כהנא לא הוה אבוך כהן?! א"ל עיניו של אבא היו גבוהות ונשא אשה שאינה הוגנת לו וחילל את אותו האיש: ...אלמא יש בו מקומות טמאים

לעניין טו' ארץ העמים..תחומי א"י כל שהחזיקו עולי בבל. פרשת חומת מגדול שיר ושינא דרור ושורא דעכו וקצירייא דגלילא וכברתה ובית זניתה וקובעיא ומילתא דכור ובירייא רבתא תפנית וספנתה מחרתה דייתיר וממציא דאבהתא וראש מי געתן וגעתן עצמה מי ספר ומרחשת ומגדול חרוב ואילים רבתא ונוקבתא דעיון ותיקרת ברכה רבא ובר סנגרא ותרנגולא עילאה דלמעלן מקיסרין וטרכונא דמתחם

לבוצרה ומלח דזרכאי וגומרין ובית סבל וקנת ורפיח דחגרא ודרך הגדולה ההולכת למדבר חשבון ויבקא ונחלא דזרד ויגר שהדות' ורקם רגיעה, וגניא דאשקלון. אשקלון עצמה? רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעירא מן מה דתני ג ני י א דאשקלון גינה של אשקלון הדא אמרה אשקלון כלחוץ.

רבי סימן בשם חולפייא: רבי רבי ישמעאל ב"ר יוסי ובן הקפר, נמנו על אויר אשקלון וטיהרוהו מפי רבי פינחס בן יאיר. דאמר, יורדין היינו לסירקייא של אשקלון ולוקחין חיטין ועולין לעירנו וטובלין [מנהגם לטבול לפני אכילת תרומה] ואוכלין בתרומתינו. אלמא כהנים מותרין ללכת שם

למחר נמנו עליה לפוטרה מן המעשרות. כ עוד "קולא" [אע"ג דסתרי אהדדי] משך רבי ישמעאל ב"ר יוסי את ידיו מסתמך על בן הקפר, א"ל בני למה לא אמרת לי מפני מה משכת את ידך ממנו, הייתי אומר לך!! אתמול אני הוא שטמאתי אני הוא שטהרתי, ועכשיו אני אומר שמא נתכבשה מדבר תורה והיאך אני פוטר' מדבר תורה!! כ טו' ארץ העמים מדרבנן,והם אמרו הם אמרו אבל מעשר מדאו'

אימתי היא טמאה משום ארץ העמים? כשגזרו חכמים על עיר שהיא טמיאה אמר רבי סימון משתשהא הגזירה ארבעין יומין. א"ר ירמיה ולא בטעות אנו מחזיקין?! אלא מיד היא טמאה משום ארץ העמים.

אמר רבי מנא לא כן אמר רבי יעקב בר אחא בשם רבי זעירא מן מה דתני גנייא דאשקלון הדא אמרה אשקלון כלחוץ.א"כ פשיטא דאשקלון עצמה פטורה! ולמה הוצרכו לימנות? וכי צור אינו אסור לילך שם?! והקונה שם אינו מתחייב?! דלא תסבור מימר אוף הכא =אשקלון כן, שאע"פ שאסור ללך שם--חייב במעשרות לפיכך נמנו עליה לפוטרה מן המעשרות

ר' סימון ורבי אבהו הוון יתיבון אמרי הא כתיב (שופטים א) וילכוד יהודה את עזה ואת גבולה! ליתי עזה.אין זה אותו "עזה" את אשקלון ואת גבולה! ליתי אשקלון. מעתה ההן נחל מצרים ליתי נחל מצרים!!

אמר ריב"ל כתיב (שופטים יא) ויברח יפתח מפני אחיו וישב בארץ טוב זו סיסיתא ולמה נקרא שמו טוב? שפטור מן המעשרות. ר' אימי בעי, ולא מבעלי מיסין הן?! כיון שמשלמים "מיסין" הרי הם בכלל א"י! [סבר רב אימי כמי שנתכבשו. דאמר רבי שמואל שלש פרסטיניות אגרות שלח יהושע לארץ ישראל עד שלא יכנסו לארץ מי שהוא רוצה להפנות יפנה. להשלים ישלים. לעשות מלחמה יעשה. גרגשי פינה והאמין לו להקב"ה והלך לו לאפריקי (מלכים ב יח) עד בואי ולקחתי אתכם אל ארץ כארצכם זו אפריקי גבעונים השלימו (יהושע י) וכי השלימו יושבי גבעון את ארץ ישראל שלושים ואחד מלך עשו מלחמה ונפלו]

מפני מה לא גזרו טו' ארץ העמים על אותו הרוח שבגדריקו? ר' סימן בשם רבי יהושע בן לוי מפני שנוויה רע. אין מקום טוב לגור שם-- ומסתמא אין שם קברים עד היכין? רבי חנן בשם רבי שמואל בר רב יצחק: עד נחל מצרים. והרי עזה נויה יפה?

פשפשה? אמר רבי יוסי: שאלית לרבי אחא, ושרא. ר' זעירא הוה אזיל לחמתא דפחל, והוה חמי גרמיה יהב, מבר מדקלייא דבבל, ראה עצמו נתון חוץ מן דקלים שבבבל שלח שאול לר' חייא בר ווא לתרי בנוהי דר' אביתר דדמא, אמרין ליה נהיגין כהנייא מטיא עד תמן נוהגין הכהנים לבא עד שם

כהנייא שאלון לר"י אהן חוטא =גבול דנייא אמר לון ר' יוחנן בשם ר' חוניה דברת חוורין נהגין כהניי' מטיי עד דריי, וההן חוטא דבוצרייא עד דפרדיסא.

**אמר ר' אבהו יש עיירות של כותי' שנהגו בהן היתר הכהנים ליכנס שם מימי יהושע בן נון, והן מותרות.אע"פ שהם חו"ל רבי יוסי בעי מעתה לא יחושו כהנים על חלתן, ואנן חמיין רבנן חששין נוהגין בו תורת חלה! אלמא א"י נינהו! אמר רבי יודה בן פזי לא בגין מילתא דאת אמרת, אלא בגין דלא חלטתון מלכותא בידא מעולם לא הוחלט מידי הכותים [על ידי הרומיים] וע"כ לא גזרו בו טו' ארץ העמים

רבי יוסי שמע דאתת אימיה לבוצרה, שאל לרבי יוחנן מהו לצאת? א"ל אם מפני סכנת דרכים צא אם משום כבוד אמך איני יודע. [אמר רבי שמואל בר רב יצחק עוד היא צריכה לרבי יוחנן] אטרח עלוי ואמר אם גמרת לצאת תבא בשלום! שמע רבי ליעזר ואמר אין רשות גדולה מזו! אלמא בצרה א"י!

ר"ש בן לקיש שאיל לרבי חנינא הקונה בעמון ומואב מהו? אמר ליה אני לא שמעתי מר"ח הגדול אלא מפרשת אשקלון ולחוץ. וקשיא דהוא שאיל ליה הדא ואמר ליה הדא?! אלא בגין דלית רבי חנינא אמר מלה דלא שמע מן יומוי, ובגין דלא מפיקתיה ריקן בגין כן שאל ליה הדא ומגיב ליה הדא מעולם לא אמר דבר שלא שמע מימיו-גם לא רצה להשיבו ריקם...

ר"ש בן לקיש אזיל לבוצרה, אתון לגביה, אמר ליה חמי לן בר נש דריש דיין סופר חזן עביד כל צורכינן! חמי חד בבלייא, א"ל, חמית לך חד אתר טב! אתא לגבי רבי יוחנן א"ל מן בבל לבבל... אמר רבי יעקב בר אבא מן מה דאמר רבי יוחנן "מן בבל לבבל" הדא אמרה הקונה שם אינו מתחייב. וכי צור אינו אסור לילך שם, והקונה משם אינו מתחייב?! לעולם אימא לך שיש טו' א"הע--ואפ"ה יש חיוב מעשר!

אשכח תני: סימן לעמון ומואב ולארץ מצרים, שתי ארצות אחת נאכלת ונעבדת, ואחת נאכלת ולא נעבדת.

סבר ר"י מימר, את בצר במדבר. שאל לר"ש בן לקיש, בצר= בוצרה

רבי יצחק בר נחמן ר"ש בן לקיש שאל לרבי חנינא, הקונה מעמון ומואב מהו? אמר ליה, קשיתה קומי רבי יסא, לית עמון ומואב דמשה! אין זה אותו של משה, ועל כן פטורה אמר רבי מנא קשיתה קומי רבי חגיי, לית עמון ומואב דמשה, לית עמון ומואב דרבי אליעזר בן עזריה?!! האים גם זה של ראב"ע [שהזכירו במשנה X לחיוב, אינו?!!]

א"ר יוסי בר בון כתיב (במדבר יב) כי חשבון עיר סיחן מלך האמורי היא. צריכה לרבי שמעוןמיבעי ליה טהרה מיד סיחון ועוג,כיון שנכנסו סיחון, הותר לקחתה מיד עמון אי לא טהרה? אין תימר טהרה, חייבת. אין תימר לא טהרה, פטורה.דאסור לכבשה ואינו בכלל א"י א"ר תנחומא (דברים יב) החל רש לרשת את ארצו עשיתי את ארצו חולין לפניך!

רבי חונה בעי משרי ההן יבלונה. אתא לגביה רבי מנא א"ל הא לך חתום! ולא קיבל עילוי מיחתם.שחשש לאיסור. למחר קם עמיה רבי חייא בר מדייא א"ל יאות עבדת דלא חתמת, דרבי יונה אבוך הוה אמר אנטונינוס יהבה לר' תרין אלפין דשנין באריסות, לפיכך נאכל אבל לא נעבד כסוריא, ופטור מן המעשרות מפני שהיא כשדות עכו"ם.

רב הונא אמר כיני מתני' מגזיב עד הנהר, מגזיב עד אמנה.

תני איזו היא ארץ ואיזה הוא ח"ל? כל ששופע מטורי אמנה לפנים ארץ ישראל, מטורי אמנה ולחוץ ח"ל. הנסים שבים,איי הים את רואה אותן כאלו חוט מתוח מטורי אמנה עד נחל מצרים מהחוט ולפנים ארץ ישראל מהחוט ולחוץ חוץ לארץ
רבי יודה אומר כל שהוא כנגד א"י הרי הוא כא"י שנאמר (במדבר לד) וגבול ים והיה לכם הים הגדול וגבול. שבצדדין מה הן? את רואה אותן כאלו חוט מתוח מקלפריא ועד ים אוקיינוס מחוט ולפנים א"י מחוט ולחוץ ח"ל
אמר רבי יוסטא בר שונם לכשיגיעו הגליות לטורי אמנה הן עתידות לומר שירה מה טעם? (שיר השירים ד) תשורי מראש אמנה:

הלכה ב משנה אך דקיימ"ל ..אבל לא נ ע ב ד עושין בת לו ש בסוריא אבל לא במחובר

דשים וזורין ודורכין ומעמרין אבל לא קוצרים ולא בוצרים ולא מוסקין

כלל אמר רבי עקיבה כל שכיוצא בו מותר בארץ שיש "איזה אופן" שמותר עושים אותו בסוריא:כדרכו

גמרא עושים בתלוש בסוריא כו'. אמר רבי אבהו שלא יהו הולכים ומשתקעין שם.ע"כ אסרו עבודת מחובר בתלוש למה הוא מותר? מן גו דו חמי רווחא קריב, לא נפק. לגמרי לאספמיא

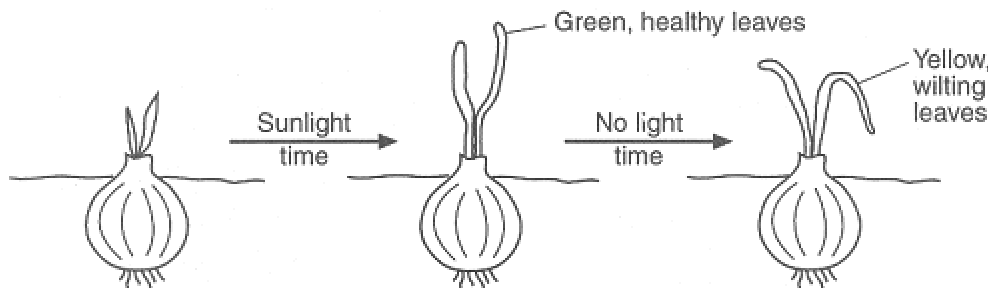
רבי יוסי ב"ר בון בעי קומי רבי מנא מהו לטחון עם העכו"ם בארץ? א"ל מתניתא אמרה שהוא אסור דתנינן עושים בתלוש בסוריא אבל לא במחובר. הא בארץ אפילו בתלוש יהא אסור!

מקום שהוא נאכל ולא נעבד,=סוריא מהו להשכיר בהמתו שם? רבי לוי צובריא שאל לרבי יצחק ולרבי אימי ואסרון. רבי הושעיא יהב לעממיא פריטין, נתן לגויים פרוטות שיתנו לו פירות שביעית--ולא רצה לקבלם תמור השכרת בהמתו לא משום דהוא אסור, אלא שלא ליחד בהמתו עם העכו"ם.

דשים וזורין וכו' ומה נן קיימים? אם בפירות ששית שנכנסו לשביעית אפילו בארץ מותר! אם בפירות שביעית שיצאו למוצאי שביעית לחרוש מותר ולקצור אסור?! אלא כי אנן קיימין בפירות שביעית בשביעית.

רבי חנינא אזל לצור ואסר לון הדא אשקייתה.להשקות אילנות שמע רבי יוסי ואמר ויאות! והדא לא כמחובר היא! ע"כ אסור אף בצור והא תנינן משקין בית השלחין במועד ובשביעית!! אמר רבי יודן לזרעים שבו.זרעים שיש שם מערב שביעית רבי מנא בעי מעתה יהא מותר לחרוש להן?!!!

הלכה ג משנה בצלים טמונין בקרקע לשמור על טרייתן שירדו עליהם גשמים וצימחו,

אם היו העלין שלהן שחורין-- אסורים =יש עליהן קד"ש. הוריקו-- yellow הרי אלו מותרים

[רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר אם אינן יכולין להתלש בעלין שלהן]

כנגד כן, מוצאי שביעית מותרין:

גמרא כיני מתניתא: שחורין אסורין וירוקין מותרין

רבי יוסי בשם רבי יוחנן: בצל שעקרו ועישר עליו, ושתלו. מכיון שהשחיר מתעשר לפי כולו

רבי חייא בשם רבי יוחנן: בצל שעקרו ושתלו מכיון שהשריש מתעשר לפי כולו.

בצל שעקרו בשביעית ושתלו בשמינית והוסיף [נתעבה הבצל]..רבי זירא אמר: מכיון שרבה עליו החדש מותר =אין עליו חיוב בעור

ולא שנייא בין שעקרו בשביעית ושתלו במוצאי שביעית, [בין שעקרו בערב שביעית ושתלו בשביעית כיון שהוסיף גדולין נ א ס ר]

רבי לא רבי אימי תרוויהון אמרין: אסור

מתניתא פליגא על רבי לא ועל רבי אימי. דתני זה הכלל שהיה ר"ש אומר משום רבי יהושע כל דבר שיש לו מתירין כגון טבל ומע"ש והקדש וחדש לא נתנו להן חכמים שיעור אלא מין במינו בכל שהוא ושאינו במינו בנותן טעם. וכל דבר שאין לו מתירין כגון תרומה וחלה וערלה וכלאים נתנו להן חכמים שיעור מין במינו ושלא במינו בנותן טעם. התיבון חכמים לר"ש הרי שביעית אין לה מתירין ולא נתנו לה חכמים שיעור! אמר להן לא אם אמרתם בשביעית שאינה אוסרת כל שהו אלא בביעור אפי' נתערבו כ"ש חייב לאוכלם קודם זמן בעור--אבל נתערב אחר ממנו א ח ר זמן אסור אינה אוסרת, אבל לאכילה בנותן טעם. מה עבדין לה רבי הילא ורבי אימי? פתרן לה בעירובין, אבל בגידולין חומר הוא בגידולין.כולו אסור באכילה דאמר רבי זעירא בשם רבי יונתן בצל של כלאי הכרם שעקרו ושתלו אפילו הוסיף כמה אסור שאין גידולי איסור מעלין את האיסור =אין גידולי היתר מעלין את האיסור

מתניתא פליגא על רבי זעירא. דתנינן גידולי תרומה תרומה וגידולי גידוליהן חולין אבל טבל ומעשר ראשון וספיחי שביעית ותרומת מעשר והמדומע והביכורין גדוליהן חולין. ותני עלה במה דברים אמורים בדבר שזרעו כלה אבל בדבר שאין זרעו כלה גידולי גידולין אסורין. מה עבד לה ר' זעירא? פתר לה בקדושת שביעית. אבל לאכילה, כיון שרבה עליו החדש מותר

רבי אבהו על לארבל ואתקבל גבי אבא בר בנימין אתון ושאלין ליה באילין בוצלייא שעקרן בשביעית ושתלן במוצ"ש האים מותר לאכול גדוליו אחר זמן בעור? , והורי לון כהדא דר' זעירא מכיון שרבה עליו החדש מותר. חמתון סמיכין עלוי אמר לון אני לא אמרתי אלא במורכנין מעולם לא התרתי זה רק דבר אחר: השפיל עלי הבצל

בכניסת השביעית, אין על הבצל קד"ש [דהו"ל כנעקרה] אמר רבי יודא בן פזי אנא ידע ראשה וסופה, כד דשמע רבי לא ורבי אימי פליגין, שרע מינה:כאשר שמע שיש חולקין, נטה מלהורות היתר

הלכה ד משנה מאימתי מותר אדם ליקח ירק במוצאי שביעית ול"ח שגדלוהו בשביעית באסור? משיעשה כיוצא בו. עשה הבכיר התיר האפל

רבי התיר ליקח ירק במוצאי שביעית מיד

אין מוציאין שמן שריפה ופירות שביעית מהארץ לחוצה לארץ

אמר רבי שמעתי בפירוש: שמוציאין לסוריא ואין מוציאין חוצה לארץ

ואין מביאין תרומה מחוצה לארץ לארץ.

אמר רבי שמעתי בפירוש: שמביאין מסוריא ואין מביאין מחוצה לארץ:

גמרא בראשונה היה ירק אסור ליקח במוצאי שביעית [מיד] אף בערי הגבול [דאיכא לתלות שמא פירות חו"ל הם] בספרי ארץ ישראל. התקינו שיהא הירק מותר בספרי ארץ ישראל. אעפ"כ, היה אסור ליקח ירק במוצאי שביעית מיד, בערי א"י לפני זמן שאפשר שיעשו (ייבוא מחו"ל היה אסור) רבי התיר ליקח ירק במוצאי שביעית מיד, בר מן קפלוטא. מה עבדין ליה ציפוראי? אלבשוניה סקא וקיטמא ואייתוניה קומי רבי, אמרין ליה מה חטא דין מן כל ירקא?... ושרא ליה לון

*עולא בר ישמעאל בשם רבי חנינא: רבי ורבי יוסי בר רבי יהודה נחתון לעכו, ואתקבלון גבי רבי (מנא) איזה תנא שהחמיר כר' יודא לאסור ירק אמר ליה רבי: עשה לנו לפס אחד של ירק! עבד ליה קופד. בשר למחר אמר ליה עשה לנו לפס אחד של ירק! עבד לון תרנגולתא... אמר רבי ניכר הוא זה שהוא מפתח של שמואל???סמאל=מלאך רע אמר רבי יוסי בר רבי יהודה אפילו מפתח של שמואל אינו! .... ולמה עבד כן? דו תלמיד מן תלמידוי דרבי יודא. דרבי יודא אמר הירק אסור בספרי ארץ ישראל, כד אתא לגביה כאשר בא התלמיד לר' יודא תני לה עובדא, א"ל צריך הויתה עביד כוותין! היה לך לנהוג כמותם!

תמן תנינן: הנודר מן הירק, מותר בירקות השדה wild vegetables שהוא שם לווי. ותני עלה הנודר מן הירק בשביעית אסור אף בירקות שדה. תני רבי קריספא בשם רבי חנניא בן גמליאל ואמר טעמא: הדא דתימר עד שלא התיר רבי להביא ירק מחוצה לארץ לארץ, אבל משהתיר רבי להביא ירק מחוצה לארץ לארץ, היא שביעית היא שאר שני שבוע

רבי יוסי בר חנינא אמר עולשין חשובות הן לטמא טומאת אוכלין בשביעית הדא דתימר עד שלא התיר רבי אבל משהתיר רבי היא שביעית היא שאר שני שבוע

[הוון בעון מימר לא פליגין, אשכח תני: רבי יודה אמר עד גזיב. ר"ש אומר עד אמנה]??

תני: פירות הארץ שיצאו חוצה לארץ מתבערין במקומן דברי ר"ש. ר"ש בן אלעזר אומר מביאן לארץ ומבערן דכתיב (ויקרא כה) בארצך תהיה כל תבואתה לאכול. אמר רבי יעקב בר אחא הורי רבי אימי כהן תניא קמיא לקולא. אמר רבי הילא ובלבד שלא יעבירם ממקום למקום.

תמן תנינן: אריסטון הביא בכורים מאספמיא וקיבלו ממנו. ויביא תרומה? אמר רבי הושעיא ביכורים באחריות בעלים. תרומה אינה באחריות בעלים, אם אמר את כן שמביא מחו"ל אף הן מרדפים אחריהם לשם חוששין שהכהנים ירדפו אחריו ויצאו מא"י לחו"ל

דוק שאסור ספיחין היא תולדה מאסור אכילת ירקות שנזרעו באסור [ע"י עוברי עבירה]

עיקר הבעיה שיש לפירות שביעית [כגון בצלים שעקרו בשביעית] היא שחייב בבעור

יש להקדים: בפרק זה מתבאר מה שנקרא "קדושת שביעית" והיא מה ע ו ש י ן בפירות שביעית? [איזה תשמיש, איך אופן קצירתה, תעשייתה, סחורה, פרעון חוב]

בפרק הבא נלמד "אסור ספיחין" אשר שרשה מעוברי עבירה. שזלזלו ונטעו ירקות בשביעית--ע"כ אסרו חכמינו כ ל ירקות שגדלו בשביעית באכילה [אף הגדל מאליו]

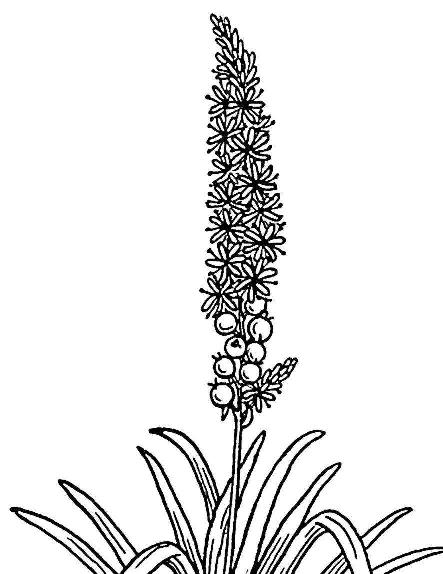
יש עוד דין בעור והיא סעיף למה עושין? [וזה דין כללי ל כ ל פירות שגדלו בשביעית]

שים לב: לא נזכר כלל דין מפורש בקרא שבשביעית השדה מו פ ק ר לכל!!

הרי לנו 4 דינים שרשיים

פרק שביעי

הלכה א משנה כלל גדול אמרו בשביעית כל שהוא מאכל אדם ומאכל בהמה וממין הצובעין ואינו מתקיים בארץ,

יש לו שביעית אסור בסחורה או לאבדו ולדמיו שביעית, יש לו ביעור חייב לבערו מן העולם בעת הידוע ולדמיו ביעור. ואיזה זה? עלה הלוף השוטה, ועלה הדנדא, העולשין, והכרישין, הרגילא, ונץ החלב.

ציור של הרגילא ונץ החלב

ומאכל בהמה- החוחים, והדרדרין

וממין הצובעין- ספיחי איסטיס והקוצה. יש להן שביעית ולדמיהן שביעית. יש להן ביעור ולדמיהן ביעור

עוד כלל אחר אמרו: כל שהוא מאכל אדם ומאכל בהמה וממין הצובעין ו מ ת ק י י ם ב א ר ץ יש לו שביעית ולדמיו שביעית, אין לו ביעור ולא לדמיו ביעור. איזהו? זה עיקר הלוף השוטה, ועיקר הדנדא, הערקבלין, והחלבצים, והבוכריא.

וממין הצובעים: הפואה והרכפא. יש להן שביעית ולדמיהן שביעית. אין להן ביעור ולדמיהן ביעור

ר' מאיר אומר: ד מ י ה ן מתבערין עד ר"ה

אמרו לו: להן אין ביעור, קל וחומר לדמיהן!!

קליפי רימון והנץ שלו קליפי אגוזים והגלעינין, יש להן שביעית ולדמיהן שביעית

הצבע צובע לעצמו. לא יצבע בשכר.

שאין עושין סחורה בפירות שביעית

ולא בבכורות ולא בתרומות ולא בנבלות ולא בטריפות ולא בשקצים ולא ברמשים

ולא יהא לוקח ירקות שדה ומוכר בשוק.

אבל הוא לוקט ובנו מוכר על ידו, לקח לעצמו והותיר, מותר למוכרו

לקח בכור למשתה בנו או לרגל ולא צריך לו, מותר למוכרו. צ י ד י חיה עופות ודגים שנתמנה להן מינין טמאין, מותר למוכרן. ר' יהודה אומר: אף מי שנתמנה לו לפי דרכו, לוקח ומוכר. ובלבד שלא תהא אומנתו לכך. וחכמים אוסרין:

גמרא צביעין לאדם מהו =מנלן שיהא עליהן קדושת שביעית? נישמענא מן הדא: לכם כל שהוא צורך לכם מותר לעשות בפירות שביעית [וה"ן ק"ש חלה על דברים הללו]. ותני עלה כגון אכילה ושתיה וסיכה ו צ ב י ע ה, יצאת מלוגמ' שאינה אלא לחולין, יצאת אלונתין מין רפואה שעושין מעלי גפנים שאינה אלא לתפילין. טפילין=ילדים קטנים

רבי יונה בעי, ולמה יצאת מלוגמא שאין עליה קדושת שביעית, והתני דן וצר וזרע איסטיס שגדל בשביעית קדושת שביעית חלה עליהן. מיי כדון? מאי שנא מיני צבע ממיני מלוגמא? לכם השוה לכולכם

רבי יוסי בשם רבי לא, שמע מן הדא: "תהיה"- אף להדלק' הנר ולצבוע בה צבע. ולא נמצא מאבד את אוכלי אדם?! תיפתר בצביעין לאדם. אלמא צמח שעומדת רק לצבע (אדם) יש עליה קדושת שביעית! ומדחה אמר רבי מנא תיפתר באוכלי בהמה לאדם, ולית שמע מיניה כלום מדחה, שמא איירי באוכלי בהמה-שחל עליה ק"ש משום שראוי ל א כ י ל ה -ואעפ"כ מותר להשתמש בו לצורך צבע אדם (ואין לחשוש משום "איבוד אוכל בהמה")

צבעין לבהמה מהו שיהא עליהן קדושת שביעית? נשמיענא מן הדא: עיקר הוורד ועיקר האנה ועיקר האוג אין בהן קדושת שביעית

מיני כביסות מהו שיהא עליהן קדושת שביעית? שחייב להפקירם ואסור לסחור נשמעינא מן הדא היירעינן והבורית והאוהל יש להן קדושת שביעית

בשמים מהו שיהא עליהן קדושת שביעית? נשמיענא מן הדא הפרח לבן והאורן אין עליהן קדושת שביעית. חברייא אמרי דר"ש היא דר"ש אמר אין לקטף שביעית מפני שאינו פרי רבי שמואל בשם רבי אבהו תפתר דברי הכל היא, בהדא נסורתא נסורת הנופלת מן העץ

מיני אדלקות מה אית לך? כגון ההן פקיעה מין פרי שמפיקין ממנו שמן להדלקה ומיבעי ליה אים יש בו קדושת שביעית

ההן וורד. תני בה תלת מילין: עלין שלו יש להן שביעית ולדמיהן שביעית יש להן ביעור ולדמיהן ביעור, פיקה שלו יש להן שביעית ולדמיהן שביעית אין לו ביעור ולא לדמיהן

ביעור. עיקר שלו אין לו שביעית ולא לדמיו שביעית אין לו ביעור ולא לדמיו ביעור.

ר' ירמיה בעי קומי ר' אבהו מהו לכבוש מן ההן וורד? א"ל וכי יש לו מלאכה אחרת?! תני רבי חייא אוכל אדם הוא.
הורי רבי מנא ארוסטי שרי, קיטריטון שרי, מורקינטן שרי, דרמינן שרי איטרוטירון אסור, דיומדין אסור

ציפוריי שאלין לרבי אימי מהו לחטן להטמין בחוחין מאכל בהמה? אמר לו אתון אמרין בשם רבי חנינא עלי קורקסייה שרי. אמר רבי יאשיה לעובד'
אמר רבי יאשיה אין לך מיוחד לבהמה אלא חציר בלבד. ושלקחו לחטן, מותר לחטן בו.

ותני חציר וכל שאר ירקות שלקחן לחטן בו, מותר לחטין בהן. חישב עליהן לאכל אדם, אסור להטן בהן. תני בר קפרא מותר להטין, ואסור ללות לתיתה מהן. למה? שיש עליהן קדושת שביעית.

שייך 8:1
[ואוכלי בהמה אין עליהן קדושת שביעית?! ואת אמר עושין מהן מלוגמא לאדם! ה"ן מותר לצבוע מהן לאדם אמר רבי יוסי שמעינן שעושין מהן מלוגמא לאדם, שמעינן שמותר לסוחטן ולעשות מהן סממנין לאדם?!! [עיין שם התשובה]

שייך 8:2
תמן תנינן לולבי זרדין ושל עדל ועלי לוף שוטה אין מטמאין טומאת אוכלין עד שימתיקו תיקון ע"י מלח. למה? שהן מרין. ותורמסין לאו אינון מרין! למה מטמאין קודם שימתיקו שנייא היא תורמסין שעיקרו אוכל אדם.
לא צורכה דלא, שמעינן שאין ק ד ו ש ת שביעית חלה עליהן עד שימתיקו? לא כן אמר רבי יוסי ברבי חנינא [עולשין חשובות הן לטמא טומאת אוכלין בשביעית], ואיתמר טעמא, הדא אמרה עד שלא התיר ר' להביא ירק מחוץ לארץ לארץ, אבל משהתיר רבי להביא ירק מחוצה לארץ לארץ, היא שביעית היא שאר שני שבוע, עד שיחשב עליהן לטו"א. וכא לא יהו חשובות לענין קדו"ש עד שימתוקו?
ומצינו דבר בתחילה אין קדושת שביעית חל עליהן ובסוף קדושת שביעית חלה עליו?! התיבון הרי הסיאה והאיזוב והקורנס שלקטן לעצים אין קדושת שביעית חלה עליהן, חישב עליהן לאוכלין קדושת שביעית חלה עליהן! אמר רבי חנניה שכן אם לקטן ל כ ת ח י ל ה לאוכלין קדושת שביעית חלה עליהן מיד]

[הסיאה- צרתי. איזוב- איזובא. קורנית- קורנית. אמהו חלבצין- ביצי נץ חלב]

אמר להן רבי מאיר מחמיר אני בדמין מן העיקר, לעניין ביעור מצינו עוד שחמור דמי שביעית משביעית... שהשמן של שביעית מדליקין בו, מכרו ולקח בהן שמן אין מדליקין בו.

רבי אימי בשם רבי יוחנן: החליף שמן של שביעית בשמן של שביעית שניהם אסורים בהדלקה. כיצד הוא עושה? רבי חזקיה בשם רבי ירמיה מחליף שניהם בשל חולין ונכנס קדושת שביעית להאחרון אחרון

החליף יין בשמן, כמה דאת אמר יין אין סכין אותו, ודכוותה שמן אין סכין

החליף עלין בלולבין, כמה דאת אמר עלין יש להן ביעור, ודכוותיה לולבין יש להן ביעור.

החליף אוכלי אדם באוכלי בהמה, כמה דתימר אוכלי אדם אין עושין מהן מלוגמא, ודכוותה אוכלי בהמה אין עושין מהן מלוגמא

והתנינן: מוכרין אוכלי אדם ואוכלי בהמה ליקח בהן אוכלי אדם. אבל לא אוכלי בהמה ליקח בהן אוכלי בהמה, וכ"ש אוכלי אדם ליקח בהן אוכלי בהמה!

והדא קניבתא דירקא, עלים המעופשים שמסלקין מן הירק מסקין ליה לאיגרא והיא יבשה מן גרמה מעלין אותו על הגג והיא יבישה מאליו

ר"י בשם ר"ש בן יוצדק: ביין עד הפסח, בשמן עד העצרת, ובגרוגרות עד הפורים, רבי ביבי בשם רבי חנינא ובתמרין עד החנוכה

רבי אילא בשם ר"ש בר ווא ר"י וחברותיה הוו יתבין מקשיין אמרי, יש להן =??וורד והכופר וכו' ביעור או אין להן ביעור? עבר רבי ינאי אמרי הא גברא משאליני'! אתו שאלוניה, אמר להן כל דבר שדרכו לישור האילן משיר פירות/עלין יש לו ביעור, ושאין דרכו לישור אין לו ביעור. ואלו, מהן שדרכן לישור, ומהן שאין דרכן לישור, ושרע תניי מינה
מקצתן נושרין ומקצתן אין נושרין --ע"כ נטה התנא מהם

מהו לצבוע בטובת הנייה? מן מה דתני השלשושית וחלבצין התגר עושה ל ע צ מ ו הדא אמרה שאסור לצבוע בטובת הנייה =איסור "סחורה"

כתיב (ויקרא ה) טמאים המה לכם, מה ת"ל וטמאים יהיו לכם? אלא אחד איסור אכילה ואחד איסור הניי.

כל דבר שאיסורו דבר תורה אסור לעשות בו סחורה וכל דבר שאיסורו מדבריהן מותר

לעשות בו סחורה. והרי חמור? למלאכתו גדל! והרי גמל? למלאכתו הוא גדל!

רבי הושעיא נסב ויהב בהדין מורייס עשה סחורה בציר דגים טמאים ר' חונא נסב ויהב בהדין חלתותא קורט של חלתית שיש בו משום גיעולי עכו"ם

תני לא יהו חמשה מלקטין ירק, וא' מוכר. אבל מוכר הוא שלו ושל חבירו. חמשין אחין מלקטין ואחד מוכר על ידיהן. א"ר יוסי ב"ר בון ובלבד שלא יעשו פליטר שלא יהא מזבין בה בכל שנה. ואית דבעי מימר שלא יהא מזבין בהו בכל שעה.

תני החנווני שהיה מבשל ירקות בשביעית, לא יהא מחשב שכרו על דמי שביעית. שאסור לעשות "סחורה" בפירות שביעית אבל מחשב הוא על היין ועל השמן של ששית ועל האבטלה שכר בטלה

ר' לא מפקיד לאילין חלטוריא, אופי פת לא תיהוון מחשבין אגריכון על משחא, אלא על חיטיא: חטים(שגדלו בששית)

תמן תנינן: א"ר יהודא אימתי? בזמן שאין לו אומנות אלא הוא, אבל יש לו אומנות שלא הוא, הרי זה מותר. היאך עבידא? היה יושב ובטל ממלאכתו כל שני שבוע, כיון שבאת שביעית התחיל מפשיט ידו ונושא ונותן בפירות עבירה =לוקח מע"ע ומוכרן בשוק, אם יש עמו מלאכה אחרת כשר ואם לאו פסול. אבל אם היה יושב ועוסק במלאכתו כל שני שבוע, כיון שבא שביעית התחיל מפשיט ידו ונושא ונותן בפירות עבירה אע"פ שאין עמו מלאכה אחרת מותר

רבי בא בר זבדא רבי אבהו בשם רבי לעזר: הלכה כרבי יהודא דמתני', אקלס רבי בא בר זבדא, דמר שמועה בשם זעיר מניה. שבח לר' בא שאמר שמועה מפי קטן ממנו

תני רבי יהודא לחומרא. היאך עבידא? היה יושב ועוסק במלאכתו כל שני שבועות, ובשביעית התחיל ומפשיט את ידו לישא וליתן בפירות עבירה, אם יש עמו מלאכה אחרת מותר ואם לאו אסור. אבל אם היה בטל במלאכתו כל שני שבועות, כיון שבא שביעית התחיל ומפשיט ידו לישא וליתן בפירות עבירה, אע"פ שיש עמו מלאכה אחרת אסור.
#לא בדא רבי בא בר זבדא רבי אבהו בשם רבי ליעזר הלכה כרבי יודא לפי נוסח זה ל א פסק כר"י

הלכה ב משנה לולבי זרדין והחרובי' יש להן שביעית ולדמיהן שביעית, יש להן ביעור ולדמיהן ביעור.

אילן בטנה=pistachio

לולבי=ענף/twig האלה והבוטנים והאטדים, יש להן שביעית ולדמיהן שביעית, אין להן ביעור ולא לדמיהן ביעור. אבל לעלין יש להן ביעור מפני שהן נושרין מאביהן

הוורד והכופר והקטף והלוט' יש להן שביעית ולדמיהן שביעית. ר"ש אומר אין לקטף שביעית שאינו פרי

ורד חדש =של שביעית שכבשו בשמן ישן, ילקט את הורד ויבער הורד. וישן =וורד ישן בחדש בשמן חדש חייב בביעור לבער הכל

חרובי' חדשים שכבשו ביין ישן ,וישינים בחדש חייב בביעור

זה הכלל כל שהוא בנ"ט חייב לבער מין בשאינו מינו, ומין במינו כל שהוא

שביעית אוסרת בכ"ש במינה ושלא במינה בנ"ט:

גמרא בראשה דפירקא עיין משנה אלף וב "עלה הלוף" בניגוד ל "עיקר הלוף" את אמרת אין אוכלין על העיקר, וכא לולבי האלה...את אמר אוכלין על העיקר?! אמר רבי פינחס תמן אין סופן להקשות, אין עלי לוף נעשין לעיקר

לוף..נמצא ששני מינים הם! ברם הכא סופן של לולבי האלה ליהפך כעץ...להקשות, מכיון *שהקשו נעשו כאביהן.*

בטנים

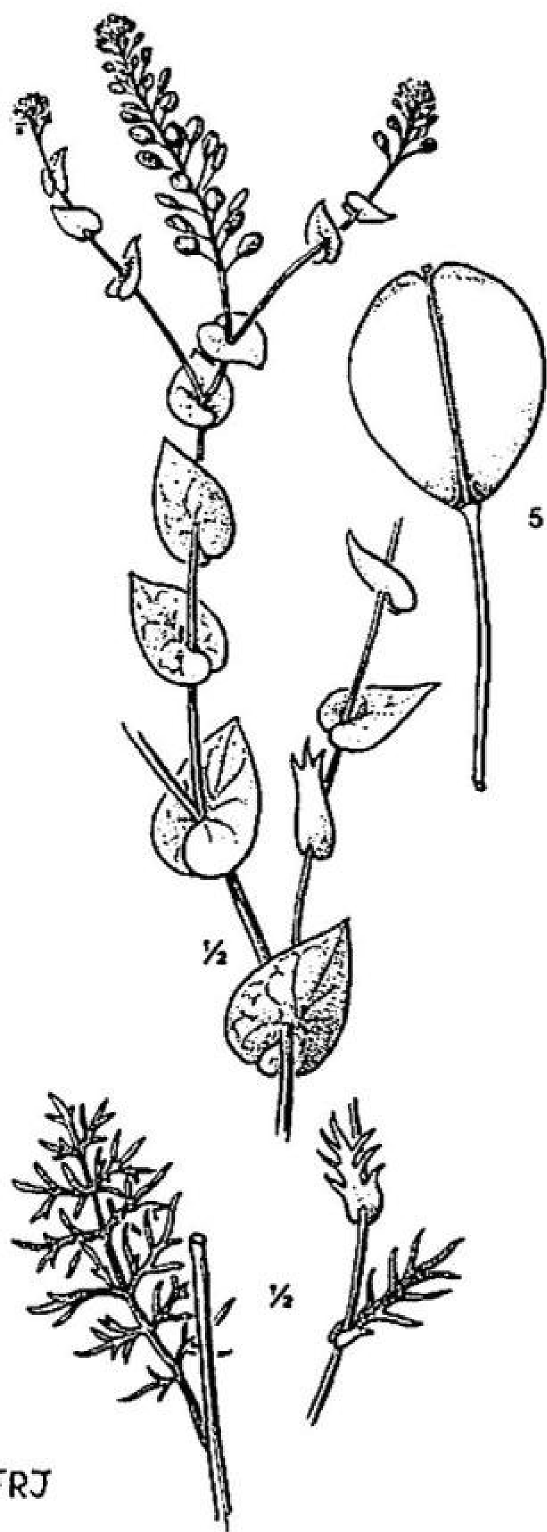
תני: וכולן =לולבי אלה בוטנה.. *שנכנסו* משׁשית לשביעית, ששית. חוץ מן העדל *למטה אלה*

למעלה אטד למטה עדל

1. Lepidium perfoliatum

מפני שהוא כירק. דאזלי' בתר לקיטה רבי אבהו

בשם רבי יוחנן לית כאן מששית לשביעית ששית, אלא שביעית.

והתני:... אבל אם היתה שניי' נכנסת לשלישית שלישית. מ ש ש י ת ל ש ב י ע י ת, ש ש י ת כי רצוננו לתת מתנת ע נ י. הכא בירקות של הברייתא את מני לחוריה, וכא עדל את מני לקומיה!! אמר רבי יוסי שלישית וששית אע"פ שאין בהן מע"ש יש בהן מעשרות. שביעית אין בה מעשר כלל! לא כן אמר רבי אבהו בשם רבי יוחנן לית כאן מששית לשביעית ששית, אלא שביעית!! תמן לולבי אלה ועדל אינם חייבים במעשרות, ע"כ דחינן לה לשביעית ברשות בעלים. ברם הכא , ברשות עני הן, מוטב ליתן ליה אחד מע"ע בודאי, ולא שנים לקיטת פירות שביעית הרבה.. בספק!

עלין שכבשו עם לולבין ...אית תניי תני בין אלו ובין אלו יש להן ביעור. ואית תניי תני בין אלו בין אלו אין להן ביעור. ואית תניי תני עלין יש להן ביעור לולבין אין להן ביעור. מ"ד אין להן ביעור רבי יהושע .מ"ד עלין יש להן ביעור לולבין אין להן ביעור רבן גמליאל. 9:4

רבי פדת רבי יוסה בשם רבי יוחנן אתיא דר"ש כרבי יהושע. דתנינן תמן אמר רבי יהושע שמעתי שהמעמיד בשרף האילן של ערלה ובשרף העיקרין מותר, בשרף הפגין אסור מפני שהוא פרי. אמר רבי זעירא לרבי פדת כמה דתימא תמן הלכה כרבי יהושע ששרף הבא מן העץ, לא נחשב כ"פרי" וכא אמר הלכה כר"ש! אמר רבי יונה ודמיא היא כל רבה?! האים בכלל הם דומים?! קטף בטל על גבי שרפו, אילן אינו בטל על גבי שרפו! =כיון שיש אך ורק "קטף" , וודאי שזה "פריו" ואין לפסוק כר"ש!

עוד פירכא..אוכלי בהמה קדושת שביעית חלה עליהן, ואין קדושת ערלה חלה עליהן! ושפיר יש להחמיר דלא כר"ש!

אמר רבי אבין אית לך חורי.יש עוד נפק"מ בין ר"י ור"ש רבי יהושע אמר שמועה, ור"ש בשם גרמיה. בשם עצמו

בשרף הפגין אסור מפני שהיא פרי. אמרי לה שרף פירי. אמרי לה פגין פירי. אין תימר "שרף" פירי, עשה כן בתרומה העמיד חולין בשרף תרומהאסור. ואין תימר "פגין" פירי, עשה כן בתרומה מותר. למה? שהניית תרומה מותרת, והניית ערלה אסורה ע"כ אין להחמיר אים רק ה"פגין" מיקרי "פרי"

#הכא את אמר ילקט את הורד וכא את אמר חייב בביעור?! הא אמרת ברישא חייב לבער הוורד, א"כ בסיפא הו"ל לפטור [דאזלינן בתר וורד] רבי אבהו בשם רבי יוחנן תרין תניין אינון. תנאי נינהו אמר רבי זעירא יכיל אנא פתר להן ורדי: ורד חדש שכבשו בשמן

ישן-ורד של שביעית שכבשו בשמן של ששית. וישן בחדש- ורד שביעית שכבשו בשמן של שמינית: ולכו"ע אזלינן בתר וורד

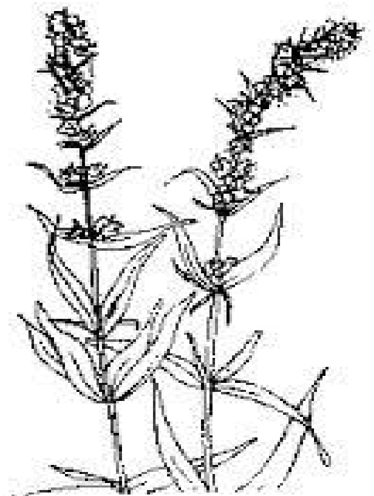
מוצש"ק חו"ב תשפג

פרק שמיני

הלכה א משנה כלל גדול אמרו בשביעית כל המיוחד לאוכל אדם, אין עושין ממנו מלוגמא לאדם ואין צורך לומר לבהמה

וכל שאינו מיוחד לאוכל אדם, עושין ממנו מלוגמא לאדם ולא לבהמה

וכל שאינו מיוחד לא לאוכל אדם ולא לאוכל בהמה, חישב עליו לאוכל אדם ואוכל בהמה, נותנין עליו חומרי אדם וחומרי בהמה שאסור בבישול
אזוב---
חישב עליו לעצים, הרי הן כעצים,

- כגון הסיאה והאיזוב והקורנס:

גמרא כלל גדול כו' רבי בון בר חייא בעי קומי ר"ז: אוכלי אדם ואוכלי בהמה היו בפרשה, מה חמית מימר אוכלי אדם אין עושין מהן מלוגמא, ואוכלי בהמה עושים מהן מלוגמא? א"ל (ויקרא כה) והיתה שבת הארץ לכם לכם =לכל צרכיכם לרבות מלוגמא. לאכלה=למעט מלוגמא לאכלה מיעט. מה מיעט? אוכלי אדם אין עושין מהן מלוגמא. ומיעט אוכלי בהמה? נימא שימעטו גם אוכלי בהמה ממלוגמא? אמר רבי בון בר חייא כל מדרש שאתה דורש ושובר מדרש ראשון, לכם אין זה מדרש ועל כרחין שרי מלוגמא מאוכלי בהמה

רבי יוסי לא אמר כן: אלא והיתה שבת הארץ לכם ל א כ ל ה מיעוט, לך ולעבדך ולאמתך, מיעוט אחר מיעוט, דניתן ר ק לאכילה לרבות אוכלי בהמה שעושין מלוגמא. ורבה אוכלי אדם? כיי דרבי בון בר חייא: כל מדרש שאתה דורש ושובר מדרש ראשון "לאכלה" אין זה מדרש

אמר רבי מתנייה: כשמיעטתה, אוכלי אדם מיעטתה דווקא "לכם"=מה שראוי לכם, בעינן "לאכלה ולא למלוגמא". ושריביתה, אוכלי בהמה רביתה

אוכלי בהמה מהו לעשות מהן צבועין לאדם? מה אם אוכלי אדם שאין עושין מהן מלוגמא לאדם, עושין מהן צבועין לאדם. אוכלי בהמה שעושין מהן מלוגמא לאדם, לא כל שכן שעושין מהן צבועין לאדם!!

מיני מלוגמיות מהו לעשות מהן צבועין

לאדם? מה אם אוכלי אדם שאין עושין מהן מלוגמא לאדם, עושין מהן צבועין לאדם. מיני מלוגמיות שעושים מהן מלוגמא לאדם, לא כל שכן שיעשה מהן צבועין לאדם!!

לא צורכה דלא, אוכלי בהמה מהו לעשות מהן צבועין לבהמה =צמחים שעומדים לצבע בהן ר ק בגדי בהמה? כמה דאת אמר באוכלי אדם שאין עושין מהן מלוגמא לאדם, עושין מהן צבועין לאדם. ודכוותה אוכל בהמה שאין עושין מהן מלוגמא לבהמה, עושין מהן צבועין לבהמה

אמר רבי יוסי מפני מה אוכלי אדם עושין מהן צביעה לאדם? שכן צבעי אדם יש להן קדושה, 7:1. יעשה מאוכלי בהמה צבועין לבהמה, שכן צבועין לבהמה אין עליהן קדוש'!!

ניחא חומרי אדם, וחומרי בהמה? שאסור לשולקן

הוגה

תני המוכר מוכר לאוכלין והלוקח לוקח לעצים, לא הכל ממנו.

המוכר מוכר לעצים, והלוקח לוקח לעצים, וחישב עליהן לאוכלין, לא הכל ממנו. ופשיטא דהמעות חולין

המוכר מוכר לעצים והלוקח לאוכלין? מה דין המעות?

מה אנן קיימין? אם כשנתן לו מעות ואח"כ משך, דמי עצים נתן לו! אם בשמשך ואח"כ נתן לו מעות, דמי אוכלין נתן לו! אלא כי נן קיימין בשנתן לו מעות ואח"כ משך. תפלוגתא דרבי יוחנן ור"ש בן לקיש, על דעתיה דרבי יוחנן דו אמר המעות קונות דבר תורה, דמי עצים נתן לו! על דעתיה דר"ש ב"ל דו אמר אין המעות קונין דבר תורה, דמי אוכלין נתן לו!

המוכר מוכר לעצים והלוקח לוקח לאוכלין, היה זה מעמיד וזה מעמיד כל אחד "מתעקש" כמחיר שהוא רוצה, ייבה כהדא: אתיא כהא דתניא אם המוכר תובע ללוקח, יעשו כדברי הלוקח. ואם הלוקח תובע למוכר יעשו כדברי המוכר.מי שתובע את חבירו "לגמור המקח", חייב ליתן כפי קצבת השני וכא כן: תלוי מי "הלך אצל מי" [הולכין אחר מחשבת ה"נתבע"]

הלכה ב משנה שביעית נתנה לאכילה ולשתיה ולסיכה. לוכל כל דבר שדרכו לאכול, ולסוך דבר שדרכו לסוך.

ולא יסוך יין וחומץ. אבל סך את השמן

וכן בתרומה ובמע"ש

קל מהן שביעי' שנתנה להדלק' הנר:

גמרא כיצד לוכל דבר שדרכו לוכל? אין מחייבין אותו לוכל לא פת שעיפשה, ולא קנובת ירק, ולא תבשיל שנתקלקל צורתו. וכן הוא שביקש לוכל תרדין חיין או לכוס חיטין חיות, אין שומעין לו

כיצד לשתות דבר שדרכו לשתות? אין מחייבין אותו לשתות אניגרון ולא איקסגורין ולא יין ושמרים.

החושש בשיניו, לא יהא מגמא חומץ ופולט, אבל מגמא הוא ומבליע. ומטבל כל צרכו ואינו חושש. החושש גרונו לא יערענו בשמן, אבל נותן הוא שמן לתוך אניגרון וגומא.

לא יסוך יין וחומץ, אבל סך הוא את השמן.

החושש את ראשו או שעלו בו חטטין סך שמן, אבל לא יסוך יין וחומץ.

אין מפטמין שמן של שביעית, אבל לוקח הוא שמן ערב, בשביעית, ואינו חושש. רבי אימי סבר מימר אפי' מן החשוד, אמר רבי יוסי לא אמרו אלא בשאינו יודע אם חשוד אם אינו חשוד, הא דבר ברי שהוא חשוד אסור שוודאי השתמש בשמן של שביעית

מהו לפטם יין של שביעית? כיון שהיין נבלע בהבשמים הרי מפסיד היין! נשמעינא מן הדא: קל מהן שביעית, שנתנה להדלקת הנר. הדא אמרה שהוא מותר. כמו שמותר במע"ש. והתני אסור! אמר רבי אלעזר דרבי יהודא היא. דרבי יהודא מתיר לבשל יין של תרומה אע"פ שממעטו מפני שהוא משביחו

קל מהן שביעית שנתנה להדלקת הנר. ותרומה לא נתנה להדלקת הנר?! תרומה טמאה נתנה להדלקת הנר. שביעית, אפילו טהורה נתנה להלדקת הנר

רבי חזקיה על מסחי, יהב צלוחיתא לזוסימא אוריריא נתן צלוחית של שמן לזוסימא שומר הבגדים א"ל אעל ליה לי לאשונא, לבית המרחץ א"ל לית אסור? אתא שאל לרבי ירמיה, ור"י אסר לו--והודה חזקי' לזוסימא שלימד אותו.. למדתנו! ותני כן אין סכין שמן של שביעית במרחץ, אבל סך הוא מבחוץ ונכנס. ולא שמן שריפה לא בבתי כסאות ולא בבתי מרחצאות מפני בזיון קדשים

הלכה ג משנה אין מוכרין פירות שביעית לא במדה ולא במשקל ולא במנין. ולא תאנים במנין, ולא ירק במשקל.

ב"ש אומרים אף לא אגודות.

ובית הילל אומרים את שדרכו לאגוד אותו בבית אוגדין אותו בשוק, כגון הכרישין ונץ החלב:

גמרא למה? כדי שימכרו בזול, וישקלו בליטרא וימכרו בזול! אם אמר את כן, אף הוא אינו נוהג בהן בקדושה

תני פירות ח"ל שנכנסו לארץ, לא יהו נמכרין לא במדה ולא במשקל ולא במנין, אלא כפירות הארץ. ואם היו נכרין, מותר.

אמר רבי יוסי ב"ר בון: כגון אילין קורדקיא דסלקין ומזדבנין מן סוסיא לטבריא.

רבי חזקיה בשם רבי אבא בר ממל זה שהוא מודד בכפישה, ונסתיימה לו שנים ושלשה פעמים, אסור למוד בה.

אמר רבי הושעיא אסור מימר עבוד אצבעך! הראה באצבע על הכלי [שימדוד עד שם]

טבח כהן שנזדמנה לו בכור, שניתנה לו מהו מקטעתא קופדין ומזבנתא גוא שוקא? מהו שיקטעו לחתיכות וימכרנו בשוק? ר' ירמיה סבר מימר שרא, מן הדא: את שדרכו ליאגד בבית אוגדין אותו בשוק. כ כיון שעושה כן בכל הבהמות שמוכר-אינו חייב לשנות אמר רבי מנא כל גרמה היא אמרה דהוא אסור, שלא יהא כעושה סחורה בגופו!

הלכה ד משנה האומר לפועל הילך איסר זה ולקוט לי ירק היום, שכרו מותר.

לקט לי בו ירק היום, שכרו אסור. יש בו קדו"ש-דהו"ל כלוקח

לקח מן הנחתום ככר בפונדיון, "כשאלקוט ירקות שדה, אביא לך", מותר לפרוע שכר הככר שלקח, בירקי שביעית

לקח ממנו סתם, לא ישלם מדמי שביעית. שאין פ ו ר ע ין ח ו ב מדמי שביעית:

גמרא מה בין האומר לקוט לי, ובין האומר לקוט לי בו? רבי אבין בשם רבי יוסי בן חנינא: מהלכות של עימעום היא

תמן תנינן: לא יאמר אדם לחבירו העל את הפירות האילו של מע"ש לירושלים לחלק. ע"מ שאתן לך חלק מהם-שאין פורעין "חוב" ממע"ש. אלא אומר העלם, שנאכלם ונשתם בירושלים. רבי זעירא בשם רבי יונתן מהילכות של עימעום היא

תמן תנינן שואל אדם מחבירו כדי יין וכדי שמן ובלבד שלא יאמר לו הלויני. מה בין האומר הלויני לבין האומר השאילני? אמר ר' זעירא בשם רבי יונתן מהילכות של עמעום היא

פיתן- רבי יעקב בר אחא בשם רבי יונתן

מהילכות של עימעום. אמר רבי יוסי קשייתה קומי רבי יעקב בר אחא, מהו מהלכות של עימעום? אני אומר, במקום שאין פת ישראל מצויה, בדין היה שתהא פת עכו"ם מותרת, ועימעמו עליה ואסרוה. אמר רבי מנא ויש עמעום לאיסור? ועוד.. ופת לא כתבשילי עכו"ם היא?! כך אנו אומרים במקום שאין תבשילי ישראל מצויין שם בדין הוא שיהא תבשילי עכו"ם מותרין?!!!

אלא כן היה, במקום שאין פת ישראל מצויין, בדין שתהא פת עכו"ם אסורה, אלא שעמעמו עליה והתירוהו מפני חיי נפש.

רבנן דקיסרי בשם רבי יעקב בר אחא: כדברי מי שהוא מתיר

ובלבד מן הפלטר. ולא עבדין כן.

..שכרו מותר... ר"ש בן לקיש אומר במראה לו . שאינו אלא כנותן לו שכר רגלו

רבי יוחנן אמר אפילו לא הראה לו, כמי שהראה לו דלעולם תלינן המעות עבור הליכת הרגל

מתני' פליגא על ריו"ח: דתניא השוכר את הפועל להביא לו יין לחולה או תפוח לחולה, אם הביא, חייב ליתן לו. אם לאו, אינו חייב ליתן לו. אבל אם אמר לו יין לחולה ממקום פלוני. תפוח לחולה ממקום פלוני. בין שהביא בין שלא הביא חייב ליתן לו, שכר רגליו הוא נותן לו.

מה עבד לה רבי יוחנן? קל הקילו בשביעית שהיא מדרבנן

מתני' פליגא על ר"ל: דתני לא יאמר אדם לפלוני, הא לך דינר זה והבא לי לקט היום. הבא לי פאה היום. דבלשון הזה הוי שלוחו [ואסור לעשיר ללקוט] [והמעות אינו אלא שכר הליכה] בע"ב [אלא אומר לו בלקט שתביא לי היום, בפיאה שתביא לי היום. וכן אתה מוצא בבן לוי] והרי לא הראה לו! ואת אמרת כמי שהראה לו!! דלהכי אסור משום דתלינן השכר רק עבור ההליכה
מה עביד לה ר"ש בן לקיש? פתר לה במראה לו את הלקט

לקח מן הנחתום ככר בפונדיון, כשאלקוט ירקות השדה אביא לך, מותר. תני רבי יודא ורבי נחמיה אוסרים. מה אנן קיימין? אם בההוא דאמר הילך הב לי, דברי הכל אסור. הב לי ואנא יהב לך, ד"ה מותר. אלא כן אנן קיימין בסתם. ר' יהודא ור' נחמיה אוסרין שאין ירקות שדה מצויין, וחכמים מתירין מפני שירקות שדה מצויין:

הלכה ה משנה אין נותנין לא לבייר לחופר

בורות מים ולא לבלן ולא לספר ולא לספן. אבל נותן הוא לבייר לשתות

ולכולן הוא נותן מתנת חנם:

גמרא תני ר' יוסי אף לא למבייר. לדולה מים מן הבור

מחלפא שיטתיה דרבי יוסי. תמן הוא אמר לוקחין הימנו מים ומלח, אלמא חשיב אוכל, והכא הוא אמר הכין!

אמר ר' יוסה, מה פליגי? בתשמישו, אבל בשתייה אף ר' יוסי מודה. דשרי ליקח מים לשתות בדמי שביעית

הוי, מאן תנא אבל נותן לבייר לשתות, ר' יוסי, דלת"ק שרי אף לתשמיש

אמר רבי יוסי דברי הכל היא, כאן לאדם כאן לבהמה מה שאוסרת משנתינו, איירי "תשמיש מים" לצורך בהמה

תני מעיין של בני העיר הן ואחרים, הן קודמים לאחרים. אחרים ובהמתן אחרים קודמין לבהמתן. כביסתן וחיי אחרים, כביסתן קודמת לחיי אחרים.
אמר רבי יוחנן מאן תנא כביסה חיי נפש? רבי יוסי דתני אין נותנין מהם פירות שביעית לא למשרה ולא לכביסה, ורבי יוסי מתיר בכביסה. מחלפא שיטתיה דרבי יוסי תמן בנדרים הוא אומר אין רחיצה חיי נפש, וכא הוא אמר הכביסה חיי נפש! אמר רבי מנא אדם מגלגל סובל ברחיצה, ואין אדם מגלגל בכביסה

יהודא איש הוצי עביד טמר במערת' תלתא יומי, הטמין עצמו במערה 3 יום בעי למיקם על הדין טעמא מניין שכביסת עיר הזאת קודמין לחיי עיר אחרת? אתא לגבי רבי יוסי בן חלפתא א"ל הן הוית? א"ל עבדית טמיר במערתא תלתא יומין בעי למיקם על הדין טעמא, מניין שחיי עיר הזאת קודמין לחיי עיר אחרת? קרא לר' אבירודימס בריה א"ל אגיב הדין טעמא השיבהו מניין שחיי העיר הזאת קודמין לחיי עיר אחרת? א"ל תהיינה הערים האלה, תחיינה עיר ועיר, ואח"כ ומגרשי' סביבותיה, אמר ליה מה גרם לך? דלא ילפת למדת עם חבריך:

הלכה ו משנה תאנים של שביעית אין קוצין אותן במוקצה סכין מיוחד לחתוך התאנים, אבל קוצה הוא בחרבה.

ואין דורכים ענבים בגת, אבל דורך הוא בעריבה

ואין עושין זיתים בבד ובקוטבי, אבל כותש ומכניס לבודידא:

גמרא כתיב (ויקרא כה) ואת ספיח קצירך

לא תקצור- הא קצירה כנגד =כדרך הקוצרים לא

אמר ר' לא אם אינו ענין לספיחי איסור, תניהו ענין ל"ספיחי התר" (כנראה שיש ספיחי היתר) אפ"ה אסור לקצור "כדרכו"

אמר רבי מנא לכך נצרכה, כשעלו מאליהן. שלא תאמר הואיל ועלו מאליהן יהו מותרין, לפום כן צריך מימר אסור (שם) לגמרי משום "ספיחין"

את ספיח קצירך לא תקצור ואת ענבי נזירך לא תבצור, מן השמור בארץ אין אתה בוצר, אבל בוצר את מן המופקר. לא תבצור- כדרך הבוצרים. מיכן אמרו תאנים של שביעית אין קוצין אותן במוקצה אבל קוצה הוא בחרבה אין דורכין ענבים בגת אבל דורך הוא בעריבה ואין עושין זיתים בבד ובקוטבי ורבותינו התירו לעשות בקוטבי. רבי יוחנן הורי לאילין דרבי ינאי לטחון ברחיים כר' שמעון ולעשות בקוטבי כרבנן

רבי יוחנן הורי לאילין דבית רבי ינאי שלא יהו נוטלין שכר בדיהן שמן אלא מעות. דאסור לפרוע שכר פעולה [חוב] בפ"ש

תני: החמרין והכתפין כל העושות שביעית שכרן שביעית.

אמר רבי זעירא בפירות היתר היא שלא נזרעו בשביעת [גם אין עליהן "איסור ספיחין"] מתנית'. מהו "שכרן שביעית"? שיהו נוטלין ממה שיהו עושין שכרן שביעית כ מותר לשלם להם בפירות שביעית עיין סוף הלכה ד ויהא הא דהורי רבי יוחנן לאילין דבית רבי ינאי שלא יהו נוטלין שכר בדיהן שמן אלא מעות כרבי יודא וכרבי נחמיה הורי לון ואנן קיימ"ל להיתר

רבי הילא במכתפי פירות עבירה היא מתניתא. ומהו שכרן שביעית? כיי דאמר רבי אבהו בשם ר' יוחנן יי"נ קנס קנסוהו וכא קנס קנסוהו: כ שכרן, צריך לנהוג בהם קדו"ש

הלכה ז משנה אין מבשלין ירק של שביעית בשמן של תרומה שלא יביאנו לידי פסול שיתחייב לבער התרומה רבי שמעון מתיר

והאחרון אחרון נתפס בשביעית והפירי לעצמו אסור:

גמרא תמן תנינן ובכולן הכהנים רשאין לשנות באכילתן ולאוכלן צלויין שלוקין ומבושלים וליתן לתוכן תבלי חולין ותבלי תרומה דברי ר"ש. ר"מ אומר לא יתן לתוכן תרומה, שלא יביא את התרומה לידי פסול.

אתיא דיחידיאי דתמן כסתמא דהכא? אלא דסתמא דהכא, ר " מ דתמן. וממילא.. ר"מ

ור"ש, הלכה כר"ש.
אמר רבי יוסי אשתאלית לאילין דבית רבי ינאי אמרי נהיגין הוינן מבשלין שביעית בשמן של תרומה-מעט מעט על יד על יד ואוכלין. מאי כדון? הלכה כר"מ דתמן, היא רבנן דהכא

האחרון אחרון נתפס בשביעית והפירי עצמו אסור. הא כיצד? לקח בפירות שביעית בשר אילו ואילו מתבערין בשביעית, לקח בבשר דגים יצא בשר נתפשו דגים, לקח בדגים שמן יצאו דגים ונכנס שמן, האחרון אחרון נתפס בשביעית והפירי עצמו אסור

בעו מיניה מרבי יוחנן שביעית מהו שתצא דרך חילול? אמר ליה ולמה לא?! אמר ר"א אין שביעית יוצא דרך חילול אלא דרך מכירה

מתניתא מסייע לדין ומתניתא מסייע לדין: מתניתא מסייע לר"י כל מי שיש לו מעות מדמי שביעית והוא רוצה לחללן על עיסתו מחללן

מתניתא מסייע לרבי אלעזר: מי שיש לו סלע מדמי שביעית והוא רוצה ליקח חלוק הולך אצל חנווני הרגיל אצלו ואמר תן לי בזו פירות, והוא נותן לו. והוא אומר לו הרי פירות האלו נתונים לך במתנה. והחנווני אומר לו הרי סלע זו נתונה לך במתנה. וחוזר לוקח לו חלוק.

רבי יוחנן שתי חמרא של שביעית , ואח"כ ויהיב פריטוי כדי שלא יהיו "מעות שביעית" ביד ע"ה עד כדון רבי יוחנן דהוא מתייהמון, הא שאר כל אדם דלא מתייהמון? רבי יעקב בר אחא בשם רבי אבינא מחוי ליה בהדא, ונסב בהדא. רבי חזקיה הוה אמר ליה: הב לי מן קומוי! מן גו דו אמר ליה "הב לי מן קומוי" כמאן דלא יהב ליה מן דמי שביעית: שנוטל בתורת מ ת נ ה

הלכה ח משנה אין לוקחי' עבדים וקרקעות ובהמה טמאה מדמי שביעית ואם לקח יאכל כנגדן

אין מביאין קיני זבין וקיני זבות קיני יולדות מדמי שביעית ואם הביא יאכל כנגדן

אין סכין כלים בשמן של שביעית ואם סך יאכל כנגדן

עור שסכו בשמן של שביעית ר"א אומר ידלק וחכ"א יאכל כנגדן

אמר לפני ר"ע אומר היה ר"א עור שסכו בשמן של שביעית ידלק. אמר להם שתוקו! לא אומר [בפתח וחולם] לכם מה ר"א אומר בו!

ועוד אמרו לפניו אומר היה ר"א האוכל פת

כותי כאוכל בשר חזיר. אמר להם שתוקו! לא אומר לכם מה ר"א אומר בו!

מרחץ שהוסקו בתבן ובקש של שביעית מותר לרחוץ בה שנעשה באסור 9:5 אך בדיעבד לא נאסר שמוש המרחץ. אם מתחשב הוא לא ירחץ בו:

גמרא א"ר יוסי זאת אומרת שאסור ליקח אשה מדמי שביעית דלכן מה בין הקונה אשה מה בין הקונה שפחה?

תני שמן של שביעית אין חוסמין בו תנור וכיריים ולא סכין בו מנעלים וסנדלין ולא יסוך אדם את רגלו והוא בתוך מנעלו והוא בתוך סנדלו אבל סך הוא את רגלו ונותנו לתוך מנעלו ולתוך סנדלו וסך שמן ומתעגל ע"ג קטבליא ואינו חושש. לא יתננה לא על גבי טבלה של שיש להתעגל בה רבן שמעון בן גמליאל מתיר

עור שסכו בשמן מה אמר בו ר"א? אמר רבי יוסי עצמותיו של אותו האיש ישרפו! רבי חזיקה בשם רבי אחא אמר מותר לא רצה לגלות שיש ל ה ק ל לגמרי.

ועוד אמר לפניו וכו' אמר רבי יוסי זאת אומרת שאסור לחבר ליקח בתו של עם הארץ.

רבי חזקיה בשם רבי אחא מתיר היה ר"א חמיצן של כותים לאחר הפסח מיד. ל"ח לחמץ שעע"הפ

אם מתחשב הוא הרי זה לא ירחוץ= ואם הם אדם של צורה הרי זה לא ירחוץ

אים מתחשב....כהדא רבי יהושע בן לוי אזל מן לוד לבית גברין בגין מיסחי. כדיי לרחוץ

ר"ש בן לקיש הוה בבוצרה, חמתון מזלפין להדא אופרדיטי, איזה פסל יווני ששתו ממנו מים אמר לון ולית אסור? אתא שאל לרבי יוחנן, א"ל ר"י בשם ר"ש בן יוצדק אין דבר של רבים אסור: הדא דתימר באילין דימוסיי. ברם באילין פריבטה, אסור מרחצאות של רבים אינו נאסר אבל של private, נאסר

מסכת שביעית פרק ט

הלכה א משנה הפיגם והריבוזין השוטין, והחלוגלגות, כוסבר שבהרים, וכוסבר שבנהרות, וגרגיר שבנהרות, של אפר, פטורין מן המעשרות [ונלקחים מכל אדם בשביעית] שאין כיוצא בו נשמר אין אדם מושיב שומר בשדהו כשיש בו מינים זולים כאלו. וכיון שאינו "נשמר" פטור מן המעשר [ובגמרא מפרש לעניין שביעית: אין חוששין שמא זרעם בשביעית-שאין דרך עוברי-עבירה לזרוע מינים אלו רק מן ההפקר לקטן, ומוכרן]

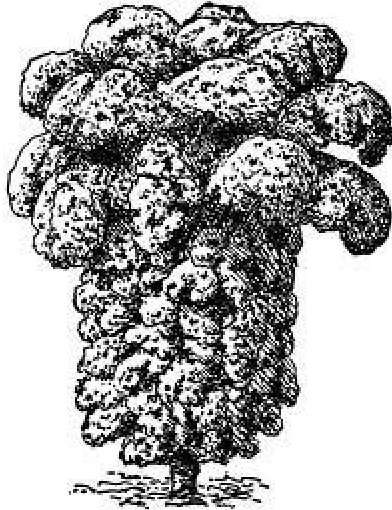

מכאן ואילך מתחיל עניין חדש: "אסור ספיחין"

רבי יהודה אומר: ספיחי חרדל מותרין שלא נחשדו עליהן עוברי עבירה לזרעם בשביעית

ר"ש אומר כל הספיחים מותרין חוץ מספיחי כרוב שאין כיוצא בהן בירקות השדה--

וחכמים אומרים כל הספיחים אסורים: ספיחי

כרוב-kale

גמרא הפיגין והריבוזין כו'. "סירוגין" ו"חלגלוגות" ומי גדול "בחכמה ובשנים" ג שאלות הללו אצרכת לחבריא, מיבעי לרבנן אמרין, ניסק ונשאל לאילין דבית רבי, סלקון מישאל, ויצאת שפחה של בית רבי, ואמרה להן הכניסו לשנים! אלמא אזלי' בתר age אמרין, ייעול פלן קדמאי, ייעול פלן קדמאי! ייכנס פלוני לפניי! שורין עללין קטעין התחילו נכנסין קצת קצת בהפסק קטעין, אמרה להן, מפני מה אתון נכנסין סירוגין סירוגין? חד ר' הוה טעון פרפחוני' בגולתי' היה נושא purslane בטליתו ונפלון מיניה, אמרה ליה שפחה של בית ר', ר'! נתפזרו חלוגלגותיך!

מהו כרפס שבנהרות? רבי יוסי ב"ר אמר פיטרוסליגן.

ולמה לא תנינין הסיאה והאיזוב והקורנס עמהן? עיין מעש' 3:4

[שלא תאמר, אלו, סיאה... נשמרים בחצר, חייבין. ואלו, פיגם... נשמרים בחצר, פטורים. אלא אילו ואילו, אם היו נשמרין בחצר חייבין. אים מושיב שומר בחצרו, חייבים במעש'

ואילו, סיאה.... נשמרים בגינה פטורין. ואילו פיגם.. נשמרים בגינה חייבין, אלא אלו ואלו, אם נשמרים בגינה פטורין מה שמושיב שומר בגינה--לשאר דברים!] וא"כ קשה דהו"ל למיתני סיאה עים פיגם להשמיענו דינים אלו בפיגם

אלא אילין הוא ולמה לא תנינן? שלא תאמר הואיל ורוב המינין הללו פיגם..נזרעים ובאין מן האיסור לא פיגם "שוטה"! , יהו אסורים, לפום כן צריך מימר מותרים.

**** יש להקדים כאן, שהיה זמן שאסרו ירקות וכו' ר ק מעוברי עבירה= מי שאינו "שומר שביעית כהלכתה"---אחר כך אסרו כל ירק שגדל בשדה בשביעית וקראו לאיסור זה ספיחין***

מהו שיהו פיגם אסורין משום ספיחים? נשמענא מן הדא: רבי יודא אומר ספיחי חרדל מותרין, שלא נחשדו עליהן עוברי עבירה. ואלו הואיל ולא נחשדו עליהן עוברי עבירה יהו מותרין.

עד כדון ירקו, זרעו? היש אסור ספיחין בזרע חרדל אפשר מימר ירקו מותר, זרעו לכ"ש?! ר"ש בן לקיש הוה בחיקוק, חמתוי מגלגלין בהדין חרדלא, נפל מיניה והוא לא נסב ליה, היו מזלזלין בחרדל, נפל מאיש אחד ולא הגביהו אמר מאן דמייתי לי חרדלא אנא מורי כרבי יודא!!

אמר רבי בא בר זבדי הורי ר' חוניא דמן חוורין בבית חוורן כהדא דר' יודא. עאל ר' יוחנן ודרש כרבנן דהכא לעניין ספיחין, וכרבנן דתמן. עייין לק'

ר' אבא בר זמינא בשם ר' יצחק מן קומוי אילין תרתי מילייא, מחמת שני דברים אלו הלך לו ריו"ח מציפורי לטברי' נחית ליה ר' יוחנן מציפורין לטבריה. אמר, ר' חנינא שהיה הזקן בציפורי מה אתיתן לי הדין דיינא סבא? דאי אנא שרי, והוא אסיר. אנא אסיר, והוא שרי!

אמר רבי ווא אתא עובדא קומי רבי יוסי ובעי מיעבד כרבי יוחנן, כד שמע דרב ור' חנינא מתפלגין, שרע מינה נטה ממנו

שייך למס' ערובין משום ארבע זקנים אמרו: כל הנאכל עירובו בראשון, הרי הוא כבני עירו בשני. רב הונא בשם רב: הלכה כארבע זקנים. רב חסדא בעי, מחלפא

שיטתיה דרב תמן הוא עבד לה שתי קדושות וכא הוא עביד לה קדושה אחת! דאיתפלגון שירי פתילה שירי מדורה שירי שמן שכבו בשבת מהו להדליק בי"ט? רב ור"ח תרוויהון אמרין אסור, ור"י אמר מותר. דאיתפלגון: שירי פתיל' שירי מדורה שירי שמן שכבו בשבת, מהו להדליקן בי"ט? רב ורבי חנינא תרויהון אמרין אסור, וריו"ח אמר מותר. ומתרצינן דרב אוסר ל א משום קדושה אחת רק משום דין ביצה [הכנה] א"ר יודן קומי רבי מנא, מה מפכא לה גבי ביצה? איך אפשר ללמוד אסור פתילה מאסור ב י צ ה ? א"ל מן דאנן חמיין דרבנן רב ור"ח! מדמיא לה, הדא אמרה, היא הדא היא הדא

שאין כיוצא בהן בירקות השדה. ומפני שאין כיוצא בהן בירקות השדה יהו אסורים?! רבי חמא בר עוקבא בשם ר' יוסי ב"ר חנינא מפני שדרכן לגדל אימהות ???עיין ציור, ומפני שדרכן לגדל אימהות יהו אסורי'?! א"ר שמואל בר רב יצחק כל הירק את יכול לעמוד עליו אם חדש הוא אם ישן הוא, ברם הכא שלא ילך ויביא מן האיסור ממה שגדל בשביעית, ויאמר מן האימהות הבאתי ולא ינהג בו קדו"ש --ע"כ אסרוהו לגמרי

צריך ללקוט ע ל י הלוף לפני שמגיע שביעית כדי שלא יבא לאסור ספיחין אין מחייבין אותו לעקור את הלוף בשביעית, אבל מניחו כמו שהוא. אם צימח מוצאי שביעית, מותר ואין עליהן קד"ש

אין מחייבין אותו לשרש הקורנס בשביעית משום מצוות "עקירת ואיבוד ספיחין", אבל משקף בעלין מכה על העלין. אם צמחו מוצאי שביעית, מותר.

ולא נמצא מאבד אוכלי בהמה?! מאיליהן הן אבודין כ אינו מאבדו בידיים

ר"ש בן יוחי הוה עבד בשמיטתא וחמי חד מלקט שביעית. א"ל ולית אסור, ולאו ספיחין אינון?! א"ל ולא את הוא מתירן!! א"ל ואין חבירי חלוקין עלי?!! קרא עליו (קהלת י) ופורץ גדר ישכנו נחש וכן הוות ליה

ר"ש בן יוחי עביד טמיר במערתא תלת עשר שנין במערת חרובין דגרודא, עד שהעלה גופו חלודה. לסוף תלת עשר שנין אמר לינה נפיק חמי מה קלא עלמא? וכי איני יוצא לראות מה קול בעולם? נפיק ויתיב ליה על פומא דמערתא, חמא חד צייד צייד ציפרין, פרס מצודתי', שמע ברת קלא אמרה דימוס, ואישתיזב' ציפור. זכאי אתה! וניצול הצפור אמר, ציפור מבלעדי שמיא לא יבדא "נתפש ונלכד", כ"ש בר נשא!! כד חמא דשדכן מילייא, אמר ניחות ניחמי בההדין relaxed= דימוסין דטבריא, אמר, צריכין אנו לעשות תקנה כמו שעשו אבותינו הראשונים (בראשית לג) ויחן את פני העיר שהיו עושין איטלוסן ומוכרין בשוק. אמר נידכי

טבריא, והוה נסב תורמסין ומקצץ ומקליק וזורקן (על הארץ) וכל הן דהוה מיתא, הוה טייף וסליק ליה מן לעיל. חמתי' חד כותי אמר לינא אזל מפלי בהדין סבא דיהודאי?!וכי אני לא אשחק בזקן היהודים?! נסב חד מית אזל ואטמריה הן דדכי, לקח מת אחד, והטמינו במקום, שכבר טהרו רשב"י אתא לגביה ר"ש בן יוחי א"ל לא דכית אתר פלן?! איתא ואנא מפיק לך מיתא מן תמן! צפה ר"ש בן יוחי ברוח הקודש שנתנו שם, אמר גוזר אני עליך העליונים שירדו ועל התחתונים שיעלו! וכן הוית ליה!

מי עבר קומי מגדלא, בית הספר שמע קליה דספרא אמר הא בר יוחי מדכי טבריא.. א"ל יבא עלי אם לא שמעתי שטבריא עתידה להיטהר! אפי' כן לא הימנין הוית!! ואחר כל זה עדיין אינך מאמין!! מיד נעשה גל של עצמות

הלכות ביעור

הלכה ב משנה שלש ארצות לביעור: יהודה ועבר הירדן והגליל. ושלוש שלוש ארצות לכל אחת ואחת.

גליל העליון וגליל התחתון והעמק (שלש ארצות בגליל)
מכפר חנניא ולמעלן כל שאינו מגדל שקמין- גליל העליון
מכפר חנניא ולמטן כל שהוא מגדל שקמין- גליל התחתון

ותחום טבריא- העמק

וביהודא- ההר והשפלה והעמק
ושפלת לוד כשפלת הדרום, וההר שלה כהר המלך
מבית חוורן עד הים, מדינה אחת

ולמה אמרו שלוש ארצות? שיהו אוכלין בכל אחת ואחת, עד שיכלה האחרון שבה.

ר"ש אומר לא אמרו שלש ארצות אלא ביהודה.

ושאר כל הארצות כהר המלך

וכל הארצות כאחת, לזיתים ולתמרים:

גמרא ולבהמתך ולחיה וגו' כל זמן שחיה אוכלת מן השדה, הבהמה אוכלתן מן הבית. רבי חמא בר עוקבא בשם רבי יוסי בר רבי חנינא: שיערו לומר אין החיה שבהר גדילה בעמק. ולא גדילה חיה שבעמק, בהר

דיקליטיאנס אעיק לבני פנייס קיסר אחד הציק מאד לבני פנייס אמרין ליה אנן אזלין! אמר ליה סופיסטה= שבועה לא אזלין לון! ואין אזלון לון, חזרון לון. ואף אים תלכו, תחזרו מיד! ואי בעית מבדקא, אייתי טביין ושלחון לארעא דרחיקא, ובסוף אינון חזרון לאתריהון. עבד כן אייתי טביין וחפי

קרנתייהו בכסף ושלחון לאפריקא, ובסוף תלתין שנין חזרו לאתריהן

תני רשב"ג אומר סימן להרים, מילין. לעמקים, תמרים. לנחלים, קנים. לשפילה, שקמין. ואע"פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר (דברי הימים ב א) ואת הארזים נתן כשקמים אשר בשפלה לרוב

אית דבעי מימר למידת הדין אתמר. ואית דבעי מימר לעגלה ערופה איתמר

איזו עמק בגליל? כגון בקעת גנוסר וחברותיה וכן כיוצא בהן. איזה הר שביהודה? זה הר המלך. ושפלתו- זו שפלת דרום. ועמק שלו- מעין גדי עד ירחו איזה הר שבעבר הירדן? תני רשב"א אומר כגון הרי מכוור וגדור וכן כיוצא בהן. ושפלתו- חשבון וכל עריה אשר במישור דיבון ובמות בעל ובית בעל מעון וכן כיוצא בהן ועמק שלו- בית הרים ובית נמר' וכן כיוצא בהן. ובעמק, בית הרים ובית נמרה וסוכות וצפון יתר ממלכת סיחון מלך האמורי אשר מלך בחשבון בית הרים בית רמתה בית נמרה בית נמרון סכות תרעלה צפון עמתו

שפלה שבהר כהר? והר שבשפלה כשפלה ? ???מן מה דתני תוספתא כאן הר והרו, עמק ועמקו, שפל ושפלתו. הדא אמרה שפלה שבהר, כשפלה. והר שבשפלה, כהר.

אמר ר"י מתני' אמרה כן: וההר שלה כהר המלך

מבית חורון ועד ים מדינה אחת פראכורין. =שכונה אמר ר"י עוד היא יש בה הר ושפלה ועמק, מבית חורון ועד אמאום- הר. מאמאום ועד לוד- שפלה. מלוד ועד הים- עמק. ניתני ארבע? יש ארבע ארצות שיש בהם שלש שלש!--ומתרץ מעורבות הן.

תני אין בסוריא שלש ארצות סוריא לא נחלק לשלש

ושאר כל הארצות...איתא חמי בא וראה! אילין עמק שביהודא אינו אוכל עד הר יהודא, ועמק שבגליל אוכל עד הר יהודא! =הר המלך

כל הארצות כאחת לזיתים ולתמרים. תני אף לחרובים.
תני אוכלין על התמרים עד שיכלו מיריחו ועל הזיתים עד שיכלו ממרון ומגוש חלב:

הלכה ג משנה אוכלין על המופקר אבל לא על השמור,
רבי יוסי אומר אף על השמור

אוכלין על הטפחין חטים שדופות ודקות ועל הדיפרא,שעושה פירות 2 פעם אבל לא על הסיתוונית. ענבים שלא בישלו כ"צ

רבי יהודה מתיר כל זמן שביכרו עד שיכלה הקיץ דווקא אים כבר התחיל ליגדל קודם גמר הקיץ

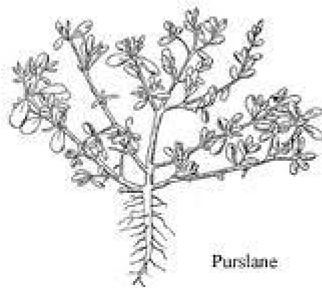
גמרא ת"ק ד מתני' דר"ש. כתיב (ויקרא כה) מן השדה תאכלו את תבואתה. כל זמן שאת אוכל מן השדה את אוכל מה בבית. כלה מן השדה כלה מן הבית.
מה טעמא דר"י? את הוא שגרמת לה שלא תאכל!

אוכלין על הטפיחין מתני' דרבי יוסי דתניא אין אוכלין על הטפחין שבעכו ר"י אמר אוכלין על הטפחין שבעכו.

אמר רבי יוסה הוינן סברין מימר מה פליגין רבי יודא ורבנן? בסיתוונות, אבל בדפרין לא. אשכח תני, רבי יהודא מתיר בדפרון והן שבכרו עד שלא יכלה הקיץ:

הלכה ד משנה הכובש ג' כבשים בחבית אחת ר"א אומר אוכלין על הראשון. ורבי יהושע אומר אף על האחרון. רבן גמליאל אומר כל שכלה מינו בשדה יבער מינו מן הבית.

ר"ש אומר כל ירק אחת לביעור אוכלין ברוגילא purslane עד שיכלו סגריות מבקעת בית נטופה:

גמרא מה טעמא דר"א? הראשון נותן טעם באחרון. מה טעמא דרבי יהושע? האחרון נותן טעם בראשון. וקשיא על דרבי יהושע ואין הראשון נותן טעם באחרון?!

רבן גמליאל אומר כל שכלה מינו בשדה יבער מינו מן הבית תני והלכה כדבריו

חזקיה אמר, מכיון שהתחיל באוצר כמבוער הוא. אתא עובדא קומי רבי יסא והורי כחזקיה, לא דאנא סבר כוותיה, אלא מן מה דאנן חמיין רבנן עבדין עובדא כוותיה

רבי יצחק בר רדיפא הוה ליה עובדא אתא שאל לרבי ירמיה א"ל מה? אריוותא קמך, ואת שאל לתעליי'! אריות לפניך , ואתה שואל לשועל! אתא שאל לר' יאשיה, א"ל חמי לך תלתא רחמין ואפקרה קומיהון ראה (שתביא) לפניך שלשה אוהבים-והפקרם לפניהם

קפודקאי דציפורין, שאלין לרבי אימי, בגין דלית לאילן עמא רחים אין לעם הזה [קפודקאי] אוהבים ושואלי שלום--איך נעשה?, ולא שאל שלם, איך צורכה מיעבד? א"ל כד תיחמון ריגלא צלילא, כאשר תראון "שרגל כלה מן השוק" דיהוין מפקון לשוקא ומבקרין ליה, וחזרין וזכיין ביה תצאו לשוק ותפקירו, ותחזרו ותזכו

רבי חגיי מפליג לה צלוחין צלוחין מחלק צלוחית צלוחית ונותן למי שירצה???

רבי אליעזר מפליג לה צלוחין צלוחין

רבי חזקיה סלק גבי רבי ירמיה שהיה לו פ"ש א"ל ר' חזקי' לר"י זכיתי בהן אוצרה? א"ל ר"י לר"ח צור לי אילין פריטייא גביך, תן לי פרוטות שבידך! ובזה תקנה המקום והפירות ואקיים מצוות ביעור, ואוכל לחזור ולזכות בהם א"ל ר"ח לר"י הרי מקומן מושכר לי! א"ל לא כן אפקרתן!! חזר וזכיתה בהן!

הלכה ה משנה המלקט עשבים לחים, עד שיבש המתוק. והמגבב ביבש, עד שתרד רביעה שנייה. זמן ביעור
עלי קנים ועלי גפנים עד שישרו מאביהן, והמגבב יבש עד שתרד רביעה שנייה ור"ע אומר בכולן עד שתרד רביעה שנייה

כיוצא בו המשכיר בית לחבירו עד הגשמים, עד שתרד רביעה שנייה. המודר הנייה מחבירו עד הגשמים, עד שתרד רביעה שנייה. עד אימתי נכנסים עניים לפרדיסות ללקט מתנ"ע? עד שתרד רביעה שנייה
עד אימתי =מאמתי נהנים ושורפים בקש ובתבן של שביעית שמונח על פני ה ש ד ה וכבר נסרח לגמרי? משתרד רביעה שנייה:

גמרא ר' אבין בשם רבי יוחנן לית כאן עלי קנים, אלא עלי גפנים. עלי קנים אין להם ביעור. ותני כן עלי קנים ועלי האוג ועלי חרובים אין להן ביעור מפני שאין מינן כלה

ר"ז בעי אמר עד ה ג ש ם, עד שירד גשם אחד?
תמן תנינן האומר הרי עלי עצים לא יפחות משני גזירין. אמר רבי יוסי ב"ר בון, ר' בא בר ממל בעי, אמר הרי עלי ע ץ מביא גיזר אחד?
אמר רבי ליעזר מתני' אמרה כן שזה קרבן בפני עצמו כל עץ ועץ וזה קרבן בפ"ע, דתנינן שנים בידן שני גזירי עצים

תני רבי יוסי אומר כל דבר שהוא תלוי ברביעה עד שת ר ד רביעה שנייה, ושאינה תלוי ברביעה עד שיגיע זמנה של רביעה

תני רשב"ג אומר שבעת ימים שירדו בהן גשמים ולא פסקו יש בהן כדי רביעה שנייה. תני רבי חנינא בשם רשב"ג ולמה נקרא שמה רביעה שהיא רובעת את הארץ

אמר רבי חנינא מכיון שתסרח מה שבשדה, הותר מה שבבית אינו חייב לנהוג בו קדו"ש. תני ר' הושעיה אפי' לאחר ג' שנים אסור (עד שיסרח)

תבן של שביעית אין שורין אותו בטיט. שריין בטיט, בטל. והוא שגבלו. תבן של שביעית אין נותנין אותו בכר, נתנו בכר בטל, והוא שישן עליו.

ל א ח ר שאסרו ספיחין שמא אסור תבן ל ג מ ר י
תבן של שביעית מה שיהא אסור משום ספיחים? רבי לוי שאל לרבי בא בר זבדי ושרי. אמר רבי זעירא ואנא דלא סמכית עלי, אשתאלת לאילין דבית כרסנא ואמרין נהגין הוינא כנישין תבן מן ערובת שמיטתא, וכד מחסרין מייתי מן שורייא מן החומות. אמר רבי ירמיה מתני' אמרה שהוא מותר דתני הצבועין והפטמון לוקחין מורסן מ"מ, ואינו חושש. סבר רבי ירמיה מימר אפילו מן החשוד, א"ל רבי יוסי לא אמרו אלא בשאינו יודע אם חשוד הוא אם אינו חשוד, הא דבר ברי שהוא חשוד, אסור. שמא מן ספיחי שביעית היא

אמר רבי שמאי מתני' אמרה שהוא אסור. דתנינן תמן תרומות 10:6 ובשביעית ובכלאי הכרם והקדש אם יש בזרע ובעץ כדי ליתן טעם... אוסר כל הקדירה, מאי לאוו משום ספיחין?
[לא נמצא מאבד אוכלי בהמה? תפתר באוכלי בהמה לאדם] אמר רבי מנא תיפתר בקדושת שביעית בביעור, ולית את שמע מינה כלום:

הלכה ו משנה מי שהיו לו פירות שביעית והגיע שעת הביעור, מחלק מזון ג' סעודות לכל אחד ואחד. והשאר מאבדו מן העולם

[והעניים אוכלין אחר הביעור אבל לא העשירים דברי רבי יהודא

רבי יוסי אומר אחד עניים ואחד עשירים אוכלין אחר הביעור] לפי הני תנאי ביעור=ה פ ק ר , אך פליגי אי רק עניים יכולים לזכות או גם עשירים

מי שהיו לו פירות שביעית של איסור [כגון שזרען בשביעית] שנפלו לו בירושה או שנתנו לו מתנה, רבי ליעזר אומר ינתנו לאוכליהן לעוברי עבירה! וחכמים אומרים אין החוטא נשכר! אלא י מ כ ר ו לאוכליהן, ודמיהן יתחלקו לכל אדם

האוכל מעיסת שביעית עד שלא הורמה חלתה חייב מיתה:

גמרא מ"ט דרבי יודא? (ויקרא כה) ואכלו אביוני עמך . מה טעמא דרבי יוסי? ואכלו אביוני עמך ויתרם.

תני ר"ש אומר עשירין אוכלין מן ה א ו צ ר

אוצר בי"ד [עיין תוספתא] אחר הביעור. מ"ט דרבי שמעון? ואכלו אביוני עמך עד יתרם עניים אוכלים רק עד שיגיעו הפרות ל"יתרם"=בית דין ??

ר"ש בן לקיש אומר בפירות עבירה היא מתני'. כאשר פירשנו במשנה

והתני המוצא פירות עבירה אסור ליגע בהן! שנייא היא מציאה שנייא היא שנפלו לו על כרחו

רבי יוחנן אמר בפירות היתר היא מתני'. בהדא תנינן ר"א אומר ינתנו לאוכלין?! למה לא יאכל מקבל מתנה?ר"א דהוא שמותי. דתנינן אוכלין פירות שביעית בטובה ושלא בטובה, כדברי ב"ש אסור לאכול בטובה (מקבל מתנה יכיר טוב לנותן)
בהדא רבנן מתיבין ליה שאין חוטא נשכר?! אדרבה לרבנן הכל מותר! בשיטתו השיבוהו, בשיטתך שאת אומר ינתנו לאוכליהן, שאין חוטא נשכר. אים יש בעיה של הכרת טובה, י י מ כ ר ו לאחרים

אמר רבי ביבי הורי רבי יוסי באילין קונדסיא קנים, שילכו מעותיהן אחר זמן ביעור לים המלח.

רבי מנא שאל לרבי חזקיה מהו מייבלא להוליך פירות שביעית מפוניין לאשקלון? א"ל אסור

רבי חזקיה הוה קאים בשוקא דקיסרין חמי חד טעון עלל מן איסורי, תבואת איסור הפך אפוי דלא מחמיניה ההנו פרק, הפך פניו כדיי שלא לראותו איפה הוא פורק כל כך למה? כדי שלא יעשה מקומו הוכיח, שלא ייאסר לעולם לקנות באותו מקום שמע רבי יעקב בר אחא ואמר: אמה דהן ילדת בר...

[רבי יהושע בן לוי הוה מפקיד לתלמידים לא תזבון ירק אלא מן גינתא דסיסרא. קם עימיה זכור לטוב א"ל איזיל אימא לרבך לית הדא גינתא דסיסרא! דיהודאי הות, וקטלי', ונסביה מיניה, אין בעיתא מחמרא על נפשך, אשתווי לחברך!]שייך למס' דמאי

חד בר נש הוה חשיד על שמיטתא, אמר לאיתתיה אפקין חלתה! א"ל ההוא גברא חשיד על שמיטתו ואת אמר אפקין חלתה!! א"ל חלתה מדבר תורה, שביעית מדרבן גמליאל וחביריו:
סיימתי בס"ד ליל ב מטו"מ תשפג

מסכת שביעית פרק י

הלכה א משנה השביעית משמטת את המלוה בשטר ושלא בשטר.
הקפת החנות אינו משמטת, אם עשאה מלוה הרי זו משמטת.
רבי יהודא אומר הראשון ראשון משמט

שכר שכיר אינו משמט, ואם עשאו מלוה, הרי זו משמט רבי יוסי אומר: כל מלאכה שהיא פוסקת בשביעית, משמטת. אינה פוסקת בשביעית, אינה משמטת.

השוחט את הפרה וחילקה בר"ה, אם היה החודש מעובר, משמיט. ואם לאו, אינה משמיט.

האונס והמפתה והמוציא שם רע וכל מעשה ב"ד אינן משמיטין

המלוה על המשכון והמוסר שטרותיו לב"ד, אין משמטין:

גמרא השביעית משמטת כו' ניחא שלא בשטר. בשטר, ויעשה כמלוה על המשכון, ולא יהא משמט! אמר ר' יוחנן תיפתר בשטר שאין בו אחריות נכסים, וכר"מ בבא מציע 1:6. אתא עובדא קומי ריו"ח בשטר, והורי משמט. אמר, מפני שאנו למידין מן ההלכה אנו עושין מעשה?!

א"ר ירמיה בשאין לו קרקע, הא יש לו קרקע אינו משמט. אמר ר"י אפילו יש לו קרקע, משמט.

אתיא דר"י כדרב. דא"ר בא בשם רב: ייחד לו קרקע משמט. לא אמרו אלא ייחד לו, הא לא ייחד לו אינו משמט.

המשעבד שדה לאשתו, והלך ומכרה, אם רצתה לגבות ממנו משאר נכסים, גובה.

אמר ר' הילא: הורי ר' לעזר כהן תנייא

חברייא בעיין לא תגבה אלא מנכסים משועבדין! אמר לון ר' ייסא: בני חורין לפניה ואת אמרת תגבי משועבדין?!

מתני' בשלא אמר לה לא יהא לך פירעון אלא מזה, אבל אם אמר לה לא יהא לך פירעון אלא מזה, אינו גובה אלא ממנה

המשעבד שדה לחבירו והלך ומכרה, ר' אחא אמר מכורה לשעה ר' ייסא אמר אינו מכורה לשעה חיילי דר' ייסא מן הדא: עשה שורו אפותיקי ומכרה, אינו מכור--ומדחה שורו מצוי הוא להבריח, שדה אינו מצוי להבריח' [הגע עצמך שהיתה מכורה לבעלי זרוע? אמר ר' יודן אבוי דר' מתנייה מצויין הן בעלי זרוע ליפול]

תני הכותב שדה אפותיקי לאשה בכתובתה, ולבעל חוב בחובו, מכרה, הרי זו מכורה, והלוקח יחוש לעצמו. אלמא מכורה לשעה!
מתני' בשאמר לה: יהא לך פירעון מזו, מה פליגין? כשאמרו לו לא יהא לך פירעון אלא מזו

שביעית משמטת את הכתובה..רב אמר פגמה אע"פ שלא זקפה, זקפה אע"פ שלא פגמה. תני ר' חייא עד שתפגום ותזקוף.

השוחט את הפרה...משמט ומוקמינן לה בלוקח ממנו בשר ש נ י פעמים, והראשונה נעשית מלווה ומפני שהוא מקיף לו פעם שנייה, נעשית ראשונה מלוה?! אמר ר"א דר' יודא היא. וראוי לתובעו בר"ה?! וקיימ"ל דחוב שא"א לתבוע --אין שביעית משמטתו ר' בא בשם ר' זעירא מכיוון שהוא ראוי להאמינו, כמי שראוי לתובעו, ומכיון שהוא ראוי לתובעו כמי שראוי ליתן לו מעות, וכאן הואיל והוא ראוי ליתן לו מעות ולא נתן, נעשית ראשונה מלוה. ואף שא"א לתבוע חוב ביו"ט [וא"כ למה משמט?] י"ל באופן שהיה אפשר לתבוע [כגון משכון] וכיון שלא תבע, נעשה ראשונה מלווה

ר' יוחנן אמר כגון חרישה. ר"ש בן לקיש אומר כגון בניין כגון שכבר גמר הבניין לפני שהגיע סוף שביעית. על דעתיה דרבי יוחנן כל מלאכה שהיא פוסקת בשביעית. על דעתיה דר"ש בן לקיש כל מלאכה שהיא פוסקת מאיליה.

מה, רבי יוסי כר' יודא? דר' יוסי אמר כל מלאכה שהיא פ ו ס ק ת בשביעי', משמטת, אלמא ס"ל ראשון ראשון משמטת [ושאינ' פוסק' בשביעי' אינה משמטת]

ולא רבי יוסי כר' יודא? נימא דלא אתי' ר' יוסי דשכר שכיר [כגון שכרו לארוג בגד ועדיין עוסק בו עד שנה השמינית] כר ' יודא דסוף שבועות? [לר' יוסי אין שכר פעולה משתלמת אלא ל ב ס ו ף--ולר' יהודה משלמין ב ת ח ל ה ! ומדחה.. אע"ג דר' יודא אמר אין דרך השולחני להיות נותן איסר עד שיטול דינר אלמא צריך לשלם כסף ב ת ח ל ה, מודה הוא בשכר ש כ י ר =מלאכה שאינו אלא לבסוף ולהכי כל מלאכה....אינו משמט

[רבי אומר ניסן לא נתעבר מימיו. והא תנינן "אם בא" חדש בזמנו! "אם בא" לא בא! רב אמר תשרי לא נתעבר מימיו. והא תנינן "אם היה החודש מעובר"! "אם היה" לא היה! וכשקידשו את השנים באושה ביום הראשון עמד ר' ישמעאל בנו של ר"י בן ברוקה אמר כדברי ריב"נ אמר רשב"ג לא היינו נוהגין כן ביבנה. ביום השני עבר ר' חנניא בנו של ר' יוסי הגלילי אמר כדברי ר"ע אמר רשב"ג כן היינו נוהגין ביבנה. והתני קדשוהו בראשון ובשני!

ר' זעירא בשם רב חסדא אותה שנה נתקלקלה

עוד תירוץ מה הראשון ומה השני? ר' בא בשם רב: שנה ראשונה ושנה שניה. התני "יום" הראשון ויום השני?!

[קדשוהו קודם לזמנו או אחר עיבורו יום א' יכול יהיה מעובר? ת"ל (ויקרא כו) אותם, אותם אלה הם מועדי, לפני זמנו אין אלה מועדי [לפני זמנו- עשרים ותשעה יום, לאחר עיבורו- שלשים ושנים יום. ומניין שמעברין את השנה על הגליות שיצאו ועדיין לא הגיעו? ת"ל (שם) בני ישראל מועדי עשה עשה את המועדות שיעשו אותן כל ישראל. אמר רבי שמואל בר נחמן והן שהגיעו לנהר פרת. ר' יעקב בר אחא ר' אימי בשם ר' יודא בר פזי: קידשוהו ואח"כ נמצא העדים זוממין הרי זו מקודש. קם ר' יוסה עם ר' יודה בר פזי א"ל את שמע מן אבוך הדא מילתא? א"ל: כן רבי בא אמר בשם ר' יוחנן: אין מדקדקין בעדי החודש.

ר' בא בר ממל עמרם רב מתנה בשם רב: המלוה את חבירו על מנת שלא לתובעו, אין שביעית משמטתו. והתני השוחט את הפרה וחילקה בר"ה. ואמר ר' לעזר דר' יודא הוא. וראוי הוא לתובעו בר"ה?! כיי דאמר רבי בא בשם ר' זעירא ר' בא בשם ר' זעירא מכיוון שהוא ראוי להאמינו =כיוון שנטל ממנו משכון כמאן דתבעיה דמי, כמי שראוי לתובעו, ומכיון שהוא ראוי לתובעו כמי שראוי ליתן לו מעות, וכאן הואיל והוא ראוי ליתן לו מעות ולא נתן, נעשית ראשונה מלוה

רבי יוסי בי רבי בון בשם רב המלוה את חבירו על מנת שלא תשמיטנו שביעית השביעית משמטתו. והתנינן מכות 1 בין נותנין מכאן ועד שלושים יום ובין נותנים מכאן ועד עשר שנים... ויש עשר שנים בלא שמיטה?! מאי לאוו בהתנה? אמר רבי הונא איתפלגון רב נחמן בר יעקב ורב ששת חד אמר במלוה על המשכון וחרנא אמר בכותב לו פרוזבול

תני: "ל' יום לא איתיי" מהו "ל' יום לא איתיי" שמואל אמר במלוה את חבירו סתם שאינו רשאי

לתובעו עד ל' יום. עאל רב יהודה ואמר טעמא (דברים טו) קרבה שנת השבע שנת השמיטה לא היא שנת השבע ולא היא שנת השמיטה, מה ת"ל קרבה שנת השבע שנת השמיטה? שלא תאמר כל שלושים יום אינו רשאי לתובעו, לאחר שלושים יום בהשמט כספים הוא ולא יגבנו, לפום כן צריך מימר קרבה שנת השבע שנת השמיטה! כ תלווה לו מעות אע"פ שאתה בתוך 30 יום של סוף שנת השמיטה--וא"י לתובעו, וברור שתפסיד המעות.. לא כן אמר רבי בא בר ממל עמרם רב מתנה בשם רב המלוה את חבירו על מנת שלא לתובעו אין השביעית משמטתו?! כ כיון שא"י לתובעו,, אין שביעית משמט! ומה ה"פחד"?
אשכח תני רבי ישמעאל קרבה שנת השבע שנת השמיטה לא היא שנת השבע היא שנת השמיטה, ומה ת"ל (שם) קרבה שנת השבע שנת השמיטה? שלא תאמר כל שש שנים שדהו לפני, כרמו לפני, ולאחר שש שנים בהשמט הוא ולא יגבנו, לפום כן צריך מימר קרבה שנת השבע שנת השמיטה

האונס והמפתה והמוציא שם רע רב יהודא אמר רב דר"ש היא דר"ש אמר במגבה הדבר תלוי. כתובות 4:1

וכל מעשה ב"ד- אילו גזרי דיינים

פשיטא דא מילתא: מלוה שהיא נעשית כפרנית, אינה משמטת. כפרנית שהיא נעשית מלוה, =שחזר והודה לפני שביעית משמטת. רבי ירמיה בעי אף למידת הדין כן? מלוה שהיא נעשית כפרנית והוצרכו ע ד י ם לחייבו, גובה מן העידית, כפרנית שהיא נעשית מלווה =הודה מעצמו, גובה כבינונית

המלוה על המשכון שמואל אמר אפילו על המחט. (שם) ואשר יהיה לך את אחיך תשמט ידיך. פרט למה שיש לאחיך תחת ידיך. ואשר יהיה לך את אחיך תשמט ידיך ולא המוסר שטרותיו לב"ד:

הלכה ב משנה פרוזבול אינו משמט. זה אחד מן הדברים שהתקין הלל הזקן. כשראה שנמנעו העם מלהלוות זה את זה ועוברין על מה שכתוב בתורה שנאמר (דברים טו) השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל לאמור וגו' התקין הלל הזקן פרוזבול

זהו גופו של פרוזבול: מוסר אני לכם איש פלוני ופלוני הדיינים שבמקום פלוני שכל חוב שיש לי שאגבנו כל זמן שארצה. והדיינים חותמין למטן או העדים:

גמרא מכאן סמכו לפרוזבול שהוא מן התורה. ופרוזבל דבר תורה הוא?! כשהתקין הלל סמכוהו לדבר תורה
א"ר חונא קשייתא קומי ר' יעקב בר אחא, כמ"ד מעשרות מד"ת, והלל מתקין על ד"ת?! אים מעש' בזה"ז דאו'-איך עמד הילל לעקור שביעית? [אמר רבי יוסי וכי משעה שגלו ישראל לבבל לא נפטרו מן המצות התלויות

בארץ, והשמט' כספים נוהג בין בארץ בין בח"ל ד"ת!! חזר רבי יוסי ואמר (דברים טו) וזה דבר השמיטה שמוט בשעה שהשמיטה נוהגת ד"ת השמט כספים נוהגת בין בארץ בין בח"ל ד"ת. ובשעה שהשמיטה נוהגת מדבריהם, השמט כספים נוהגת בין בארץ בין בח"ל מדבריהם] תמן אמרין אפילו כמאן דאמר מעשרות ד"ת, מודה בשמיטה שהיא מדבריהם. דתני וזה דבר השמיטה שמוט, רבי אומר: שני שמיטין הללו שמיטה ויובל, בשעה שהיובל נוהג שמיטה נוהג ד"ת פסקו יובלות שמיטה נוהגת מדבריהן. אימתי פסקו היובלות? (ויקרא כה) יושביה. בזמן שיושביה עליה לא בזמן שגלו מתוכה. היו עליה אבל היו מעורבבים, שבט יהודא בבנימין ושבט בנימין ביהודה, יכול יהו היובלות נוהגין? ת"ל יושביה, לכל יושביה, נמצאת אומר כיון שגלו שבט ראובן וגד וחצי שבט המנשה, בטלו היובלות

מוסרני לכם...ר' חזקיה בשם רבי ירמיה ואפילו נתונים ברומי. רבי בא בשם רבנן דתמן שלושה שדנו ומת אחד מהן חותמין בשנים ואומר: אע"פ שחתמנו בשנים דננו בשלושה. אמר רבי חגי מתני' אמרה כן והדיינין חותמין מלמטן או הע ד י ם. ולמידין מידת הדין מפרוזבול? אשכח תני: היא מידת הדין למד מפרוזבול

אין לו קרקע ולחייבין לו קרקע, כותבין לו פרוזבול. האיך עבידא? ראובן חייב לשמעון, ולוי חייב לראובן, ראובן אין לו קרקע וללוי יש לו קרקע, כותבין לשמעון על נכסיו של לוי:

הלכה ג משנה פרוזבול המוקדם כשר והמאוחר פסול
שטרי חוב המוקדמין פסולין והמאוחרין כשרין
א' לוה מה' כותבין פרוזבול לכל א' וא' חמשה לווין מן אחד אינו כותב אלא פרוזבול א' לכולן
אין כותבין פרוזבול אלא על הקרקע אם אין לו מזכהו בתוך שדהו כל שהוא
היתה לו שדה ממושכנת בעיר כותבין עליה פרוזבול
רבי חוצפית אומר כותבין לאדם על נכסי אשתו וליתומים על נכסי אפטרופין

כוורת דבורים רבי ליעזר אומר הרי היא כקרקע וכותבין עליה פרוזבול ואינה מקבלת טומאה במקומה והרודה ממנה בשבת חייב וחכמים אומרים אינה כקרקע ואין כותבין עליה פרוזבול ומקבלת טומאה במקומה והרודה ממנה בשבת פטור

המחזיר חוב בשביעית אומר לו משמט אני! אם אמר לו "אעפ"כ" יקבל ממנו שנאמר (דברים טו) וזה דבר השמיטה

כיוצא בו רוצח שגלה לעיר מקלט ורצו אנשי העיר לכבדו יאמר להם רוצח אני אמרו לו אעפ"כ יקבל

מהן שנאמר וזה דבר הרוצח:

גמרא פרוזבול המוקדם כשר- מפני שהוא מירע כוחו. והמאוחר פסול- מפני שמייפה כוחו. שטרי חוב המוקדמים פסולין- מפני שמייפה כוחן. והמאוחרין כשרין- מפני שהוא מורע כוחן.

מי מידע? מי מודיע לנו שהיא מוקדם? שמעון בר ווא בשם רבי יוחנן החתומין בשטר. לא כן אמר ר"ש בן לקיש עשו דברי החתומין בשטר כמי שנחקרה עדותן בב"ד?! תמן אותן שאמרו לא חתמנו כל עיקר=אנוסין היינו. ברם הכא אמרי על זה חתמנו ולא חתמנו על זה =על הזמן

שט"ח המוקדמים פסולין רבי יוחנן אמר פסולין ממש. ור"ש בן לקיש אמר אינו מונה אלא משעת הכתב. והתני פרוזבול בין מוקדם בין מאוחר כשר ואינו מונה אלא משעת הכתב. אם אומר את כן בשטרות, מה בין פרוזבול מה בין שטר?

שטר שזמנו כתוב בשבת או בי' בתשרי רבי יודה מכשיר ורבי יוסי פוסל. א"ל רבי יודה מעשה בא לפניך בציפורי והכשרת! א"ל אני לא הכשרתי ואם הכשרתי הכשרתי. הוון בעון מימר מאן דאמר פסול משום מוקדם, ומ"ד כשר משום מאוחר. אלא מ"ד פסול משום זיוף.

רב אמר והוא שיהא קרקע למלוה וללוה. ור' יוחנן אמר למלוה אף על פי שאין ללוה וללוה אע"פ שאין למלוה

אין לו קרקע ולחייבין לו קרקע כותבין לו פרוזבול

רבי בא בשם רב מי שאין לו אלא קלח א' בתוך שדהו כותבין לו פרוזבול. והתני השותפין והאריסין והאפיטרופין אין להם פרוזבול! אמרי תמן כל קלח וקלח של שותפות הוא ברם הכא הוא שלו

מהו ליכתוב לאפטרופוס על נכסי יתומים? נשמעינא מן הדא כותבין לאיש על נכסי אשתו

מהו לכתוב לאשה על נכסי בעלה? נשמעינא מן הדא וכן ליתומין על נכסי אפוטרופון

רבי אבהו בשם ר"ש בן לקיש טעמא דר"א (שמואל א יד) ויבא העם אל היער והנה הלך דבש. מה את ש"מ? אמר רבי מנא חורשא מפיק דבש =יער מוציא דבש. ואילו אמר ויטבול אותו בי ע ר ת הד ב ש, יאות. רבי יוסי ב"ר בון בשם ר"ש בן לקיש אמר שמעה יתה כן: ויטבול אותה ביער' הדבש...מוטב ללמוד מפסוק הזה

מה אנן קיימין? אם במחובר לקרקע כל עמא מודיי שהוא כקרקע, אם בנתונה על גבי שתי יתידות כל עמא מודיי שאינה כקרקע! אלא כי אנן קיימין במונחת על גבי קרקע. ואתיי כיי דאמר רבי זעירא בשם רבי ירמיה כותבין פרוזבול על מקומה של תנור ועל מקומה של כירה. רבי חונא בר אדא אמר אף על מקומה של נר

אף בפת כן הרודה פת מן התנור מחלוקת ר"א וחכמים? דבש גידולי כוורת, פת אינו גידולי תנור

המחזיר חוב בשביעית אומר לו משמט אני רב הונא אמר בשפה רפה והימין פשוטה לקבל...

אמר רבי יוסי הדא אמרה: בר נש דתני חדא מיכלא והוא אזל לאתר ואינון מוקרין ליה בגין תרתיי, צריך מימר לון אנא חדא מיכלא אנא חכים: היודע מסכת אחת ומכבדין אותו בשביל שתיים, חייב לומר...

הלכה ד משנה המחזיר חוב בשביעית רוח חכמים נוחה הימנו

הלוה מן הגר שנתגיירו בניו עמו לא יחזיר לבניו ואם החזיר רוח חכמים נוחה הימנו

כל המטלטלין נקנין במשיכה, וכל המקיים דבריו, רוח חכמים נוחה הימנו:

גמרא רבי לעזר אומר ובלבד לבניו. רבי יוסי בעי מהו ובלבד לבניו? אם יש לו בנים מחזיר לבנים ואים אין לו בנים מחזיר לבנותיו, שלא תאמר הואיל ואין ירושת הגר דבר תורה, יחזיר לבני בניו

כיוצא בו מי שמת סוף משפחתו ואין לו יורש אלא אמו לא יחזיר ואם החזיר רוח חכמים נוחה הימנו

הגזלן שעשה תשובה וביקש להחזיר את הגזלה המקבל ממנו אין רוח חכמים נוחה הימנו

רבי חייא בשם ר"י אמר: הנושא והנותן בדברים זמנין דאת אמר אין רוח חכמים נוחה הימנו. וזימנין דאת אמר אין מוסרין אותו אלא למי שפרע.

ר"ז רבי אבוהו בשם רבי יוחנן הנותן עירבון טבעת לחבירו וביקש לחזור בו, חוזר בו. רבי זעירא בעי קומי רבי אבהו, זהוב? א"ל טבעת. מה בין זהוב מה בין טבעת? שזהוב דרכו להשתנות וי"ל דין כסף שיש בו מי שפרע. טבעת בעינו הוא

רבי יעקב בר זבדי רבי אבהו בשם רבי יוחנן אמר ליתן מתנה לחבירו וביקש לחזור בו, חוזר בו. קם

רבי יוסי עם רבי יעקב בר זבדי אמר, ההן לאו צדק והן צדק?! אמר, בשעה שאמר הין של צדק היה רב פליג, דרב אמר כד אנא אמר לבני ביתי ליתן מתנה לבר נש, לינה חוזר בי קס"ד השתא דמעיקר הדין הוא --דדבור קני

מתניתא פליגא על רב: אימתי אמרו המטלטלין נקנין במשיכה? ברשות הרבים או בחצר שאינה של שניהם, ברשות הלוקח- כיון שקיבל עליו, קנה. ברשות המוכר- לא קנה עד שיגביה או עד שימשוך את הכל מרשות הבעלים. ברשות זה שהיו מופקדים אצלו- ל א ק נ ה עד שיזיכנו בהן או עד שישכיר לו את מקומן. מה עבד לה רב? כאן דברי רב שהעמידו עמו =מעמד שלשתן כאן בשלא העמידו עמו

תדע לך, דחד בר נש אפקיד ערבון על מילחא, ויקרת נתן עירבון על מלח, ונתייקר המלח ורצה המוכר לחזור בו,אתא לגביה רב, א"ל או יתן לו כל עירבונו, או ימסור לו ל מ י ש פ ר ע.

השתא מפרש פירוש אחר בדברי רב ..לינא חזר..משום מי שפרע

מחלפא שיטתיה דרב תמן הוא אמר כד אנא אמר לבני ביתי ליתן מתנה לב"נ לינה חזר בי, וכאן הוא אמר הכין! דווקא כשנתן ערבון תמן למידת הדין ומה דרב נהג למדת חסידות:

תם ונשלם בס"ד ליל ג וישלח תשעה לפ"ק ובס"ד ליל ששי מטו"מ תשפג

הקדמה

אברכה ד' בכל עת תמיד תהלתו בפי אשר זיכני ברוב רחמיו וחסדיו להכניס בני אביגדור נ"י לעול התורה והמצוות, ובבת אחת להוציא את ביאור על ירושלמי שביעית

רצוני להקדים כמה כללים למשתמש במהדורה זו: ידוע לכל שלימוד ירושלמי קשה מן הבבלי. וזה מפני: קיצור הלשון כלומר אין ירושלמי מאריך להסביר כל כך כהבבלי. ועוד מפני שיבושים שנתרבו בו.

והנה דבר הראשון אפשר לתקנו בנקל, והוא לחלק הגמרא לכמה וכמה פיסקאות paragraphs עד שהלומד מרגיש שצריך להפסיק ולהתבונן ו"לגמור הדבר" מ**דעת עצמו.** הדגשתי זה, מפני שתכנית פירוש זה היא ההיפוך מארטסקרול ודומיהן. במקום לפרש ולspoon feed כל מה שאפשר--וכמעט לא להניח מקום למחשבה ולחרישה ונטיעה עצמית--הלכתי אני בדרך הפוך--כל מה שאפשר **לא** לפרש ולהניחו סתום באופן שהלומד [שמורגל בדרכי בבלי הרבה] יכול לגמור הדבר, הנחתיו כך. כדי שהלומד ירגיש ש**הוא** עומד מול הירושלמי ושונהו "כמות שהוא" עים כל הפלאות והסתומות והחידות [מלבד מקום אשר ברור שנשתבש]

כלל גדול בלימוד ירושלמי: להבין פיסקה **זו**. לא לחפש "לתרץ" עים מה שנאמר מקודם או אחריו או "להקיף" כל העניין. כמובן שאין דרך לימוד בבלי וק"ו דרך רבותינו בעלי תוספות. אבל אים יכולים להבין פיסקה זו המצומצמת--שתי שורות אלו-- כבר צריכים למצוא בזה סיפוק רב!

אפשר למצוא בפירושי שלשה מיני שגיאות: מקום שהסברתי איזה הסבר "עקום" במקום שהפירוש פשוט ביותר...מקום שהנחתי ב?? ויש פירוש לזה. מקום שהסברתי הסבר "פשוט" ובאמת יש כאן איזה פירוש "מורכב" שהוא האמת [מילתא דלא שכיחא] אבקש מאד מכל הלומדים להודיעני על אחת מכל אלה, ואשמח מאד, ואכיר להם טובה על זה.

מקום שיש ** סימן שיש כאן איזה קושי [שיבוש אפשרית או פיסקה בלתי מוסברת היטב] כשיש רק * אין הקושי כל כך.

צירפתי ציורים להרבה דברים כדי שיומחשו הדברים בשעה שלומדים.

אברך את אבי ואמי חמי וחמותי היקרים שיחיו רב שנים מבורכות ולראות בני שילשים ורבעים וכו' עוסקים בתורה ובמצוות

אחרון אחרון חביב את אשתי היקרה הינדה ביילא תחי' זה עשרים שנה אשר בזיעת כפיה מפרנסת אותי וכל ילדינו היקרים. ותמיד היא מעודדת ומחזקת אותי ללמוד, ובלתי עזרתה לא יכולתי לכתוב זה וכיוצא בזה. יברכנו ד' לחיות בבריאות הגוף ובהרווחה ובהרחבה ולרוות נחת רב מצאצאינו וצאצאי-צאצאינו וכו' עבג"צ

הקדמה קטנה למסכת שביעית: נמצא הרבה "פירות עבירה" ויש 5 עבירות. ונכתבם מן החמור אל הקל: זורע וקוצר. שומר שדהו. הולך ומאסף הרבה פירות כדיי לעשות סחורה. פירות שעברו עליו זמן ביעור. ספיחים [תקנה מאוחרת שגזרו על **כל** ירקות ותבואה, שלא

ללקטם בשביעית]   כל מקום צריך להשכיל מתוך העניין, באיזה עבירה מדובר כאן.